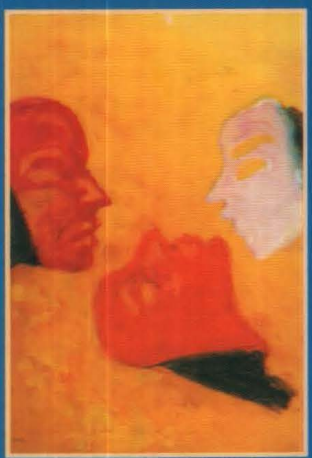
ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ • Paul Bowles

Esirgeyen Gökyüzü

PAUL BOWLES

İngilizceden çeviren:
Belkıs Çorakçı Dişbudak

AYRINTI

PAUL BOWLES

Paul Bowles 1910 yılında New York'da doğdu. Meslek yaşamına Aaron Copland'ın himayesinde, besteci olarak başladı. Özellikle film ve sahne müzikleri besteliyordu. Gençliğinde Avrupa ve Kuzey Afrika'yı baştan başa dolaştı ve sonunda, 1940'larda romancı eşi Jane ile birlikte Fas'ın Tanca şehrine yerleşti. O sıralarda Tanca, vatanından uzakta yaşayan birçok Amerikalı ve Avrupalı yazarın Mekke'si haline gelmişti. Tennessee Williams, Truman Capote, Cecil Beaton, William Burroughs ve Jack Kerouac gibi yazarlar buranın çekiciliğine kapılanlardandı.

Paul Bowles'un ilk romanı Esirgeyen Gökyüzü, 1949'da ilk kez yayımlandığında hemen bestseller oldu ve ona neredeyse bir gecede büyük bir edebi ün kazandırdı. Let It Come Down (Bırak Düşsün) ve The Spider's House (Örümceğin Evi) gibi daha sonra yazdığı roman ve öyküler ise bir üslup araştırmacısı ve yozlaşma, tinsel nihilizm gibi modern temaların olağanüstü parlak bir yorumcusu olarak haklı ününü devam ettirdi. Kökü olmayan ve "bunalımlı ruh"lara ait karakter portreleri, Bowles'u tinsel babası olarak gören 50'lerin ve 60'ların Beat hareketine esin kaynağı oldu.

Paul Bowles yaşamını Tanca'da sürdürmektedir.

Ayrıntı: 208
Edebiyat dizisi: 71

Esirgeyen Gökyüzü
Paul Bowles

İngilizceden çeviren
Beltas Çorakçı Dişbudak

Yayına hazırlayan
Fermâ Lekesizalın

Kitabın özgün adı
The Sheltering Sky

The Ecco Press/1978
basımından çevrilmiştir.

© Kesim Ajans

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Derya Deniz

Basıma hazırlık
Renk Yapımevi Tel: (0 212) 516 94 15

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. Tel: (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım
Çölde Çay, Simavi Yayınları/1991

İkinci basım
Çölde Çay, Simavi Yayınları/1991

Ayrıntı Yayınları'nda birinci basım
Mayıs 1998

ISBN 975-539-178-9

AYRINTI YAYINLARI
Piyer Loti Cad. 17/2 34400 Çemberlitaş/İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Paul Bowles

Esirgeyen Gökyüzü

Jane'e

Birinci Kitap

Çölde çay

Her insanın kaderi ancak
o insanın belleğinde var olana
benzediği ölçüde kişiseldir.

EDUARDO MALLEA

1 Uyandı, gözlerini açtı. Oda ona pek bir şey ifade etmedi; içinden yeni çıktığı o var olmama durumunun derin etkisinden tam sıyrılamamıştı henüz. Zaman ve mekân içindeki yerini saptayacak enerji bir yana, bunu yapacak istekten de yoksundu. Bir yerdeydi... Uçsuz bucaksız yerlerden geçerek yokluktan yeni gelmişti oraya; bilincinin çekirdeğinde sonsuz bir hüzün vardı ama o hüzün güven verici bir şeydi, çünkü ona tanıdık gelen tek duygu buydu. Başka bir avuntuya gerek duymuyordu. Salt bir rahatlık, salt bir gevşeme durumunda, bir süre kıpırdamaksızın yattı, sonra da uzun derin uykuların sonrasında gelen o hafif, kısa süreli uykulardan birine doğru kaydı. Birden gözlerini tekrar açıp kolundaki saate baktı. Bu aslında istemdışı bir davranıştı, çünkü sa-

atin kaç olduğunu görmek sadece kafasını karıştırmıştı. Doğrulup oturdu, çevresine baktı, elini alnına götürdü, derin derin içini çekerek kendini yeniden yatağa attı ama artık uyanmıştı. Birkaç saniye içinde nerede olduğunu ayırımsadı, zamanın akşama doğru olduğunu ve öğle yemeğinden beri uyuduğunu fark etti. Bitişik odada karısının yumuşak terlikleriyle dümdüz kara taşlı zeminde gezindiğini duydu, bu ses de rahatlattı onu... Çünkü artık bilinci yeni bir düzeye varmış, yalnızca sağ olduğunu bilmek ona yetmemeye başlamıştı. Bu daracık, kirişli, yüksek tavanlı odayı, duvarlara delikli kalıpla rastgele renklerde kopya edilmiş koca koca sıkıcı desenleri, kırmızı ve turuncu camlı pencereleri kabullenmek ne kadar zordu! Esnedi; oda çok havasızdı. Az sonra yüksek yataktan inecek, pencereyi açacak, o anda rüyasını da anımsayacaktı. Çünkü hiçbir ayrıntısını anımsamasa da rüya görmüş olduğunu biliyordu. Pencerenin dışında hava olacaktı... Damlar, kent ve deniz olacaktı. O durup seyrederken, akşam rüzgârı yüzünü serinletecek, aynı anda rüya da belirginleşecekti. Şimdilik ancak öylece yatabiliyor, ağır ağır soluk alıp veriyor, yeniden uyumaya hemen hemen hazır durumunu koruyordu... Bu havasız odada adeta felç olmuş gibiydi... Ortalığın kararmasını bekliyor değildi ama kararana kadar yerinden kıpırdamayacaktı.

2 Kafe d'Eckmühl-Noiseux'nun terasında birkaç Arap oturmuş madensuyu içmekteydi. Onları limanın kalabalığından ayıran tek şey feslerinin değişik kırmızı tonlarıydı. Üstlerindeki Avrupa tipi giysiler eskimiş, grileşmişti. Yeniyken nasıl olduklarını anlamaya olanak yoktu artık bu giysilerin. Yarı çıplak boyacı çocuklar, boya sandıklarının başına çömelmiş, gözlerini önlerindeki kaldırıma dikmiş oturuyorlardı; yüzlerine konan sinekleri kovalamaya bile halleri kalmamıştı. Kafenin içinde hava daha serindi ama kıpırtısızdı. Üstelik ortalık bayat şarap ve idrar kokularıyla doluydu.

En karanlık köşedeki masada üç Amerikalı oturmaktaydı. İki genç erkekle bir kız. Alçak sesle konuşuyor, dünyada her şeye bol

bol zamanı olan kimseler gibi bir izlenim bırakıyorlardı. Erkeklerden biri, incecik suratında buruk bir ifade taşıyanı, az önce masaya serdiği kocaman, renkli haritaları katlamaktaydı. Karısı onun ölçülü hareketlerini eğlenir gibi ama bezgin bir ifadeyle seyrediyordu. Haritalar sıkardı onu. Oysa kocası da hep haritalara bakardı; yolculukta olmadıkları zamanlarda bile. Aslında on iki yıl önce evlenmelerinden bu yana, yaşadıkları pek kısa bir iki durağan dönemde bile, kocası bir harita görür görmez hemen onu büyük bir tutkuyla incelemeye başlardı. Sonra da her zaman olduğu gibi, yine olmayacak bir yolculuk planlamaya başlardı; bazen o yolculuk gerçekleşiverirdi. Kendini turist olarak düşünmez, gezgin olarak görürdü. Aradaki fark, aslında bir ölçüde zaman kavramıyla ilgilidir, diye açıklardı. Turistler genellikle bir iki haftalık ya da bir iki aylık sürenin sonunda evlerine dönmeye can atan kimselerdi. Oysa gezgin, hiçbir yere ait olmadığı için ağır ağır hareket eder, yıllar süren dönemler içinde yolculuk eder, dünyanın bir ucundan diğerine dolaşır dururdu. Gerçekten de bulunduğu, yaşadığı onca yerden hangisinde kendini en çok evindeymiş, yuvasındaymış gibi hissettiğini sorsalar, bilemezdi. Savaştan önce Avrupa'da ve Yakındoğu'da, savaş sırasında ise Batı Hint Adaları ve Güney Amerika'da. Karısı da hep ona eşlik etmiş, yakınmalarını çok sık ve sert bir tonda seslendirmeksizin ona ayak uydurmuştu.

Bu kez, yanlarında bol miktarda eşyayla ve savaştan etkilenmiş yerlerden ellerinden geldiğince uzak durma niyetiyle Atlas Okyanusu'nu 1939'dan bu yana ilk kez geçmişlerdi. Kocasının iddiasına göre, turistle gezginin bir farkı da turistin kendi uygarlığını sorgusuz sualsiz kabul etmesiydi. Gezgin ise farklıydı. O kendi uygarlığını diğerleriyle sürekli karşılaştırır, hoşlanmadığı öğeleri reddederdi. Savaş da onun unutmak istediği şu mekanik çağın bir başka yönü sayılırdı.

New York'tayken, gemiyle gidebilecekleri yerlerden birinin de Kuzey Afrika olduğunu öğrenmişlerdi. Genç adamın geçmişte kalan öğrencilik günlerinde Paris ve Madrid'ten buraya yaptığı gezilerden hatırında kaldığına göre, bir yıl falan yaşanabilecek bir yerdi burası. Hem zaten İspanya ile İtalya'ya da çok yakındı. Olmazsa hemen bir gemiye atlayıp karşıya geçebilirlerdi. Bindikleri

şilep onları önceki gün, rahat bağrından o sımsıcak rıhtıma indirmişti. Ter içinde, kaşları kaygıyla çatılmış, alev alev güneşin altında, uzun süre kimsenin onlara en ufak bir ilgi göstermediği rıhtımda dururken, içinden aynı gemiye bir daha binmek, İstanbul'a kadar olan yolculuğu sürdürmek gelmişti ama öyle yapsa yüzü kara çıkacaktı, çünkü diğerlerini Kuzey Afrika'ya sürükleyen kendisiydi. Bu yüzden rıhtıma şöyle bir göz gezdirmiş, koşullarla ilgili birkaç eleştiriyi homurdanır gibi seslendirmekle yetinmiş, gerisine boşvererek bir an önce ülkenin iç kesimlerine doğru yola çıkmaya karar vermişti.

Masadaki öbür adam, konuşmadığı zamanlar hafif hafif ıslık çalıyor, dağınık küçük ezgiler mırıldanıyordu. O birkaç yaş daha gençti. Biraz daha yapılı, kızın ona sık sık söylediği gibi en son Hollywood modasına uygun, şaşılacak kadar yakışıklıydı. Düzgün yüzünde genellikle herhangi bir anlama rastlanmazdı ama çizgileri, hiç ifadesizken bile genel bir hoşnutluk havası yansıtırdı.

Sokağın o tozlu öğle sonrası ışığına doğru baktılar.

"Savaş belli ki buraya da izlerini kazımış." Kız ufak tefek, sarı saçlı, zeytin tenliydi, onu "cici kız" olmaktan bakışlarının yoğunluğu kurtarıyordu. Karşısındaki bir kez o gözleri görünce, yüzün geri kalanı önemini yitirip bulanıklaşıyor, sonradan kişi o yüzü anımsamaya çalıştığında, belleğinde yalnızca iri iri gözlerin delici, sorgulayıcı şiddeti canlanıyordu.

"Eh, ona kuşku yok. Buradan bir yılı aşkın bir süre askeri birlikler geçip durdu."

Kız, "Sanki dünyada o birliklerin el sürmediği bir yerler de kalmalıymış gibi geliyor insana," dedi. Bunu kocasını memnun etmek için söylüyordu, çünkü az önce onun haritalarla ilgilenmesine canı sıkıldığı için suçluluk duymaktaydı. Kocası onun bu jestini fark etti ama bunu neden yaptığını anlayamadığı için üzerinde durmadı.

Öbür adam hâkim bir tavırla güldü, beriki de ona katıldı.

"Senin hoşuna gitsin diye herhalde," dedi kocası.

"Benim değil, bizim. Bütün bunlardan sen de benim kadar nefret ediyorsun ve bunun bal gibi farkındasın."

"Bütün bunlar mı?" Sesi savunmaya geçmiş gibiydi. "Eğer şu kendini kent sanan renksiz karmaşadan söz ediyorsan, evet. Ama

şu anda Amerika'da olmaktansa burada olmayı yine bin kere yeğlerim."

Kız onun görüşüne hemen katılmaya çaba gösterdi. "Elbette. Ben bu yerden ya da başka herhangi belli bir yerden söz etmiyorum. Her savaştan sonra her yerde görülen o korkunç şeyden söz ediyorum."

Öbür adam, "Haydi, haydi Kit," dedi. "Kaç tane savaş anımsıyorsun ki!"

Kız ona aldırmadı. "Her ülkenin halkı, diğer ülkelerin halkına biraz daha çok benziyor. Ne karakterleri var, ne güzellikleri, ne idealleri, ne kültürleri... Hiçbir şeyleri yok, hiçbir şeyleri."

Kocası uzanıp onun elini okşadı. "Hakkın var. Hakkın var," dedi gülümseyerek. "Her şey grileşiyor ve daha da grileşecek ama bazı yöreler bu hastalığa senin sandığından daha uzun süre karşı koyabiliyor. Göreceksin, burada, Çöl'de..."

Sokaktaki bir radyodan yükselen sesler, bir koloratur sopranonun isterik çığlıklarını yaymaktaydı. Kit ürperdi. "Acele edelim de bir an önce oraya varalım," dedi. "Belki şundan kurtulabiliriz orada."

Arya sonuna yaklaşırken, her zamanki o tiz son için gereken müziksel hazırlıklar duyulduğunda, hipnotize olmuş gibi dinlediler.

Kit konuştu. "Artık bittiğine göre, ben bir şişe daha Oulmes içmek zorundayım."

"Tanrım, o berbat şeyden biraz daha, ha? Dokunacak sana."

"Biliyorum Tunner," dedi Kit, "ama aklımı sudan uzaklaştıramıyorum. Nereye bakarsam bakayım, beni susatıyor. Bir kere trene kapağı attıktan sonra hep orada kalabilirmişim gibime geliyor. Sıcakta içemiyorum."

Tunner, Port'a, "Bir Pernod daha?" diye sordu.

Kit kaşlarını çattı. "Gerçek Pernod olsaydı..."

"Fena değil ama," dedi Tunner. O sırada garson da masaya bir şişe madensuyu bırakmaktaydı.

"Ce n'est pas du vrai Pernod?" *

"Si, si, c'est du Pernod," ** dedi garson.

* Fr. Gerçek Pernod değil mi bu? (ç.n.)
** Fr. Evet evet, Pernod. (ç.n.)

Port, "Bir servis daha alalım," dedi. Boş gözlerle bardağına baktı. Garson uzaklaşırken kimse konuşmuyordu. Soprano bir arayaya daha başladı.

Tunner, "Yine başladı!" diye bağırdı. Sokaktan geçmekte olan tramvayın çınçınları bir an için müziği bastırdı. Terasın parmaklıkları arasından, sarsılarak geçen üstü açık taşıtı ancak kısa bir süre görebildiler. Hırpani giysiler içinde bir kalabalık doldurmuştu tramvayı.

Port, "Dün garip bir rüya gördüm," dedi. "Anımsamaya uğraşıyordum... İşte şu anda anımsadım."

Kit güçlü bir sesle, "Yo, olamaz!" diye bağırdı. "Rüyalar öyle can sıkıcı şeyler ki! Lütfen!"

Port güldü. "Dinlemek istemiyor musun? Ama ben *yine de* anlatacağım." Sözünü aşırı vurgulu söylemişti. İlk bakışta bu sanki yalancıktan yapılmış gibi görünüyordu ama Kit kocasına baktığında onun gerçekten hissettiği şiddeti seslendirmekte olduğunu sezdi, dilinin ucuna gelen itirazları yuttu.

"Çabucak anlatacağım," dedi Port. "Dinlemekle bana bir lütufta bulunduğunuzun farkındayım ama yalnızca düşünmekle anımsayamıyorum rüyayı. Gündüzdü, giderek hızlanan bir trendeydim. Kendi kendime, çarşafları dağ gibi olmuş kocaman bir yatağa dalacağız, diye düşündüm."

Tunner alaycı bir sesle, "Madam La Hiff'in *Çingene Rüyaları Sözlüğü*'ne bakınız," dedi.

"Kes sesini. O sırada istersem tüm hayatımı yeni baştan yaşayabileceğimi düşünüyordum... En başından başlayıp şimdiki zamana kadar gelebilir, tıpatıp aynı hayatı yaşayabilirdim. En küçük ayrıntısına kadar."

Kit mutsuzluk içinde gözlerini yumdu.

"Ne oldu?" diye sordu Port.

"Bence bunun bizi ne kadar sıktığını bile bile böyle ısrar etmen çok düşüncesiz ve bencil bir hareket."

"Ama benim öyle hoşuma gidiyor ki!" Sırıttı. "Hem Tunner'ın dinlemek istediğine bahse girerim. İstemiyor musun?"

Tunner gülümsedi, "Rüyalara bayılırım. *La Hiff*'i ezbere bilirim ben."

Kit tek gözünü açıp ona baktı. Garson içkileri getirdi.

"Kendi kendime hayır, hayır, deyip duruyordum. Onca lanet olası korkuyu, onca acıyı yeniden *ayrıntılarıyla* yaşamak istemiyordum. Derken bir ara hiç nedensiz, pencereden dışarıya, ağaçlara baktım, kendi sesimin 'Evet!' dediğini duydum. Çünkü ilkbaharın ben çocukken nasıl koktuğunu bir kez daha duyabilmek için hepsini baştan sona yeniden yaşamaya razı olabileceğimi anlamıştım ama geç kaldığımı fark ettim. Çünkü, 'Hayır!' diye düşündüğüm sırada elimi kaldırmış, ön dişlerimi alçıdanmış gibi kırmıştım. Tren durmuştu. Dişlerim avucumdaydı. Hıçkırarak ağlamaya başladım. İnsanı deprem gibi sarsan o rüya hıçkırıklarını bilirsiniz, değil mi?"

Kit sarsak bir hareketle masadan kalktı, üzerinde *Bayanlar* yazan bir kapıya yürüdü. Ağlıyordu.

Port Tunner'a, "Bırak gitsin," dedi. Yüzünde kaygı okunuyordu. "Çok yorgun. Sıcak mahvediyor onu."

3 Yatağına oturmuş okuyordu, üzerinde yalnızca bir şort vardı. İkisinin odaları arasındaki kapı da, dışarıya bakan pencereler de açıktı. Bir deniz fenerinin ışığı kentin ve limanın üzerinde yavaş yavaş geniş bir daire çiziyor, trafik uğultusunun gerisinde ise elektrikli bir zil durmaksızın çınlıyordu.

Kit, "Yandaki sinema mı bu?" diye seslendi.

"Öyle olmalı." Sesi dalgındı. Hâlâ okuyordu.

"Acaba ne oynuyor?"

"Ne?" Kitabı elinden bırakmıştı. "Gitmek istiyorum demeyeceksin bana herhalde!"

"Hayır." Sesi kararsız gibiydi. "Merak ettim yalnızca."

"Söyleyeyim sana ne olduğunu. *Kiralık Nişanlı* adlı Arapça bir film. Başlığın altında öyle yazılıydı.

"İnanılmaz bir şey."

"Biliyorum."

Kit odada gezinmeye başlamıştı, düşünceli bir tavırla sigarasını içerek bir iki dakika kadar dolaştı, daireler çizerek yürüdü durdu. Port başını kaldırıp baktı.

"Ne var?" diye sordu.

"Hiçbir şey." Sustu. "Biraz canım sıkılıyor, o kadar. Bence o rüyayı Tunner'ın önünde anlatmamalıydın."

Port, "Bu yüzden mi ağladın," demeye cesaret edemedi. Bunun üzerine, *"Önünde mi?"* dedi. "Ben zaten sana olduğu kadar da ona anlattım. Rüya dediğin nedir ki? Ulu Tanrım, her şeyi bu kadar ciddiye almasana! Hem o niye duymasın? Tunner'ın ne kusuru var. Beş yıldır tanıyoruz onu."

"Çok dedikoducu. Bunu biliyorsun. Ona güvenmiyorum. Her zaman güzel hikâyeler uydurur."

"Ama burada kimi bulacak da dedikodu edecek?" diye sordu Port. Bezmişti.

Bu sefer de Kit sıkıldı.

"Yo, burada değil," diye aksilendi. "Günün birinde New York'a döneceğimizi unutuyorsun galiba."

"Biliyorum, biliyorum. İnanması zor ama herhalde sonunda döneceğiz. Peki, her ayrıntıyı hatırlasa ve bunları tanıdığımız herkese anlatsa... Ne sakıncası var?"

"Öyle küçük düşürücü bir rüya ki... Bunu göremiyor musun?"

"Öff saçma!"

Bir sessizlik oldu.

"Kimi küçük düşürücü? Seni mi, beni mi?"

Kit karşılık vermedi. Port üsteledi. "Tunner'a güvenmiyorum demekle ne demek istiyorsun? Ne bakımdan güvenmiyorsun?"

"Yo, ona güveniyorum herhalde ama onun yanındayken hiçbir zaman kendimi tam anlamıyla rahat hissedemedim. Hiçbir zaman onu yakın bir dost gibi göremedim."

"Aman ne güzel... Hele burada onunla olduğumuza göre!"

"Yo, bir sakıncası yok. Çok seviyorum onu. Yanlış anlama."

"Ama bir şey demek istiyorsun."

"Elbette bir şey demek istiyorum ama önemi yok."

Dönüp kendi odasına gitti. Port bir süre olduğu yerde kaldı, gözlerini tavana çevirmişti, yüzünde bir şaşkınlık okunuyordu.

Yeniden okumaya koyuldu, birden durdu.

"Kiralık Nişanlı'yı görmek istemediğinden emin misin?"

"Eminim."

Port kitabını kapattı. "Yarım saat kadar bir yürüyüş yapsam iyi olacak."

Kalktı, spor gömleğiyle pantolonunu giyip saçlarını taradı. Kit kendi odasında, açık pencerenin yakınına oturmuş tırnaklarını törpülüyordu. Port onun üzerine doğru eğildi, ensesini, sarı ipek saçlarının buklelenmeye başladığı yeri öptü.

"Çok güzel kokuyor bu sürdüğün. Buradan mı aldın?" Koklar gibi, sesli sesli soluklar alarak hoşlandığını belirtti. "Ama Tunner konusunda ne demek istedin?" derken sesi değişmişti.

"Ah, Port! Tanrı aşkına kes artık o konuda *konuşmayı!*"

"Pekâlâ sevgilim," diye teslim oldu kocası. Eğilip onun omzunu öptü. En masum sesini çıkarmaya çalışarak, şaka yollu, "O konuda *düşünmem* de yasak mı?" diye sordu.

O dönüp kapıya varıncaya kadar Kit'in sesi çıkmadı. Tam o anda başını kaldırdı, sesi iğneleyiciydi, "Ne de olsa, benim kararım olmaktan çok senin kararın."

"Görüşürüz," dedi Port.

4 Sokaklarda dolaşırken farkında olmadan daha karanlık yolları seçiyor, yalnız olmaktan, geceyi yüzünde hissetmekten mutluluk duyuyordu. Kalabalıktı sokaklar. İnsanlar geçerken ona çarpıyor, kapı aralıklarından, pencerelerden ona bakıyor, saklamaya gerek görmeden birbirlerine onun hakkında bir şeyler söylüyorlardı... Dostça bir şeyler mi, değil mi, yüzlerinden hiç belli olmuyordu. Bazıları da yürümeyi kesip ona bakmaktaydılar.

"Ne derece dost bunlar? Yüzleri maske gibi. Her biri bin yaşındaymış gibi görünüyor. Azıcık enerjilerini de yığınlara özgü o kör yaşama tutkusu uğruna harcıyorlar, zaten hiçbiri doğru düzgün beslenemiyor. Acaba onlar benim hakkımda ne düşünüyor? Herhalde hiçbir şey. Başıma bir kaza gelse hangisi bana yardım eder? Yoksa polis gelene kadar kaldırıma serilip kalır mıyım? Zaten bana niye yardım etsinler? Bunların dini inancı da yoktur. Müslümanlar mı, yoksa Hıristiyanlar mı; bilmezler. Tek bildikleri para. Onu bulunca da istedikleri sadece tıkınmak. Peki, bunun ne

sakıncası var. Niçin onlara karşı böyle duygular besliyorum? Kendimi onlara göre besili ve sağlıklı bulmanın verdiği suçluluk duygusu mu? Oysa acılar bütün insanlar arasında eşit paylaştırılmıştır; herkes aynı ölçüde acı çeker..." Duygusal düzeyde, aklından geçen bu son düşüncenin doğru olmadığını hissediyordu ama o an için buna inanmak zorundaydı. Aç insanların bakışlarına dayanmak her zaman pek kolay olmazdı. Ancak böyle düşünürse sokaklarda yürümeyi sürdürebilirdi. Sanki ya kendisi ya da onlar yokmuş gibi. Her iki varsayım da sonuç verirdi. Oteldeki İspanyol oda hizmetçisi öğlende ona, *"La vida es pena,"** demişti. "Tabii," diye cevap vermişti o da, ama bunu söylerken bile kendini sahtekâr gibi hissetmiş, acaba herhangi bir Amerikalı, hayatı acı çekmekle özdeşleştiren böyle bir tanımı gerçek anlamda kabul edebilir mi, diye düşünmüştü. O anda kadının duygularını kabul etmişti, çünkü kadın yaşlı, çökmüş, kesinlikle halktan biriydi. Port yıllar boyunca, gerçeğin ve sağlıklı gözlemin ancak emekçi sınıfların söylediklerinde var olduğuna inanmıştı. Şimdi artık onların düşünce ve sözlerinin de diğer sınıflar kadar katı ve kalıpçı olduğunu, salt bir gerçek olmaktan diğer sınıfların sözleri kadar uzak olduğunu görebiliyordu ama hâlâ sık sık kendini bir beklenti içinde buluyor, bilgelik incilerinin onların ağızlarından dökületeceği şeklinde mantıksız bir inanca kapılıyordu. Sokakta yürürken, bilincinde olmadan sağ işaretparmağıyla durmadan 8 çizer gibi hareketler yapmakta olduğunu fark edince sinirli olduğunu anladı. İçini çekti, kendini bunu yapmamaya zorladı.

Oldukça iyi ışıklandırılmış bir meydana çıktığında keyfi biraz yerine geldi. Meydanın dört yanındaki kafeler, sandalye ve masalarını yalnızca kaldırıma değil, sokağa da taşırmışlardı. Bu durumda hiçbir taşıt o sandalyelerle masaları devirmeden oradan geçemezdi. Meydanın orta yerinde, içinde dört çınar ağacı bulunan ufacık bir park vardı. Ağaçlar özenle budanmış, dallarına açık birer şemsiye havası verilmeye çalışılmıştı. Ağaçların altında, çeşitli boylarda en azından bir düzine köpek vardı. Birbirlerine sokulup kümelenmiş durumda, var güçleriyle havlıyorlardı. Onlardan uzak durmaya çalışarak meydanın karşı tarafına yöneldi.

* İsp. Yaşam acı dolu. (ç.n.)

Ağaçların altından geçerken, her adımıyla bir şeyleri ezmekte olduğunun farkına vardı. Yerleri iri böcekler kaplamıştı. Bastıkça böceklerin sert kabukları, köpeklerin sesine rağmen duyulabilecek bir çıtırtıyla eziliyordu. Başka zaman olsa böyle bir durumda büyük bir tiksinti duyacağının farkındaydı. Oysa şimdi tam tersine, çocukça bir zafer duygusu hissediyordu. "Kötü müyüm ben... Kötüysem ne olmuş!" Masalarda oturan birkaç kişi sessizdi ama konuştukları zaman kentin üç dili birden duyuluyordu: Arapça, İspanyolca ve Fransızca.

Yol yavaş yavaş yokuş aşağı inmeye başladı. Bu onu şaşırtmıştı, çünkü bütün kentin limana bakan o tepenin yamacına kurulmuş olduğunu sanıyordu. Rıhtıma doğru değil de iç kısımlara doğru yürümeyi özellikle seçmişti. Havadaki kokular giderek belirginleşmekteydi. Çok çeşitli kokular vardı ama hepsi de şu ya da bu tür bir pislikten çıkıyordu. Yasak bir maddeye böylesine yakın olmak onu keyiflendiriyordu. Yorgunluğunun farkındaydı ama yine de bir adımını öbürünün önüne atmak gibi mekanik bir hareketin sapıkça zevkine kendini bıraktı. "Birdenbire geri dönüp ters yönde yürümeye başladığımı göreceğim," diye düşündü ama o an gelinceye kadar böyle bir şey yapma kararını vermeyecekti. Geri dönme içgüdüsü bir andan ötekine ertelenip duruyordu. Sonunda şaşırmaktan vazgeçti, zihninde bulanık bir sahne belirdi. Kit'i görüyordu. Açık pencerenin yakınına oturmuş, tırnaklarını törpülüyor, kenti seyrediyordu. Dakikalar geçerken zihni tekrar tekrar o sahneye döndükçe, giderek kendini başoyuncu, Kit'i ise seyirci gibi hissetmeye başladı. O an varoluşunun geçerliği, Kit'in hiç kıpırdamadan hâlâ orada oturuyor olduğu varsayımına dayanıyordu; pencereden hâlâ onu görebiliyormuş gibi. Çok uzakta ve ufacık göründüğü, ritmik adımlarla yokuşları çıkıp çıkıp indiği halde, ışıklardan ve gölgelerden geçtiği halde, sanki onun ne zaman durup dönüş yoluna koyulacağını tek bilen Kit'ti.

Sokak lambaları azalmıştı. Sokaklar artık arşınlanmıyordu. Çöplerin içinde hâlâ çocuklar oynuyor, bağrışıp çağrışıyorlardı. Birden Port'un sırtına küçük bir taş geldi. Dönüp çevresine bakındı ama ortalık taşın nereden atıldığını göremeyeceği kadar karanlıktı. Birkaç saniye sonra, bu sefer karşıdan gelen bir başka taş

dizine vurdu. Solgun ışıkta, bir grup küçük çocuğun kaçıştığını gördü. Öbür taraftan yeni taşlar geldi, bu seferkiler ona rastlamadı. Biraz ileriye, ışığın aydınlattığı yere varınca durup savaş halindeki iki grubu görmeye çalıştı ama çocuklar karanlıklara kaçışmışlardı. Yine yürümeye koyuldu. Adımları önceki gibi mekanik ve ritmikti. Önünde açılan kapkara boşluktan gelen kuru ve sıcak bir rüzgâr yüzüne çarptı. Port rüzgârın taşıdığı gizemi kokladı, o alışkın olmadığı sevinci bir kez daha duydu.

Sokak giderek kent sokağı olmaktan çıkıyordu ama büsbütün yok olmaya da niyetli değil gibiydi. Hâlâ iki yanında kulübeler birbirini izliyordu. Bir noktadan sonra sokak lambaları yoktu, evler de karanlıktı. Güneyden esen rüzgâr, karşısındaki görünmeyen dağların üzerinden, geniş düzlüklere kurulmuş yoksul mahallelerin arasından koşturup geliyor, yerden toz bulutlarını kaldırıp tepenin doruğuna doğru savuruyor, sonra o tozlar limanın üzerindeki havada eriyip gidiyordu. Olduğu yerde hareketsiz durdu. Sokağın sonunda mahalle sona eriyordu. Son kulübeden sonra, ayağının altındaki çerçöp dolu sokak birdenbire aşağıya doğru sert bir inişe geçiyor, üç yöne birden ayrılıyordu. Aşağıdaki karanlığın içinde şekilsiz, sarp kayalar görünüyordu. Gözlerini gökyüzüne doğru kaldırarak soluk beyaz ışığını yeryüzüne yollayan dev bir kaya biçimindeki Samanyolu'nun pudra gibi aydınlığına baktı. Kulağına uzaklardan bir motosiklet sesi geldi. Ses sonunda duyulmaz oldu. Bir müzik parçasının en yüksek notalarından sonra, onu izleyen notaların duyulmaması gibi.

Sağ taraftan yamacı inmeye başladı, balık kılçıklarının, tozların arasından geçiyordu. Biraz inince orada temizce bir kaya gördü ve üzerine oturdu. Koku dayanılır gibi değildi. Bir kibrit yaktı, çevredeki alanın tavuk tüyleriyle, çürümüş kavun kabuklarıyla dolu olduğunu gördü. Ayağa kalkarken yukarıdan, sokağın ilerisinden bir ayak sesi duydu. Yamacın tepesinde bir gölge duruyordu. Konuşmuyordu ama Port onun kendisini gördüğünden, izlediğinden, burada oturmakta olduğunu bildiğinden emindi. Gölge bir sigara yaktı. Port bir an için kafasında kefiye olan bir Arap'ın siluetini gördü. Kibrit havaya fırlatıldı, giderek solan bir eğri çizdi, yüz kayboldu, geriye yalnızca sigaranın kır-

mızı ucu kaldı. Bir horoz birkaç kere öttü. Sonunda adam seslendi.

*"Qu'est-ce ti cherches là?"**

Port içinden, işte sorun şimdi başlıyor, diye düşündü. Hiç kıpırdamadı.

Arap biraz bekledi. Yamacın kenarına kadar yaklaştı. Bir konserve tenekesi yerinden kurtulup gürültüyle aşağıya, Port'un oturduğu yere doğru yuvarlandı.

*"Hé! M'sieu! Qu'est-ce ti vo?"***

Port yanıtlamaya karar verdi. Fransızcası iyiydi.

"Kim? Ben mi? Hiç."

Arap yamaçtan inip onun karşısında durdu. O tipik sabırsızlıkla, adeta kızgın jestler ve hareketlerle sorgusunu sürdürdü. Port burada tek başına ne yapıyordu? Nereden gelmişti? Ne istiyordu? Bir şey mi arıyordu? Port bunların hepsini bezgin bir sesle yanıtladı. "Hiçbir şey. Şu taraftan geldim. Hiçbir şey. Hayır."

Arap bir an sessiz kaldı, bu konuşmaya nasıl bir yön vereceğine karar vermeye çalıştı. Sigarasından birkaç hırslı soluk çekti, sonunda sigaranın ucu pırıl pırıl oldu, sonra da onu uzağa fırlatıp dumanı üfledi.

"Yürüyüş yapmak ister misin?" diye sordu.

"Ne? Yürüyüş mü? Nereye?"

"Oraya." Kolunu dağlara doğru kaldırdı.

"Ne var orada?"

"Hiçbir şey."

Aralarında bir sessizlik daha oldu.

"Sana bir içki ısmarlarım," dedi Arap. Sonra hemen ardından, "Adın ne?" diye sordu.

"Jean," dedi Port.

Arap bu adı iki kere tekrarladı. Sanki ne anlama geldiğini düşünüyordu. Parmağını kendi göğsüne vurarak, "Ben İsmail," dedi. "Ee, gidip içki içiyor muyuz?"

"Hayır."

---

* Fr. Ne arıyorsun orada? (ç.n.)

** Fr. Heyl Bayım! Ne istiyorsun? (ç.n.)

"Neden?"

"Canım istemiyor."

"Canın istemiyor. Ne yapmak istiyor canın?"

"Hiçbir şey."

Konuşma birdenbire en başına döndü ama bu sefer Arap'ın çileden çıkmış sesi farklıydı: *"Qu'est-ce ti filà? Qu'est-ce ti cherches?"** Port ayağa kalktı, yamacı tırmanmaya başladı. Bu kolay bir iş değildi. İkide bir gerisin geri aşağıya kayıyordu. Arap bir anda yanına geldi, onun kolunu yakaladı. "Nereye gidiyorsun, Jean?" Port cevap vermeksizin tüm çabasını gösterdi, yamacın tepesine vardı. *"Au revoir"*** diye seslenip çabucak sokağın orta yerinden ilerledi. Arkasında çaresizlik içindeki ayak seslerini duydu; az sonra adam da onun yanına geldi.

"Beni beklemedin," dedi sıkkın bir sesle.

"Hayır. Allahaısmarladık, dedim."

"Seninle geliyorum."

Port karşılık vermedi. Uzun süre sessizce yürüdüler. İlk sokak lambasına vardıklarında, Arap elini cebine daldırıp eskimiş bir cüzdan çıkardı. Port cüzdana bir göz attı, yürümeyi sürdürdü.

Arap, "Bak!" diye bağırarak cüzdanı onun yüzüne doğru salladı. Port bakmadı.

"Nedir o?" dedi ilgisiz bir sesle.

"Ben Beşinci Nişancı Taburu'ndaydım. Kâğıda bak! Bak! Göreceksin!"

Port daha hızlı yürüdü. Çok geçmeden sokakta insanlar belirdi. Kimse onlara bakmıyordu. Sanki Arap'ın yanında olması ona görünmezlik niteliği vermişti ama Port artık gittiği yönden emin değildi. Bunu belli etmek doğru olmazdı. Kafasında zerrece kuşku yokmuş gibi dosdoğru yürümeyi sürdürdü. "Tepenin doruğunu aşıp aşağıya," dedi kendi kendine. "Yanlış olması olanaksız."

Her şey ona yabancı geliyordu... Evler, sokaklar, kafeler, hatta kentin tepeye doğru yayılış biçimi bile. Aşağıya inen yokuşun başladığı tepeye varmak yerine, buralarda bütün sokakların hafifçe yokuş yukarı gittiğini görüyordu. Nereye sapsa, aynı şey olu-

* Fr. Ne yapıyorsun orada? Ne arıyorsun? (ç.n.)

** Fr. Allahaısmarladık. (ç.n.)

yordu; eğer ille yokuş inmek istiyorsa, geri dönmesi gerekecekti. Arap ağırbaşlı bir eda ile yanında yürüyordu, kâh yanında, kâh biraz gerisinde; yan yana geçecek yer bulamadığında genellikle geride kalıyordu. Artık sohbet çabasını da kesmişti. Port onun soluk soluğa kaldığını fark edip keyiflendi.

"İstersem bunu bütün gece sürdürebilirim," diye geçirdi içinden, "ama oteli nasıl bulacağım?"

Birdenbire kendilerini dar bir geçitten farkı olmayan bir sokakta buldular. Kafalarının yukarısında, iki yandaki evlerin cumbaları neredeyse birbirine değecekti. Aralarında birkaç santim uzaklık ancak vardı. Port bir an kararsızlık geçirdi: Bu onun geçmek isteyeceği türden bir sokak değildi. Hem zaten otele buradan gidilemeyeceği de çok belliydi. O kısacık anda, işi Arap devraldı. "Bu sokağı bilmiyorsun, ha?" dedi. "Buraya Rue de la Mer Rouge denir. Biliyor muydun? Haydi. Şu tarafta Arap kahveleri var. Biraz ilerde. Yürü."

Port durup düşündü. Kenti iyi bildiği havasını ne olursa olsun sürdürmek istiyordu.

Yüksek sesle düşünüyormuş gibi, *"Je ne sais pas si je veux y aller ce soir,"** dedi.

Arap heyecanla onun kolunu çekiştirmeye başladı. "Haydi, haydi," diye bağırdı. *"Viens"*** Bir içki ısmarlayayım sana."

"Ben içki içmem. Çok geç oldu."

Yanlarında dalaşmakta olan iki kedi birbirine miyavladı. Arap tıslar gibi bir ses çıkarıp ayaklarını yere vurdu; kediler iki yana kaçıştılar.

"Çay içeriz o halde," diye direndi adam.

Port içini çekti. *"Bien."****

Kahvenin girişi pek karışıktı. Alçak kemerli bir kapıdan geçtiler, loş bir koridordan ilerleyip küçük bir bahçeye çıktılar. Ortalık zambak kokuyordu, sokak ızgaralarından gelen o ekşi koku da araya karışmaktaydı. Karanlıkta bahçeyi aşıp upuzun bir taş merdivenden çıktılar. Yukarıdan kesik kesik bir dümbelek sesi du-

* Fr. Bu akşam oraya gitmek istediğimden emin değilim. (ç.n.)
** Fr. Gel. (ç.n.)
*** Fr. İyi. (ç.n.)

yuluyordu. Uğultuları bastıran bir tempoda vuruluyordu dümbeleğe.

"Dışarıda mı oturalım, içeride mi?" diye sordu Arap.

Port, "Dışarda," dedi. Esrarın o canlandırıcı kokusunu içine çekti, merdivenin tepesine vardıklarında farkında olmadan elini kaldırıp saçlarını düzeltti. Arap ó ufacık hareketin bile hemen farkına vardı. "Burada hanımlar yok, biliyorsun."

"Eh, biliyorum."

Bir kapı aralığından, içeride yan yana parlak ışıklı odalar olduğunu gördü. Erkekler yerleri kaplayan halı ve kilimlerin üzerine yayılmış oturuyorlardı. Hepsinin başında ya türban ya kırmızı kefiye vardı. Kapının önünden geçmekte olan Port görünüme güçlü bir aynılık havası veren bu en önemli ayrıntı karşısında kendini tutamayıp, "Ah!" diye haykırdı. Yıldızların aydınlığı altındaki terasa vardıklarında, yakınlarda bir yerden, karanlığın içinden gelen ud sesi duyuldu. Port yanındakine, "Ben kentte böyle bir yer kalmış olabileceğini bilmiyordum," dedi. Arap anlamamıştı. "Böyle mi? Nasıl 'böyle'?" diye sordu.

"Yani sırf Arapların geldiği. İçerisi gibi. Bütün kafeleri sokaklarda gördüklerim gibi sanıyordum. Karışık. Yahudisiyle, Fransızıyla, İspanyoluyla, Arabıyla falan. Savaş her şeyi değiştirdi sanıyordum."

Arap güldü. "Savaş kötüydü. Bir yığın insan öldü. Yiyecek bulamadık. Hepsi o kadar. Ama bu kahveleri nasıl değiştirebilir? Yo, hayır, dostum. Durum yine her zamanki gibi." Ardından ekledi: "Demek savaştan beri gelmedin buralara ama savaştan önce gelmiştin herhalde, öyle mi?"

"Evet," dedi Port. Doğruydu bu söz. Bir keresinde, bindiği gemi bu limana kısa bir süre için uğradığında, kentte bir öğleden sonra geçirmişti.

Çaylar geldi; bir yandan çene çalıp bir yandan içtiler. Kit'in pencerede oturan hayali Port'un zihninde yavaş yavaş yeniden biçimlenmeye başladı. Bunun bilincine vardığında, ilkin içinde bir suçluluk duydu ama sonra zihninin hayal kurma yeteneği işi ele aldı. Port karısının yüzünü gördü, dudakları öfkeyle sıkılmış, soyunuyor, sırtından çıkardıklarını odadaki mobilyaların üzerine fırlatıyordu. Bu saate kadar herhalde beklemekten vazgeçip yatmış

olmalıydı Kit. Port omzunu silkti, biraz düşünceli bir havaya girdi, bardağı eline alıp dibinde kalan birazcık çayı çalkaladı, çalkaladı, gözleriyle sıvının dairesel hareketlerini izledi.

"Üzgünsün," dedi İsmail.

"Yo, hayır." Port başını kaldırıp ona hüzünlü hüzünlü gülümsedi, sonra gözlerini yine bardağa dikti.

"Hayat kısadır. *Il faut rigoler.*"*

Port'un sabrı tükenmişti. Ruhsal durumu kahve felsefesine elverişli değildi.

"Evet, biliyorum," dedi kısaca. Sonra içini çekti. İsmail onun kolunu çimdikledi. Gözleri pırıl pırıldı.

"Buradan çıkınca, seni bir dostuma götüreyim."

"Onunla tanışmak istemiyorum," dedi Port. Sonra da ekledi. "Yine de teşekkür ederim."

"Ah, sen gerçekten gamlısın," diye güldü İsmail. "Dostum bir kız. Ay parçası kadar güzel."

Port'un yüreği tekledi. Otomatik olarak, "Bir kız," diye yankıladı Arap'ı. Gözlerini bardaktan ayırmamıştı. Kendi içindeki heyecanı gözlemlemek rahatsız ediyordu onu. İsmail'e baktı.

"Bir kız mı?" diye sordu. "Yani bir orospu mu?"

İsmail biraz alınmış gibiydi. "Orospu mu? Ah, dostum, beni tanımıyorsun sen. Seni öyle birine tanıştırır mıyım? *C'est de la saloperie, ça!*"** Bu benim bir arkadaşım. Çok kibar, çok hoş. Onu görünce anlayacaksın.

Müzisyen ud çalmayı kesti. Kahvenin içinde tombalanın numaraları haykırılıyordu. *"Ouahad oou tletine! Arbaine!"****

"Kaç yaşında?" diye sordu Port.

İsmail bir kararsızlık geçirdi. "On altı falan. Ya on altı ya da on yedi."

"Sakın yirmi beş falan olmasın?" dedi Port, kötü bir ifadeyle yan yan bakarak.

İsmail yine alındı. "Ne demek yirmi beş! Ben sana on altı, on yedi diyorum. İnanmıyor musun bana? Bak, dinle. Bir tanış onunla. Eğer beğenmezsen, içtiğin çayın parasını verirsin, çıkarız ora-

* Fr. Eğlenmeye, gülmeye bakmalı. (ç.n.)
** Fr. Çirkef oraları! (ç.n.)
*** Ar. Otuz bir! Kırk! (ç.n.)

dan. Tamam mı?"

"Ya beğenirsem?"

"Eh, o zaman ne istiyorsan onu yaparsın."

"Ama ona da para mı vereceğim?"

"Elbette para vereceksin."

Port güldü. "Bir de orospu değil, diyorsun."

İsmail masanın üzerinden ona doğru eğildi, büyük bir sabırla konuştu: "Dinle, Jean. O kız bir dansöz. Çöldeki kabilesinin yanından daha yeni geldi. Kaydı yoksa, o mahallede de oturmuyorsa, nasıl orospu olabilir? Ha? Söylesene! Sen onun zamanını aldığın için para vereceksin. Aslında öteki mahallede dans ediyor ama orada kalacağı yer yok. Bir yatağı yok orada. Orospu değil o. Ee, gidiyor muyuz şimdi?"

Port uzun uzun düşündü, gökyüzüne baktı, gözlerini bahçede gezdirdi, bütün terası bakışlarıyla taradı, sonra konuştu: "Evet. Gidelim. Haydi."

5 Kahveden çıktıklarında, ona demin geldikleri yöne doğru gidiyorlarmış gibi geldi. Sokaklarda artık daha az insan vardı, hava da daha serindi. Kazbah'ın içinden bir hayli yürüdüler, sonra kocaman bir kapıdan geçtiklerinde kendilerini birdenbire surların dışında, yüksek, açıklık bir yerde buldular. Burası sessizdi. Yıldızlar iyice ortaya çıkmıştı. Beklenmedik anda temiz havaya çıkmanın, o birbirine değen evlerin altından kurtulmanın sevinci, Port'un kafasındaki soruyu sormasını geciktirdi, İsmail'e, "Nereye gidiyoruz?" demedi ama derin, kuru bir kale hendeğinin kenarındaki korkuluk gibi görünen şeye paralel olarak bir hayli ilerlediklerinde, sonunda kafasındaki soruyu seslendirdi. İsmail kızın arkadaşlarıyla birlikte kentin dış mahallelerinde bir yerde yaşadığı yolunda kesinlikten uzak bir şeyler söyledi.

"Ama biz kent dışına çıktık bile," diye itiraz etti Port.

İsmail, "Evet, kentin dışındayız," dedi.

Lafı ağzında geveledeği artık çok belliydi. Karakteri bir kere daha değişmişti sanki. Baştaki o samimiyet yok olmuştu. Port için

o, artık bir kere daha, yamacın tepesinde, çöplerle dolu sokağın ucunda durup sigarasını içen bir gölgeydi. *Hâlâ vazgeçebilirsin. Yürümeyi kes. Şimdi.* Ama ikisinin ayaklarının düzenli ritminin etkisi çok güçlüydü. Hendeğin kenarındaki korkuluk geniş bir kavis çiziyor, aşağıdaki arazi giderek alçalıyor, koyu karanlıklara gömülüyordu. Hendek otuz kırk metre kadar geride sona ermişti. Artık açık bir vadinin bir ucunda, tepedeydiler.

İsmail, "Türk kalesi," diyerek topuklarını yerdeki taşların üzerine vurdu.

Port öfkeli bir sesle, "Dinle beni," diye söze başladı. "Nereye gidiyoruz?" İleride gözüken kara dağların farklı yüksekliklerdeki tepelerine doğru baktı.

"Şu aşağıya." İsmail eliyle vadiyi gösterdi. Biraz sonra durdu. "İşte, merdivenler burada." Kenardan eğilip baktılar. Duvarın kenarına dar bir demir merdiven tutturulmuştu. Tutunacak parmaklığı falan yoktu. Dimdik aşağıya iniyordu.

"Çok uzak," dedi Port.

"Ha, evet, burası Türk kalesi. Şu aşağıdaki ışığı görüyor musun?" Hemen hemen tam altlarında yanıp sönen belli belirsiz kırmızı ışığı gösteriyordu. "Oturduğu çadır orası."

"Çadır mı?"

"Aşağılarda ev yok. Çadır var ancak. Çok çadır var. *İniyor muyuz?"*

İsmail öne düştü. Duvara yakın iniyordu. "Taşlara tutun," dedi.

Aşağıya yaklaştıklarında, Port o gördükleri ışığın sönmeye yüz tutmuş kamp ateşi gibi bir şey olduğunu gördü. İki göçebe çadırının tam ortasına yakılmıştı. İsmail birdenbire durdu, dinledi. Erkek seslerinden oluşan anlaşılmaz bir mırıltı duyuyordu. *"Allonsy,"** diye mırıldandı. Memnun olduğu sesinden anlaşılıyordu.

Merdivenlerin sonuna vardılar. Ayaklarının altında sert toprak vardı. Port sol tarafta çiçek açmış kocaman bir çalının siluetini gördü.

"Bekle burada," diye fısıldadı İsmail. Port bir sigara yakmak üzereydi ama İsmail onun koluna öfkeyle vurdu. "Hayır!" diye fısıldadı. Port, "Ama ne oluyoruz?" diye söze başlayacak oldu, bu

* Fr. Gidelim. (ç.n.)

gizlilik gösterisine çok canı sıkılmıştı. İsmail bir anda uzaklaşıp gözden kayboldu.

Port taş duvara yaslandı, o alçak sesli, tekdüze mırıltıların bir an durmasını bekledi. Bir selamlaşma... Ama hiçbir şey olmadı. Sesler yine eskisi gibi sürüyordu, ifadesiz mırıltılardan oluşmuş kesintisiz bir akış. "Öteki çadıra girmiş olmalı," diye düşündü. Daha uzakta kalan çadırın bir yanı, ateşin yaydığı ışıktan pembe gibi görünüyordu. Onun ötesinde yine karanlık başlıyordu. Port duvara paralel birkaç adım ilerledi, çadırın girişini görmeye çalıştı ama giriş öteki yandaydı. Sonra bir ses duyabilmek için kulak kabarttı, bir şey duyamadı. Hiç nedensiz, birdenbire Kit'in ayrılırken söylediği son sözleri yeniden duyar gibi oldu: "Ne de olsa, benim kararım olmaktan çok, senin kararın." Bu sözcükler şimdi bile ona pek fazla bir şey söylemiyordu ama Kit'in bunları nasıl bir ses tonuyla söylediğini anımsamıştı. Sesinde incinmişlik ve isyan vardı. Bunların hepsi de Tunner'la ilgiliydi. Dimdik durdu. "Tunner, onun peşinde". Bu sözler fısıltı gibi, ama sesli çıkmıştı ağzından. Birdenbire geri dönüp merdivenlere doğru yürüdü, çıkmaya başladı. Altı basamak çıktıktan sonra durdu, çevresine bakındı. "Ne yapabilirim ben bu gece?" diye düşündü. "Bunu buradan uzaklaşmak için bir özür olarak kullanıyorum, çünkü korkuyorum. Oysa... Ne olacakmış! Onu asla elde edemez o!"

İki çadırın arasından bir gölge fırladı, dosdoğru merdivenlerin başına koştu. "Jean!" diye fısıldadı. Port hareketsiz durdu.

*"Ah! Ti es là?** Ne işin var yukarıda? Haydi, gel!"

Port yavaş yavaş aşağıya indi. İsmail yolundan çekildi, kolunu tuttu.

"Niye konuşamıyoruz?" diye fısıldadı Port. İsmail onun kolunu sıktı. "Şşş!" dedi kulağına. Yakındaki çadırın çevresinden dolaştılar, kümelenmiş alçak dikenlerin yanından geçtiler, taşların üzerinden ikinci çadırın girişine yöneldiler. İsmail, "Çıkar ayakkabılarını," derken bir yandan da kendi ayağındaki sandaletleri çıkardı.

Port içinden, bu hiç de iyi bir fikir değil, diye düşündü. Yüksek sesle, "Hayır," dedi.

* Fr. Orada mısın? (ç.n.)

"Şşş!" İsmail onu ayağında ayakkabılarıyla kapıdan içeriye itti.

Çadırın orta kısmında tavan, dimdik ayakta durmaya yetecek kadar yüksekti. Girişin yan tarafındaki bir dolabın üzerine konmuş olan mum ortalığı biraz aydınlatıyordu. Diğer taraflar tamamen karanlığa gömülmüştü. Yerlere anlamsız açılarla uzun hasırlar serilmiş, öteberi ortalığa saçılmıştı. Çadırda onları bekleyen kimse yoktu.

İsmail ev sahipliğini üstlenir gibi, "Otur," dedi. En yakın yastığın üzerindeki çalarsaati, konserve kutusunu, inanılmaz derecede kirli eski tulumu kaldırıp yer açtı. Port oturdu, dirseklerini dizlerine dayadı. Yanındaki yastığın üzerinde eski püskü emaye bir oturak duruyordu. İçi koyu renk bir sıvıyla yarı yarıya doluydu. Her yanda bayat ekmek parçaları vardı. Port bir sigara yaktı, İsmail'e ikram etmedi. İsmail kapının yanına geçmiş, dışarıya bakıyordu.

Derken birdenbire kız içeriye girdi... İncecik, vahşi görünüşlü bir kızdı. İri kara gözleri vardı. Lekesiz, bembeyaz bir entari giymiş, başına beyaz bir türban sarmıştı. Sımsıkı türban alnının ortaya çıkmasına neden olmuş, buradaki çivit rengi dövmeleri daha bir belirginleşmişti. Çadırdan içeri girince kız hareketsiz durarak Port'a garip bir bakışla baktı. Port bu bakıştaki ifadeyi, arenaya ilk defa adımını atan genç bir boğaya benzetti. Şaşkınlık, korku, beklenti dolu bir ifadeyle, sessizce bakıyordu kız ona.

"Ah, işte geldi!" dedi İsmail. Hâlâ alçak sesle konuşuyordu. "Adı Marhnia." Biraz bekledi. Port ayağa kalktı, kızın elini tutmak üzere ilerledi. "Fransızca bilmez," diye açıkladı İsmail. Kız hiç gülümsemeden elini Port'unkine hafifçe dokundurdu, sonra ağzına götürdü, kendi parmaklarını öptü. Eğilip selam verirken, fısıltıyla: *"Ya seydi, la bes alik? Egles, baraka 'loou'fik,"** dedi. Zarif bir gurur ve kendine özgü ölçülü bir tavırla dolabın üzerindeki yanan mumu aldı, çadırın arkasına doğru ilerledi. Tavanda asılı bir battaniye, yarım yamalak bir bölme oluşturmuştu. Kız battaniye-perdenin ardında gözden kaybolmadan önce başını onlara çevirdi, eliyle işaret ederek, *"Agi! Agi menah!"*** dedi. İki

* Ar. Ya Seydi, soru soramam? Otur, bereket, sende. (ç.n.)

** Ar. Gelirim! Gelirim iyi! (ç.n.)

erkek onun peşinden arka tarafa geçtiler. Orada birkaç alçak kutunun üzerine eski bir şilte konmuş, sedirle bir salon oluşturulmaya çalışılmıştı. Pek yoksul görünüşlü olan bu divanın yanında bir kahve sehpası vardı. Sehpanın yanına, yere, üst üste birkaç minder ve yastık atılmıştı.

Kız elindeki mumu yere koydu, yastıkları şiltenin üzerine yerleştirmeye başladı.

*"Essmah!"** dedi Port'la İsmail'e. *"Çekellem bellatsi."*** Sonra dışarı çıktı. İsmail güldü, onun arkasından alçak sesle, *"Fhemtek!"**** diye seslendi. Kız Port'un ilgisini uyandırmıştı ama bu dil engeli canını sıkıyordu. Kendisi öyle dururken, İsmail'in kızla konuşabilmesine de daha çok bozulmaktaydı. "Ateş almaya gitti," dedi İsmail. Port, "Tamam, tamam ama niçin fısıltıyla konuşuyoruz?" diye sordu. İsmail gözlerini devirerek kapı tarafını işaret etti. "Öbür çadırdaki adamlar," dedi.

O sırada kız geri döndü, elindeki toprak mangalın içinde alev alev yanan kömür parçaları vardı. O suyu kaynatıp çayı hazırlarken, İsmail de onunla çene çalıyordu. Kızın konuşması her zaman ciddi, sesinin tonu alçak ama güzel ezgiliydi. Port'un gözüne kafe dansözünden çok, genç bir rahibe gibi gözüküyordu ama bir yandan da ona zerre kadar güvenmiyordu. Orada oturmak, kızın kınalı elinin zarif hareketlerle nane yapraklarını koparıp çaydanlığa dolduruşunu seyretmek yetiyordu.

Kız çayı birkaç kere tadıp sonunda beğendi, onlara birer bardak uzattı, ciddi bir tavırla oturup kendi çayını içmeye koyuldu. Port divana, kendi oturduğu yerin yan tarafına eliyle pat pat vurarak, "Buraya otur," dedi. Kız yerinden memnun olduğunu işaret etti, ona nezaketle teşekkür etti. Sonra dikkatini İsmail'e çevirerek onunla uzun bir sohbete daldı. Port bu arada çayını yudumlayıp rahatlamaya çalıştı. Ona baskı yapan duygu, şafağın yakında sökeceğini söylüyordu. En çok bir saat kadar kalmış olmalıydı. Zamanının ziyan olduğunu hissetti. Kaygıyla kolundaki saate baktı; saati ikiye beş kala durmuştu... Ama şu anda çalışıyordu. Vakit daha geç olmalıydı. Marhnia, İsmail'e bir soru

* Ar. İzninizle! (ç.n.)
** Ar. Doğru konuş (ç.n.)
*** Ar. Seni anladım (ç.n.)

sordu. Soruda Port'dan da söz ediliyor gibiydi. İsmail, "Utka, Mimuna ve Ayşa'yla ilgili öyküyü duyup duymadığını soruyor," dedi. Port, "Hayır," dedi. Marhnia, İsmail'e, *"Goul lou, goul lou!"** diyerek onu cesaretlendirdi.

"Dağlık yerlerde, Marhnia'nın kabilesinin oralarda yaşayan üç kız varmış, adları da Utka, Mimuna ve Ayşa'ymış." Marhnia bu sözleri onaylar gibi ağır ağır başını sallıyordu. Yumuşak bakışlı iri gözleri Port'a dikilmişti. "Bu kızlar kısmetlerini aramaya M'Zab'a gitmişler. Dağlardan gelme kızların çoğu Cezayir'e, Tunus'a ya da buraya, para kazanmaya gelirlermiş ama bu kızların her şeyden çok istedikleri bir şey varmış. Çöl'de çay içmek istiyorlarmış." Marhnia başını sallamayı sürdürüyordu; öyküyü ancak İsmail'in ağzından çıkan yer adlarıyla izlemekteydi.

"Anlıyorum," dedi Port. Öykünün sonu komik mi olacak, acıklı mı, hiçbir fikri yoktu. Kızın umduğu kadar zevk almış gibi görünebilmek için çok dikkat etmesi gerekiyordu. Tek isteği, anlatılanların fazla uzun sürmemesiydi.

"M'Zab'da erkeklerin hepsi çok çirkindir. Kızlar orada, Ghardaia kafelerinde dans ediyorlarmış ama her zaman çok üzgünlermiş. Çöl'de çay içmeyi hâlâ istiyorlarmış." Port, Marhnia'ya göz attı. Kızın yüzü son derece ciddiydi. Bunu görünce yine başını salladı. "Böylece aradan aylar geçmiş. Onlar hâlâ M'Zab'dalarmış ve hâlâ çok üzgünlermiş, çünkü erkeklerin hepsi çok çirkinmiş. Domuz gibidir oranın erkekleri. Kızlara da Çöl'de çay içmeye yetecek kadar para vermiyorlarmış." Arap aksanıyla telaffuz ettiği "çöl" sözcüğünü aşırı vurgulayarak söylüyor, bu sözcük ağzından her çıkışında bir an için susuyordu. "Günlerden bir gün oraya bir Targui gelmiş. Uzun boylu ve yakışıklıymış. Nefis bir *mehari*'si (deve- ç.n.) varmış. Utka, Mimuna ve Ayşa'yla konuşmuş, onlara Çöl'ü, kendi yaşadığı yerleri anlatmış; kendi kabilesinin oturduğu bölgeyi. Onu dinlerken kızların gözleri iri iri açılmış. Sonra adam, 'Dans edin benim için,' demiş, dans etmişler. Adam üçüyle de sevişmiş. Utka'ya bir gümüş lira, Mimuna'ya bir gümüş lira, Ayşa'ya da bir gümüş lira vermiş. Şafak söktüğünde *mehari*'sine binmiş, güneye doğru çekip gitmiş.

* Ar. Anlat ona, anlat! (ç.n.)

Ondan sonra kızları daha bir hüzün basmış, M'Zab halkı gözlerine daha da çirkin görünmeye başlamış. Çöl'de yaşayan Targui akıllarından çıkmıyormuş." Port bir sigara daha yaktı, bu arada Marhnia'nın beklenti dolu bakışlarla kendisine bakmakta olduğunu gördü, paketi ona da uzattı. Kız bir sigara aldı, kaba bir maşayla ama zarif hareketlerle mangaldan bir kömür çıkardı, sigaranın ucuna tuttu. Sigara hemen yandı. Kız sigarayı Port'a uzattı, buna karşılık onun sigarasını aldı. Port ona gülümsedi, kız başını belli belirsiz eğdi.

"Yine aylar geçmiş, Çöl'e gidebilecek parayı hâlâ biriktirememişler. Gümüş liraları saklamışlar, çünkü üçü de Targui'ye âşıkmış. Hüzünleri de sürüp gidiyormuş. Günün birinde, 'Bizim sonumuz böyle gelecek,' demişler. 'Hep üzgün kalacağız ve Çöl'de çay da içemeyeceğiz. Demek ki hemen gitmeliyiz oraya... Paramız olmasa da'. Ellerindeki bütün paraları birleştirmiş, gümüş liraları bile katmış, bir çaydanlık, bir tepsi ve üç bardak satın almışlar, kalanıyla da El Golea'ya otobüs bileti almışlar. Pek az paraları kalmış. Onu da son kuruşuna kadar, kervanıyla güneye giden bir *bakamar*'a* vermişler. Adam buna karşılık onların kervanına katılıp develere binmelerine izin vermiş. Bir akşam, güneşin batmasına yakın, kocaman kumulların oraya varmışlar. 'İşte Çöl'e geldik,' diye düşünmüşler, 'Çayı yapalım.' Ay doğmuş, bütün erkekler uykuya yatmış, bir tek nöbetçi kalmış. O da develerin yanında oturuyor, kavalını çalıyormuş." İsmail parmaklarını ağzına götürüp oynattı. "Utka, Mimuna ve Ayşa, ellerinde tepsi, çaydanlık ve bardaklarla, sessizce kervandan uzaklaşmışlar. Çöl'ün tümünü görebilmek için en yüksek kumulu arayacaklarmış. Çaylarını da o zaman yapacaklarmış. Uzun süre yürümüşler. Utka, 'Yüksek bir kumul görüyorum,' demiş. Oraya yürüyüp tepesine tırmanmışlar. Mimuna, 'Ben şurada bir kumul görüyorum, o bizimkinden çok daha yüksek... Oradan ta In Salah'a kadar olan alanı görebiliriz,' demiş. Oraya gitmişler ama tepeye tırmandıklarında Ayşa, 'Bakın!' demiş, 'işte en yüksek kumul. Tamanrasset'i bile görebiliriz oradan. Targui'nin yaşadığı yer orası.' Güneş doğmuş, onlar yürümeyi sürdürmüşler. Öğle olduğunda ortalık çok fazla sıcak olmuş ama kumula varmışlar, tepeye doğru

* Ar. Kervanbaşı (ç.n.)

tırmanmışlar, tırmanmışlar. Doruğa varınca, çok yorgun olduklarını hissetmişler. 'Önce biraz dinlenelim, sonra çayı yaparız,' demişler. Uyumadan önce tepsiyi, çaydanlığı ve bardakları ortaya çıkarıp hazırlamışlar. Sonra uzanıp uyumuşlar. Daha sonra..." İsmail susup Port'a baktı... "Günler sonra oradan bir başka kervan geçiyormuş, adamın biri en yüksek kumulun tepesinde bir şeyler görmüş. Ne olduğuna bakmak için oraya tırmanmış. Utka, Mimuna ve Ayşa'yı bulmuş. Hâlâ orada, uykuya daldıkları andakinden farksız biçimde yatıyorlarmış. Her üç bardak da..." İsmail kendi çay bardağını havaya kaldırıp gösterdi. "...kumlarla doluymuş. İşte böyle içmişler Çöl'de çaylarını."

Uzun bir sessizlik oldu. Belli ki öykünün sonu gelmişti. Port, Marhnia'ya baktı. O hâlâ başını hafif hafif sallıyordu, gözleri Port'un yüzüne çakılıydı. Port bir söz söyleme riskini göze almaya karar verdi. "Çok hazin," dedi. Kız hemen İsmail'e onun ne dediğini sordu. İsmail, *"Gallik merhmoum bzef,"* diye tercüme etti. Kız yavaşça gözlerini yumdu, başını sallamayı sürdürdü. *"Ei oua!"** dedi, gözlerini açtı. Port çabucak İsmail'e döndü. "Bak, çok geç oldu. Onunla bir fiyat kararlaştırmak istiyorum. Ne kadar vermem gerekir ona?"

İsmail bir skandalla karşılaşmış gibi göründü. "Karşındaki orospuymuş gibi davranamazsın! *Ci pas une putain, je t'ai dit!"*** "Ama onunla kalırsam para vereceğim, değil mi?"

"Elbette."

"O halde şimdi kararlaştırmak istiyorum."

"Bunu senin için ben yapamam, dostum."

Port omuzlarını silkti, ayağa kalktı. "Gitmem gerek. Geç oldu."

Marhnia'nın gözleri hızla bir adamdan diğerine gidip geldi. Sonra İsmail'e yumuşacık bir sesle bir iki şey söyledi, İsmail kaşlarını çattı ama esneyerek çadırdan çıkıp gitti.

Birlikte divanın üzerine uzandılar. Kız çok güzel, çok uysal, çok anlayışlıydı ama Port hâlâ ona güvenmiyordu. Kız tümüyle soyunmayı reddetti, Port yine de onun sevimli ret işaretlerinde son bir teslimiyet okudu, istediğinin yapılmasının yalnızca zaman alacağını anladı. Zaman geçtikçe kızın güvenini kazanacaktı. Bu

* Ar. Çok üzgün olduğunu söyledi. (ç.n.)
** Fr. O orospu değil, sana söylemiştim! (ç.n.)

gece baştan beri olacağı varsayılan şeyi elde edebilirdi. Uzanmış kızın dingin yüzüne bakarak bunu düşündü, bir iki güne kadar güneye doğru yola çıkacağını hatırladı, için için şansına küfretti, sonra kendi kendine, "Yarım ekmek bile bir şeydir," dedi. Marhnia eğildi, mumun fitilini iki parmağı arasına alıp söndürdü. Bir an için salt bir sessizlik, salt bir karanlık egemen oldu. Sonra Port onun yumuşacık kolunun yavaşça kendi boynuna dolandığını, dudaklarının kendi alnına değdiğini hissetti.

Tam o sırada uzakta bir köpek ulumaya başladı. Port bir süre onu duyamadı, duyduğu zaman da canı sıkıldı. Şu ana uymayan bir müzikti bu. Çok geçmeden, Kit'i orada sessiz bir seyirci olarak hayal etti. Bu hayal onu daha bir uyardı... Hazin uluma sesleri artık onu rahatsız etmez oldu.

Bir çeyrek saat kadar sonra divandan kalktı, battaniye-perdenin kenarından eğilip çadırın kapısına doğru baktı. Orası hâlâ karanlıktı. Birden, bu çadırdan çıkmak arzusuna kapıldı. Divana oturarak giysilerini düzenlemeye koyuldu. İki kol yine yükselerek Port'un boynuna dolandı. Port kesin bir hareketle o kolları indirdi, sonra birkaç kere şakacı hareketlerle okşadı. Bu sefer bir tek kol yükseldi, öteki, ceketinin içine doğru kaydı, Port göğsünün okşanmakta olduğunu hissetti. Orada tanımlanamayacak bir yanlış hareket, Port'un kendi elini uzatıp kızınkinin üzerine koymasına yol açtı. Cüzdanı şimdiden kızın parmakları arasındaydı. Port onu çekip aldı, kızı şiltenin üzerine itti. "Ah!" diye bağırdı kız. Sesi çok yüksek çıkmıştı. Port kalktı, yerdeki dağılmış, oraya buraya saçılmış eşyalara gürültüyle basarak kapıya doğru ilerledi. Kız bu sefer kısa ama yüksek bir çığlık attı. Öbür çadırdaki sesler duyulur hale geldi. Port elinde cüzdanıyla dışarı fırladı, hemen sola döndü, duvara doğru koşmaya başladı. İki kere düştü, birinde bir kayaya çarptı, öbüründe de yerde beklenmedik bir çukur olduğu için dengesini kaybetti. İkinci kere yerden kalktığında, merdivene varmasını önlemek amacıyla yandan yaklaşıp yolunu kesmeye çalışan bir adam gördü. Port topallıyordu ama oraya hemen hemen varmıştı. Sonunda basamaklara ulaştı. Merdivenden yukarı çıkarken bir an birinin arkadan bacaklarına sarılmasını bekledi. Ciğerleri kocaman birer acı yumağıydı, neredeyse patlayacaktı. Ağzı açılmış, dudaklarının iki ucu aşağıya doğru çekiliyordu.

İçine çektiği hava dişlerinin arasında ıslık çalmaktaydı. Tepeye varınca döndü, kaldıramayacağı bir kayayı kucakladı, sonunda kaldırdı, merdivenden aşağıya doğru savurdu. Sonra derin derin soludu, korkuluk boyunca koşmaya başladı. Gökyüzünün rengi biraz daha ağarmıştı. Doğudaki alçak tepelerin tam üzerinden belirgin bir gri ışık yayılmaktaydı. Çok fazla koşamazdı. Kalbinin atışlarını başında ve boynunda hissediyordu. Kente asla varamayacağının farkındaydı. Yolun vadiye uzak tarafında bir duvar vardı ve tırmanılamayacak kadar yüksekti, ama otuz metre kadar ileride duvar bir yerinden çatlayarak kısmen yıkılmıştı. Dökülen taşlar ve topraklar mükemmel bir merdiven oluşturuyordu. Oraya atıldı, ters yöne doğru tırmanmaya başladı. Soluk soluğa, telaşla, mezar taşlarının arasından yukarıya doğru ilerliyordu. Sonunda bir dakikalığına bir kenara oturdu, başını avuçlarının arasına aldı, birkaç şeyin birden farkına vardı. Biri başındaki ve göğsündeki ağrıydı, ikincisi cüzdanının artık elinde olmadığı, üçüncüsü de kendi kalbinin gümbürtüsü. Ama bu gümbürtü, bir an sonra aşağıdaki yoldan kendisini izleyenlerin heyecanlı seslerini duymasını engellemedi. Ayağa kalktı, mezarların üzerinden daha yukarılara doğru sendeleyerek ilerledi. Sonunda tepenin doruğuna vardı, arazi öte yana doğru alçalmaya başladı. Kendini biraz daha güvende hissediyordu ama her geçen dakikayla gün ışığı yaklaşmaktaydı. O zaman tepelerde tek başına dolaşan birini çok uzaklardan görmek mümkün olurdu. Yine koşmaya başladı. Yokuş yukarı, hep aynı yöne doğru, ara sıra sendeleyerek, düşme korkusu yüzünden hiç başını kaldırmaksızın koştu ve bu böyle uzun süre devam etti. Mezarlık arkada kalmıştı. En sonunda çalı ve kaktüslerle kaplı yüksek bir yere vardı. Oradan tüm araziyi görebiliyordu. Çalıların arasına oturdu. Ortalık çok sessizdi, gökyüzü de artık beyazdı. Arada bir ayağa kalkıyor, dikkatle çevreyi gözden geçiriyordu. Güneş doğduğunda iki zakkum ağacının arasından baktı; güneş ışıklarının, bulunduğu yerle karşıdaki dağlar arasında kalan kilometrelerce uzunluktaki tuz ovasını pırıl pırıl parlattığını gördü.

6 Kit sabah güneşinin üzerine dökülen sıcak ışıkları altında terden sırılsıklam uyandı. Doğrulup perdeleri kapadı, kendini tekrar yatağa attı. Yattığı tarafta çarşaf sırılsıklamdı. Kahvaltıyı düşünmek midesini ağzına getirdi. Bazı günler daha sabah uyanır uyanmaz başının üzerinde felaket bulutlarının dolaştığını hissederdi. Geçmek bilmezdi öyle günler. Bunun nedeni, her an hissettiği o felaket duygusundan çok, genellikle düzgün işleyen "belirtiler sistemi"nin altüst olmasıydı. Eğer normal bir günde alışverişe çıkarken ayağı burkulsa ya da bacağı sıyrılsa, bunu o alışverişin herhangi bir nedenle iyi gitmeyeceğine, belki o gün hiç çıkmasa daha iyi edeceğine yormak kolaydı. En azından, öyle günlerde iyi bir işareti kötü bir işaretten ayırabilirdi. Öbür türlü günler ise gerçekten tehlikeliydi, çünkü felaket önsezisi öyle güçlü olurdu ki, kendi benliğinin ardında ya da yanında düşman bir bilinç gibi Kit'in kötü belirtiler önünde serbestçe manevra yapıp kaçınma çabalarını görür, fark eder, izlerdi. Böyle olunca da Kit'e tuzaklar kurması kolaylaşırdı. O zaman, ilk bakışta iyi belirti gibi gözüken bir şey, aslında onu tehlikeye sürüklemek için bir yem de olabilir demekti. Ayak burkulması da öyle günlerde pek üzerinde durulması gerekmeyen bir şey haline gelebilirdi, çünkü belki dışarı çıkmasını engellemek, böylelikle de evin kalorifer kazanı patladığı, yangın çıktığı ya da sevmediği biri uğradığı zaman evde olmasını sağlamak için özellikle başına gelmiş olabilirdi. Bu düşünceler özel hayatında, arkadaşlarıyla ilişkilerinde, çok büyük yer kaplamaktaydı. Bazen Kit bütün bir sabah boyunca oturup belli bir sahnenin ya da konuşmanın ayrıntılarını anımsamaya uğraşırdı; bir kol ya da el hareketinin, bir cümlenin olabilecek her türlü yorumunu kafasında tasarlayabilmek, her yüz çizgisini, her ses vurgusunu, zamanlarıyla birlikte ele alıp anlamını çıkarabilmek için. Yaşamının büyük bir bölümü belirtileri sınıflandırmaya ayrılmıştı. Böyle olunca, kuşkularından ötürü bu uygulamaları yapamayacağını anladığı zamanlarda, günlük yaşamın alışılmış hareketlerini sürdürme yeteneği kuşkusuz en düşük düzeye iniyordu. Garip bir biçimde, felce uğramış gibi oluyordu öyle zamanlarda. Tepkileri sönüyordu. Tüm kişiliği görünmez hale geliyor, yüzüne bir dehşet ifadesi siniyordu. Onu iyi tanıyan dostları, o tür felaket günlerinde hemen, "Bugün Kit'in

günlerinden biri," derlerdi. Eğer öyle günlerde Kit sakin, hatta mantıklı davranabiliyorsa, bunun nedeni, mantıklı olarak kabul ettiği davranışları mekanik olarak yerine getirmesiydi. Rüya dinlemeyi hiç sevmemesinin bir nedeni de kafasının içindekini öne çıkarıyor olmasıydı. Yani mantıkla soyaçekim arasındaki o savaşı. Entelektüel tartışmalarda Kit her zaman bilimsel yöntemi savunurdu ama bunun yanı sıra rüyayı da bir belirti olarak görmekten kaçınması olanaksızdı.

Durumu daha da karmaşıklaştıran şey, Kit'in yukarıdan kötülük gelmesi olasılığını çok zayıf gördüğü günleri de arada sırada yaşıyor olmasıydı. Her belirti iyiydi öyle günlerde. Her insandan, olaydan ve eşyadan dünyadışı bir hayırseverlik ışığı fışkırırdı. Böyle günlerde Kit, içinden geldiğince davranabilse çok mutlu olabilirdi ama son zamanlarda, sayısı zaten az olan bu tür günlerin sırf kendisini şaşırtmak, böylelikle her zamanki belirtilerle mücadele etmesini zorlaştırmak için gönderildiğine inanmaya başlamıştı. Bu yüzden o doğal neşe de sinirli ve biraz isterik bir mızmızlığa dönüşebilirdi. Konuşurken sık sık kendi sözlerinin peşinden yetişip onlara şaka havası vermeye çalışıyordu. Oysa o sözler aslında canı sıkkın birinin tüm zehrini taşıyan sözler olarak söylenmekteydi.

Başka insanlardan, ancak bir mermer heykelin üzerinde yürüyen sineklerden rahatsız olduğu kadar rahatsız olurdu. Ama öte yandan, yaşamındaki istenmeyen olayların habercisi olabilecekleri, tatsız etkiler yapabilecekleri için tüm insanlara büyük önem verirdi. "Benim hayatımı başka insanlar yönetiyor," derdi sık sık ve doğruydu. Onların bunu yapmasına izin vermesinin tek nedeni, kendi batıl hayal gücünün onları kendi yazgısına ilişkin olarak büyülü bir güç taşıyor kabul etmesiydi, yoksa kişiliklerinin kendi içinde herhangi bir derin anlayış ya da yakınlık uyandırmasından değil.

Gecenin uzun saatleri boyunca uyanık yatmış, düşünmüştü. Sezgileri genellikle Port'un bir şeylere kalkıştığını haber verirdi. Kendi kendine her zaman, onun ne yaptığının önemi yok, derdi ama bu sözü de kafasında o kadar çok tekrarlamıştı ki doğruluğundan bir hayli zamandır kuşku duyar olmuştu. Bu konuya önem verdiğini kabullenmek pek kolay olmamıştı. Kendisinin

hâlâ Port'a ait olduğunu, Port onu sahiplenmek için hiçbir hareket yapmasa bile bu gerçeğin değişmeyeceğini, kendisinin hâlâ çok uzaklardaki olası bir mucizenin ışığıyla aydınlanan bir dünyada yaşadığını istemeye istemeye kendine kabul ettirmişti sonunda. Port hâlâ ona dönebilirdi. Her şeyin Port'a bağlı olduğunu bilmek doğal olarak onun kendini çaresiz görmesine, büyük bir öfkeye kapılmasına yol açıyordu. Böylece Kit, Port'un olmayacak bir kaprisini, onu belirsiz bir nedenle geri getirecek bir olayı bekler durumdaydı. Kendisi o yönde herhangi bir adım atmayacak kadar zeki bir insandı. Bu konuda en sinsi yöntemler bile başarısızlığa uğramaya mahkûmdu. Başarısızlığa uğramak, hiç denememiş olmaktan çok daha beterdi. Sorun kararlılıkla beklemek, orada olmak sorunuydu. Belki günün birinde görürdü onu Port, ama bu arada öyle çok değerli ay birbirini izleyip hiç değerlendirilmeden geçiyordu ki!

Tunner'ın canını sıkmasına gelince, gerçi genç adamın varlığı ve Kit'e duyduğu klasik bir durum arz eden ilgi belki de başka şeylerin vermeyeceği sonuçları elde etmeye yarayabilirdi ama Kit her nedense bu olanağı kullanamıyordu. Bezdiriyor, sıkıyordu Tunner onu. Elinde olmaksızın bu genç adamı Port'la karşılaştırıp ölçüyor, her seferinde de yarışmayı Port kazanıyordu. Gece düşünürken kendini zorlayıp hayal gücünü kullanmaya, Tunner'ı bir heyecan unsuru olarak görmeye çok uğraşmıştı. Sonuç vermemişti bu çabaları tabii. Ama yine de onunla daha yakın bir ilişki kurmaya karar vermişti. Kararı verirken, bu işin kendisi için tatsız bir uğraş olacağını, bunu da Port uğruna yaptığı başka şeyler gibi bilinçli bir çabayla yapacağını bile bile.

Koridora açılan kapı vuruluyordu.

"Ah, Tanrım, kim o?" diye sordu Kit yüksek sesle.

"Ben." Tunner'ın sesiydi. Yine her zamanki gibi insanın sinirini bozacak derecede zinde geliyordu ses. "Uyandın mı?"

Kit yatakta kıpırdandı, içine iç çekişleri karışmış yüksek sesler çıkardı, çarşafları indirip kaldırdı, yatak yaylarını gıcırdattı. "Pek sayılmaz," diye homurdandı sonunda.

"Günün en iyi saati bu saat. Kaçırmaman gerekir!" diye bağırdı Tunner.

Anlamlı bir sessizlik oldu, bu arada Kit verdiği kararı düşündü.

Kendisini kurban ediyorlarmış gibi bir sesle, "Bir dakika Tunner," diye seslendi.

"Tamam!" Bir dakika olsun, bir saat olsun, beklerdi ve sonunda içeri alınınca da her zamanki o iyi huylu (Kit'e göre sahte) gülümsemesiyle girerdi kapıdan. Kit yüzüne soğuk su çarptı, sonra incelmiş bir havluyla kurulandı, dudaklarına biraz ruj sürdü, saçlarına birkaç tarak darbesi vurdu. Sonra panik içerisinde odayı dolaşıp uygun bir sabahlık aramaya başladı. Port'un odasına açılan aralık kapıdan bakınca, beyaz havlu sabahlığın duvarda asılı olduğunu gördü. Girmeden önce kapıyı hızla tıkırdattı, Port'un orada olmadığını gördü, sabahlığı kaptı. Kuşağını aynanın önünde beline bağlarken, kimsenin bu sabahlığı seçti diye kendisini koketlikle suçlamayacağını düşünüp için için memnun oldu. Sabahlığın etekleri yerlere değiyordu ve ellerinin ortaya çıkabilmesi için kol kısmını iki kere kıvırması gerekmişti.

Kapıyı açtı.

"Merhaba!"

O gülümseme karşısındaydı işte.

"Merhaba, Tunner," dedi sakin bir sesle. "Gir içeri."

Tunner yanından pencereye doğru yürürken, sol eliyle onun saçlarını okşadı ve perdeleri açtı. "Burada hipnotizma seansı falan mı yapıyorsun? Hah, şimdi görebildim seni ancak." Parlak güneş ışığı odayı doldurdu, cilalı marleyler su birikintileri gibi o ışığı alıp tavana yansıttılar.

Kit aynanın yanında durup, onun demin karıştırdığı saçlarını yeniden tararken boş bir ifadeyle, "Nasılsın?" diye sordu.

"Harika." Tunner onun aynadaki hayaline sırıttı, gözlerini parıldattı, hatta Kit'in uzaktan görebildiği kadarıyla, yanaklarındaki gamzeleri belirginleştiren kasları bile hareket ettirmeyi başardı. "Amma numaracı," diye düşündü Kit. "Burada bizimle ne işi var ki acaba? Tabii Port'un suçu bu. Onu cesaretlendirip yanımızda sürükleyen Port oldu."

Tunner, "Dün gece Port'a ne oldu?" diye soruyordu. "Ben onu beklemek için biraz oyalandım ama görünmedi."

Kit ona baktı. "Onu mu bekledin?" diye yankıladı aynı sözleri. Kulaklarına inanamamıştı.

"Bizim kafede aşağı yukarı randevulaşmış sayılırdık; hangi

kafe, biliyorsun. Yatmadan önceki son içki için. Ama hiç görünmedi. Ben yatağıma girip epey geç saatlere kadar okudum. Saat üç olduğunda o daha gelmemişti." Bunlar daha başından yalandı. Aslında Tunner ona, "Dışarı çıkarsan, Eckmühl'e de bir göz at, büyük olasılıkla oradayımdır," demişti. Port çıktıktan biraz sonra o da çıkmış, bir Fransız kız bulmuş, sabahın beşine kadar kızın otelinde kalmıştı. Şafak sökerken döndüğünde, oda kapılarının alt kısmındaki kapaktan bakmayı başarmış, Port'un yatağının boş olduğunu, öteki odada Kit'in uyumakta olduğunu görmüştü.

Kit, "Sahi mi?" diyerek tekrar aynaya döndü. "O halde fazla uyuyamamış demektir, çünkü yine sokağa çıkmış bile."

Tunner ona dik dik bakarak, "Yani hâlâ gelmedi, demek istiyorsun," dedi.

Kit karşılık vermedi. Az sonra, "Oradaki düğmeye basar mısın lütfen?" dedi. "Bunların şu şikoresinden bir fincan, biraz da o alçı gibi çöreklerden isteyeyim diyorum."

Aradan yeterince zaman geçtiğine inandığı zaman Port'un odasına geçti, yatağa bir göz attı. Gece yatılsın diye hazırlanmış, ondan sonra dokunulmamıştı. Neden yaptığını bilemeden çarşafı ta ayak ucuna kadar açtı, bir an yatağın kenarına oturdu, yastıkları hafifçe yumruklayarak şişkin kısımlarında oyuklar oluşturmaya koyuldu. Sonra hazırlanmış pijamaların katını açtı, onları ayak ucuna bir yığın halinde bıraktı. Garson kapıyı vurdu, Kit tekrar kendi odasına geçti, kahvaltı ısmarladı. Garson çıkıp kapıyı arkasından kapatınca pencerenin yanındaki koltuğa yerleşti, dışarı bakmaksızın oturdu.

Tunner eğlenir gibi bir sesle, "Biliyor musun," dedi. "Bu konuyu son zamanlarda bir hayli düşündüm. Sen çok garip bir insansın. Seni anlamak çok zor."

Kit bezgin bir ifadeyle dilini damağında şaklatıp cık cık yaptı. "Öff, Tunner, ilginç olmaya çalışmaktan vazgeç." Hemen ardından, sabırsızlık gösterdiği için kendini suçladı, gülümseyerek ekledi: "Sana hiç yakışmıyor."

Tunner'ın yüzündeki güceniklik hemen bir sırıtmaya dönüştü. "Yok, ben ciddiyim. Sen hayranlık uyandıran bir tipsin."

Kit dudaklarını öfkeyle büzdü, çileden çıkmıştı. Gerçi bu, genç

adamın söyledikleri yüzünden değildi, çünkü sözleri budalaca buluyordu. Ama ona asıl dayanılmaz gelen, şu anda onunla çene çalmak zorunda olmasıydı. "Belki," dedi.

Kahvaltıyı getirdiler. O kahvesini içip çöreğini yerken, Tunner da karşısına oturdu. Genç kadının gözlerine rüyaya dalmış gibi bakışlar yerleşmişti. Orada bulunduğu tümden unutulmuş gibi geldi Tunner'a. Kit kahvaltısını bitirmek üzereyken dönüp ona baktı, kibar kibar, "Karşında yersem kusura bakar mısın?" dedi.

Tunner gülmeye başladı. Kit şaşırmış gibiydi.

"Çabuk ol," dedi Tunner. "Sıcak basmadan seni bir yürüyüşe çıkarmak istiyorum. Zaten listende bir yığın şey vardı."

"Ah!" diye inledi Kit. "Canım hiç..." Ama Tunner onun sözünü kesti. "Haydi, haydi giyin. Ben Port'un odasında beklerim. Kapıyı da kaparım."

Kit söyleyecek bir şey bulamıyordu. Port ona hiç böyle emir vermezdi. Geri durur, Kit'in aslında ne istediğini anlamaya çalışırdı. Bu da işi daha zorlaştırırdı, çünkü Kit'in kendi isteğine göre hareket ettiği zamanlar pek nadirdi. Daha çok, dikkate alınması ve alınmaması gereken belirti ve işaretleri birbirleriyle karşılaştırarak, o kendine özgü karmaşık sistemine göre davranırdı.

Tunner bitişik odaya geçmiş, kapıyı kapamıştı bile. Bozulmuş yatağı göreceğini düşünmek Kit'i memnun etti. Giyinirken içeride onun ıslık çaldığını duyuyordu. "Sıkıntı, sıkıntı, sıkıntı!" diye fısıldadı soluğunun arasından. O sırada kapı açıldı, Port koridorda belirdi, sol elini saçlarının arasından geçiriyordu.

"Girebilir miyim?" diye sordu.

Kit ona bakakalmıştı.

"Eh, herhalde. Neyin var senin?"

Port hâlâ orada duruyordu.

"Neyin var, Tanrı aşkına?" diye tekrarladı Kit sabırsız bir sesle.

"Hiçbir şey." Sesi hırıltılı çıkıyordu. Odanın ortasına kadar ilerledi, iki oda arasındaki kapalı kapıyı işaret etti. "Orada kim var?"

"Tunner," dedi Kit gerçek bir masumiyetle. Sanki bu durum dünyanın en doğal şeyiydi. "Giyinmemi bekliyor."

"Neler oluyor burada?"

Kit kızardı, hırsla döndü. "Hiçbir şey. Hiçbir şey," dedi çabucak. "Deli olma. Ne olduğunu *sanıyorsun* ki?"

Port sesini alçaltmadı. "Bilmiyorum. *Sana* soruyorum."

Kit avuçlarıyla onu göğsünden itti, kapıyı açmak üzere ilerledi ama Port onu kolundan yakalayıp kendine çevirdi.

"Lütfen kes artık!" diye öfkeyle fısıldadı Kit.

"Pekâlâ, pekâlâ. Kapıyı ben kendim açarım." Kapıyı Kit'e açtırdığı takdirde büyük bir tehlikeye girecekmiş gibi davranıyordu.

Kendi odasına girdi. Tunner pencereden sarkmış, dışarıya bakıyordu. Doğrulup döndü, neşeyle sırıttı. "Vay vaay," diye söze başlayacak oldu.

Port yatağa bakıyordu. "Bu da ne demek? Senin odanın nesi eksik ki kalkıp buraya geliyorsun?" diye sordu ama Tunner durumu ya hiç anlamıyor ya da anlamamazlıktan geliyordu. "Demek öyle! Savaştan döndün," diye bağırdı. "Zaten görünüşün de öyle! Kit'le ben yürüyüşe çıkıyoruz. Sen herhalde biraz uyumak istersin." Port'u yakalayıp aynanın önüne sürükledi. "Bak kendine!" diye emretti. Port kara lekeler içindeki suratını, çevresi kızarmış gözlerini görünce yüzünü buruşturdu.

"Sade bir kahve istiyorum," diye homurdandı. "Bir de aşağıya inip tıraş olmak istiyorum." Sonra sesini yükseltti. "Ayrıca ikinizin de buradan çekilip gitmenizi, yürüyüşünüzü yapmanızı istiyorum." Hırsla duvardaki zile bastı.

Tunner onun sırtını dostça okşadı. "Az sonra görüşürüz, ahbap. Uyu biraz."

O odadan çıkarken Port ateş saçan gözlerle arkasından baktı, sonra yatağın kenarına oturdu. Limana kocaman bir gemi girmişti. Sokaktaki normal gürültülerin arasına onun boğuk düdüğü de karıştı. Port yatağa uzandığında biraz soluk soluğaydı. Kapının vurulduğunu duymadı bile. Oda servisi yapan çocuk başını içeri uzattı, *"Monsieur"** dedi, birkaç saniye bekledi, sonra kapıyı kapayıp uzaklaştı.

* Fr. Beyefendi. (ç.n.)

7 Bütün gün uyudu. Kit öğleyin döndü, yavaşça içeri girdi, bir kere öksürüp Port uyanacak mı diye baktıktan sonra yemeğe onsuz indi. Port ortalık kararmadan uyandı, kendini oldukça temizlenmiş hissetti. Kalkıp yavaş yavaş soyundu. Banyodaki küveti sıcak suyla doldurdu, beyaz bornozunu aradı, onu Kit'in odasında buldu. Kit ise orada yoktu. Masanın üzerinde, yolculuğa yanlarında götürmek üzere satın aldığı birtakım bakkaliye malları duruyordu. Bunların çoğu İngiltere'den gelme karaborsa mallardı. Etiketlerine bakılırsa, Majesteleri Kral George VI'nın buyruğuyla imal edilmişlerdi. Port, bisküvi paketlerinden birini açarak, bisküvileri peş peşe, oburca atıştırmaya başladı. Pencerenin çerçevelediği kent giderek kararıyordu. Alacakaranlığın, açık renk cisimleri aşırı parlak, diğerlerini ise sakin bir karanlık içinde gösterdiği anlarıydı bu anlar. Kentin ışıkları, limanda demirli birkaç gemi dışında henüz yakılmamıştı. Onların berisinde kalan alan, ne ışıklı ne de karanlık, binalarla gökyüzünün arasında bomboştu. Sağda ise dağlar vardı. İlki tam denizin kenarından yükseliyor, dev bir çarşafın altında bükülmüş duran iki dize benziyordu. Bir an için Port kendini yıllar önce bulunduğu bir başka yerdeymiş gibi hissetti ama bunu öyle kuvvetle hissetti ki, değişikliğin etkisi ona fiziksel'miş gibi geldi. Sonra dağları tekrar gördü. Salına salına alt kata indi.

Otel barında içmemeye karar vermişlerdi. Orası hep boştu çünkü. Şimdi o kasvetli küçük odaya girerken, Port orada hayli kilolu bir gencin oturmakta olduğunu görünce biraz şaşırdı. İnsanda iz bırakmayan bir yüze sahipti, büsbütün silinmekten onu, kişiliksiz kumral sakalı kurtarıyordu. Port barın öbür ucuna otururken genç adam İngiliz aksanıyla, *"Otro Tio Pepe,"** deyip kadehini barmene doğru itti.

Kendisine 1842 yapımı Tio Pepe ikram edilen o serin Jerez mahzenlerini düşünerek bir tane de Port ısmarladı. Genç adam ona gözlerinde hafif bir merakla baktı ama bir şey söylemedi. Az sonra iriyarı, solgun tenli, saçları alev gibi kınalı bir kadın kapıda belirip cırlak sesiyle bir çığlık attı. Cam gibi kara gözleri, taş bebekleri anımsatıyordu. Göz makyajı o gözlerdeki boş bakışları

* Fr. Bir Tio Pepe daha. (ç.n.)

daha bir vurgulamaktaydı. Delikanlı o tarafa döndü.

"Merhaba, anne. Gel de otur."

Kadın gencin yanına yöneldi ama oturmadı. Heyecandan ve kırgınlığından, Port'un farkına bile varmamış gibiydi. Sesi aşırı tiz çıkıyordu. "Eric, seni pis kurbağa!" diye haykırdı. "Her yerde seni aradığımı bilmiyor musun? Ömrümde böyle bir davranış görmedim! Ne içiyorsun öyle? İçmek de *neyin* nesi oluyor böyle? Hele Doktor Levy'nin söylediklerinden sonra? Seni *haylaz* çocuk!"

Genç adam annesine bakmadan, "Bağırma anne," dedi.

Kadın Port'dan yana göz atıp onu gördü. "Nedir o içtiğin, Eric?" diye tekrar sordu. Sesi biraz alçalmış ama yoğunluğundan bir şey eksilmemişti.

"Sherry yalnızca... Ve çok da güzel. Keşke bu kadar parlamasan."

"Peki kaprislerinin parasını kim ödeyecek sanıyorsun?" Kadın onun yanındaki tabureye oturdu, çantasını açıp aranmaya başladı. "Öff, Allah kahretsin, anahtarı almadan çıkmışım," dedi. "Senin düşüncesizliğin yüzünden. Beni senin odandan geçirip içeri sokman gerekecek. Camilerin en şirinini buldum ama içi şeytanlar gibi bağırıp duran veletlerle dolu. Pis çocuklar hepsi! Sana orayı yarın gösteririm. Bana da bir kadeh sherry söyle... Eğer sekse. Yararı olabilir. Bütün gün berbat hissettim kendimi. Sıtma geri geliyor, eminim. Vakti de geldi zaten, biliyorsun."

*"Otro Tio Pepe,"** derken, delikanlı pek de sarsılmamıştı.

Port bakıyor, bir insanın otomat ya da karikatür durumuna düşmesine her zamanki gibi yine şaşırıyordu. Hangi nedenle düşerlerse düşsünler, durum ister gülünç, ister korkunç olsun, bu tür insanlar çok ilgilendirirdi onu.

Yemek salonunda dostane bir hava yoktu, her şey fazla ciddiydi. Böyle bir durum, ancak servis kusursuzsa kabul edilebilirdi, oysa burada o da yoktu. Garsonlar soğuk davranıyor, çok yavaş hareket ediyorlardı. Fransızların bile ne istediğini anlamakta zorluk çeker gibiydiler. Kimseyi memnun etmek için bir çaba göstermedikleri ortadaydı. Gelen iki İngiliz'e, Port'la Kit'in yemek yedikleri köşeye yakın bir masa gösterildi. Tunner, Fransız kızla çıkmıştı bu akşam.

* Fr. Bir daha. (ç.n.)

"İşte geldiler," diye fısıldadı Port. "Kulak kabart ama gülmemeye çalış."

Kit masanın üzerine doğru eğilerek, "Genç bir Vacher'ye benziyor," dedi. "Hani Fransa'nın bir ucundan bir ucuna çocukları kese kese giden... Bildin mi?"

Birkaç dakika sessiz kaldılar, öbür masa onları oyalar diye beklediler ama anne oğulun birbirine söyleyecek pek bir şeyi yok gibiydi. Sonunda Port, Kit'e döndü, "Ha, aklıma gelmişken, neydi bu sabahki durum öyle?" diye sordu.

"Şimdi onu konuşmak zorunda mıyız?"

"Hayır, yalnızca sordum. Belki açıklarsın dedim."

"Görülecek her şeyi gördün işte."

"Öyle olduğunu düşünsem, sana sormazdım."

"Öf, anlayamıyor musun..." Kit bıkkın bir sesle konuşmaya başlarken birden sustu. Neredeyse, "Gece senin dönmediğini Tunner'ın bilmesini istemiyordum," diyecekti. "Bunu bilmek onu ingilendirirdi, anlamıyor musun? Bu ona tam aradığı silahı verirdi, bunu da mı göremiyorsun?" Ama bunları söyleyecek yerde, başka şeyler söyledi. "O konuyu tartışmak zorunda mıyız? Geldiğinde sana bütün olup biteni anlattım. Ben kahvaltı ederken odaya geldi, ben de giyinirken onu senin odana yolladım. Uygun bir davranış değil mi bu?"

"Senin neyi uygun davranış olarak kabul ettiğine bağlı, bebeğim."

"Elbette bağlı," dedi Kit öfkeli bir sesle. "Görüyorsun ki, *senin* dün gece ne yaptığından hiç söz etmiyorum."

Port gülümsedi, sakin sakin, "Edemezdin zaten, çünkü bilmiyorsun," dedi.

"Bilmek de istemiyorum." Kit istemese de öfkesi belli oluyordu. "Nasıl istersen öyle düşün. Vız gelir bana." Öteki masaya doğru baktı, iri parlak gözlü kadının büyük bir ilgiyle, duyabildiği kadar dinlemeye çalıştığını fark etti. Kadın Kit'in durumu kavradığını anlayınca delikanlıya döndü, yüksek sesle monoloğuna başladı.

"Bu otelin su tesisatı inanılmaz bir şey; musluklar yalnızca içlerini çekiyor ve gurulduyor... Ne kadar sıkı kapartırsan kapat. Fransızların sersemliği! İnanılmaz bir şey! Hepsi geri zekâlı bun-

ların. Dünyada en düşük zekâ puanı rekorunu ellerinde tuttuklarını bana Madam Gautier kendisi söylemişti. Tabii kanları da sulu. Artık tohuma kaçtılar. Yarı Yahudi, yarı zenci bir millet oldular. Bak şu hallerine!" Elleriyle bütün salonu gösteren bir hareket yaptı.

"Eh, burada öyle belki," dedi delikanlı. Su bardağını kaldırıp ışığa tutmuş, dikkatle inceliyordu.

"Fransa'da da!" diye haykırdı annesi heyecanla. "Madam Gautier bana kendisi söyledi, ben kendim de nice kitapta ve gazetede okudum."

"Ne iğrenç bir su," diye mırıldandı genç adam. Bardağı masaya bıraktı. "Sanırım içemeyeceğim."

"Ne mızmız şeysin! Sızlanmaktan vazgeç! Duymak istemiyorum bunları! Artık pislikten ve kurtlardan söz ettiğini duymak istemiyorum. İçme o zaman. İçmişsin, içmemişsin, kimsenin umurunda değil ama senin her şeyi böyle sıvılarla yutman korkunç bir şey. Büyümeye çalış artık. Primus lambasına parafin aldın mı, yoksa onu da mı unuttun Vittel gibi?"

Genç adam alaycı bir iyi niyetle, zehir gibi gülümsedi, sonra yavaş yavaş konuştu. Sanki geri zekâlı bir çocuğa laf anlatıyordu. "Hayır, parafini de Vittel gibi unutmuş değilim. Teneke, arabanın bagajında. Şimdi izninle biraz yürümek istiyorum." Ayağa kalktı, tatsız tatsız gülümseyerek masadan uzaklaştı.

"Seni kaba küstah şey! Kulaklarını çekeceğim senin!" diye seslendi kadın arkasından. Delikanlı dönüp bakmadı.

Port, "Ne müthişler, değil mi?" diye fısıldadı.

"Çok eğlenceli." Kit hâlâ kızgındı. "Büyük yolculuğa bizimle gelmelerini önersene onlara da. Tek eksiğimiz onlar."

Meyvelerini sessizce yediler.

Yemekten sonra Kit odasına çıktığında, Port otelin o çıplak görünümlü giriş katında biraz dolaştı, yüksek tavanındaki o ulaşılmaz solgun ampulüyle gölgelere bürünmüş yazı odasında, siyahlar giymiş iki yaşlı Fransız kadının koltukların ucuna ilişerek oturup fısıldaştığı palmiye dolu fuayeden geçerek ön kapıya yürüdü, orada birkaç dakika durup karşıya park etmiş kocaman Mercedes marka tur otomobiline baktı, tekrar yazı odasına döndü. Oturdu. Tavandan gelen o hasta ışık, seyahat acentelerinin duvarlara asılmış posterlerini bile aydınlatamıyordu: *Fés la Mystérieuse,*

Air France, Visitez l'Espagne. Başının yukarısında kalan parmaklıklı pencereden kadın sesleriyle mutfaktan metal tabak çanak sesleri geliyor, sesler taş duvarlar arasında büyüyordu. Bu oda öteki odalardan çok daha fazla zindana benzemekteydi. Sinemanın elektrikli zilinin sesi her gürültüyü bastırıyor, aralıksız, sinir bozucu bir fon müziği oluşturuyordu. Yazı masalarına yürüdü, sümenleri kaldırdı, çekmeceleri açtı, mektup kâğıdı aradı. Yoktu. Mürekkep hokkalarını kaldırıp salladı; onlar da kuruydu. Mutfakta büyük bir tartışma çıkmışa benziyordu. Avuç içlerindeki sivrisinek ısırıklarını kaşıyarak ağır adımlarla odadan çıktı, fuayeye geçti, koridor boyunca ilerleyip bara girdi. Burada bile ışık zayıf ve uzaktı ama en azından barın arkasındaki raflara sıralanmış içki şişeleri gözü oyalıyordu. Hafif bir hazımsızlık hissetmekteydi. Midesi ekşimiyordu ama yakında başlayabilecek bir ağrının, belirsiz bir yerlerde uyandırdığı bir tatsızlık duygusu vardı... Esmer barmen ona beklenti dolu bakışlarla bakmaktaydı. Odada başka hiç kimse yoktu. Port bir viski söyledi, sonra oturup tadını çıkara çıkara, yavaş yavaş içti onu. Otelin bir yerinde bir tuvaletin sifonu çekildi, tesisattan boğulurcasına kusar gibi sesler çıktı.

Port'un içindeki o tatsız duygu azalıyordu; kendini son derece ayık ve uyanık hissetmekteydi. Barda boğucu ve melankolik bir hava vardı. Tüm eskimekte olan şeylere olduğu gibi, buraya da hüzün sinmişti. Port içinden, "Bu barda ilk içkinin servis edilmesinden bu yana, acaba kaç mutluluk anı yaşandı?" diye geçirdi. Mutluluk... Öyle bir şey varsa bile, başka yerlerdeydi: Kedilerin balık başlarını kemirdiği pırıl pırıl geçitlere bakan sıra sıra odalarda, esrar dumanının çaydaki nane kokusuna karıştığı çardaklı kafelerde, aşağıdaki rıhtımlarda, uzakta, *sebkha*'nın kenarındaki çadırlarda (bu arada Marhnia'nın solgun beyaz hayalini atladı), dağların ötesindeki Büyük Sahra'da, hepsi Afrika olan o uçsuz bucaksız alanlarda. Ama burada, her Avrupa icadının yeni bir sefillik yarattığı, tecrit edilmişliğin yeni bir kanıtı olduğu, anavatanı daha da uzak gösterdiği bu hüzünlü sömürge odasında değil.

Oturmuş viskisinden düzenli küçük yudumlar alırken, koridorda yaklaşan ayak sesleri duydu. Odaya genç İngiliz girdi,

Port'a bakmadan, küçük masalardan birine oturdu. Port onun içki ısmarlayışını izledi, sonra barmen barın arkasına geçtiğinde kalkıp masaya doğru yürüdü. *"Pardon, monsieur,"** dedi. *"Vous parlez Français?"*** Şaşırmış görünen genç adam, *"Oui, oui"**** diye karşılık verdi. Port hemen ardından, "Ama İngilizce de biliyorsunuz," dedi. "Biliyorum," derken delikanlının bardağı koyuşundaki ve bakışlarındaki eda Port'a fazla dramatik geldi. Sezgileri ona, böyle bir durumda en iyi yaklaşımın iltifat olduğunu fısıldamaktaydı. Ciddi ciddi, "O halde belki bana bir konuda öğüt verebilirsiniz," diye devam etti.

Genç adamın yüzünde cılız bir gülümseme belirdi. "Eğer Afrika'yla ilgiliyse, doğrusu verebileceğimi söyleyebilirim. Son beş yıldır buralarda dolanıp duruyorum. Çok ilginç bir yer, kuşkusuz."

"Harika bir yer, evet."

"Biliyorsunuz, öyle mi?" Biraz kaygılı görünüyordu. Kendisi tek gezgin olmayı öyle çok istiyordu ki!

Port, "Yalnızca bazı yerleri," diye güvence verdi ona. "Kuzeyde ve batıda epey yolculuk yaptım. Aşağı yukarı Trablus'tan Dakar'a kadar."

"Dakar bir çirkef çukurudur."

"Ama dünyanın bütün limanları öyle. Benim öğüt istediğim konu kambiyo. Sizce hangi bankaya gitmeli? Bende dolar var."

İngiliz gülümsedi. "Sanırım size bu konuda öğüt vermek için oldukça uygun biri sayılırım. Ben aslen Avustralyalıyım ama annemle ikimiz daha çok Amerikan dolarlarıyla yaşarız." Port'a Kuzey Afrika'daki Fransız bankacılık sistemini baştan sona anlatmaya koyuldu. Sesi eski zaman profesörlerinin konuşma biçimine özenircesine yükselip alçalıyordu; düşüncelerini ifade etme tarzı insanda itiraz duygusu yaratacak kadar bilgiççe geldi Port'a. Ayrıca gözlerinde parıldayan bir ışık da, bu sesi yalnızca daha beterleştirmekle kalmıyor, sözlerinin taşıyabileceği ağırlığı da silip yok ediyordu. Port'a, delikanlı bir manyağa laf anlattığına inanıyormuş gibi geldi. Sanki bu konuşmanın konusu şu ana uygun olsun diye seçilmişti, gerektiği kadar uzatılabilirdi... Hasta

* Fr. Özür dilerim, bayım. (ç.n.)
** Fr. Fransızca biliyor musunuz? (ç.n.)
*** Fr. Evet, evet. (ç.n.)

yatışıncaya kadar.

Port onun söylevini sürdürmesine izin verdi. Delikanlı o sıra bankacılık konusundan uzaklaşmış, kendi deneyimlerini anlatmaya koyulmuştu. Bu alan daha da verimliydi. Genç adamın niyetinin baştan beri bu olduğu anlaşılıyordu. Port hiçbir yorum yapmıyor, yalnızca ara sıra, uygun yerlerde bir hayret ifadesi takınıyor, bu da monoloğa ikili konuşma havası veriyordu. Delikanlının yazar olan, kendi resimleriyle süslü seyahat kitapları yazan annesiyle birlikte Mombasa'ya gelmeden önce üç yıl Hindistan'da yaşadığını, orada kadının büyük oğlunu kaybettiğini öğrendi. Afrika'nın her yanında geçirdikleri beş yıl ise bu ikisine şaşılacak kadar uzun bir hastalıklar listesi armağan etmişti. Bu hastalıkların çoğu da hâlâ ara sıra başlarına bela açıyordu. Ne var ki anlatılan öykünün hangi noktalarına inanıp hangilerini atmak gerektiğini bilemiyordu insan. Çünkü arada, "...ben o sırada Durban'da büyük bir ithalat-ihracat firması müdürüydüm" ya da "...hükümet bana üç bin Zulu'nun sorumluluğunu verdi," gibi ifadeler de geçiyordu. Bir keresinde delikanlı, "Lagos'ta bir askeri araba aldım, onunla Casamance'a kadar gittim," dedi. Sonra bir ara, "O bölgeye girebilen ilk beyazlar yalnızca bizdik," dedi. Yine bir ara, "Benim o gezide kameraman olmamı istediler ama Cape Town'da işleri emanet edebileceğim güvenilir bir kimse yoktu ve o sırada dört film birden çekiyorduk," dedi. Port bu genç adamın, dinleyicisine ne kadar yüklenebileceğini bilmeyişine esef etmeye başlamıştı ama aldırmadı, delikanlının Doula Nehri'ndeki cesetleri, Takoradi'deki cinayetleri, Gao'daki pazar yerinde kendini yakan deli adamı anlatırken duyduğu o sapıkça zevke bakıp keyiflendi. Sonunda delikanlı arkasına yaslandı, barmene yeni bir likör daha getirmesini işaret etti, "Ah, evet, Afrika harika bir yerdir... Bugünlerde başka hiçbir yerde yaşamak istemezdim," dedi.

"Ya anneniz? O da mı aynı görüşte?"

"O-hoo, o âşık buraya. Onu uygar bir ülkeye götürseniz, ne yapacağını bilemez sanırım."

"Hep yazı mı yazar?"

"Her an. Her gün. Genellikle kuş uçmaz kervan geçmez yerler hakkında. Yakında Fort Charlet'ye gidiyoruz. Biliyor musunuz orayı?"

Port'un Fort Charlet'yi bilemeyeceğinden oldukça emin gibiydi. "Hayır bilmiyorum," dedi Port, "ama nerede olduğunu biliyorum. Oraya nasıl gideceksiniz? Herhangi bir türde vasıta yok, değil mi?"

"Eh, eninde sonunda varırız oraya. Tuaregler tam annemin dişine göre. Bende bir yığın harita var. Kimi askeri, kimi sivil. Her sabah yola koyulmadan önce onları dikkatle incelerim. Sonra da o rotayı izlerim." Port'un yüzündeki şaşkın ifadeyi görünce, "Bir arabamız var," diye ekledi. "Eski bir Mercedes. Eskidir ama güçlüdür..."

"Ah, evet, dışarıda gördüm," diye mırıldandı Port.

Genç adam kibirle, "Evet," diye karşılık verdi. "Gideceğimiz yere daima ulaşırız biz."

"Anneniz çok ilginç bir kadın olmalı."

Delikanlı hevesli gözüktü. "Kesinlikle akıllara durgunluk veren bir insandır. Yarın onunla tanışmalısınız."

"Çok isterdim."

"Onu yatmaya yolladım ama ben çıkmadan uyumaz. Her zaman arada geçit olan oda tutarız tabii. Bu yüzden de benim tam saat kaçta yattığımı ne yazık ki her zaman bilir. Evlilik hayatı ne harika, değil mi?"

Port ona bir göz attı. Sözün kabalığını bir hayli yadırgamıştı... Ama yine de hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi, samimi bir ifadeyle gülmeyi başardı.

"Evet, onunla konuşmaktan hoşlanacaksınız. Ne yazık ki mutlaka gerçekleştirmek istediğimiz bir yolculuk var. Yarın öğlen yola çıkıyoruz. Siz ne zaman ayrılıyorsunuz bu cehennem çukurundan?"

"Şey, biz yarın trenle Bousif'e gitmeyi planlamıştık ama acelemiz yok. Perşembeye kadar bekleyebiliriz. Seyahat etmenin tek yolu, en azından bizim için tek yolu, canımız istediği zaman gitmek ve istediğimiz yerde istediğimiz kadar kalmaktır."

"Aynı görüşteyim. Ama herhalde burada kalmayı istiyor olamazsınız, değil mi?"

"Ulu Tanrım, elbette ki hayır!" diye güldü Port. "Nefret ediyoruz buradan ama biz üç kişiyiz ve üçümüz enerjimizi aynı anda toplamayı başaramıyoruz."

"Üç kişi mi? Anlıyorum." Genç adam bu beklenmedik haberin üzerinde düşünüyormuş gibi göründü. "Anlıyorum." Ayağa kalktı, elini cebine soktu, bir kartvizit çıkarıp uzattı. "Size şunu verebilirim. Adım Lyle. Eh, hoşçakalın... Umarım gerekli enerjiyi toplarsınız. Sabahleyin rastlaşırız belki." Sanki utanıyormuş gibi döndü, kazık gibi yürüyerek odadan çıktı.

Port kartı cebine koydu. Barmen başını bara dayamış uyukluyordu. Son bir içki daha içmeye karar veren Port, yürüyüp onun omzuna yavaşça dokundu. Adam bir homurtuyla başını kaldırdı.

8 "Neredeydin?" diye sordu Kit. Yatağında oturmuş, okuyordu. Gece lambasını başucu masasının ta kenarına kadar çekmişti. Port masayı yatağa biraz yaklaştırıp lambayı da ortaya, daha güvenli bir yere koydu. "Barda çene çalıyordum. İçimde bir duygu, bizi Boussif'e kadar arabayla götürmek isteyen birilerinden davet gelecek, diyor."

Kit başını kaldırıp baktı. Sevinmişti. Trenlerden nefret ederdi. "Ah, olamaz! Sahi mi? Ne harika!"

"Ama kimin davet edeceğini duyana kadar bekle bence!"

"Yo, hayır! O canavarlar olamaz!"

"Bir şey söylemiş değiller ama içimde bir duygu, söyleyecekler, diyor."

"Eh, bu olacak şey değil tabii."

Port kendi odasına geçti. "Ben her iki durumda da kaygılanmazdım. Kimse bir şey demedi zaten. Oğlandan upuzun bir hikâye dinledim. Tıbbi bir vaka o çocuk."

"Buna kaygılanacağımı biliyorsun. Tren yolculuklarından nasıl nefret ettiğimi de *biliyorsun*. Sonra da buraya gelip sakin sakin bana, arabayla gitmek için davet gelecek diyorsun. Bu iki işkenceden hangisini seçeceğimi düşünmeye başlamadan önce, en azından doğru dürüst bir uyku uyumamı bekleyebilir, sabahleyin söyleyebilirdin."

"Kaygılanmaya onlar bizi davet ettikten sonra başlasan olmaz mı?"

"Öff, gülünç olma!" diye bağırdı Kit. Yataktan fırladı. Kapı aralığında durup kocasının soyunuşunu izledi. Sonra, "İyi geceler," dedi birdenbire ve hemen kapıyı kapattı.

Olaylar tam Port'un tahmin ettiği gibi gelişti. Sabahleyin Port pencerenin önünde durmuş, Atlantik'in ortasından bu yana gördüğü ilk bulutları seyrederken kapı vuruldu. Gelen Eric Lyle'dı. Yeni uyandığı için yüzü gözü şişti.

"Günaydın. Sizi uyandırdımsa özür dilerim ama oldukça önemli bir şey konuşmak istiyordum. Girebilir miyim?" Odaya garip garip baktı, açık renk gözleri bir eşyadan öbürüne doğru kaydı durdu. Port'un içinde tatsız bir duygu, çocuk içeriye girmeden keşke her şeyimi toplayıp bavulumu kapatsaydım, diye düşünmesine yol açtı.

"Çay içtiniz mi?" diye sordu Lyle.

"Evet ama benimki kahveydi."

"Aha!" Delikanlı bavula biraz daha yaklaştı, kayışlarıyla oynamaya başladı. "Bavulunuzda güzel etiketler var." Üzerinde Port'un adı ve adresi yazılı deri etiketi tutup havaya kaldırdı. "Adınızı şimdi görüyorum, Bay Porter Moresby." Odanın içinde yürüdü. "İzinsiz baktığım için özür dilerim. Bavullar içimde her zaman hayranlık duygusu uyandırır. Oturabilir miyim? Şimdi bakın, Bay Moresby. Adınız bu, değil mi? Annemle uzun uzun konuştum, o da benim görüşüme katılarak dedi ki... çok daha eğlenceli olurdu... eğer siz ve Bayan Moresby... herhalde dün gece yanınızda gördüğüm hanım o olmalı..." Susmuştu.

"Evet?" dedi Port.

"...yani ikiniz Boussif'e kadar bizimle gelirseniz, demek istiyorum. Arabayla yol beş saatten fazla sürmez, oysa tren çok uzun zamanda gidiyor. On bir saatte mi ne, yanılmıyorsam. On bir saat boyunca tam bir cehennem. Savaştan bu yana trenler çekilmez oldu, biliyorsunuz. Biz de düşündük ki..."

Port onun sözünü kesti, "Hayır, hayır. Size o kadar yük olmak istemeyiz. Hayır, olamaz."

"Evet, *evet*," dedi Lyle hevesle.

"Hem biz üç kişiyiz, biliyorsunuz."

"Ha, evet, tabii," dedi Lyle anlamı belirsiz bir sesle. "Arkadaşınız ayrıca trenle gelemez herhalde, değil mi?"

"Böyle bir düzenlemeye pek sevineceğini sanmıyorum. Hem zaten biz gidip de onu böyle geride bırakamayız."

"Anlıyorum. Yazık. Onu kolay kolay alamayız sanırım... Bu kadar kişinin bavulları da olacağına göre." Ayağa kalktı, minik bir kurtçuğun sesini dinleyen kuş gibi başını hafifçe yana eğip Port'a baktı. "Bakın size ne söyleyeceğim. Bir saate kadar uğrayıp bana haber verin. Elli üç numara. Umarım kararınız olumlu olur." Gülümseyerek ve bakışlarını son bir kez odanın içinde dolaştırarak kapıyı kapattı.

Kit gerçekten bütün gece gözünü kırpmamıştı. Şafak sökerken biraz içi geçmişti ama o da rahatsız bir uyku olmuştu. Port ara kapıya hızlı hızlı vurup sonra hemen açtığında, keyfi hiç yerinde değildi. Hemen doğrulup oturdu, çarşafı eliyle kaldırıp boynu hizasında tuttu, vahşi gözlerle baktı. Sonra sakinleşti, kendini yatağa sırtüstü bıraktı.

"Ne oldu?"

"Seninle konuşmam gerek."

"Çok uykum var."

"Boussif'e arabayla gitmek üzere davet aldık."

Kit bir kere daha doğruldu. Bu sefer gözlerini ovaladı. Port yatağın kenarına oturup onun omzunu dalgınca öptü. Kit geri çekildi, ona baktı. "Canavarlardan mı? Kabul ettin mi?"

Port'un içinden "Evet," demek geldi, çünkü böylesi, upuzun bir tartışmayı önlerdi. Konu Kit için de, kendisi için de kapanmış olurdu.

"Henüz etmedim."

"Reddetmek zorundasın."

"Neden? Çok daha rahat olur. Daha sessiz. Üstelik daha güvenli olduğu da kesin."

"Beni otelden çıkamayacak kadar korkutmak mı niyetin?" Pencereye doğru baktı. "Dışarısı neden hâlâ bu kadar karanlık? Saat kaç?"

"Garip bir nedenle... Bugün hava bulutlu."

Kit sessizdi. Gözlerine o hayalet görmüş gibi bakışlar yerleşmişti yine.

"Tunner'ı almıyorlar," dedi Port.

"Sen zırdeli misin?" diye bağırdı Kit. "Onsuz gitmek aklımın

ucundan bile geçmez. Bir saniyeliğine bile."

"Neden olmasın?" Port tedirgindi. "Oraya trenle gelebilir bal gibi. O yanımızda diye neden güzel bir araba yolculuğunu reddedelim, anlayamıyorum. Her dakikamızı onunla geçirmek zorunda değiliz ki... Öyle değil mi?"

"Geçirmek zorunda değilsin, doğru."

"Yani sen mi geçirmek zorundasın?"

"Benim demek istediğim, Tunner'ı burada bırakıp da o ikisinin arabasıyla gitmem. Kadın isterik bir kocakarı, çocuk da... Tam dejenere kriminal bir tip, kesinlikle. Sinirlerimi bozuyor."

"Öf, hadi, hadi," diye kaşlarını çattı Port. "İsterik sözünü ağzına almaya nasıl cesaret edebiliyorsun? Ulu Tanrım, şu anda kendi halini bir görebilseydin."

Kit, "Sen ne istiyorsan öyle yap," diyerek yatağa uzandı. "Ben Tunner'la trene binerim."

Port'un gözleri kısıldı. "Yaaa... Öyle olsun... Onunla trene *bin* öyleyse. İnşallah bir kaza olur!" Kendi odasına dönüp giyindi.

Kit kapıyı vurdu. Tunner, Amerikan aksanı bir Fransızca'yla, *"Entrez,"** diye seslendi. "Vay vay, bu ne sürpriz! Ne oldu? Bu beklenmedik ziyareti neye borçluyum?"

"Yo, özel bir şey yok," derken, Kit onu belli belirsiz bir hoşnutsuzlukla süzüyor, bu duygularını saklayabilmeyi umuyordu. "Seninle ben trenle Boussif'e kadar yalnız gitmek zorundayız. Port bazı arkadaşlarından oraya arabayla gitmek için davet aldı." Sesini tümüyle ifadesiz çıkarmaya çalışıyordu.

Tunner pek anlayamamış gibiydi. "Ne demek bunlar? Bir daha, yavaş yavaş söyle. Arkadaşlar mı?"

"Evet, öyle. Bir İngiliz kadınla oğlu. Onu davet ettiler."

Yavaş yavaş Tunner'ın yüzü gülmeye başladı. Kit bu seferki gülümsemenin sahte olmadığına dikkat etmişti. Yalnızca Tunner, tepki göstermekte inanılmayacak kadar yavaştı.

"Vay, vay," diye sırıttı sonunda.

Kit onun davranışlarındaki o yasak-tanımazlığı gözlemlerken, "Ne budala şey," diye düşündü. (Apaçık ve normal şeyler onu her zaman öfkelendirirdi). "Tüm duygusal manevraları orta yerde olu-

* Fr. Giriniz. (ç.n.)

yor. Ardına saklanacağı bir ağaç, bir taş bile yok."

Yüksek sesle, "Tren altıda kalkıyor, oraya sabahın olmayacak bir saatinde varıyor," dedi "Ama her zaman rötarlıymış diyorlar. Demek ki bu seferlik olsun, işe yarayacak."

"Öyleyse ikimiz yalnız gidiyoruz."

"Port oraya bizden çok önce varmış olacak, dolayısıyla bize oda tutabilir. Benim şimdi gidip bir kuaför bulmam gerekiyor, ne felaket!"

"Ne gereği var," diye itiraz etti Tunner. "Rahat bırak kendini. Doğayı alt edemezsin."

Kit'in böyle şövalyeliklere tahammülü yoktu, ama ayrılırken ona yine de gülümsedi. "Çünkü ben korkağın biriyim," diye düşündü. Port bu yolculuğa beddua ettiğinden beri, Tunner'ın büyüsünü Port'unkine karşı kullanma isteğinin farkındaydı. Kit bir yandan gülümserken, bir yandan da kendi kendine konuşuyormuş gibi, "Sanırım kazadan kaçınabiliriz," dedi.

"Ha?"

"Hiçbir şey. Saat ikide yemek salonunda buluşuruz."

Tunner belki de kullanılıyor olduğunu çok zor aklına getirebilecek bir tipti. Hiçbir muhalefetle karşılaşmaksızın hep kendi istediklerini dayatmaya alışkın olduğu için, aşırı gelişkin bir erkeklik gururu vardı ve ne garipti ki bu hemen hemen herkesin onu sevmesini sağlıyordu. Bu yolculuğa Port ve Kit'le birlikte çıkmaya o kadar heves etmesinin nedeni, hiç kuşkusuz, en iyiyi bilir havalarını kabul ettirmeye kalkıştığında, yalnız onlardan kesin bir itiraz gelmesi, yalnız onlarla birlikteyken bunu yapabilmek için her zamankinden daha çok çalışmak zorunda kalmasıydı; yani farkında olmadan, kişiliğine gereksinim duyduğu egzersizi yaptırıyordu. Bunun yanı sıra, Port da, Kit de, Tunner'ın göze çarpan çekiciliğine kapılmadıkları için, onu kendileriyle birlikte gelmeye cesaretlendirdiklerini kabullenmiyorlardı. Söz konusu onlar olduğunda, Tunner'ın utanç duygusu da azımsanacak gibi değildi, çünkü ikisi de onun davranışlarındaki "rol yapma ve kalıplara göre davranma" niteliklerini fark ediyordu. Buna rağmen ikisi de bir dereceye kadar onun bu davranışlarına isteyerek hoşgörü gösteriyordu. Tunner aslında basit bir insandı ve zekâsının uzanabileceği yerin hemen ötesindeki her şeyi müthiş çekici bulurdu. Bir fikri bütünüyle kavrayamama duygusunu daha de-

likanlılık yaşlarında tanımıştı, şimdi o duygu içinde daha da güçlüydü. Bir düşüncenin her yönünü yoklayabildiğinde, o düşüncenin hafif bir düşünce olduğu sonucuna varırdı; ilgisinin uyanması için mutlaka ulaşamadığı bir şeyler kalmalıydı ama dikkati onu fazla düşünmek için kamçılamazdı. Düşüncelerle karşılaştığında, o dikkat ona, tam tersine, duygusal bir mutluluk verir, rahatlamasını, o düşünceyi uzaktan seyredip hayran olmasını sağlardı. Port ve Kit'le dostluğunun ilk başlarında, onlara hak ettikleri saygıyla davranmaya özen göstermişti. Birey olarak değil de, sırf düşüncelerle uğraşan yaratıklar olarak, yani kutsal şeylerle uğraşan varlıklar olarak hak ediyorlardı bu saygıyı, ama onlar bu davranış biçimini o kadar kesin ve doğal bir biçimde reddetmişlerdi ki, kendine yeni bir taktik geliştirmek zorunda kalmış, onu kullanırken kendine duyduğu güven daha da azalmıştı. Bu seferki, yumuşak sitemlerden, alaylardan oluşuyordu ve o kadar hesaplı bir biçimde ifade ediliyordu ki gerekirse hemen iltifat kılığına sokulabiliyordu. Buna ek olarak, bir de eğleniyormuş gibi, ama için için biraz acılı bir çekimserlik sezilen bir tavır tutturmuştu. Böylece kendini, çok üstün yeteneklerini ziyan eden bir çiftin babasıymış gibi hissediyordu.

Şu anda keyfi yerindeydi. Islık çalarak odada dolaşıyor, Kit'le yalnız olacağını düşünüyordu. Kit'in kendisine gereksinimi olduğuna karar verdi. Tabii bu gereksinimin kendi istediği alanda olduğuna onu inandırabileceğinden hiç emin değildi. Aslında günün birinde yakın ilişkileri olacağını umduğu kadınlar arasında en az umut besleyebildiği kişi Kit'ti. En zoruydu o. Bavula eğilmiş dururken aynada gözüne kendi görüntüsü ilişti, o hayale gülümsedi. Bu, Kit'in sahte bulduğu gülümsemeydi.

Saat birde Port'un odasına gittiğinde kapı açıktı, bavullar da gitmişti. İki kat hizmetçisi yatağa temiz çarşaflar yayıyordu. Bir tanesi, *"Se ha marchao,"** dedi. Saat ikide, Tunner yemek salonunda Kit'le buluştu. Kit olağanüstü güzel ve bakımlı görünüyordu.

Tunner şampanya ısmarladı.

Kit, "Şişesi bin franktan ha," dedi. "Port kriz geçirecek!"

"Port burada değil," dedi Tunner.

* İsp. Yoklar. (ç.n.)

9 On ikiye birkaç dakika kala Port valizleriyle otelin ön kapısının dışındaydı. Genç Lyle'ın buyruklarıyla hareket eden üç Arap hamal, tüm bagajları arabanın arkasına yüklemekteydi. Tepede yavaş hareket eden bulutlar arasında artık koyu mavi boşluklar kendini belli etmeye başlamıştı. Güneşin ışıkları oraları bulup da yeryüzüne vardığında, sıcak beklenmedik bir cehennem haline dönüştü. Dağların orada gök hâlâ kara ve asık suratlıydı. Port sabırsızlanıyor, keşke Kit ya da Tunner ortaya çıkmadan çekip gitsek, diye düşünüyordu.

Derken saat tam on ikide Bayan Lyle lobide belirdi ve otelin çıkardığı hesaptan yakınmaya başladı. Sesi yükselip alçalıyordu. Kapıya yaklaşıp, "Eric," diye seslendi. "Buraya gelip şu adama benim dün çayda bisküvi yemediğimi söyler misin? Hemen!"

"Kendin söyle," dedi Eric dalgın bir sesle. Sonra Araplara kocaman domuz derisinden bavulu göstererek, *"Cella-là on va mettre ici en bas,"** diye buyruklarını sürdürdü.

"Seni sersem!" Kadın tekrar lobiye döndü, bir an sonra Port onun cıyakladığını duydu. *"Non! Non! Thé seulement! Pas gateau!"* **

Sonunda kapıda göründü. Yüzü kızarmıştı. Çantası kolunda sallanıyordu. Port'u görünce olduğu yerde durdu ve seslendi: "Eric!" Delikanlı arabadan ona baktı, sonra çıkıp Port'u annesine tanıttı.

"Bizimle gelebildiğinize çok sevindim. Bu bize ek bir koruma sağlıyor. Buranın dağlarında tabanca taşımak iyi olurmuş diyorlar ama doğrusunu isterseniz, ben bugüne kadar hakkından gelemeyeceğim bir Arap'a rastlamış değilim. İnsan kendini asıl o hayvan Fransızlardan korumak zorunda. Pis sersemler! Kalkmış dün çayda ne yediğimi bana söylüyorlar. Ne küstahlık! Eric, seni tabansız! Resepsiyonla tüm kavgayı bana yıktın. Belki de benden parasını almak istedikleri o bisküvileri *sen* yemişsindir!"

"Hepsi bir, öyle değil mi?" diye gülümsedi Eric.

"Utanır da itiraf etmezsin sanmıştım. Bay Moresby, şu koca oğlana bakın. Ömrü boyunca daha bir gün çalışmış değil. Hesapları ödeyen hep ben oluyorum."

---

* Fr. Bu şuraya, aşağı konacak. (ç.n.)
** Fr. Hayır! Hayır! Sadece çay! Pasta yok. (ç.n.)

"Haydi, anne! Bin artık." Çaresiz bir tonda söylenmişti bu sözler.

"Ne demek *bin?*" Kadının sesi fena halde tizleşmişti. "Benimle nasıl böyle konuşursun? İyi bir tokadı hak ediyorsun. Belki yararı olur sana." Arabanın ön koltuğuna oturdu. "Kimse benimle böyle konuşmadı bugüne kadar."

"Üçümüz de öne oturacağız," dedi Eric. "Sizce bir sakıncası var mı, Bay Moresby?"

"Sevinirim. Ben zaten önde yolculuğu yeğlerim." Aile kavgalarının dışında kalma konusunda kesin kararlıydı ve bunu yapmanın en iyi yolu da göze görünür bir kişilik sergilememekti. Yalnızca uygar davranmalı, hep dinlemeliydi. Kimbilir, belki bu iki kişinin aralarında geliştirebildikleri tek iletişim türü bu tip konuşmalardı.

Hareket ettiler. Eric direksiyona geçmiş, önce bir süre motoru rölantide çalıştırmıştı. Hamallar, *"Bon voyage!"** diye seslendiler.

Bayan Lyle arkasına yaslanıp, "Ben ayrılırken birkaç kişinin arkamdan garip garip baktığını fark ettim," dedi. "Pis Araplar da burada kendilerine düşeni yaptılar, tıpkı herkes gibi..."

"Kendilerine düşen mi? Nasıl yani?" diye sordu, Port.

"Casusluk tabii. Buralarda her an gözetlerler insanı, bilirsiniz. Yaşamlarını böyle kazanır bunlar. Onlardan gizli herhangi bir şey yapabileceğinizi mi sanıyorsunuz?" Tatsız tatsız güldü. "Bir saate kalmadan o sefil memurlar da, müsteşarlar da, konsolosluklar da her şeyi öğrenir."

"İngiliz Konsolosluğu mu demek istiyorsunuz?"

"*Bütün* konsolosluklar, polis, bankalar, herkes."

Port beklenti dolu bakışlarla Eric'e baktı. "Ama..."

"Ha, evet," dedi Eric. Annesinin sözünü onaylamaktan hoşnuttu. "Berbat bir durum. Bir an huzurumuz yok. Nereye gitsek mektuplarımızı geciktiriyorlar, bizi otellere sokmamak için oda yok diyorlar, sonunda oda bulduğumuz zaman, biz dışarıdayken gelip odaları arıyor, eşyalarımızı çalıyorlar, hamallarla kat hizmetkârlarına kapı dinlettiriyorlar..."

"Ama *kim?* Kim yapıyor bütün bunları ve niçin?"

---

* Fr. İyi yolculuklar. (ç.n.)

"Araplar!" diye cıyakladı Bayan Lyle. "Bunlar hayatta onu bunu gözetlemekten başka yapacak işi olmayan, kokuşmuş, aşağılık bir ırktır. Başka nasıl yaşıyorlar sanıyorsunuz?"

Port çekingen bir sesle, "İnanılır gibi değil," demeye cesaret etti, böylelikle bu konuda daha fazla şeyler anlatacaklarını umdu, çünkü bu iş onu eğlendiriyordu.

"Hah!" dedi kadın, zafer dolu bir sesle. "Size inanılmaz gibi gelebilir, çünkü onları tanımıyorsunuz, ama yine de tetikte olun. Hepimizden nefret ederler. Fransızlar da nefret eder. Ah, tiksinir *onlar* bizden!"

"Ben Arapları her zaman çok sempatik bulmuşumdur," dedi Port.

"Kuşkusuz. Nedeni de bu insanların size hep hizmet eder gibi davranmasıdır. İltifatlar eder, yağ çekerler. Sonra bir an arkanızı dönünce de dosdoğru konsolosluğa koşarlar."

Eric söze karıştı. "Bir keresinde Mogador'da..." Annesi hemen onun sözünü kesti.

"Öf, sus artık! Biraz da başkalarına söz hakkı tanı. Herkes senin o budalaca gevezeliklerini dinlemekten hoşlanır mı sanıyorsun? Birazcık aklın olsa o işe bulaşmazdın. Ben Fez'de can çekişirken, senin Mogador'a gitmeye ne hakkın vardı? Bay Moresby, ölüyordum! Hastanede sırtüstü yatıyordum, yanımda doğru dürüst bir iğne bile yapmasını bilmeyen bir Arap hastabakıcıdan başka kimse yoktu..."

"İğne yapabiliyordu," dedi Eric inatla. "Bana yirmi iğne yaptı en azından. Sende iltihaplanma olması, direncinin azlığındandı."

"Direnç!" diye haykırdı Bayan Lyle. "Artık konuşmayı reddediyorum. Bakın, Bay Moresby, şu tepelerin rengine bakın. Siz hiç manzara fotoğraflarını enfrarujla çekmeyi denediniz mi? Ben Rodezya'da olağanüstü güzel birkaç fotoğraf çektim ama Johannesburg'da yayıncının biri yürüttü onları benden."

"Bay Moresby fotoğrafçı değil, anne."

"Sen kes sesini. Fotoğrafçı değil diye enfraruj fotoğrafçılığından anlamaması mı gerekiyor?"

"Bazı örneklerini gördüm," dedi Port.

"Elbette görmüşsünüzdür. Gördün mü Eric, sen hiçbir zaman ne dediğini bilmezsin. Bunların hepsi disiplinsizlikten kay-

naklanıyor. Keşke hiç değilse bir günlüğüne hayatını kazanmak zorunda kalsaydın. Ağzını açmadan önce düşünmeyi öğretirdi bu sana. Oysa şimdi tam bir geri zekâlıdan farkın yok."

Bunu oldukça tatsız bir tartışma izledi. Eric, herhalde Port'a gösteriş olsun diye, son dört yıl içinde yaptığını iddia ettiği bir yığın olmayacak işi saydı döktü, annesi de her birini, inandırıcı gözüken nedenlerle yalanladı. Her yeni iddiada annesi hemen "Yalan!" diye patlıyordu. "Ne yalancısın ama!" Sonunda Eric sıkıntılı bir sesle, artık teslim oluyormuş gibi konuştu. "Sen zaten hiçbir işte dikiş tutturmama izin vermedin. Bağımsız olurum diye ödün kopuyor."

Bayan Lyle haykırdı. "Bakın, bakın! Bakın Bay Moresby! Şu şirin küçük merkebe bakın! Bana İspanya'yı anımsatıyor. Daha geçenlerde orada iki ay kaldık. Korkunç bir ülke." (Sözcüğü *kourkunç* diye telaffuz ediyordu). "Her yer asker, papaz ve Yahudi dolu."

"Yahudi mi?" diye yankıladı Port. Sesinde inanmazlık vardı.

"Tabii, bilmiyor muydunuz? Oteller hep onlarla dolu. Ülkeyi onlar yönetiyor. Perde arkasından tabii. Bütün başka yerlerde de olduğu gibi, ama İspanya'da bu konuda çok kurnazlar. Yahudi olduklarını kabullenmiyorlar. Cordoba'da... Bakın bu size onların ne kadar sinsi ve hilekâr olduğunu gösterecektir. Cordoba'da, adı Juderia olan bir sokaktan geçtim. Sinagog da o sokakta. Tabii orası Yahudi kaynıyor... Tam bir getto, ama bir teki bile kabulleniyor mu acaba? Ne gezer! Hepsi işaretparmaklarını burnumun önünde bir sağa bir solla salladılar. *'Catolico! Catolico!'** diye bağırdılar. Düşünebiliyor musunuz, Bay Moresby! Katolik olduklarını iddia edişleri ne müthiş! Sonra ben sinagoğu geçerken rehber bana burada on beşinci yüzyıldan beri hiç ayin yapılmadı diye diretti durdu! Korkarım, ona epey kaba davrandım. Suratına doğru bir kahkaha patlattım."

Port, "Peki, o ne dedi?" diye sordu.

"O kendi sözlerini sürdürdü, o kadar. O sözleri ezberlemiş tabii, ama dik dik baktı yüzüme. Hep öyle yaparlar. Yine de korkmadığım için bana saygı duyduğunu sanıyorum. Onlara ne kadar

* İsp. Katolik! Katolik! (ç.n.)

kaba davranırsanız, size o kadar hayranlık duyarlar. Bana yalanların en büyüğünü söylediğinin farkında olduğumu gösterdim ona. Katolik'miş! Herhalde bunun kendilerini yücelttiğini sanıyorlar. Öyle gülünçtü ki... Çoğu son derece tipik Yahudi olduğu halde... İnsan herhangi birine göz ucuyla baksa yeter. Ben iyi tanırım Yahudileri. Bu konuda yeterince kötü deneyimlerim olmuştur."

Karikatürün ilk başta ilginç gelen yeniliği geçiyor, Port yavaş yavaş kendini bu iki kişi arasında boğulur gibi hissetmeye başlıyordu; saplantıları onu umutsuzluğa düşürmekteydi. Bayan Lyle, oğlundan da beterdi. Oğluna benzemeyen yanı, anlatabileceği gerçek ya da düş ürünü serüvenleri olmayışıydı. Bütün konuşması, başına geldiğine inandığı eziyetleri ayrıntılarıyla tarif etmek, kendisine eziyet eden bu kişilerle ettiği kavgaları sözcüğü sözcüğüne aktarmaktı. Port bu kadına karşı artık eskisi kadar ilgi duymamakla birlikte, o konuşurken, bir yandan da kişiliği Port'un önünde biçimleniyordu. Kadının yaşamı kişisel ilişkilerden yoksun geçmişti, oysa öyle ilişkilere gereksinimi vardı. Bu yüzden de ilişkileri kendi uyduruyordu... Elinden geldiğince, her kavga, insanca ilişki kurmanın başarısız bir yoluydu. Hatta Eric'le bile tartışmayı, konuşmanın doğal bir biçimi olarak kabul etmişti artık. Port bu kadının ömründe gördüğü en yalnız kadın olduğuna karar verdi, ama yine de pek ilgi duyamadı ona karşı.

Dinlemekten vazgeçti. Kentten çıkmışlardı artık. Vadiyi geçtiler, öbür yandaki kocaman çıplak tepeye tırmanmaya başladılar. Çok sayıdaki S biçimi virajlardan birini alırken, Port birdenbire karşısında Türk Kalesi'ni gördü. Uzaktan ufacık, kusursuz bir oyuncak gibi görünüyordu. Vadinin karşı tarafındaydı. Duvarın dibinde, sarı toprağın üzerine saçılmış birkaç kara çadır gözüne ilişti. Hangisine girmişti bunların? Marhnia'nın çadırı hangisiydi? Bunu bilemiyordu, çünkü duvardaki merdiveni buradan görmeye olanak yoktu. Kız da vadinin dibinde, oralarda bir yerdeydi. Çadırın havasız sıcağında öğle uykusu uyuyor olmalıydı. Ya yalnız başına ya da şanslı bir Arap arkadaşıyla... İsmail'le olamaz, diye düşündü. Yeni bir virajı döndüler, daha yükseklere tırmandılar; tepelerinde kayalıklar vardı. Yolun kenarında yer yer ölü çalı ve bit-

kiler göze çarpıyordu. Üstleri beyaz tozla kaplıydı. O çalılardan çekirgelerin tiz, sonu gelmez çığlıkları geliyordu. Sanki sıcağın sesiydi bu ses. Vadi tekrar tekrar karşılarında belirdi. Her seferinde biraz daha küçülüyor, biraz daha uzaklaşıyor, biraz daha gerçekdışı bir görünüme bürünüyordu. Mercedes tıpkı uçak gibi uğuldamaktaydı; egzozunda susturucu yoktu. Dağlar orada, karşılarındaydı, *sebkha* da aşağıya serilmiş duruyordu. Port vadiye son bir kez bakmak üzere döndü. Her çadırın biçimi hâlâ belli oluyordu. Çadırların tıpkı gerideki dağların doruklarına benzediğinin ilk kez farkına varmıştı

Sıcağın kapladığı manzaranın birdenbire önünde açılışını seyrederken düşünceleri bu kez kendi içine döndü, hâlâ kafasını kurcalamakta olan o rüyaya takıldı. Bir an sonra gülümsedi. İşte, şimdi çözmüştü olayı. Hızını habire artırarak giden o tren aslında yaşamın bir simgesiydi. *Hayır* ile *evet* konusunda emin olamamak, kişinin hayata verdiği değerle ilgili tutumunu yansıtırdı. Kararsızlık da doğal olarak, kişinin hayata katılmayı reddetme konusundaki gönülsüz kararıyla otomatik olarak çözümleniyordu. Bunun kendisini niçin rahatsız ettiğini düşündü. Basit, klasik bir rüyaydı işte. Bağlantıları artık kafasında son derece açıktı. Bunların Port'un yaşamına ilişkin anlamının hiç önemi yoktu. Çünkü kendisi, görece değerlerle uğraşmaktan kurtulmak için varoluş olgusunun herhangi bir amacı olduğu düşüncesini uzun zamandır inkâr ediyordu. Böylesi çok daha kolay ve rahatlatıcıydı.

Küçük sorununu çözümlemiş olmak sevindirdi onu. Çevredeki manzaraya göz attı. Hâlâ tırmanıyorlardı ama artık ilk tepeyi aşmışlardı. Bu kez çevrelerinde, büyüklükleri hakkında bir fikir verecek ayrıntılara sahip olmayan, çıplak, yuvarlak tepeler vardı. Ne tarafa baksa hep aynı belirgin, düz olmayan ufuk çizgisini görüyordu. Onun gerisinde de kör edici beyaz gökyüzünü. Bayan Lyle o sırada, "Ah, onlar pek kötü bir kabiledir," demekteydi. "Berbat şeylerdir, bunu size kesinlikle söyleyebilirim." Port içinden vahşice, "Öldürürüm belki bu kadını," diye geçirdi. Derken eğim azalınca arabanın hızı arttı, çevrelerinde rüzgâr dönüp duruyormuş gibiydi ama az sonra tekrar yokuş başladı, ağır tırmanış temposuna geri döndüler. Port havanın hareketsiz olduğunu o

zaman anladı.

Eric, "Haritaya bakılırsa, şu yukarıda bir tür seyir terası var," dedi. "Herhalde nefis bir manzara göreceğiz."

Bayan Lyle kaygıyla, "Duralım mı sence?" diye sordu. "Çay saatinde Boussif'e yetişmemiz gerek."

Terasın, keskin virajda biraz genişleyen yolun bir kısmı olduğu az sonra anlaşıldı. Doruktan yolun iç tarafına yuvarlanmış olan birkaç iri kaya, geçişi daha da tehlikeli hale getiriyordu. Uçurum kenardan çok dikti, manzara da, güzelliğine karşın, pek katı ve düşmanca bir havadaydı.

Eric arabayı bir anlığına durdurdu ama kimse inmedi. Yolculuğun geri kalanı taşlık bir arazi içinden sürdü. Buraları çekirgeleri bile barındıramayacak kadar kurak yerlerdi ama Port yine de arada sırada uzaklarda kerpiç duvarlı bir kulübe görebiliyordu. O da tepelerin rengindeydi ve çevresi kaktüsler, dikenli bitkilerle doluydu. Üçünün de üzerine bir sessizlik çökmüştü. Duyulabilen tek şey motorun o aralıksız homurtusuydu.

Boussif'in modern, beyaz beton minareleri göründüğünde, Bayan Lyle, "Eric, oda işine senin bakmanı istiyorum," dedi. "Ben dosdoğru mutfağa inip onlara çayın nasıl yapılması gerektiğini göstereceğim." Port'a döndü ve çantasını havaya kaldırarak anlatmaya başladı: "Yolculuğa çıkarken, hep şurada, çantamda çay taşırım. Yoksa bu haylaz çocuğun arabayla, bagajlarla uğraşmasını beklemek zorunda kalırım. Sanırım Boussif'de görülecek hiçbir şey yoktur. Bu sayede de sokakları dolaşmaktan kurtulmuş olacağız."

Port, "Derb Ech Chergui," dedi. Kadın şaşkın bakışlarını ona çevirince, "Şu geçtiğimiz levhayı okuyordum", diye açıklayıp güvence verdi. Upuzun anacadde boştu, öğleden sonra güneşi altında kavruluyordu. Güneşin sıcaklığı iki katına çıkmış gibiydi, çünkü güney ufkundaki o koca kara bulutlar sabahtan beri hiç yer değiştirmemişti.

10 Çok eski bir trendi. Vagonun koridorunun alçak tavanında gaz lambaları sallanıyordu. Asırlık taşıt sarsılarak ilerlerken hep birlikte bir öne, bir arkaya savruluyorlardı. Tam tren istasyondan hareket edeceği sırada, Kit tren yolculukları öncesinde hep hissettiği o gerginlik içinde perona atlayarak gazete satıcısına kadar koşmuş, birkaç Fransızca dergi almıştı. Vagona döndüğünde, tren de hareket etmeye başlamıştı zaten. Şimdi gün ışığıyla o lambaların sarı ışığının belirsiz karışımı altında, dergileri kucağına koymuş, sayfaları birbiri ardına çeviriyor, neler yazılı olduğunu görmeye çalışıyordu. Görebildiği tek dergi, içi fotoğraflarla dolu olanıydı: *"Ciné Pour Tous."*

Kompartımanda yalnızca ikisi vardı. Tunner onun karşısında oturuyordu.

"Bu ışıkta okuyamazsın," dedi.

"Sadece resimlere bakıyorum."

"Ya?"

"Kusura bakmıyorsun değil mi? Az sonra bu kadarını bile göremeyeceğim. Trenlerden biraz korkarım ben."

"Keyfine bak," dedi Tunner.

Yanlarına akşam yemeği için soğuk bir şeyler almışlardı. Sepeti onlara otel görevlileri hazırlamıştı. Tunner ara sıra o sepete düşünceli gözlerle bakıyordu. Sonunda Kit dergiden başını kaldırdığında, onu tam sepete bakarken yakaladı. "Tunner! Sakın bana açım deme!" diye bağırdı.

"Ben değil, bağırsak kurdum acıktı."

"İğrençsin." Kit sepeti aldı. Ellerini bir şeyle meşgul etme fırsatı bulduğuna memnundu. Kalın sandviçleri birer birer çıkardı. Her biri ayrı ayrı, incecik kâğıt peçetelere sarılmıştı.

"Bize o berbat İspanyol jambonundan vermemelerini söyledim onlara. Çok çiğ. İşte ondan *gerçekten* tenya kapabilirsin ama yine de bunlardan bazılarının içinde ondan var sanıyorum. Kokusu burnuma geliyor gibi. Onlara bir şey söyledin mi, sırf kendi sesini dinlemek aşkına konuşuyorsun sanıyorlar."

"Jambon varsa ben yerim," dedi Tunner. "Fena değildi hatırladığıma göre."

"Yo, tadı iyi." Kit paketteki katı yumurtaları çıkardı. Aynı pakette, yağlı siyah zeytinler de vardı. Tren gıcırdadı, bir tünele

daldı. Kit telaşla yumurtaları sepete koydu, ürkek gözlerle pencereye doğru baktı. Camda kendi yüzünün yansımasını görüyordu. Tepeden gelen zayıf ışıkla kötü bir biçimde aydınlanmaktaydı yüzü. Kömür dumanının kokusu her geçen dakika biraz daha artıyordu. Kit o kokunun ciğerlerini sıkıştırdığını hissetti.

Tunner boğulur gibi oldu, "Püff!" diye bir ses çıkardı.

Kit kıpırdamaksızın oturuyor, bekliyordu. Eğer kaza gelecekse, herhalde ya bir tünelde ya da bir köprüde gelirdi. "Keşke bu gece olacağından emin olsaydım," diye düşündü. "O zaman kendimi rahat bırakabilirdim ama emin olamamak... İnsan bilemiyor... Hep bekliyor."

Derken tünelden çıktılar ve yeniden soluk almaya başladılar. Dışarıda kilometreler boyunca aynı belirsiz kayalık arazi uzanıyordu. Kapkara dağlar tepelerine dikilmiş gibiydi. Gökyüzünde kalan azıcık ışık, sivri dorukların üzerinden ve koyu renk, tehditkâr bulutların arasından geçerek geliyordu.

"Yumurtalar nasıl?"

"Ha, şey..." Kit bütün paketi ona uzattı.

"Hepsini istemem!"

"Yemen gerek," dedi Kit. Zihnini başka konulara dağıtmamak, o gıcırdayan ahşap vagonda sürüp giden yaşamın bir parçası olarak kalabilmek için büyük çaba harcıyordu. "Ben yalnızca biraz meyve istiyorum. Bir de sandviç."

Ancak ekmeğin sertleşmiş, kurumuş olduğunu gördü; çiğnemesi zordu. Tunner o sırada yerinden kalkıp eğilmiş, kanepelerden birinin altından valizini çekip çıkarmaya uğraşmaktaydı. Kit yiyemediği sandviçi oturduğu kanepeyle pencerenin arasında kalan boşluğa tıkıştırdı.

Tunner doğrulduğunda yüzünde zafer ifadesi vardı. Kocaman, siyah bir şişeyi havaya kaldırmıştı. Bir an ceplerini aradı, tirbüşonu bulup çıkardı.

"Nedir o?"

"Tahmin et," diye sırıttı genç adam.

"Şey... Şampanya olamaz!"

"İlk seferde bildin."

Kit o korkusunun arasında uzandı, Tunner'in kafasını iki eliyle kavrayıp alnına sesli bir öpücük kondurdu.

"Çok *tatlısın!*" diye bağırdı. "Harikasın!"

Tunner tıpaya yüklendi; *pop* diye bir ses duyuldu. Kompartımanın dışındaki koridordan geçmekte olan siyahlar giymiş, bitkin görünüşlü bir kadın onlara göz attı. Tunner elinde şişeyle kalkıp kapıdaki storu indirdi, kapattı. Kit onu seyrederken içinden, "Port'dan çok farklı," diye düşündü. "Port bunu asla yapmazdı."

Tunner içkiden birazını iki plastik bardağa boşalttı. Kit bu arada kendi kendine tartışmasını sürdürdü. "Ama bunun tek anlamı, para harcamış olması. Satın aldığı bir şey işte... O kadar. Ama yine de parayı harcamaya razı olmak... Özellikle de bunu düşünmüş olmak."

Kadehlerini şerefe tokuşturdular. Her zamanki o tanıdık *çın* sesi çıkmadı. Yalnızca kâğıdın kâğıda değmesinden kaynaklanan o ölü ses duyuldu. "Afrika'nın şerefine," dedi Tunner. Birden utanmıştı. Aslında niyeti, "Bu gecenin şerefine," demekti.

"Evet."

Kit yere bıraktıkları şişeye baktı. Tam kişiliğine uyacak biçimde, kendisini kurtaracak uğurlu şeyin o olduğuna karar verdi. O şişenin gücüyle felaketten kurtulabilirdi. Kadehini dikip bir yudumda bitirdi; Tunner yeniden doldurdu.

"Bu sonuncu olmalı," diye uyardı onu Kit. Büyünün işlemeyeceğinden korkmuştu birden.

"Öyle mi düşünüyorsun? Neden?" Tunner valizi çekip tekrar açtı. "Bak." Orada beş şişe daha vardı. "Bavulu kendim taşıyacağım diye o kadar patırtı etmemin nedeni buydu." Gülümsedi, gamzelerini derinleştirdi. "Herhalde beni kaçık sanmışsındır?"

"Farkına varmadım," dedi Kit usulca. O kadar sinirine dokunan gamzeleri bile görememişti. Büyünün görüntüsü onu esir almış gibiydi.

"İçmene bak o halde. Hızlı hızlı ve bol bol."

"Benim için kaygılanma," diye güldü Kit. "Sarhoşluğa ihtiyacım yok." Kendini saçma denecek kadar mutlu hissediyordu. Şu durumda olmayacak denli mutlu, dedi kendi kendine. Ama bu işler her zaman bir sarkaca benzerdi. Bir saat sonra yine bir dakika önceki durumuna dönerdi nasılsa.

Tren ağır ağır yavaşladı ve durdu. Pencereden ancak kapkara gece görünüyor, göze tek bir ışık çarpmıyordu. Dışarıda biri garip tekrarlarla dolu bir ezgi söylemekteydi. Ses hep tiz başlıyor, giderek kalınlaşıyor, soluk yetmeyecek düzeye kadar iniyor, sonra tekrar tepeden, tizden başlıyordu. Çocuk ağlaması gibi bir dokusu vardı ezginin.

Kit inanamıyormuş gibi, "Erkek mi bu?" diye sordu.

"Hangisi?" Tunner çevresine bakındı.

"Şarkıyı söyleyen."

Tunner bir an dinledi. "Anlaması zor. Haydi, iç."

Kit içti, sonra gülümsedi. Az sonra pencereden dışarı, kapkara geceye bakıyordu. Hüzün dolu bir sesle, "Sanırım benim hiç yaşamamam gerekirdi," dedi.

Tunner kaygılanmış göründü. "Buraya bak Kit, biliyorum, korkuyorsun. İçkileri bu yüzden getirdim zaten, ama sakin olmak zorundasın. Ağır ol. Gevşe... Hiçbir şey o kadar önemli değildir, biliyorsun. Hani bir söz vardı, kim söylemişti onu..."

"Hayır, işte onu istemem," diye Tunner'in sözünü kesti Kit. "Şampanyaya evet ama felsefeye hayır. Bunu düşünmüş olman bence gerçekten çok hoş bir şey. Hele artık niçin getirdiğini bildiğime göre..."

Tunner çiğnemeyi kesti. Yüzü değişiverdi, bakışları biraz sertleşti. "Ne demek istiyorsun?"

"Çünkü benim trenlerden budalaca korktuğumu anladın. Gerçekten de, bundan daha makbule geçecek bir şey yapamazdın."

Tunner ağzındakini biraz çiğnedi, sonra sırıttı. "Aman, boşver, unut bunu artık. Ben de zevk alıyorum, görüyorsun. Haydi, annemin şerefine!" İkinci şişenin mantarını açtı. Tren acılar içindeymiş gibi sesler çıkararak tekrar hareket etti.

Yeniden yola koyulmuş olmaları Kit'i çok sevindirdi. *"Dime ingrato, porqué me abandonaste, y sola me dejaste..."* diye bir şarkıya başladı.

"Biraz daha?" Tunner şişeyi uzatmıştı.

*"Claro que si,"** diyerek yeni doldurulanı bir yudumda yuttu ve bardağı hemen yeniden uzattı.

Tren sarsılarak yoluna devam ediyor, ara sıra biraz duruyor,

* İsp. Tabi tabi. (ç.n.)

durduğu yerler bomboş arazinin ortası gibi görünüyordu ama dışarıdaki karanlıkta hep birtakım sesler vardı. Dağlıların o k'ları çatlatan aksanıyla seslenip duruyorlardı. Akşam yemeğini bitirdiler. Kit en son inciri yerken, Tunner valizden bir şişe daha çıkarmak üzere eğildi. Kit ne yaptığını pek bilmeksizin, demin sandviçini tıkıştırdığı yere uzandı, onu oradan aldı, çantasına, pudriyerinin yanına soktu. Tunner bardaklara biraz daha şampanya doldurdu.

Kit yudumlarken, "Şampanya deminki kadar soğuk değil," dedi.

"Ee, her şey bir arada olmaz."

"Yo, yine de çok hoşuma gidiyor! Sıcak olmasına aldırmıyorum. Biliyor musun, sarhoş oluyorum galiba."

"Pöf! O kadarcıkla sarhoş olunmaz."

"Ah, sen beni bilmezsin! Korktuğum ya da canım sıkıldığı zaman hemen sarhoş olurum."

Tunner saatine baktı. "Eh, daha en azından sekiz saat yolumuz var. Rahatlayalım bari. Yerimi değiştirip senin yanına otursam olur mu?"

"Tabii. İlk bindiğimizde söylemiştim buraya otur diye. Ters gitmekten kurtulurdun."

"İyi." Tunner kalktı, gerindi, esnedi, sonra küt diye onun yanına oturdu, hatta otururken çarptı ona. "Özür dilerim," dedi. "Tren canavarının hareketini yanlış hesaplamışım. Tanrım, ne tren ama!" Sağ kolu Kit'in omzuna dolandı, Tunner onu kendine doğru biraz çekti. "Dayan bana. Daha rahat edersin. Kendini rahat bırak! Çok gerginsin."

"Gerginim, evet! İşte böyle korkarım." Kit güldü. Sesi kulağına kıkırdama gibi geldi. Tunner'a doğru biraz yaslandı, başını onun omzuna koydu. "Bu beni rahatlatmalı," diye düşündü. "Oysa tersine, her şeyi daha berbat ediyor. Benliğim derimin dışına fırlayacakmış gibi."

Kendini zorlayıp birkaç dakikalığına öylece, kıpırdamadan oturdu. Gergin olmamak zordu, çünkü Kit'e sanki trenin hareketi sürekli olarak onu Tunner'a doğru itiyormuş gibi geliyordu. Yavaş yavaş Tunner'ın kol kaslarının kendi belinde sıkıştığını duyumsadı. Tren durdu. Kit bağırarak ayağa fırladı: "Kapıya çıkıp

dışarının nasıl olduğuna bakmak istiyorum."

Tunner da kalktı, kolunu yine ona doladı, ısrarla tuttu onu. "Nasıl olduğunu biliyorsun," dedi. "Karanlık dağlar işte."

Kit başını kaldırıp onun yüzüne baktı. "Biliyorum. Lütfen, Tunner." Biraz kıvrandı, onun kendisini bırakmasını sağladı. O sırada koridor kapısı açıldı, siyahlar giymiş, bitkin, çökmüş görünüşlü kadın, kompartımana girecekmiş gibi bir davranışta bulundu.

*"Ah, pardon, je me suis trompée,"** diyerek kurnaz bakışlı gözlerinin üzerinden kaşlarını çattı, sonra dışarı çıktı ama kapıyı kapamadı.

"Ne istiyor bu bunak şapşal!" diye sordu Tunner.

Kit kapıya yürüdü, orada durdu, yüksek sesle, "Röntgencinin biri işte," dedi. O sırada koridorun yarısına varmış olan kadın durup döndü, ona ateş saçan gözlerle baktı. Kit sevinç içindeydi. Kadının bu sözleri duymasına sevinmek ona saçma geliyordu ama yine de içindeki güçlü duyguyla dolup taşıyordu. "Biraz daha böyle giderse isteriye kapılacağım. O zaman Tunner da ne yapacağını bilemeyecek!"

Normal koşullarda Port'un anlayış yoksunu olduğu kanısındaydı, ama aşırı durumlar karşısında kimse Port'la yarışamazdı. Gerçekten kötü bir durumla karşılaştığında Kit tümüyle güvenirdi ona. Ondan güç alırdı. Bunun nedeni, Port'un kriz hallerinde şaşırmayan bir rehber olması değildi. Daha çok, Kit bilincinin bir parçasının Port'u payanda gibi kullandığını hissederdi. Bir bakıma kendini bir ölçüde onunla özdeşleştirirdi. "Üstelik Port da burada değil. O halde isteriye izin yok... Lütfen." Yüksek sesle, "Hemen dönerim," diye seslendi. "O cadıyı buraya sokma."

"Ben de seninle geliyorum."

"Daha neler Tunner," diye güldü Kit. "Korkarım şimdi gitmekte olduğum yerde senin de bulunman biraz garip kaçar."

Tunner utandığını belli etmemeye çalıştı. "Haa! Pekâlâ. Özür dilerim."

Koridor boştu. Kit pencerelerden dışarıyı görmeye çalıştı ama camlar tozlarla, parmak izleriyle kaplıydı. Ön taraftan gelen sesleri yine duyabiliyordu. Sahanlıktan dışarı açılan kapılar ka-

* Fr. Ah, özür dilerim, yanıldım. (ç.n.)

palıydı. Kit öteki vagona geçti. "II" diye işaretlenmişti. Daha parlak ışıklı, daha kalabalık, daha eski püsküydü. Vagonun öbür ucunda birilerinin dışarıdan vagona binmekte olduğunu gördü. Onların arasından geçerek aşağıya indi, toprağa basarak trenin ön tarafına doğru yürüdü. Dördüncü sınıf yolcularından oluşan bir grup Berberi ve Arap, çıplak bir ampulün aydınlattığı kuru toprağa indirilmiş bavullar ve kutular arasında hayli kargaşa yaratıyordu. Yakındaki dağlardan sert bir rüzgâr esmekteydi. Kit çabucak kalabalığın arasına karıştı, trene yeniden bindi.

Vagona girerken ona sanki trende yolculuk etmiyormuş gibi geldi. Burası başka bir yer olmalıydı. Kum rengi harmaniler giymiş erkeklerin tıklım tıklım doldurduğu bir alan. Kimi uyuyan, kimi uzanan, kimi ayakta duran, kimi ellerinde bohça ve denkleriyle hareket halinde olan insanlar. Kit bir an kıpırdamadan durup bu manzarayı seyretti. İlk kez kendini yabancı diyarlarda duyumsadı. Biri onu arkasından itiyor, öteki vagona doğru yürümeye zorluyordu. Kit karşı koydu, çünkü ilerleyebileceği bir yer göremiyordu. Ak sakallı bir adama çarptı, adam ona sert bakışlarla baktı. O bakışlar karşısında Kit kendini yaramaz çocuk gibi hissetti. *"Pardon monsieur,"* dedi, eğilerek yolu açmak, arkadan gelen baskıdan kurtulmak istiyordu ama bunun yararı olmadı. Tüm çabalarına karşın ileri doğru sürüklendi, her taraftaki yığınlar arasından sendeleyerek vagonun orta yerine geldi. Tren o sırada hareket etti. Kit çevresine korkulu bakışlarla baktı. Aklına bu insanların Müslüman olduğu gelmişti, dolayısıyla ağzındaki içki kokusu onları şaşırtabilirdi. O anda bütün giysilerini çıkarıp çırılçıplak kalsa da ancak o kadar şaşırırlardı. Çömelmiş insanların çevresinden dolaşmaya çalışarak koridorun penceresiz duvarına yaklaşmaya uğraştı, bunu başarınca duvara dayandı, çantasından küçük bir şişe parfüm çıkararak yüzüne ve boynuna sürdü. Bunun, üzerindeki alkol kokusunu bastırabileceğini, en azından ona karışıp değiştirebileceğini umuyordu. Parfümü tenine sürerken parmakları ense kökünde küçük, yumuşak bir şeye değdi. Alıp baktığında bunun sarı bir bit olduğunu gördü. Yarı yarıya ezmişti onu alırken. Tiksinerek parmaklarını duvara sildi. Erkekler ona bakıyorlardı ama bakışlarında ne anlayış ne de düşmanlık vardı. Merak bile yok, diye düşündü Kit. Bu yüzlerde, süm-

kürdükten sonra mendilinin içine bakan erkeklerin o boş bakışları vardı. Kit bir an için gözlerini yumdu. Acıkmış olduğunu anlayınca şaşırdı. Çantasından sandviçini çıkarıp yemeye başladı. Ekmeği küçük lokmalar halinde ısırıyor, hırsla çiğniyordu. Yanı başında duvara dayanmış olan adam da bir şeyler yemekteydi. Ufak, koyu renk bir şeydi yedikleri. Onları kukuletasından çıkarıyor, ağzına atıp çatırtıyla çiğniyordu. Kit bunların kırmızı çekirge olduğunu anlayınca hafifçe ürperdi. Kafaları ve bacakları kopartılmıştı hayvanların. Hiç aralıksız sürüp giden insan sesleri birdenbire kesildi. İnsanlar bir şey dinliyor gibiydiler. Trenin takırtıları, tekerleklerin raylar üzerindeki ritmik çatçatları arasında kulağına teneke bir damda yağmurun çıkardığı o belirgin, düzenli ses geldi. Erkekler başlarını salladılar, sonra konuşmalar yeniden başladı. Kit bir sonraki durakta inebilmek için bir an önce kapıya yakın bir yere varmakta kararlıydı. Başını öne doğru eğik tutarak, kalabalığı ite kaka kendine yol açmaya koyuldu. Uyuyanların üzerine bastıkça aşağıdan gelen inilti ve homurtuları duyuyor, dirsekleri insanların yüzüne değdikçe kızgınlık sesleri işitiyordu. Her adımında, *"Pardon! Pardon!"* diye bağırmaktaydı. Bir ara kendini vagonun sonunda bir köşeye sıkışmış buldu. Şimdi yapacağı tek şey kapıya ulaşmaktı. Yolunun üzerinde vahşi suratlı, elinde kesik koyun başı taşıyan bir adam vardı. Koyunun gözleri göz yuvalarında akik mermerler gibi bakıyordu. "Ah!" diye inledi Kit. Adam vurdumduymaz bakışlarla baktı ona. Geçmesi için hiçbir hareket yapmadı. Kit tüm gücünü kullanarak onun çevresinden dolaşma savaşı verdi ve aradan sıyrılırken eteği kesik kafanın kanlı boynuna süründü. Sahanlığın kapısının açık olduğunu görünce birden rahatladı. Artık yalnızca oradaki grubun arasından geçmek kalmıştı. *"Pardon!"* çığlıklarına yeniden başladı, aradan geçti. Sahanlık kalabalık değildi, çünkü buz gibi soğuk yağmur içeri doluyordu. Orada yere oturanlar, harmanilerinin kukuletasını kafalarına çekmişlerdi. Kit yağmura arkasını dönerek demir parmaklığa tutundu, kendini ömründe gördüğü en iğrenç insan suratıyla yüz yüze buldu. Uzun boylu bir adamdı. Elden düşme Avrupalı giysileri içindeydi. Kafasına bir çuvalı kefiye gibi geçirmişti. Burnunun bulunması gereken yerde kapkara üçgen bir çukur vardı. Acayip, yassı dudakları da bembeyazdı. Hiçbir neden

olmadan, Kit'in gözünün önüne aslan burnu geldi, gözlerini adamdan ayıramaz oldu. Adam ne onu görüyor, ne de yağmuru duyuyor gibiydi. Öylece duruyordu orada. Kit bakarken, acaba niçin hastalıklı bir surat, hiç anlam taşımadığı halde, dokuları sağlıklı olan, ama çizgileri yozlaşmışlık ifade eden bir surattan daha fazla dehşet uyandırıyor, diye merak etti. Port olsa, maddeci olmayan bir çağda hiç de öyle olmazdı, derdi ve belki de haklı olurdu.

İliklerine kadar ıslanmış, tir tir titriyordu ama buz gibi madeni parmaklığa inatla tutunup dosdoğru karşıya bakmayı sürdürdü; bazen o surata, bazen de yan taraftaki gri, yağmurlu geceye. Bu baş başalık, tren istasyona gelinceye kadar sürmek zorundaydı. Derken tren yavaşlamaya başladı, gürültüyle bir yokuşu tırmanmaya koyuldu. Tangırtı ve çatırtılar bazen boğuklaşıyor, trenin bir köprüden geçmekte olduğu anlaşılıyordu. Böyle anlarda Kit'e sanki kendisi havadaymış da aşağılarda, yarlar arasında köpüren sular akıyormuş gibi geliyordu. Sağanak sürmekteydi. Kit kendini bitmek bilmeyen bir kâbusta sandı. Aradan geçen zamanı bilmiyordu, tersine, zaman durmuş gibi geliyordu ona; kendisi sanki bir boşlukta asılı durağan bir nesneydi ama ta içinde, belli bir an geldiğinde artık durumun öyle olmayacağı inancı vardı. Ne var ki onu düşünmek istemiyordu. Düşünürse, yeniden yaşama dönmekten, zamanın yeniden işlemeye başlamasından korkuyordu. O zaman, geçmekte olan sonsuz saniyelerin farkına varmak zorunda kalacaktı.

Orada kıpırdamaksızın durup habire titrerken, dimdikti. Tren yavaşlayıp durduğunda, aslan suratlı adam da gitmişti. Kit indi, yağmurun altında trenin arka tarafına doğru hızlı adımlarla yürüdü. İkinci sınıf vagona binerken, kendisi geçtiği sırada o adamın da her insan gibi hafif yana çekilip yol verdiği geldi aklına. Sessizce, için için gülmeye başladı. Sonra hareketsiz durdu. Koridorda duran, konuşan insanlar vardı. Kit dönüp tuvalete yöneldi, içeriye girip kapıyı kilitledi, tepedeki lambanın ışığında, musluğun üzerindeki küçük aynaya bakarak makyajını yapmaya koyuldu. Hâlâ soğuktan titriyordu, yağmur suları bacaklarından yere süzülüyordu. Yeniden Tunner'ın karşısına çıkabileceği kanısına varınca tuvaletten çıktı, kendi birinci sınıf kompartımanlarına doğru yürüdü. Kompartımanın kapısı açıktı. Tunner karamsar bir halde

pencereden dışarı bakmaktaydı. Kit girerken yerinden sıçradı.

"Tanrım, Kit! Nerelerdeydin?"

"Dördüncü sınıf vagonda!" Kit şiddetle titriyordu. Sesini niyetlediği biçimde kaygısız çıkarması olanaksızdı.

"Şu haline bak! Gel şuraya." Sesi birden pek ciddileşmişti. Kit'i tutup kompartımanın içine çekti, kapıyı kapattı. Onun oturmasına yardım etti, sonra hemen dönüp kendi bavulunu karıştırmaya koyuldu. Oradan bir şeyler çıkarıp kanepenin üzerine koydu. Kit onu dalgın dalgın seyrediyordu. Az sonra Tunner iki aspirin çıkarıp bir bardakla birlikte Kit'in burnuna doğru uzattı. "Bunları yut," diye emretti. Bardakta şampanya vardı. Kit denileni yaptı. Tunner ona kanepenin üzerinde duran pazen bir sabahlığı işaret etti. "Ben koridora çıkıyorum. Bu arada üzerindeki her şeyi çıkarıp şunu giymeni istiyorum. Sonra kapıyı tıkırdatırsın, ben gelir, ayaklarına masaj yaparım. Hiçbir itiraz istemiyorum artık. Ne diyorsam yap." Dışarı çıktı, kapıyı arkasından kapattı.

Kit önce pencerelerdeki perdeleri indirdi, sonra onun dediklerini yaptı. Sabahlık yumuşak ve sıcaktı. Bir süre kanepenin ucunda dertop olup oturdu. Ayaklarını altına kıvırmıştı. Kendine üç bardak daha şampanya doldurup peş peşe, hızla içti. Sonra kapının camını yavaşça tıkırdattı. Kapı biraz aralandı. "Tamam mı?" diye sordu Tunner.

"Evet, evet. Gel içeri."

Genç adam Kit'in karşısına oturdu. "Şimdi ayağını uzat şuraya. Alkolle ovalayacağım. Ne oluyor sana böyle? Deli misin? Zatürree olmak mı istiyorsun? Ne oldu? Neden bu kadar geç kaldın? Deli ettin beni burada. Bir aşağı bir yukarı koştum durdum, vagonlara girip çıktım, insanlara seni görüp görmediklerini sordum. *Nereye* gittiğini bir türlü anlayamadım."

"Dördüncü sınıfta, yerlilerle birlikteydim dedim ya. Geri dönemedim, çünkü vagonlar arasında geçiş yoktu. Ohh, masaj çok iyi geldi. Yorulacaksın."

Tunner güldü, daha da hızlı ovalamaya koyuldu. "Hiç yorulduğumu bilmem."

Kit adamakıllı ısınıp rahatlayınca, Tunner lambanın fitilini iyice kıstı. Sonra gelip onun yanına oturdu. Kol yine Kit'in om-

zuna dolandı, baskı yine başladı. Kit onu engellemek için söyleyecek söz bulamadı.

"İyi misin?" diye sordu Tunner usul, boğuk bir sesle.

"Evet."

Bir dakika sonra Kit sinirli bir sesle fısıldadı: "Hayır, hayır, hayır! Birisi kapıyı açabilir."

"Kapıyı kimse açmaz." Tunner onu öptü. Tekrar tekrar başını, saçlarını öptü. Kit raylar üzerindeki tekerleklerin, *"Şimdi* olmaz, şimdi olmaz, *şimdi* olmaz, şimdi olmaz..." dediğini duyar gibi oldu ve aşağılarda, yağmur sularının kudurduğu yarları hayal etti. Uzanıp Tunner'ın başının arkasını okşadı ama bir şey söylemedi.

"Sevgilim," diye mırıldandı Tunner. "Rahat bırak kendini. Dinlen."

Kit artık düşünemiyordu. Kafasında hayal filan da kalmamıştı. Tek duyumsayabildiği, tenine değen pazenin yumuşaklığı, bir de kendisini korkutmayan bir varlığa yakın olduğuydu. Yağmur pencere pervazlarını dövüyordu.

11 Otelin roof'u, sabah erken saatte, güneş arkadaki dağların ardından yükselmeden önce, kahvaltı yapmak için çok uygundu. Masalar dışarıya, terasa kurulmuş, vadiyi görüyordu. Aşağıdaki bahçelerde incir ağaçlarının dallarıyla yüksek papirüs bitkileri serin sabah rüzgârında hafif hafif sallanmaktaydı. İlerideki daha ulu ağaçların dallarına leylekler koca koca yuvalar yapmışlardı. Yamacın aşağısında nehir görünüyor, yoğun kırmızı suları akıp duruyordu. Port oturmuş kahvesini içmekte, yağmurla yıkanmış temiz dağ havasının zevkini çıkarmaktaydı. Aşağıda leylekler yavrularına uçmayı öğretiyorlardı. Yaşlı kuşların garip sesleri yavruların tiz çığlıklarına karışmaktaydı.

O etrafı seyrederken, terasın kapısında Bayan Lyle göründü. Kadın Port'a bugün her zamankinden daha çökmüş gibi göründü. Onu masasına davet etti. Kadın gülkurusu bir üniforma giymiş yaşlı Arap garsona çay ısmarladı.

"Tanrım! Tablo gibi, değil mi?"

Port onun dikkatini kuşlara çekti; çay gelinceye kadar onları seyrettiler.

"Söylesenize, karınız sağ salim geldi mi?"

"Evet ama henüz onu göremedim. Hâlâ uyuyor."

"Eh, herhalde... O korkunç yolculuktan sonra."

"Ya oğlunuz? Hâlâ yatağında mı?"

"Ulu Tanrım, elbette ki hayır! Bir yerlere gitti, birini görmeye. Galiba o çocuğun elinde Kuzey Afrika'nın her kentindeki birtakım Araplara yazılmış tavsiye mektupları var." Kadın düşünceli bir havaya girdi. Bir an sonra keskin bakışlarını Port'a çevirdi. "Umarım siz onların yanına yaklaşmazsınız."

"Arapların mı demek istiyorsunuz? Şahsen tanıdığım Arap yok ama onlara sokulmamak kolay değil, çünkü her yer onlarla dolu."

"Yo, ben onlarla sosyal ilişkiden söz ediyorum. Eric tam bir budala. O pis insanlar olmasaydı, bugün böyle hasta da olmazdı."

"Hasta mı? Bana oldukça sağlam görünüyor. Nesi var?"

"Çok hasta." Kadının sesi uzaktan gelir gibi bir havaya büründü, bakışlarını nehir yönüne çevirdi. Sonra kendine biraz daha çay aldı, Port'a yanında getirdiği teneke kutudan bir bisküvi ikram etti. Sesi biraz daha kesinlik kazanırken, sözlerini sürdürdü. "Bunların hepsi hastalıklı... Biliyorsunuzdur tabii. Evet, sorun bu. Ben de ona doğru dürüst bir tedavi sağlayabilmek için *neler* çekiyorum! Genç bir budala o."

"Pek anladığımı sanmıyorum," dedi Port.

"Bir enfeksiyon, bir enfeksiyon," dedi kadın sabırsız bir sesle. "Pis, iğrenç bir Arap kadını," diye sürdürdü sonra. Bu kez ses tonunda şaşırtıcı bir şiddet vardı.

"Haa," dedi Port. Belirli bir tavır almamaya çalışıyordu.

Kadın artık kendine deminki kadar güvenmiyormuş gibiydi. "Bu tür enfeksiyonların erkekler arasında doğrudan bulaşabildiğini söylediler bana," dedi. "Buna inanabiliyor musunuz, Bay Moresby?"

"Doğrusu bilemiyorum." Port bu yanıtı verirken kadına şaşkın bakışlarla bakıyordu. "Bu tür konularda, bilir bilmez, öyle çok şey söyleniyor ki! Herhalde doktorlar en iyisini bilir."

Kadın ona bir bisküvi daha verdi. "Bu konuyu konuşmak istemeyişinize hak veriyorum. Beni bağışlamanızı rica ederim."

"Yo, benim hiçbir itirazım yok," dedi Port "ama ben doktor değilim, anlıyorsunuz değil mi?"

Kadın onu duymamış gibiydi. "Çok iğrenç bir şey. Haklısınız."

Güneşin yarısı dağların ardından ortaya çıkmıştı artık. Bir dakika daha geçti mi, ortalık çok sıcak olacaktı.

"İşte güneş," dedi Port. Bayan Lyle hemen eşyalarını topladı.

"Boussif'de çok kalacak mısınız?" diye sordu.

"Hiçbir planımız yok. Ya siz?"

"Eric çılgın bir program yapmıştı. Sanırım yarın sabah Ain Krorfa'ya doğru yola devam ediyoruz, tabii eğer bugün öğlende yola çıkıp geceyi Sfissifa'da geçirmek istemezse. Orada oldukça güzel, küçük bir otel varmış, diyorlar. Bunun kadar şatafatlı bir şey değil tabii."

Port'un gözleri çevredeki eskimiş masa ve sandalyeler üzerinde dolaştı, sonra gülümsedi. "Bundan daha az şatafatlısında kalabileceğimi sanmıyorum."

"Ah, ama sevgili Bay Moresby! Bu otel kesinlikle lüks. Kongo'ya kadar bundan iyi bir otel asla bulamazsınız. Buradan ileridekilerde, musluklarda akar su yoktur, biliyorsunuz. Eh, yola çıkmadan nasılsa görürüz sizi. Bu korkunç güneş beni pişiriyor. Lütfen eşinize benim için günaydın deyin." Kalkıp alt kata, odasına indi.

Port ceketini sandalyenin arkasına geçirip bir süre oturdu, bu eksantrik kadının davranışları üstünde düşündü. Bu kadarını yalnızca sorumsuzluğa ve kaçıklığa yorumlamak olmazdı. Kadının böyle yabancı diyarlarda dolaşıp durması, daha çok, doğrudan doğruya ifade edemediği bir düşünceyi dolambaçlı yoldan anlatmaya benziyordu. Onun o karmaşık kafasında bu süreç besbelli normal ve mantıklıydı. Port'un emin olabildiği tek şey, kadının esas dürtüsünün korku olduğuydu. Eric'inki de açgözlülüktü, bundan oldukça emindi Port. Ama bu ikisinin bileşimi onu hâlâ şaşırtıyordu. Sanki karşısında bir senaryonun ipuçları yeni yeni biçimlenmeye başlıyor gibi geldi; bu senaryonun ne olduğu, sonunda neyi ifade edeceği bilinemezdi tabii, ama şu an için, anneyle oğulun zıt amaçlar peşinde olduğunu tahmin ediyordu. Her birinin Port'la bir arada olmayı istemesinin bir nedeni vardı, ama bu nedenler birbirinin eşi olmadığı gibi, birbirini ta-

mamlayan şeyler bile değildi görünüşe göre.

Saatine baktı. On buçuktu. Kit daha uyanmamıştı herhalde. Karşılaştıklarında bu konuyu konuşmak niyetindeydi onunla, tabii Kit ona hâlâ kızgın değilse. Kit'in dürtüleri anlama yeteneği oldukça fazlaydı. Port kentte bir yürüyüş yapmaya karar verdi. Odasına uğrayıp ceketini bıraktı, güneş gözlüğünü aldı. Kit için koridorun karşı tarafındaki odayı tutmuştu. Çıkarken kulağını bir kere daha onun kapısına dayayıp içeriyi dinledi; hiç ses gelmiyordu.

Boussif son derece modern bir kentti. Bir pazar yerini çevreleyen kocaman, kübik binalardan oluşuyordu. Kaldırımsız sokaklarının iki yanındaki, genellikle kutu gibi tek katlı evler, kırmızı bir çamurdan inşa edilmişe benziyordu. Anayoldan, pazara doğru sürekli olarak koyun güden erkekler gidiyordu. Bu adamlar üstlerine kukuleteli harmaniler giymiş, kukuletaları burunlarına kadar çekerek güneşin öfkeli saldırılarından korunmaya çalışmaktaydılar. Hiçbir yerde ağaç yoktu. Çevredeki yolların dışında uzanan çırılçıplak bir alan, ilerideki dağların eteklerine kadar gidiyordu. Dağlar vahşi görünüşlü, çıplak, bitki örtüsünden tümüyle yoksundu. Port o koskoca pazarda, gördüğü çehreler dışında pek ilginç bir şey bulamadı. Pazarın bir ucunda ufacık bir kafe vardı. Dışarıya, kamıştan bir çardağın altına bir tek masa koymuşlardı. Port oturdu, ellerini iki kere çırptı. *"Ouahad atai,"** diye seslendi. Arapça'yı o kadarcık anımsayabiliyordu. Taze nane yerine kuru naneyle yapılmış çayını yudumlarken, aynı eski otobüsün habire kornasını çalarak kafenin önünden geçip durduğuna dikkat etti. Bir geçişinde otobüse dikkatle baktı. Yerli yolcularla tıklım tıklım, pazarı turlayıp duruyordu. Arka sahanlıktaki çocuk, elindeki tenekeye vurup tempo tutarak, *"Arfâ! Arfâ! Arfâ! Arfâ!"*** diye bağırmaktaydı.

Port orada öğle yemeği saatine kadar oturdu.

---

* Ar. Getir bir tane. (ç.n.)

** Ar. Kalkın! Kalkın! Kalkın! Kalkın! (ç.n.)

12 Kit'in uyanır uyanmaz ilk hissettiği şey, kötü bir akşamdan kalmalık oldu. Sonra parlak güneşin odaya dolduğunu gördü. Hangi odaydı bu? Düşünüp bulmak çok zahmetli geldi ona. Yanı başında, yastığın üzerinde bir şey kıpırdıyordu. Gözlerini sola doğru devirdi, başının hemen yanında biçimsiz, siyah bir şey gördü. Bir çığlık atıp yerinden sıçradı ama daha sıçrarken bunun Tunner'ın siyah saçları olduğunu anlamıştı. Tunner uykusunda kıpırdanarak Kit'i kucaklamak üzere kolunu uzattı. Kit, kafası acıyla zonklayarak yataktan fırladı, durup Tunner'a baktı. "Tanrım!" dedi yüksek sesle. Onu zorlukla uyandırdı, kalkıp giyinmesini sağladı, tüm eşyasıyla birlikte koridora çıkardı, kapıyı hemen kapayıp kilitledi. Ardından, daha Tunner orada budala gibi durup bavullara yardım edecek bir çocuk bulmayı akıl edemezken, kapıyı tekrar açtı, fısıldayarak ondan bir şişe şampanya istedi. Tunner bavuldan bir şişe çıkardı, ona uzattı, Kit alıp kapıyı tekrar kapattı. Yatağın üzerine oturup bütün şişeyi içti, bitirdi. İçki gereksinimi kısmen fizikselti ama aslında, kendi kendisiyle bir hesaplaşma yapıp dün geceye bir açıklama bulmadan Port'la yüzleşemeyeceğini anlıyordu. Biraz da bu şampanyanın kendisini hasta edeceğini, böylelikle bütün gün yataktan çıkmamak için bir neden bulmuş olacağını ummaktaydı ama içkinin etkisi onun beklediğinin tam tersi oldu. Şişeyi bitirdiğinde akşamdan kalma hali kaybolmuş, kendini biraz çakırkeyf ama oldukça iyi hissetmeye başlamıştı. Pencereye yürüdü, dışarıdaki göz kamaştırıcı manzaraya baktı. İki Arap kadını kocaman taş bir yalakta çamaşır yıkıyor, çamaşırları oradaki çalılara serip kurutuyordu. Dönüp, çabucak küçük yol çantasını boşalttı, içinden çıkanları odaya saçtı. Sonra Tunner'ın odada bırakmış olabileceği herhangi bir izi büyük bir dikkatle aradı. Yastığın üzerindeki bir tel siyah saç, yüreğinin bir an duracak gibi olmasına yol açtı. Saç telini götürüp pencereden dışarı attı. Yatağı dikkatle topladı, yün örtüyü üzerine örttü. Ardından bir kat görevlisi çağırdı, yerleri silecek birini yollamasını istedi. Böylelikle, eğer Port çıkagelirse, oda erkenden temizlenmiş gibi duracaktı. Kit giyinip alt kata indi. Yukarıdaki temizlikçi kadın yerleri silerken, kolundaki bilezikler şangırdıyordu.

Port otele geri döndüğünde, kendi odasının karşısındaki kapıyı

tıkırdattı. Bir erkek sesi, *"Entrez,"** dedi. Tunner yarı soyunuk bir durumda, bavullarını boşaltıyordu. Yatağı bozmayı akıl etmemişti ama Port buna dikkat etmedi.

"Neler oluyor?" diye bağırdı Port. "Yoksa sana ayırdığım o kötü arka odayı mı verdiler Kit'e?"

"Herhalde öyle yapmış olmalılar. Neyse, yine de teşekkürler." Tunner güldü.

"Değiştirmeye bir itirazın olmaz, değil mi?"

"Neden? Öteki oda o kadar mı kötü? Hayır, bir itirazım yok ama bir tek gün için fazla zahmet gibi geliyor. Değil mi?"

"Belki bir günden fazla olur. Her neyse, Kit'in burada, tam karşımdaki odada olması hoşuma gider."

"Tabii. Tabii ama ona da haber versek iyi olur. Herhalde şimdi öteki odadadır, masum masum, orayı otelin en iyi odası sanıyordur."

"Kötü oda değil orası ama arkaya bakıyor, o kadar. Dün ben rezervasyonu yaparken bir tek orası boştu."

"Tamam. Şu maymunlardan birini ayarlarız, taşınma işini yapıverir."

Öğle yemeğinde yeniden bir araya geldiler. Kit sinirliydi. Sürekli konuşuyor, daha çok savaş sonrası Avrupa politikasından söz ediyordu. Yemekler berbattı, bu nedenle hiçbirinin keyfi yerinde değildi.

"Avrupa bütün dünyayı mahvetti," dedi Port. "Ona teşekkür edip acımalı mıyım? Umarım dünya haritasından silinir büsbütün." Tartışmayı kısa kesmek istiyor, Kit'i bir kenara çekip onunla yalnız konuşmaya can atıyordu. İkisi arasında geçen o uzun, konudan konuya atlayan, son derece özel konuşmalardan sonra, kendini hep çok daha iyi hissederdi. Ama Kit böyle bir baş başalıktan özellikle kaçınmayı umuyordu.

"Niçin elin değmişken iyi dileklerini tüm insanlara yöneltmiyorsun?" diye sordu kocasına.

Port, "İnsanlığa, ha?" diye bağırdı. "Neymiş o? Kimmiş insanlık? Bak, ben söyleyeyim sana. İnsanlık, kişinin kendisinden başka herkestir. O zaman da... Kimi ilgilendirir ki?"

---

* Fr. Giriniz. (ç.n.)

Tunner yavaş konuştu: "Dur bir dakika. Dur bir dakika. Bu konuda seninle tartışmak istiyorum. Bana göre insanlık sensin ve zaten onu ilginç kılan da odur."

"İyi söyledin, Tunner," diye bağırdı Kit.

Port sıkılmıştı. "Ne saçmalık!" diye tersledi. "Sen asla insanlık olamazsın, sen yalnızca umutsuz, tecrit edilmiş bir benliksin." Kit sözü kesmeye çalıştı. Port sesini daha yükselterek devam etti. "Ben kendi varlığımı böyle ilkel yollarla haklı göstermek zorunda değilim. Soluk alıyor olmam buna yeter. Eğer insanlık bunu bir kanıt olarak görmüyorsa, o zaman bana ne istiyorsa yapabilir. Var olmaya hakkım olduğunu kanıtlamak için üzerimde bir var olabilme pasaportu taşıyacak değilim! Buradayım! Dünyadayım! Ama benim dünyam, insanlığın dünyası değil. *Benim* görebildiğim dünya bu işte."

Kit dengeli bir sesle, "Bağırma," dedi. "Eğer böyle hissediyorsan, bence sakıncası yok ama herkesin aynı şeyi hissetmediğini anlayacak kadar zeki olman gerek."

Ayağa kalktılar. Salondan çıkarlarken, Lyle'lar köşedeki masada onlara gülümsedi.

Tunner, "Ben biraz kestirmeye gidiyorum," dedi. "Kahve falan istemem. Sonra görüşürüz."

Port'la Kit koridorda yalnız kaldıklarında, Port ona, "Haydi, kahveyi pazar yerindeki küçük kafede içelim," dedi.

Kit, "Ah, lütfen," diye itiraz etti. "O korkunç yemekten sonra mı? Ben bir yere adım atamam. Yolculuğun yorgunluğu da hâlâ üzerimde."

"Pekâlâ, o halde benim odaya gidelim mi?"

Kit kararsızdı. "Birkaç dakikalığına," dedi. "Evet, çok hoşuma gider." Sesi pek hevesli değildi. "Sonra ben de gidip biraz kestireceğim."

Üst kata çıkınca birlikte geniş yatağın üzerine uzandılar, çocuğun kahveleri getirmesini beklediler. Perdeler kapalıydı ama inatçı ışık yine de içeri süzülmeyi başarıyor, odadaki eşyaların hepsine birden pembemsi, hoş bir renk veriyordu. Dışarıda sokak çok sessizdi. Bir tek güneşin dışında, herkes öğle uykusuna yatmıştı.

"Ne haber?" diye sordu Port.

"Hiç... Bir tek, dediğim gibi, tren yolculuğundan bitkinim."

"Bizimle arabada gelebilirdin. Güzel bir yolculuktu."

"Hayır, gelemezdim. Yine başlamayalım. Ha, bu sabah Bay Lyle'ı aşağıda gördüm. Hâlâ onun bir canavar olduğu kanısındayım. Bana yalnızca kendi pasaportunu değil, annesininkini de göstermekte diretti. Tabii iki pasaport da damgalarla, vizelerle doluydu. Senin de pasaportları görmek isteyeceğini söyledim ona. Böyle şeyleri Port benden daha çok sever, dedim. Kadın Melbourne'da, 1899'da doğmuş, oğlan da 1925 doğumlu. Nerede doğduğu aklımda kalmamış. İkisi de İngiliz pasaportlu. İşte sana haberlerim bu kadar."

Port ona yan yan, hayran bakışlarla baktı. "Tanrım, ona belli etmeden bunca bilgiyi nasıl derledin?"

"Sayfaları hızla çevirirken. Kadının mesleğini gazeteci, çocuğunkini öğrenci diye yazmışlar. Ne gülünç, değil mi? Eminim ömründe bir tek kitabın kapağını bile açmamıştır."

"Yo, o çocuk kesinlikle geri zekâlı," dedi Port dalgın bir sesle. Bir yandan Kit'in elini tutup okşamaya başladı. "Uykun var mı, bebeğim?"

"Evet, korkunç uykum var. Kahveden de ufacık bir yudum alacağım, çünkü uykumu kaçırsın istemiyorum. Uyumak istiyorum."

Tam o sırada kapı vuruldu. Onların yanıt vermesine fırsat kalmadan bir kanadı açıldı, çocuk elinde kocaman bir bakır tepsiyle ilerledi, *"Deux cafés,"** dedi sırıtarak.

Port, "Şu küstaha bak," diye söylendi. "Ateşli bir aşk seansını bastığına inanıyor."

"Kuşkusuz. Bırak öyle düşünsün zavallı. Onun da biraz eğlenmeye hakkı var."

Arap tepsiyi nezaketle pencerenin yanına bıraktı, sonra ayaklarının ucuna basa basa odadan çıkarken omzunun üzerinden yatağa, hemen hemen özlem dolu bakışlarla baktı ya da Kit'e öyle geldi. Port kalkıp tepsiyi yatağa getirdi. Kahvelerini içerlerken, bir ara birdenbire Kit'e döndü.

"Dinle," diye bağırdı. Sesi heves doluydu.

Kit ona bakıp içinden, "Ne kadar genç ruhlu," diye düşündü.

---

* Fr. İki kahve. (ç.n.)

"Evet?" derken kendini orta yaşlı bir anne gibi hissediyordu.

"Pazarın orada bisiklet kiralayan bir yer var. Sen uyanınca iki bisiklet kiralayıp biraz dolaşalım. Boussif oldukça düz bir arazi sayılır."

Nedenini anlayamasa da bu fikir Kit'in biraz hoşuna gider gibi olmuştu.

"Harika!" dedi. "Uykum var. İstersen beni beşte uyandır."

13 Uzun cadde boyunca, kentin güneyinde kalan sıradağlar arasındaki dar vadiye doğru yavaş yavaş pedal çevirdiler. Evler bitince ova başladı, iki yanlarında bir taş denizi göründü. Hava serindi, kupkuru günbatısı rüzgârı karşıdan onlara doğru esiyordu. Port'un bisikleti, pedalları çevirirken gıcırdıyordu. Hiç konuşmuyorlardı. Kit biraz önde gitmekteydi. Ta gerilerde bir yerden bir kaval sesi duyuluyordu; havayı yaran sert, bıçak gibi parlak bir ses. Batmasına yarım saate yakın bir zaman kaldığı halde, güneşin ışıkları hâlâ alev alevdi. Bir köye varıp içinden geçtiler. Köpekler vahşi vahşi havladı, kadınlar başlarındaki örtülerin ucuyla ağızlarını kapayarak onlara arkalarını döndüler. Sadece çocuklar oldukları pozda kalıp şaşkınlıktan felç olmuş gibi bakmayı sürdürdüler. Köyün ilerisinde yol yavaş yavaş yokuş olmaya başladı. Bunu pedal çevirirken zorlanmaya başladıkları için anlayabildiler, yoksa göze yine düz görünüyordu. Çok geçmeden Kit yoruldu. Durdular, dümdüz gözüken ovanın ortasından Boussif'e doğru baktılar. Bir dizi kahverengi bina, dağın eteğine dizilmişti sanki. Rüzgâr daha da sertleşti.

Port, "Ömründe koklayabileceğin en güzel hava," dedi.

"Çok güzel!" diye karşılık verdi Kit. Rüyada gibi, iyimser bir ruh haline kapılmıştı ve canı konuşmak istemiyordu.

"Şu geçitten öbür yana geçmeye çalışalım mı?"

"Bir dakika. Önce soluğum normale dönsün."

Biraz sonra yeniden yola koyuldular, pedalları kararlılık içinde çevirirken, gözlerini karşıya, tepelerin arasında açılan boşluğa diktiler. Oraya yaklaşırken bile arka taraftaki uçsuz bucaksız çöl

belli olmaya başladı. Orada burada hepsi aynı yöne giden dev balıkların sırt yüzgeçleri gibi görünen sivri kayalıklar göze çarpıyordu. Yol açmak için dağın tepesi dinamitle uçurulmuş, düşen kayalar geçidin iki yanına yığılmıştı. Bisikletlerini yolun kenarına bırakıp koca kayalardan yukarı tırmanmaya koyuldular. Güneş artık ufka kadar inmiş, havaya bir kırmızılık yayılmıştı. Bir kayanın çevresinden dolaştıklarında, birdenbire karşılarında bir adam gördüler. Harmanisini boynunun çevresine dolamış, oturuyordu orada. Omuzlarından aşağısı çırılçıplak kalmıştı. Elindeki sivri, uzun bıçakla harıl harıl kasık tüylerini tıraş ediyordu. Onlar yanından geçerken doğrulup kayıtsız gözlerle baktı, sonra hemen başını eğdi, dikkatle işini sürdürdü.

Kit, Port'un elini tuttu. Birlikte sessizlik içinde tırmanmayı sürdürürken bir arada oldukları için mutluydular.

Kit, "Gurup vakti öyle hüzünlü bir saat ki," dedi.

"Ben bir günün, herhangi bir günün sonunu seyrederken, sanki bir çağın sonunu seyrediyormuş gibi olurum," dedi Port. "Hele sonbahar! O sanki her şeyin sonuymuş gibi. Soğuk ülkelerden bu yüzden nefret ederim, sıcak olanları da bu yüzden severim. Kış olmayan yerleri. Gece olunca insan buralarda o kapanma duygusunun yerine, hayatın önünde açılmakta olduğunu hissediyor. Sen de hissetmiyor musun bunu?"

"Evet," dedi Kit, "ama sıcak ülkeleri tercih ettiğimden pek emin değilim. Bilemiyorum. Geceden ve kıştan kaçmak doğru bir şey mi, karar veremiyorum. Kaçarsam, sonunda bunun bedelini ödermişim gibi geliyor."

"Ah, Kit, sen gerçekten delisin." Onun alçak bir tepeye çıkmasına yardım etti. Çöl tam altlarındaydı, demin içinden geçtikleri ovaya göre çok daha alçaktaydı.

Kit karşılık vermedi. Sık sık aynı tepkileri göstermelerine, aynı duyguları hissetmelerine rağmen, hiçbir zaman aynı sonuçlara varamadıklarını, çünkü hayattaki amaçlarının birbirinin tersi olduğunu görmek ona hüzün veriyordu.

Aşağıdaki açıklığa karşı, kayalara yan yana oturdular. Kit kolunu onunkine geçirdi, başını onun omzuna dayadı. Port dosdoğru karşıya bakıp içini çekti, sonunda başını yavaşça iki yana salladı.

Hayatta en çok sevdiği, işte böyle yerler, böyle anlardı. Kit bi-

liyordu bunu. Ayrıca Port'un bu tür şeyleri kendisiyle paylaştığında daha çok sevdiğini de biliyordu. Ruhuna değen bu sessizliklerin ve boşlukların Kit'i çok korkuttuğunun Port da farkındaydı ama bunun hatırlatılmasından hoşlanmıyordu. Bir gün gelip Kit'in de kendisi gibi, yalnızlıktan, sonsuzluğa yakın olma duygusundan aynı etkileri alacağı umudunu taşıyormuş gibiydi. Kit'e sık sık, "Tek umudun bu," demiş, Kit ise onun tam olarak ne demek istediğinden emin olamamıştı. Bazen Kit'e, Port'un *kendisinin* tek umudu buymuş gibi gelirdi. Kendisi aşka giden yolu yeniden bulabilsin diye, Kit'in de kendisine benzemesi şartmış gibi. Çünkü Port için aşk demek, Kit'e âşık olmak demekti; başkası diye bir konu yoktu. Oysa şimdi, çoktan beri aşk kalmamıştı, aşk olanağı bile kalmamıştı. Port nasıl istiyorsa öyle olma konusundaki istekliliğine karşın, Kit'in elinden daha fazlası gelmiyordu. Korku ilk bakışta içinde çöreklenmiş, onu her an teslim almaya hazır, bekliyordu. Başka türlüymüş gibi numara yapmanın yararı yoktu. Kit her zaman içinde taşıdığı o korkuyu silkip atmayı nasıl başaramıyorsa, Port da kendini hapsettiği kafesten kurtulamıyordu. Uzun zaman önce kendini aşktan korumak için yaptığı kafesten.

Kit onun kolunu çimdikledi. "Şuraya bak!" diye fısıldadı. Birkaç adım ötelerinde, bir kayanın üzerinde bir Arap oturuyordu. O kadar sessizdi ki onu fark etmemişlerdi bile. Adam bacaklarını altına kıvırmış, gözlerini yummuştu. Dimdik duruşuna rağmen, uyuyor gibi görünüyordu, onların orada olduğunu anladığına dair hiçbir işaret vermemişti. Ama sonra adamın dudaklarının hafif hafif kıpırdadığını görerek dua etmekte olduğunu anladılar.

Kit fısıltıyla, "Onu böyle seyretmemiz doğru mu sence?" diye sordu.

"Ziyanı yok. Sessizce otururuz burada." Port başını onun kucağına koydu, apaçık gökyüzüne bakarak yattı. Kit hafif hafif onun saçlarını okşuyordu. Aşağılardan gelen rüzgâr giderek güçlenmekteydi. Çok geçmeden gökyüzündeki o ışık yoğunluğu kayboldu. Kit başını kaldırıp Arap'a baktı; adam hâlâ kıpırdamamıştı. Birdenbire Kit geri dönmek istedi ama yine de uzun süre sıpırdamaksızın oturdu, elinin altındaki o başa sevecenlikle bakmayı sürdürdü.

"Biliyor musun," dedi Port. Sesi çok sessiz bir yerde, uzun süre konuşmadıktan sonra çıkan ilk ses gibi gerçekdışıydı. "Burada gökyüzü çok acayip. Çoğu zaman oraya baktıkça, sanki karşımda somut bir şey varmış duygusuna kapılıyorum. Bizi daha ötelerdeki daha başka şeylerden koruyan bir şey."

Kit hafifçe ürpererek, "Ötelerdeki daha başka şeylerden mi?" diye sordu.

"Evet."

"Ama ötelerde ne var?" Sesi çok usul çıkıyordu.

"Hiçbir şey, herhalde. Yalnızca karanlık. Salt gece."

"*Lütfen* şimdi onlardan söz etme." Yakarışında acı vardı. "Buradayken ne söylesen korkutuyor beni. Ortalık kararıyor, rüzgâr hızlanıyor, ben de buna dayanamıyorum."

Port doğrulup oturdu, kollarını onun boynuna doladı, eğilip öptü, geri çekilip yüzüne baktı, sonra tekrar öptü, bir daha geriledi, bu böyle birkaç kere yinelendi. Kit'in yanaklarında yaşlar vardı. Port o yaşları parmaklarının ucuyla silerken, Kit hafifçe gülümsedi.

"Biliyor musun?" dedi Port içtenlik dolu bir sesle. "Bence biz ikimiz de aynı şeyden korkuyoruz. Hem de aynı nedenle. İkimiz de hiçbir zaman hayatın içine tam olarak girmeyi başaramadık. Bir sonraki sarsıntıda düşeceğimizden emin, tüm gücümüzle dışına asılmış durumdayız onun. Öyle değil mi?"

Kit bir an için gözlerini kapadı. Port'un dudaklarının kendi yanaklarına değmesi bir suçluluk duygusu uyandırmıştı içinde. O duygu şimdi kocaman bir dalga halinde benliğini kaplıyor, başını döndürüyor, kendini hasta hissetmesine yol açıyordu. Öğle uykusunda, bir gece önceki olayların etkisini vicdanından silip temizlemeye uğraşmıştı ama şimdi bunu yapamamış olduğunu anlıyordu. Hiçbir zaman da yapamayacaktı. Elini alnına dayadı, orada öylece tuttu. Sonunda konuştu, "Ama eğer içinde değilsek, o zaman düşme olasılığımız daha da artar."

Port'un bir tartışma başlatacağını, belki benzetmesinde bir yanlışlık bulacağını umuyor, avutulmayı bekliyordu ama Port, "Biliyorum," demekle yetindi.

Işık giderek zayıflıyordu. Yaşlı Arap dualarına gömülmüş, bastıran alacakaranlığın içinde ciddi bir heykel gibi oturmaktaydı.

Port'a sanki gerilerden, ova dolaylarından upuzun bir kaval notası duyuluyormuş gibi geldi ama o ses sürüp gidiyor, bitmek bilmiyordu. Hiç kimsenin soluğu buna yetmezdi. Demek kendisi hayal ediyordu o sesi. Kit'in elini tuttu, sıktı. "Geri dönmemiz gerek," diye fısıldadı. Çabucak kalktılar, kayalardan seke seke yola indiler. Bisikletler orada, bıraktıkları şekilde onları bekliyordu. Kente doğru ağır ağır pedal çevirmeye koyuldular. Onlar geçerken köyün köpekleri yine yaygarayı kopardı. Pazar yerinde bisikletleri bırakıp otele doğru giden yolda yavaş yavaş yürümeye, koyun sürüleriyle karşıdan gelmekte olan adamlara doğru ilerlemeye başladılar. Sürülerin ve adamların kente akışı geceleyin de kesintisiz sürüyordu.

Dönüş yolu boyunca Kit kafasında hep bir tek fikri evirip çevirmekteydi: "Port her nasılsa, Tunner'la benim durumumu biliyor." Aynı zamanda, Port'un bunu bildiğinin farkında olmadığını da seziyordu ama zekâsının daha derin bir düzeyinde gerçeği duyumsadığından, neler olup bittiğini anladığından emindi. Karanlık sokakta ilerlerken ona bunu nasıl bilebildiğini sormaktan kendini güçlükle alıkoydu. Port kadar karmaşık bir insanda bu hayvansal sezginin nasıl işleyebildiğini merak etmişti, ama bunu sormanın bir yararı olmazdı. Port kendisinin neyi bildiğini anladığı anda, hemen öfkeli ve kıskanç bir tutuma bürünmeye karar verecek, derhal olay yaratacak, aralarındaki bütün gizli sevecenlik yok olacak ve belki de bir daha yeniden elde edilemeyecekti. Onunla bu ufacık iletişimi de yitirmek, dayanılmaz bir şey olurdu.

Akşam yemeği bittiğinde Port garip bir şey yaptı. Tek başına pazar yerine indi, kafede birkaç dakika oturup, titrek ışıklı lambalar altında duran koyun sürüleriyle adamları seyretti, geçerken de bisikletleri kiraladığı dükkânın kapısını açık bulunca içeri girdi. Oradan farı olan bir bisiklet istedi, adama kendisi dönene kadar beklemesini söyleyip hızla dağdaki belin oraya doğru yola koyuldu. Orada, kayaların arasında hava çok soğuktu. Gece rüzgârı esip duruyordu. Ay ışığı yoktu. Port karşısında, aşağıda var olduğunu bildiği çölü göremiyordu. Gökyüzünde ışık veren sadece yıldızlardı. Bir kayanın üzerine oturdu, rüzgârın onu iliklerine kadar dondurmasına izin verdi. Boussif'e doğru pedal çe-

virirken, oraya yine gittiğini Kit'e asla söyleyemeyeceğine karar verdi ya da belki... Kit çok iyi anlayacaktır, diye düşündü.

14 İki gece sonra Ain Krorfa'ya kalkan otobüse bindiler. Sıcaktan kaçınmak için gece otobüsünü seçmişlerdi. Sıcakta yolculuk dayanılmaz bir şeydi. Ayrıca toz da gözle görülmeyince daha az gibi gelirdi. Gündüzleri otobüs çölün bu kesiminde yol alırken, küçük boğazlara girip çıkarken, insan aracın arkasından yükselen toz bulutunu görür, virajlar keskin olduğunda o tozu solurdu bile. İncecik kumlar yataya yakın her yüzeyin üzerine çökerdi. İnsanın tenindeki kırışıklara, gözkapaklarına, kulak içlerine, hatta bazen göbek deliği gibi saklı yerlere bile girerdi. Gündüzleri, yolcu bu kadar çok toza alışkın değilse, onun varlığının fazlasıyla farkında olur, verdiği rahatsızlığı büyük bir olasılıkla gözünde büyütürdü. Oysa geceleri, apaçık gökyüzünde yıldızlar pırıl pırılken, yerinden kıpırdamadığı sürece toz yokmuş gibi bir izlenime kapılırdı. Motorun tekdüze homurtusu onu trans haline yakın bir duruma sokar, tüm dikkati, farlar aydınlattıkça habire kendisine doğru gelen yola yönelirdi; tabii uyku bastırıncaya kadar. Daha sonra, otobüs karanlık, ıssız bir yerde durup da yolcu aşağıya inince, üşümüş, her yanı tutulmuş durumda, kapalı bir yerde bir fincan şekerli kahve içmeye can atıyor olurdu.

Yerlerini önceden ayırtıp biletlerini vaktiyle aldıkları için otobüsün en güzel yerlerini kapmayı başarmışlardı. Yani önde, şoförün yanındaki yerleri. Burada toz daha azdı, motordan gelen sıcak da bir hayli fazla olmasına ve ayaklara biraz rahatsızlık vermesine rağmen, saat on bir olduktan sonra hoşa gitmeye başlıyordu, çünkü o saate kadar günün sıcaklığı tümüyle dağılmış oluyor, insan bu yüksek yörelerde geceyle birlikte gelen o kuru, yoğun soğuğu hissediyordu. Üçü birden ön kanepeye, şoförün yanına tıkışmış durumdaydılar. Kapı tarafında oturan Tunner uyuyor gibiydi. Başını Port'un koluna dayamış olan Kit ara sıra biraz kıpırdıyorsa da gözleri kapalıydı. El freninin üzerine ata biner gibi oturmuş olan, üstelik ikide bir kaburgalarına şoförden dirsek dar-

beleri yiyen Port, içlerinde kesinlikle en rahatsız durumda olandı, bu nedenle de tamamen uyanıktı. Ön camdan dışarıya, üstlerine üstlerine gelerek farlar tarafından yutulan dümdüz yola bakıyordu. Bir yerden bir yere gitmek üzere ne zaman yola koyulsa, hayatına her zamankinden biraz daha nesnel bakabilme olanağı bulurdu. Genellikle en net düşünebildiği zamanlar bu yolculuklar sırasındaydı. Durduğu yerde veremeyeceği kararları da hep yolculuklarda verirdi.

Kit'le birlikte bisikletle çıktıkları günden beri aralarındaki duygusal bağları güçlendirmek için belirgin bir istek duymaktaydı. Yavaş yavaş bu konu onun gözünde çok büyük önem kazanmaya başlamıştı. New York'tan yola çıkıp Kit'le birlikte bilinmeyene doğru bu yolculuğu yapmayı planladığında da bilinçaltında bu isteğin yattığını söylüyordu ara sıra kendi kendine. Tunner'a kendilerine katılmayı en son anda önermişlerdi. Belki bu da bilinçaltının marifetiydi ama korkudan yapılmış bir hareketti, çünkü duygusal yakınlaşmayı ne kadar istiyor olursa olsun, bunun getireceği sorumluluklardan ödünün patladığının da farkındaydı. Oysa şimdi, dünyanın bu uzak ve kopuk yöresinde, onunla daha yakın bağlar oluşturma isteği, korkuya daha baskın çıkmıştı. Böyle bir bağ oluşturmak için ikisinin yalnız olmaları şarttı. Boussif'deki son iki gün işkence doluydu. Tunner sanki Port'un isteğini anlamış da ona engel çıkarmayı kafasına takmış gibi davranıyordu. Bütün gün boyunca ve gece yarısına kadar onlarla birlikte oturmak, birlikte yemek, birlikte yürüyüşler yapmaktan başka bir arzusu yokmuş, hatta bütün arzusu geceleri bile onlarla birlikte Kit'in odasına gitmekmiş gibi davranmıştı. Tam Port, Kit'le yalnız kalmayı özlerken, Tunner odanın kapısına dikiliyor, anlamsız bir sohbeti uzatıp duruyordu. (Tabii Tunner'ın hâlâ Kit'i baştan çıkarma umutları besliyor olabileceği de gelmişti Port'un aklına. Kit'e karşı o abartılı ilgisi, kibarlık diye yutturmaya kalktığı o bayağı iltifatlar da bu düşünceyi destekleyen şeylerdi ama Port, kendisinin Kit'e karşı beslediği duyguların tıpatıp onun kendisine beslediklerinin eşi olduğuna inandığı için, karısının hiçbir zaman Tunner gibi bir kimseye teslim olmayacağından emindi.)

Kit'i tek başına otelden çıkarma fırsatı, Tunner öğle uykusu

uyurken eline geçmiş, sokakta daha yüz metre yürüyemeden bu kez de Eric Lyle'a rastlamışlardı. Delikanlı bu yürüyüşe katılmaktan mutluluk duyacağını belirtmişti. Port'un sessiz öfkesine ve Kit'in gözle görünür tiksintisine karşın, katılmıştı da tabii. Aslında Kit onun varlığından öyle rahatsız olmuştu ki, pazar yerindeki kafeye oturdukları anda baş ağrısından yakınmış, kalkıp hızla otele geri dönmüş, Eric'i de Port'un başına bırakmıştı. İstenmeyen genç, üzerinde dev lale desenleri bulunan gösterişli gömleğiyle, o gün özellikle solgun görünüyordu, sivilceleri de belirgindi. Söylediğine göre gömleğin kumaşını Kongo'dan almıştı.

Eric Lyle, Port'la yalnız kalınca, ondan on bin frank borç isteme cesaretini de bulmuş, annesinin para konusunda biraz tuhaf olduğunu, bazen haftalarca kendisine tek kuruş vermediğini anlatmıştı.

Kararlı davranmayı seçen Port, "Olanaksız, üzgünüm," demişti. O zaman istenen miktar gıdım gıdım azaltılmış, sonunda delikanlı üzgün bir tavırla, "Beş yüz frank bile olsa, en azından on beş günlük sigarama yeter," demişti.

Port sıkkın bir sesle, "Ben hiçbir zaman kimseye borç vermem," demişti ona.

"Ama bana vereceksiniz." Sesi baldan tatlıydı.

"Hayır."

"Ben her Amerikalıda testiler dolusu para olduğunu sanan o budala İngilizlerden değilim. Sorun o değil, ama benim annem deli. Bana para vermeyi resmen reddediyor. Ne yapacağım ben?"

Port kendi kendine, "Onda utanma olmadığına göre, bende de insaf olmayabilir," diye düşünmüş, sonra karşılık vermişti. "Sana borç vermeyişimin nedeni, onu bir daha asla geri alamayacağımı bilmemdendir. Bende de sokağa atacak para yok. Anlıyor musun? Ama istiyorsan üç yüz frank vereyim. Seve seve. Görüyorum ki yerli tütün içiyorsun. Bereket versin çok ucuz."

Eric o zaman Doğulular gibi başını eğerek onu selamlamış, kabul etmiş, parayı almak üzere hemen elini uzatmıştı. Port şimdi o sahneyi anımsarken bile rahatsız oluyordu. Otele döndüğünde, Kit'le Tunner'ı barda birlikte bira içer bulmuş, o zamandan beri de karısıyla bir an bile yalnız kalamamıştı... Bir tek evvelsi gece dışında. Kit o gece kapıda Port'a iyi geceler dilemişti. Bu durum

Port açısından işleri kolaylaştırıyor sayılmazdı elbette. Çünkü Kit'in kendisiyle yalnız kalmamaya çalıştığından kuşkulanıyordu.

"Ama zaman bol," dedi kendi kendine. "Tek sorun var, Tunner'dan kurtulmam gerek." Sonunda kesin bir karara vardığına memnundu. Belki Tunner imayı anlar, kendi kendine giderdi. Eğer anlamazsa, o zaman onlar ondan ayrılmak zorunda kalacaklardı. Hangisi olursa olsun, yapılması şarttı, hem de hemen; uzun süre kalmak isteyecekleri bir yer bulup da Tunner orayı posta adresi olarak kullanmaya başlamadan önce.

Başının üzerinde otobüsün tepesindeki ağır bavulların kayıp durduğunu işitebiliyordu. Bu rahatsız koşullarda, acaba bu kadar çok eşya getirmek akıllıca bir hareket miydi, diye düşündü ama artık o konuda bir şey yapılamazdı; olan olmuştu. Yolda herhangi bir şeyi emanet bırakacak yer bulamazlardı, çünkü büyük olasılıkla dönüşleri başka bir yoldan olacaktı. Tabii sonunda Akdeniz kıyılarına gerçekten dönerlerse. Çünkü onun umudu, yolculuğu güneye doğru sürdürmekti. Ne var ki daha güneydeki bölgelerle ilgili olarak taşıtlar ve oteller konusunda hiçbir veri bulunmadığı için, gittikleri yerlerde karşılarına çıkacak şeyler konusunda şanslarına güvenmek zorundaydılar. En iyi olasılıkla, her uğrakta, bir sonraki kentle ilgili bir şeyler öğrenebilirlerdi. Bunun nedeni, bu taraflarda zaten hiçbir zaman pek fazla gelişememiş olan turizmin, savaşın etkisiyle duraklamak bir tarafa, büsbütün yerle bir olmuş olmasıydı. Her şeyi yeniden başlatacak turist de yoktu şimdilik. Bir bakıma bu durum memnun ediyordu Port'u; kendini öncü gibi görmesine yol açıyordu. O zaman kendini büyük dedeleriyle daha çok özdeşleştirebiliyordu. Burada, çöllerde dolaşırken bunu yapmak, evde oturup pencereden Central Park'taki su deposuna bakmaktan daha kolaydı ama aynı zamanda, seyahat broşürlerinin bu tür öncülerin cesaretini kırmak isteyen tutumunu ne kadar ciddiye almak gerektiğini de bilemiyordu. "Şu sıra gezginlerin Fransız Kuzey Afrikası'nın içlerine, Fransız Batı Afrikası'na ve Fransız Ekvator Afrikası'na kara yolculuğu yapmamasını hararetle öneririz. Bu yörelerdeki turistik koşullarla ilgili daha fazla bilgi derlendiğinde bu bilgiler halka açıklanacaktır." Port, Avrupa'ya değil de Afrika'ya gitme konusundaki reklam kampanyasını yürütürken Kit'e bu tür pa-

ragrafları hiç göstermemişti. Ona gösterdikleri, dikkatle seçilmiş birtakım fotoğraflardı. Bunları daha önceki yolculukları sırasında derlemişti. Vahaların, pazarların görünümleri, artık işletmeye açık olmayan otellerin şık terasları, lobileri ve bahçeleri. Şu ana kadar Kit çok mantıklı davranmış, kaldıkları yerlere bir kere bile itiraz etmemişti ama Bayan Lyle'ın o ateşli uyarıları Port'u biraz kaygılandırıyordu. Kirli yataklarda uyumak, ağza alınmaz yemekler yemek, el yıkamak için her seferinde bir saat beklemek, herhalde uzun süre dayanılabilecek şeyler değildi.

Gece yavaş yavaş geçiyordu ama Port yolu seyrederken üzerindeki etki tekdüze olmaktan çok, hipnotize ediciydi. Bilmediği yerlere gidiyor olmasa, bu yolculuğu dayanılmaz bulurdu. Her geçen dakikayla birlikte Çöl'ün daha içlerine giriyor, tanıdığı her şeyi geride bırakıyor olmak, ona zevkli bir heyecan veriyordu.

Kit zaman zaman kıpırdıyor, anlaşılmaz bir şeyler mırıldanarak başını kaldırıyor, sonra yine Port'un omzuna düşmesine izin veriyordu. Bir keresinde başı diğer tarafa, Tunner'ın omzuna düştü, Tunner uyanık olduğuna dair hiçbir belirti göstermedi. Port hemen Kit'in kolunu yakaladı, onu oturduğu yerde çevirdi, yine kendi omzuna yaslanmasını sağladı. Şoförle ikisi hemen hemen her saat başı birer sigara yakıyorlardı ama onun dışında, aralarında hiç konuşma geçmiyordu. Bir keresinde şoför ellerini ilerdeki karanlığa doğru sallayarak, "Geçen yıl buralarda bir aslan gördüklerini söylemişlerdi," dedi. "Yıllardır ilk kez. Diyorlar ki sayısız koyun yemiş o aslan ama herhalde aslında panterdi."

"Yakalamışlar mı?"

"Hayır. Aslanlardan hepsi korkar."

"Acaba ne oldu hayvana?"

Şoför omuzlarını kaldırdı, daha önce hep yeğlediği sessizliğe geri döndü. Hayvanın öldürülmediğini duymak Port'u memnun etmişti.

Şafak sökmeden hemen önce, yani gecenin en soğuk saatinde, yine bir mola yerine geldiler. Rüzgârlı ovanın ortasında, kasvetli ve sıkıcı bir yerdi. Tek kapısı açıldı, üçü birlikte, neredeyse uyur durumda, sendeleyen adımlarla içeri girdiler, otobüsün arka tarafından inmiş olan yerlileri izlediler. Koca avlu atlarla, koyunlarla, insanlarla doluydu. Birkaç ateş yakılmıştı. Kırmızı kı-

vılcımlar rüzgârda deli gibi uçuyordu.

Kahve servisi yapılan odanın giriş kapısına hemen bitişik kerevette beş şahin vardı. Hepsinin kafasında birer deri maske göze çarpıyordu. Her biri kerevetteki bir çiviye ayağından zarif bir zincirle bağlanmıştı. Sırayla tünemişler ve hiç kıpırdamıyorlardı. Sanki içleri doldurulmuştu. Tunner onları görünce bir hayli heyecanlandı, koştu, kuşların satılık olup olmadığını sordu. Sorularını nazik bakışlar yanıtladı. Sonunda Tunner kafası karışmış bir tavırla masaya geri döndü, otururken, "Kuşların kime ait olduğunu kimse bilmiyor galiba," dedi.

Port homurdandı. "Yani demek istiyorsun ki senin ne dediğini kimse anlamadı. Ne istiyorsun o kuşlardan zaten?"

Tunner bir an düşündü. Sonra güldü, "Bilmiyorum," dedi. "Sevdim onları, o kadar."

Tekrar dışarı çıktıklarında, ilk ışıklar ovanın gerisinde belirmeye başlamıştı. Bu kez kapı yanında oturma sırası Port'undu. Mola yeri geride, küçük, beyaz bir nokta haline gelirken, Port uyumuştu bile. Böylelikle de gecenin büyük finalini kaçırmış oluyordu. Doğacak güneşin önü sıra gökyüzünde oynaşan, değişen renkleri göremedi.

15 Daha Ain Krorfa gözükmeden sinekler varlıklarını duyurdular. İlk vahalar ortaya çıkar ve yol kentin eteklerindeki mahallelerin yüksek kerpiç duvarları arasından geçerken, otobüs gizemli biçimde birdenbire sineklerle doluverdi. Küçük, grimsi, yapışkan sinekler. Araplardan bazıları bu konuda yorumlar yaptılar, kafalarını örttüler, geri kalanı ise farkında değilmiş gibi gözüktü. Şoför, *"Ah, les salauds!"** dedi. *"On voit bien que nous sommes à Ain Krorfa!"***

Kit'le Tunner telaşlı bir hareketlilik içindeydiler. Kollarını havada sallıyor, yüzlerini yelpazeliyor, yanaklarından, burunlarından sinekleri kovabilmek için yanlara doğru çılgınca üflüyorlardı ama bunların hiçbiri işe yaramıyordu. Sinekler şaşırtıcı bir ısrarla ya-

* Fr. Ah, reziller! (ç.n.)
** Fr. Ain Krorfa'ya geldiğimiz belli oldu! (ç.n.)

pışıyordu kondukları yere, elle tutup kaldırmak gerekiyordu neredeyse onları. Son anda hızla uçuyor, ardından hemen aynı yere tekrar iniş yapıyorlardı.

"Saldırıya uğradık!" diye bağırdı Kit.

Tunner elindeki gazete parçasıyla onun yüzünü yelpazelemeye koyuldu. Port kapının yanında uyuklamaktaydı. Dudaklarının köşelerinde sinekler oynaşıyordu.

Şoför, "Hava serinken yapışırlar," dedi. "Sabahın erken saatlerinde onlardan kurtuluş yoktur."

"Ama nereden geliyor bunlar?" diye sordu Kit.

Sesinin çileden çıkmış tonu şoförü güldürdü.

"Bu yine hiçbir şey değil," diyerek elini havada salladı. "Siz bir de kentte görün onları. Siyah bir kar gibi, her şeyin üstündeler."

"Bu kentten otobüs kaçta kalkıyor?" dedi bu kez Kit.

"Yani Boussif'e dönmek için mi? Ben yarın dönüyorum."

"Yo, hayır! Ben güneye giden otobüsü soruyorum."

"Ha, o mu? Onu Ain Krorfa'da sormanız gerek. Ben yalnızca Boussif servisini bilirim. Galiba Bou Noura'ya haftada bir sefer var. Messad'a da istediğiniz zaman kamyonlarda yer bulabilirsiniz."

"Ah, ben oraya gitmek istemiyorum," dedi Kit. Port'un bir ara Messad için, ilginç değil, dediğini duymuştu.

Tunner İngilizce olarak, oldukça güçlü bir sesle, "Doğrusu ben istiyorum," dedi. "Böyle bir yerde bir hafta beklemek, ha? Ulu Tanrım, ölürüm o zamana kadar!"

"Heyecânlanma. Daha görmedin burayı. Belki de şoför, Bay Lyle'ın deyimiyle, bizi işletiyordur. Hem herhalde Bou Noura otobüsünün kalkması bir haftayı bulmaz. Belki yarına rastlıyordur. Bugün bile olabilir tabii."

"Hayır," diye direndi Tunner inatla. "Dayanamadığım bir tek şey varsa, o da pisliktir."

"Evet, sen tam bir Amerikalısındır, biliyorum." Kit başını çevirip ona baktı, Tunner birdenbire Kit'in kendisiyle alay etmekte olduğunu anladı. Yüzü kızarıverdi.

"Tam üstüne bastın."

Port uyandı. İlk hareketi suratındaki sinekleri kovalamak oldu.

Gözlerini açıp pencereden, giderek sıklaşan bitki örtüsüne baktı. Duvarların gerisinde yüksek palmiyelerin tepeleri görünüyordu. Onların altında, düzensiz bir biçimde sıralanmış portakal, incir ve nar ağaçları vardı. Port pencereyi açtı, dışarıya uzanıp havayı kokladı. Nane ve odun dumanı kokuyordu. İleride geniş bir ırmak yatağı gördü. Ortasında, akmakta olan birazcık su bile vardı. Çatallanarak ayrılan tüm diğer yollar gibi bu yolun da iki yanında içi su dolu derin hendekler bulunmaktaydı. Bunlar Ain Krorfa'nın gurur kaynağını oluşturuyordu. Port başını içeriye çekti, yol arkadaşlarına "günaydın," dedi. Bir yandan mekanik hareketlerle yapışkan sinekleri kovalamaktaydı. Kit'le Tunner'ın da aynı şeyi yapmakta olduklarını fark etmesi birkaç dakika sürdü. "Nereden çıktı bunlar?" diye sordu.

Kit, Tunner'a bakıp güldü. Port ikisinin arasında bir sır olduğunu sezdi. Kit, "Farkına varman ne kadar sürecek diye merak ediyordum," dedi.

Bir kere daha sinekleri konuştular. Tunner şoförden Ain Krorfa'daki sineklerin sayısı hakkında bir tahminde bulunmasını istedi. Bunu Port duysun diye yapıyordu, çünkü Messad'a kaçma projesine katılacak birini aramaktaydı. Kit de, karar vermeden önce kenti görmek gerektiğini yineledi. Afrika'ya geldiğinden beri gördüğü en güzel yer gibi görünüyordu burası.

Ama bu iyi izlenim, otobüs hızla geçerken duvarların ardında gördüğü bitki örtüsünden ileri gelmekteydi. Kente vardıklarında, kent diye bir yerin hemen hemen bulunmadığını gördüler. Kit buranın Boussif'e oldukça benzediğini görerek hayal kırıklığına uğradı. Tek ayrımı, çok daha küçük olmasıydı. Görebildiği kadarıyla, tümüyle modern bir kentti. Geometrik biçimde düzenlenmişti. Binalar beyaz yerine kahverengi olsa, ana caddenin kaldırımları ikinci kat çıkıntılarının gölgesi altında kalmış olmasa, kendini hâlâ bir önceki kentte sanabilirdi. Grand Hotel'in içini ilk gördüğünde iyice siniri bozuldu ama yanında Tunner vardı, Kit de onu sızlanmakla suçlayan kişi olarak tavrını korumak zorundaydı.

"Ulu Tanrım, amma kargaşa!" diye bağırdı Kit. Aslında bu söz, adım attıkları verandayı tarif etmeye yetmezdi. Basit biri olan Tunner dehşete kapılmıştı. Yalnızca çevresine bakınıyor, gözüne çarpan her ayrıntıyı aklına kazıyordu. Port'a gelince, o pek bir şey

göremeyecek kadar uykuluydu. Kapı girişinde durmuş, sinekler suratına konmasın diye kollarını yeldeğirmeni gibi çevirmekteydi.

Başlangıçta sömürge yönetiminin bir devlet dairesi için yapılmış olan bina, kötü dönemlerde çaptan düşmüştü. Verandanın ortasındaki zemine oturtulmuş olan fıskiyeli havuz artık yoktu... Ama yalağı hâlâ duruyordu. Şimdi içinde leş kokan bir çöp yığını, küçük bir dağ gibi durmaktaydı, yamaçlarında da avaz avaz bağıran çıplak çocuklar oynuyordu. Yumuşak, biçimsiz vücutları yara bere içindeydi. O çaresiz sefillikleri içinde, yine de insana benziyorlardı ama, her nedense, yakındaki taş zemine uzanmış iki pembe köpek kadar bile değil. Bu pembelik, tüylerini çoktan kaybetmiş olmalarından, duyarlı, pörsümüş derilerinin o sineklerin öpücüklerine ve güneşe maruz kalmasından ileri geliyordu. Bir tanesi başını dermansız bir hareketle bir iki santim kaldırdı, solgun sarı gözleriyle yeni gelenlere boş boş baktı. Öteki hiç kıpırdamadı. Beri yanda, çardak oluşturan sütunların arkasında birkaç yararsız ve biçimsiz mobilya parçası üst üste yığılmıştı. Ortadaki havuzun yakınında kocaman, mavili beyazlı bir testi duruyordu. Verandadaki onca çöpe rağmen, baskın koku yine de lağım kokusuydu. Çocuk ağlaması seslerini, tartışmakta olan kadınların tiz sesleri bastırıyor, daha geri planda da bir radyonun boğuk uğultusu duyuluyordu. Kapıda kısa bir an için bir kadın belirdi. Sonra bir çığlık attı ve hemen gözden kayboldu. İç kısımdan yine çığlıklar, kıkırdamalar geliyordu. Bir kadın, "Ya Muhammed!" diye bağırmaya başladı. Tunner olduğu yerde dönüp sokağa çıktı, bagajlarla birlikte dışarıda bekleme talimatı almış olan hamalların yanında durdu. Port'la Kit sessizce beklediler. Sonunda Muhammed diye çağrılan adam çıkageldi. Upuzun, kırmızı bir kuşağı beline sararak yaklaşıyordu. Kuşağın ucu hâlâ yerlerde sürüklenmekteydi. Odalar konuşulurken, adam onlara üç yataklı bir tek oda tutmaları için ısrar ediyordu. Hem onlara daha ucuza geleceğini, hem de hizmetkârlara daha az iş çıkacağını ileri sürmekteydi.

Kit içinden, "Buradan bir kurtulabilseydim," diye düşündü. "Port, adamla bir anlaşmaya varmadan önce kurtulabilseydim!" Ama suçluluk duygusu da aynı anda kendini göstermişti. Dönüp sokağa yürüyecek değildi, çünkü Tunner oradaydı. O zaman taraf

tutmuş gibi gözükürdü. Birden o da, keşke Tunner yanımızda olmasaydı, diye düşündü. O zaman kendi tercihlerini çok daha serbestçe açıklayabilirdi. Tam korktuğu gibi, Port adamla birlikte üst kata çıktı, biraz sonra döndü ve odaların aslında hiç de o kadar kötü olmadığını söyledi.

Üç pis kokulu oda tuttular. Üçü de aynı mavi duvarlı avluya bakıyordu. Avlunun ortasında ölü bir incir ağacı vardı. Dallarına dikenli teller dolanmıştı. Kit pencereden bakarken aç görünüşlü, ufacık kafalı, koca kulaklı bir kedi, dikkatli adımlarla avlunun bir başından bir başına yürüdü. Kit büyük pirinç karyolaya oturdu. Yatağın yanına, yere bir çakal postu serilmişti. Odada başka mobilya da yoktu. Tunner'ın daha baştan, odalara bakmayı bile reddedişine hak veriyordu ama Port'un dediği gibi, insan her şeye alışırdı sonunda. Tunner şu an için bu konudan rahatsız olsa bile, akşam olmadan bu inanılmaz kokular karışımına alışacak herhalde.

Boş, penceresiz, kuyu gibi bir odada öğle yemeğine oturdular. Fısıldaşarak konuşuyorlardı, çünkü duvarlar ağızdan çıkan her sesi çarpıtarak yankılıyordu. Işık yalnızca ana verandaya açılan kapıdan gelmekteydi. Port elektrik düğmesine bastı, hiçbir şey olmadı. Yalınayaklı garson kız kıkırdadı. "Işık yok," dedi çorbayı masaya bırakırken.

Tunner, "Pekâlâ, biz de verandada yeriz," deyiverdi.

Garson kız odadan dışarı koştu, yanında Muhammed'le döndü. Muhammed'in kaşları çatıktı ama yine de masayı ve sandalyeleri dışarıdaki kemerin altına taşımalarına yardım etti.

Kit, "Çok şükür ki Arap bunlar, Fransız değil," dedi. "Yoksa burada yemek, kurallara aykırı olurdu."

Tunner, "Fransız olsalar içeride yiyebilirdik," diye karşılık verdi ona.

Ara sıra havuzdan güçlü dalgalar halinde gelen kokuyu alt edebilmek amacıyla birer sigara yaktılar. Çocuklar gitmişti oradan, bağırtıları içerideki bir odadan geliyordu.

Tunner çorbasını içmeyi kesip gözlerini tabağına dikti. Sonra sandalyesini arkaya itti ve peçetesini masaya fırlattı. "Tanrım, isterse burası kentin tek oteli olsun, pazar yerinde bile bundan iyi yiyecek bulurum," dedi. "Şu çorbaya bakın! İçi ceset dolu."

Port onun kâsesini inceledi. "Kurt bunlar. Herhalde şehriyeler kurtluydu."

"Eh, artık çorbadalar ama. Neredeyse yemeğe dönüşmüş. Siz isterseniz burada, Carrion Towers'da yiyin yemeğinizi. Ben bir yerli lokantası aramaya gidiyorum.

"Eh, n'apalım," dedi Port. Tunner çıktı.

Bir saat sonra döndü. Kavga eğilimi biraz azalmış, süngüsü düşmüş bir hali vardı. Port'la Kit hâlâ verandada, önlerinde kahveleriyle oturuyor, elleriyle sinekleri kovalıyorlardı.

"Nasıldı? Bir şey bulabildin mi?" diye sordular.

"Yemek mi? Bayağı iyiydi." Tunner oturdu. "Ama bu yerden nasıl gidilebileceğine dair bilgi edinemiyorum."

Arkadaşının Fransızca bilgisini her zaman küçümseyen Port, "Ya," demekle yetindi. Birkaç dakika sonra kalktı, kente indi, bölgenin ulaşım durumuyla ilgili bilgileri kendisi derlemeye çalıştı. Sıcak, bir felaketti. Karnı da tam doymamıştı. Bütün bunlara rağmen, ıssız kemerlerin altında ıslık çalarak yürüyordu, çünkü Tunner'dan kurtulma fikri ona anlaşılmaz bir canlılık vermişti. Daha şimdiden sinekleri daha az hissediyordu.

Akşama doğru otelin kapısına kocaman bir otomobil yanaştı. Lyle'ların Mercedes'iydi bu gelen. Bayan Lyle konuşuyordu: "Yapılabilecek her türlü budalalık arasından kalk da bunu seç! Kimsenin adını sanını duymadığı yitik bir kasaba bul! Neredeyse çayı kaçırtıyordun bana. Herhalde kaçırmam seni eğlendirirdi. Şimdi şu sefil veletleri kovala da buraya gel." "Yok! Yok!" diye bağırarak, arabaya yaklaşan yerli gençlerin üzerine doğru koştu. "Yok! Gidin!" Çantasını tehdit eder gibi havaya kaldırıyordu. Şaşıran çocuklar yavaş yavaş gerileyip ondan uzaklaştılar.

Eric arabadan inip kapıyı çarparken, "Onlardan kurtulmak için gerekli sözü bulmam gerek," dedi. "Polisi çağıracağım demekle bir şey olmaz. Onun ne demek olduğunu bilmiyor bunlar."

"Ne saçma! Polismiş, hah! Yerlileri asla yerel yetkililerle korkutamazsın. Unutma, biz buralarda Fransız egemenliğini tanımıyoruz."

"Öf, o Rif'deydi, anne. Zaten İspanyol egemenliğiydi söz konusu olan."

"Eric! Susar mısın sen? Madam Gautier'nin bana ne dediğini

bilmiyor muyum yani? Ne *demek istiyorsun* sen?" Kemerin altındaki masayı görünce durdu. Masanın üstünde Port'la Kit'ten kalan kirli bulaşıklar hâlâ duruyordu. "Hey! Başkaları da gelmiş!" Bunu çok ilgili bir ses tonuyla söylüyordu. Suçlayan bir ifadeyle Eric'e döndü. "Dışarıda yiyebiliriz demiştim sana. Biraz ısrar etsen olurdu. Çay senin odanda. Aşağıya getirir misin? Ben şu mutfaktaki ateşe bir bakayım. Ha, şekeri de çıkar, bir de yeni bir bisküvi paketi aç." Eric elinde bir kutu çayla verandada yeniden göründüğünde, Port da sokak kapısından giriyordu.

"Bay Moresby!" diye bağırdı delikanlı, "Ne hoş bir sürpriz!"

Port keyfinin kaçtığını belli etmemeye çalıştı. "Merhaba," dedi. "Burada ne işiniz var? Arabanız tanıdık gibi gelmişti zaten."

"Bir saniye. Şu çayı anneme vermem gerek. Mutfakta bunu bekliyor." Eric yan kapıdan binaya daldı, kapının hemen ardındaki karanlıkta yatmakta olan çıplak köpeklerden birinin üstüne bastı. Hayvan uzun uzun bağırdı. Port aceleyle üst kata, Kit'e son haberi vermeye gitti. Bir dakika sonra Eric kapıyı çalıyordu. "Hey, on dakikaya kadar on bir numaralı odaya gelin de birlikte çay içelim. Sizi görmek ne güzel, Bayan Moresby."

On bir numaralı oda Bayan Lyle'ın odasıydı. Daha uzunca bir odaydı ama diğerlerinden daha iyi döşenmiş değildi. Ön kapının hemen üstündeydi. Kadın çayını içerken, sandalyesizlikten herkesin sıralanıp oturduğu yataktan habire kalkıyor, pencereye gidip sokağa, *"Mosh! Mosh!"** diye sesleniyordu.

Port artık merakını yenemez duruma gelmişti. "O söylediğiniz acayip sözcük nedir, Bayan Lyle?" diye sordu.

"O hırsız veletleri arabamdan uzağa kovalıyorum."

"Ama ne diyorsunuz onlara? Arapça mı o?"

"Fransızca," dedi kadın. "Defolun demek."

"Anlıyorum. Peki, onlar anlıyor mu bunu?"

"Anlasalar iyi ederler. Biraz daha çay, Bayan Moresby?"

Tunner özür dileyip gelmemişti. Kit'in Eric'i tarif edişinden, Lyle'ları yeterince tanıdığı kanısındaydı. Bayan Lyle'a göre Ain Krorfa çok şirin bir kasabaydı. Özellikle deve pazarı. Orada bir deve yavrusu vardı. Onun fotoğrafını çekmek şarttı. Bu sabah kendisi birkaç poz çekmişti. "Çok şeker bir şey," dedi. Eric oturmuş,

* Ar. Yok! Yok! (ç.n.)

gözleriyle Port'u yiyip bitiriyordu. "Yine para istiyor," diye düşündü Port. Kit de onun alışılmadık yüz ifadesini fark etti ama başka türlü yorumladı.

Çay bittikten sonra veda ederlerken, konuşulabilecek tüm konuları çoktan bitirmişlerdi. Eric, Port'a döndü. "Sizi akşam yemeğinde göremezsem, daha sonra odanıza uğrarım. Kaçta yatıyorsunuz?"

Port kesin bir şey söylemedi. "Doğrusu her saatte yatabilirim. Bu gece herhalde dolaşmaya çıkar, oldukça geç döneriz."

Eric, "Tamam," diyerek onun omzunu sevgiyle okşadı, sonra kapıyı kapadı.

Kit'in odasına döndüklerinde, Kit pencerenin yanında durup avludaki incir ağacı iskeletine baktı. "Keşke, İtalya'ya gitseydik," dedi. Port çabucak başını kaldırdı. "Bunu neden söyledin? Onlar yüzünden mi? Otel yüzünden mi?"

"Her şey yüzünden." Kit gülümseyerek ona döndü. "Ama aslında ciddi değilim. Şu an tam dışarı çıkma saati. Haydi."

Ain Krorfa güneşin yol açtığı gündüz uyuşukluğundan uyanmaya başlamıştı. Kentin orta yerinden yükselen kayalık tepenin üzerinde, camiye bitişik kalenin arka tarafında, sokaklar daha gayriresmi bir havaya giriyor, yerli mahallelerinin rastgele kondurulmuş binaları ortaya çıkıyordu. Fenerleri şimdiden bir parlayıp bir sönen işportaların çevresinde, esrar dumanının kokusunu havaya yayan açık hava kahvelerinde, hatta gizli, palmiyeler altına saklı sokakların tozları arasında, erkekler çömelmiş, küçük ateşleri yelpazeliyor, tenekeler içindeki sularını kaynatıyor, çaylarını yapıp içiyorlardı.

"Çay saati!" dedi Kit. "Bunlar aslında İngiliz de, maskeli balo için böyle giyinmişler!" Port'la ikisi çok yavaş yürüyorlardı. El eleydiler. Yumuşak akşam ışıklarıyla mükemmel bir uyum içindeydiler. Gizemlilikten çok, miskinlik esinleyen bir akşamdı.

Bir nehir yatağına geldiler. Burada nehir yatağı yalnızca geniş beyaz bir kum birikintisinden ibaretti; alacakaranlığın altında serilmiş yatıyordu. Onu izlediler; sonunda kentin sesleri uzaklaştı. Duvarların gerisinde köpekler havlıyordu ama duvarlar nehre bir hayli uzaktı. İleride bir ateş yanmaktaydı; başında yalnız bir adam oturmuş kaval çalıyor ve gerisinde, alevlerin yaydığı ışığın oy-

naştığı alanda, bir düzine kadar deve çökmüş, yavaş yavaş geviş getirerek dinleniyordu. Onlar geçerken adam onlara baktı ama kavalını çalmayı sürdürdü.

Post fısıltıyla, "Ne dersin, acaba burada mutlu olabilir misin?" diye sordu.

Kit şaşırmıştı. "Mutlu mu? Mutlu mu? Ne demek istiyorsun?"

"Burada yaşamak ister misin?"

Kit sesinde bir sıkıntıyla, "Bilemiyorum!" diye karşılık verdi. "Nereden bilebilirim? Onların hayatına sızmak, ne düşündüklerini bilmek olanaksız bir şey."

"Ben sana onu sormadım," dedi Port. Bozulmuştu.

"Sorman gerekirdi. Buralarda önemli olan o."

"Hiç de değil," dedi Port. "Benim için değil. Bana sanki bu kent, bu nehir, bu gökyüzü... Hepsi onlara olduğu kadar bana da aitmiş gibi geliyor."

Kit'in içinden, "Eh, sen delisin," demek geldi ama yalnızca, "Ne kadar garip," demekle yetindi.

Bir daire çizerek dönüp yeniden kente doğru yola koyuldular. Bu kez bahçe duvarları arasından geçen bir yolu seçmişlerdi.

Kit birdenbire, "Keşke bana böyle sorular sormasan," dedi. "Yanıtlayamıyorum. Sana nasıl, evet, Afrika'da mutlu olabilirim derim? Ain Krorfa'yı çok sevdim ama burada bir ay kalmak mı isterim, yoksa yarın gitmek mi, bilemem."

"Yarın gidemezsin bir kere. İstesen bile gidemezsin, ancak gerisin geri Boussif'e dönersin. Otobüsleri öğrendim. Bou Noura'ya dört gün sonra kalkıyor. Ayrıca şu sıra Messad'a giden kamyonlara binmek de yasak. Yolda askerler kontrol ediyormuş. Şoförlere çok fazla para cezası yazıyorlarmış."

"Yani Grand Hotel'e çakılıp kaldık."

"Tunner'la," diye düşündü Port. Sonra yüksek sesle, "Lyle'larla," dedi.

Kit, "Tanrı korusun," diye mırıldandı.

"Onlarla daha kaç kez çakışacağımızı merak ediyorum. Keşke önümüze geçip gitseler ya da biz öne geçsek de kurtulsak."

"Böyle şeylerin dikkatle ayarlanması gerekir," dedi Kit. O da Tunner'ı düşünüyordu. Yemeklerde onunla karşı karşıya oturmak zorunda kalmasa, çok rahatlayacakmış gibi geliyordu ona. Ra-

hatlayıp o anı yaşayabilecekti. O an, Port'un da anıydı. Ne var ki bir saat sonra suçluluk duygusunun canlı kanıtıyla yine karşılaşacağını bildiği sürece, bunu denemek bile yararsızdı.

Otele döndüklerinde ortalık iyice kararmıştı. Yemeklerini bir hayli geç yediler, yemekten sonra da kimsenin canı dışarı çıkmak istemediği için, odalarına çıkıp yattılar. Bu işler normalden uzun sürdü, çünkü bir tek musluk taşıyla bir tek ibrik vardı, o da koridorun sonundaki çatının üzerindeydi. Kent son derece sessizdi. Bir kahve radyosu, Abdülvahab'ın bir plağını çalmaktaydı. *Mezarının Başında Ağlıyorum* adında popüler bir şarkı. Port elini yüzünü yıkarken, kulağına gelen melankolik notaları dinledi, araya yakınlarda bir yerde havlayan köpeklerin sesi de karışıyordu.

Eric kapıyı tıkırdattığında, Port yatağına girmişti bile. Ama ne yazık ki henüz ışığını söndürmemişti. Işık kapının altından gözükür korkusuyla, uyumuş numarası yapmaya kalkışmadı. Eric'in odaya ayaklarının ucuna basa basa, yüzünde komplocu bir ifadeyle girmesi hiç hoşuna gitmedi. Uzanıp bornozunu üzerine aldı.

"Ne var?" diye sordu. "Kimse uyumuyor ki!"

"Umarım seni rahatsız etmiyorumdur, dostum." Yine her zamanki gibi, sözlerini odanın köşelerine söylüyormuş gibi bir hali vardı.

"Hayır, hayır ama iyi ki şimdi geldin. Bir dakika daha geçse, ışığımı söndürmüş olurdum."

"Karın uyuyor mu?"

"Galiba kitap okuyor. Uyumadan önce genellikle okur. Neden?"

"Bugün öğleden sonra bana söz verdiği o romanı alabilir miyim, diyordum."

"Ne zaman... Şimdi mi?" Eric'e bir sigara uzattı, kendi de bir tane yaktı.

"Şey, onu rahatsız edecekse kalsın."

Port onun yüzüne bakarak, "Yarın olsa daha iyi olur, sence de öyle değil mi?" dedi.

"Haklısın. Benim asıl geliş nedenim para..." Kararsız gibiydi.

"Hangi para?"

"Bana borç verdiğin üç yüz frank. Onu sana geri vermek istiyorum."

"Ziyanı yok," diye güldü Port. Hâlâ Eric'in yüzüne bakıyordu. Bir an ikisi de konuşmadılar.

Port sonunda, "Tabii eğer istersen," dedi. Acaba bu delikanlıyı yanlış tanımış olma olasılığım var mı, diye merak ediyor ama nedense hiç de yanlış tanımadığı konusundaki güveni her zamankine göre daha da artıyordu.

"Ah, mükemmel," diye mırıldandı Eric. Ceketinin cebinde aranmaya başladı. "Böyle şeyleri vicdanımda taşımaktan hoşlanmam."

"Vicdanında taşımak zorunda değilsin, çünkü biliyorsun, ben sana o parayı öylesine vermiştim. Yine de, eğer geri vermek istiyorsan, tabii bana göre hava hoş."

Eric sonunda cebinden eskimiş, bin franklık bir kâğıt para çıkardı, belli belirsiz, utangaç bir gülümsemeyle uzattı: "Umarım bunu bozabilirsin," dedi ve sonunda Port'un yüzüne bakmayı da başardı... Ama bu ona büyük çabalara mal oluyormuş gibiydi. Port bu anın önemli bir an olduğunu hissettiyse de nedenini anlayamadı. "Bilemiyorum," dedi, uzatılan parayı almadı. "Bir bakayım mı?"

"Zahmet olmazsa." Sesi çok zayıf çıkıyordu. Port isteksizce yataktan kalkıp parasıyla belgelerini koyduğu bavula doğru giderken Eric cesaret bulmuşa benziyordu.

"Gece yarısı buraya gelip seni böyle rahatsız ettiğim için tedirginim ama bu konuyu kafamdan atmak istedim. Ayrıca vereceğin bozukluklara çok ihtiyacım var, otelde de bozukluk yok... Üstelik, annemle yarın sabah erkenden Messad'a doğru yola çıkıyoruz, seni bir daha hiç göremem diye korktum."

"Gidiyor musunuz?" Port ona döndü. Cüzdanı elindeydi. "Sahi mi? Ulu Tanrım! Dostumuz Bay Tunner da gitmeyi öyle çok istiyor ki!"

"Ya?" Eric yavaş yavaş ayağa kalktı. "Ya?" dedi yeniden. "Sanırım alabiliriz onu." Port'un yüzüne baktı, yüzünün aydınlandığını gördü. "Ama biz gün doğarken yola çıkacağız. İsterseniz hemen gidip ona söyleyin, saat altı buçukta aşağıda hazır olsun. Çayı altıda ısmarladık. O da öyle yapsın."

"Söylerim," dedi Port. Bu arada cüzdanını da cebine koydu. "Bozukluğu da ondan isterim. Bende yok görünüşe göre."

"İyi. İyi." Eric gülümsüyordu. Yine yatağın kenarına oturdu.

Port, Tunner'ı çıplak buldu. Elinde bir DDT spreyiyle dalgın dalgın dolaşıyordu odada. "Gel içeri," dedi. "Bu ilaç işe yaramıyor."

"Neye karşı?"

"Tahtakurusu var bir kere."

"Dinle beni. Yarın sabah altı buçukta Messad'a gitmek ister misin?"

"Bu gece *on bir* buçukta bile gitmek isterim. Neden?"

"Lyle'lar seni götürecek."

"Ya sonra?"

Port o anda uydurdu. "Birkaç gün sonra buraya geri dönecekler, sonra da durmaksızın, doğruca Bou Noura'ya gidecekler. Seni de getirirler, biz de orada seni bekliyor oluruz. Lyle şimdi benim odamda. Onunla konuşmak istiyor musun?"

"Hayır."

Bir sessizlik oldu. Elektrik birden söndü, sonra yandı ama ampulün içinde turuncu bir kurt gibi yandığından, oda sanki kara gözlükler ardından görünüyordu. Tunner dağılmış yatağına göz attı, sonra omuz silkti. "Saat kaçta demiştin?"

"Altı buçukta hareket ediyorlar."

"Kapıda olacağımı söyle onlara." Kaşlarını çatarak Port'a baktığında, gözlerinde belli belirsiz bir kuşku okunuyordu. "Ya siz? Siz niye gelmiyorsunuz?"

"Bir tek kişi alabiliyorlar," diye yalan söyledi Port. "Hem zaten... ben hoşlanıyorum buradan."

"Yatağına yattığın anda artık hoşlanmadığını göreceksin." Tunner'ın sesi acıydı.

"Messad'da da tahtakurusu olacaktır herhalde," dedi.

Port artık kendini güvende hissediyordu.

"Buradan sonra, herhangi bir otelde şansımı denemeye razıyım."

"Birkaç gün sonra Bou Noura'da seni ararız. Harem falan basmaya kalkma."

Kapıyı arkasından kapayıp çıktı, kendi odasına döndü. Eric yatağın kenarında, bıraktığı gibi oturuyordu ama bir sigara daha yakmıştı.

"Bay Tunner çok sevindi, sizinle saat altı buçukta kapıda buluşacak. Ah, Allah kahretsin, ondan senin bozukluğu istemeyi unuttum." Tekrar dışarı çıkacakmış gibi bir kararsızlık gösterdi.

"Zahmet etme lütfen. Yarın yolda bozar parayı... Eğer bana bozukluk gerekirse."

Port bir an, "Ama bana üç yüz frangı geri vermek istiyorsun sanmıştım," diyecek oldu, sonra vazgeçti. Artık sorun çözümlenmiş olduğuna göre, birkaç frank için işleri karıştırmak doğru olmazdı. Gülümsedi. "Tabii," dedi. "Eh, geri döndüğünüzde umarım görüşürüz."

"Evet, tabii," diye gülümsedi Eric, gözleri yine yerdeydi. Birdenbire ayağa kalkıp kapıya yöneldi. "İyi geceler."

"İyi geceler."

Port onun arkasından kapıyı kilitledi, bir an olduğu yerde durup düşündü. Eric'in bu davranışı ona alışılmadık biçimde garip gelmişti ama yine de bunun anlaşılabilir bir nedeni olduğunu seziyordu. Uykusu geldiği için ışığı hemen kapattı, yatağına girdi. Köpekler koro halinde havlıyordu, kimi uzakta, kimi yakında, ama Port'u hiçbir böcek rahatsız etmedi.

Geceyarısı hıçkırarak uyandı. Benliği bin mil derinliğinde bir kuyuydu; diplerden yukarılara doğru sonsuz bir hüzün ve dinginlik duygusu yükseliyordu ama gördüğü rüyayı anımsayamadı. Tek bildiği, yüzü olmayan bir sesin fısıltısıydı: "Ruh vücudun en yorgun kısmıdır." Gece çok sessizdi. Hafif bir rüzgâr dışarıdaki incir ağacını sallıyor, ağaca takılmış dikenli telleri hareketlendiriyordu, o kadar. Teller birbirine sürtünüyor, hafif hafif gıcırdıyordu. Bir süre bu sesi dinledikten sonra uykuya daldı.

16

Kit yatağında oturmuştu. Kahvaltı tepsisi dizlerinin üzerindeydi. Oda, dışarıdaki avlunun mavi duvarından yansıyan ışıklarla aydınlanıyordu. Kahvaltısını ona Port getirmişti, çünkü hizmetçilerin davranışını biraz inceledikten sonra, bunların hiçbir isteği yerine getirebilecek yetenekte olmadıklarına karar vermişti. Kit kahvaltısını bitirmiş, Port'un kendisine (zor gizlenen) bir se-

vinçle Tunner'dan kurtuldukları haberini verişini düşünüyordu. Gerçi bir bakıma, kendisi de Tunner'ın çekip gitmesini gizli gizli istemişti. Şimdi bu olay ona iki kat haince bir şey gibi geliyordu. "Niçin?" diye soruyordu kendine. Alt tarafı, kendi isteğiyle gitmişti Tunner. Derken birdenbire, Port'un bundan sonra ne yapacağını sezinlediğini fark etti. Bou Noura'da Tunner'la buluşulmayacaktı. Port'un havasından anlıyordu Kit bunu... Ne söylemiş olursa olsun, genç adamla orada buluşmaya niyeti yoktu. İşte olayı haince gösteren şey de buydu. Manevranın hilekârlığı, eğer Kit yanılmıyorsa, apaçık ortadaydı. Kit buna ortak olmamaya karar verdi. "Port ondan kaçsa bile, ben kalır, onunla buluşurum." Uzandı, kucağındaki tepsiyi çakal postunun üzerine bıraktı. İyi tabaklanmamış olan deri çevreye ekşi bir koku yayıyordu. "Yoksa ben Tunner'ı her gün karşımda görmekle kendimi cezalandırmak mı istiyorum?" diye merak etti. "Ondan kurtulmak daha mı iyi olur gerçekten?" Keşke ileriki haftaları şöyle bir deşip anlamak mümkün olsaydı! Dağların üzerindeki o bulutlar kötü bir işaretti ama onun sandığı anlamda kötü çıkmamıştı. Kaza olacağı yerde, yeni bir tecrübe kazanmıştı. Belki bunun sonuçları daha da felaket olacaktı. Belki her zamanki gibi, yine beklediğinden daha kötü bir şey hazırlıyordu ona yazgısı. Ama bu şeyin Tunner olacağını pek sanmıyordu, o yüzden de şimdi o konuda nasıl bir tutum benimseyeceğinin hiçbir önemi yoktu. Diğer belirtiler daha da korkunç bir dehşeti işaret etmekteydi ve herhalde ondan kaçmak olanaksızdı. Her kurtuluş onu daha büyük bir tehlikenin alanına yaklaştırıyordu. "O halde, ne diye teslim olayım?" diye düşündü. "Ve eğer teslim olursam, o zaman nasıl davranacağım? Tam şimdi davrandığım gibi." Yani teslim olmakla olmamanın, onun sorunuyla hiçbir ilgisi yoktu. Kendi varlığına karşı mücadele veriyordu. Yapmayı umabileceği tek şey, yemek, uyumak ve belirtiler önünde büzülmekti.

Günün büyük kısmını yatağında okuyarak geçirdi, ancak Port'la aşağıdaki leş kokulu kemerin altında öğle yemeği yemek için giyindi. Odaya döner dönmez hemen soyundu. Oda henüz temizlenmemişti. Çarşafı çekiştirip düzeltti, yeniden yattı. Hava kuru, sıcak, insanı soluksuz bırakacak türdendi. Port sabah çıkıp kentte dolaşmıştı. Kit onun bu güneşe, kafasındaki miğfere rağ-

men nasıl dayanabildiğine şaşıyordu. Kendisi güneşte beş dakika dursa, hastalanmasına yeterdi. Port pek öyle dayanıklı bir bünyeye sahip sayılmazdı ama yine de fırın gibi sokaklarda saatlerce gezinmiş, dönünce de o iğrenç yemeği iştahla yiyebilmişti. Üstelik de ikisini saat altıda çaya bekleyen bir Arap bulmuştu. Kit'e, ne olursa olsun geç kalmamaları gerektiğini önemle vurgulamıştı. Kendi dostlarıyla ya da Kit'le randevulaştığı zaman, yarım saatten iki saate kadar geç kalabilen bu insanın, Ain Krorfa'daki isimsiz bir dükkân sahibi söz konusu olunca randevu saatini ciddiye almakta direnmesi de tam ona göre bir davranıştı.

Arap'ın adı Abdüsselam Bin Hacı Çaui'ydi. Adamın derici dükkânına gittiklerinde, bir süre orayı kapayıp kilitlemesini beklemek zorunda kaldılar. Müezzin ezana başladığı sırada, adam onları dolambaçlı sokaklardan evine doğru götürdü. Pek süslü püslü bir Fransızca konuşuyor, özellikle Kit'e hitap ediyordu.

"Ne kadar mutluyum! New Yorklu bir bayanla bir bayı davet etme şerefini ilk kez elde ediyorum. New York'u görmeyi ne kadar isterdim! Ne zenginlik! Her tarafta altınlar, gümüşler! *Le grand luxe pour tout le monde,** ah! Ain gibi değil; sokakları kumlu, birkaç palmiye, sıcak güneş, hep hüzün. New Yorklu bir bayanı davet etmek benim için büyük bir zevk. Bir de bay. New York! Ne güzel bir sözcük!" Böyle konuşmasına ses çıkarmadılar.

Bahçe, Ain Krorfa'nın bütün bahçeleri gibi, aslında meyvelikti. Portakal ağaçlarının altında, bahçenin bir ucundaki yapay düzlükte inşa edilmiş olan kuyunun suyunu dağıtan küçük kanallar göze çarpıyordu. En ulu palmiyeler bahçenin öbür ucunda, nehir kıyısını ayıran duvara bitişikti. Bunlardan birinin altına da kocaman, kırmızı beyazlı bir halı serilmişti. Hizmetçi ateşi yakıp çay yapacak malzemeyi getirirken, onlar da o halının üzerine oturdular. Hava, kanalların yakınında yetişen nanelerin kokusuyla dopdoluydu.

"Su kaynayana kadar biraz konuşalım," dedi ev sahibi. Bir birine, bir ötekine bakıp tatlı tatlı gülümsüyordu. "Biz burada erkek palmiye dikeriz, çünkü daha güzel oluyor. Bou Noura'da yalnız parayı düşünürler. Dişi palmiye dikerler. Nasıl görünür *onlar*, bilir

* Fr. Tüm dünya için büyük lüks. (ç.n.)

misiniz? Bodur, kalın ağaçlardır. Çok hurma verir ama hurmaları bile iyi değildir Bou Noura'nın!" İçin için neşeyle güldü. "Bou Noura halkının ne kadar budala olduğunu anlıyor musunuz şimdi?"

Rüzgâr eserken palmiyelerin gövdeleri de onunla birlikte kımıldıyor, gösterişli dalları yukarıda belli belirsiz daireler çiziyordu. Sarı türbanlı bir genç yaklaştı, onları ciddi bir tavırla selamladı, biraz daha geriye, halının ucuna oturdu. Harmanisinin içinden bir ud çıkardı, tellerine gelişigüzel vurmaya başladı. Gözlerini ağaçların altından ötelere dikmiş, oradan hiç ayırmıyordu. Kit çayını sessizce içti, ara sıra Bay Çaui'nin sözlerine gülümsedi. Bir ara Port'dan İngilizce olarak bir sigara istedi ama Port kaşlarını çattı, Kit de bir kadının sigara içmesinin oradakileri çok şaşırtacağını anladı. Çayını içmeyi sürdürdü, çevresinde gördüklerinin ve duyduklarının gerçek olmadığını, gerçekse bile, kendisinin aslında burada olmadığını hissediyordu. Işık artık söluyordu; yavaş yavaş mangaldaki ateşler gözün odaklandığı nokta olmaya başladı. Udun ezgileri de sürüp gidiyordu; amaçsız konuşmalara, motifli bir fon. O notaları dinlemek, rüzgârsız bir havada sigara dumanının kıvrılarak yükselişini seyretmek gibi bir şeydi. Kit'in canı kıpırdamak istemiyor, konuşmak istemiyor, hatta düşünmek bile istemiyordu ama birdenbire üşüdü. Sohbeti kesip bunu belirtti. Bay Çaui bunu duyduğuna memnun olmamıştı. Hatta bunu inanılmaz bir kabalık saymıştı. Gülümsedi, "Ah, evet Madam sarışın," dedi. "Sarışınlar tıpkı içinde su bulunmayan hendek gibidir. Araplar Ain Krorfa'nın hendeklerine benzer. Ain Krorfa'nın hendekleri her zaman doludur. Bizde çiçekler vardır, meyveler vardır, ağaçlar vardır."

Port, "Yine de Ain Krorfa hüzünlü bir yer diyorsunuz," dedi.

Bay Çaui şaşırarak, "Hüzünlü mü?" diye yineledi. "Ain Krorfa hiçbir zaman hüzünlü değildir. Son derece sakin ve neşe doludur. Bana yirmi milyon frankla bir de oturacak yer verseler, yine de ayrılmam kendi vatanımdan."

"Tabii," diye ona katıldı Port. Sonra ev sahibinin artık sohbeti sürdürmek niyetinde olmadığını görünce, "Madam üşüdüğüne göre bizim gitmemiz gerek ama size binlerce kez teşekkür ederiz," dedi. "Bu nadide bahçeye gelmemize izin vermeniz, bizim için büyük bir ayrıcalık oldu."

Bay Çaui yerinden kalkmadı. Başıyla selam verdi, elini uzatarak, "Evet, evet. Gidin, madem ki soğuk," dedi.

İki konuk, ayrılışları için tumturaklı özürler dilediler ama bunların pek nezaketle karşılandığı söylenemezdi. "Evet, evet, evet," dedi Bay Çaui. "Başka sefere belki daha sıcak olur."

Port kabaran öfkesini tuttu. O öfke daha yeni belirirken bile kendinden memnun değildi.

Kit birdenbire çocuksu bir ses tonuyla, *"Au'voir, cher mansieur,"** dedi. Port onun kolunu çimdikledi. Bay Çaui bir acayiplik hissetmemişti. Hatta bir kere daha yumuşayıp gülümsedi. Müzisyen bir yandan udunu çalarken, bir yandan da onlara kapıya kadar eşlik etti, ciddi bir sesle, *"Bismillah,"* deyip kapıyı arkalarından kapadı.

Sokak hemen hemen kapkaranlıktı. Hızlı hızlı yürümeye başladılar.

Kit kendini savunur gibi, "Umarım bunun için beni suçlamazsın," diye başlayacak oldu.

Port kolunu onun beline sardı, "Suçlamak mı! Neden? Nasıl suçlayabilirim? Hem ne fark eder ki zaten?"

"Tabii fark eder," dedi Kit. "Fark etmezse, o zaman adamı ziyaret etmenin ne anlamı vardı ki?"

"*Anlamı?* Herhangi belli bir anlamı olduğunu sanmıyorum. Eğlenceli olur, diye düşünmüştüm. Yine de eğlenceli oldu bence. Gittiğimize memnunum."

"Bir bakıma ben de memnunum. Buralarda sohbetlerin hangi çizgi üzerinde akıp gideceği konusunda fikir edinmiş oldum... İnanılmaz derecede yüzeysel olabileceği hakkında."

Port elini onun belinden çekti. "Aynı görüşte değilim. Bir duvar süsünün yalnızca iki boyutu var diye ona yüzeysel diyemezsin."

"Dekorasyondan biraz daha anlamlı sohbetlere alışıksan, dersin. Doğrusu ben sohbetleri duvar süsü olarak düşünmem."

"Saçma! Bu yalnızca onların farklı yaşama biçimi... Tümüyle farklı bir felsefe."

"Onu biliyorum." Kit durdu, pabucunu çıkarıp içindeki kumu silkeledi. Sadece benim için buna dayanmanın zor olduğunu söylüyorum."

* Fr. Allahaısmarladık sayın bayım. (ç.n.)

Port içini çekti. Çay partisi umduğunun tersi bir biçimde sona ermişti. Kit onun kafasından geçenleri sezdi, hemen konuştu: "Beni düşünme. Ne olursa olsun. Ben senin yanındayken iyiyim. Bu gecem zevkli geçti. Gerçekten." Port'un elini sıktı ama Port'un istediği aslında bu değildi. Biraz gönülsüzce de olsa, o da karısının elini sıktı.

Az sonra Port, "Ya o en sondaki küçük numaran neydi?" diye sordu.

"Kendimi tutamadım. Öyle gülünç davranıyordu ki?"

Port soğuk bir sesle, "Ev sahibiyle dalga geçmek genellikle iyi bir şey değildir," dedi.

"Öf, aman! Belki farkına varmadın ama bayıldı o. Saygılı davranıyorum sandı."

Gece karanlığına gömülmüş verandada yemeklerini sessizce yediler. Çöplerin çoğu toplanmıştı ama lağım kokusu her zamankinden beterdi. Yemekten sonra odalarına çıktılar, okumaya daldılar.

Ertesi sabah, Port ona kahvaltıyı getirdiğinde, "Neredeyse gece seni ziyarete gelecektim," dedi. "Bir türlü uyku tutmadı ama seni uyandırmaktan çekindim."

"Keşke duvara vursaydın," diye karşılık verdi Kit. "Duyardım. Herhalde ben de uyanıktım."

Gün boyu Port açıklamadığı bir sinirlilik içindeydi, bunu o bahçede içtiği yedi bardak çaya yordu ama Kit de onun kadar çay içtiği halde, hiç de sinirli görünmüyordu. Öğleden sonra Port nehrin kıyısında bir yürüyüş yaptı, kusursuz beyaz atları üzerinde talim yapan sipahileri seyretti. Mavi kepleri rüzgârla arkalarında uçup duruyordu. Zaman geçtikçe tedirginliği azalacağı yerde arttığı için, bu kez bu duygunun nedenini kaynağına kadar izleme kararını verdi. Başını eğmiş yürüyor, kumlardan ve parıldayan çakıllardan başka bir şey görmüyordu. Tunner gitmişti. Kit'le ikisi yalnızdı. Artık her şey kendisine bağlıydı. Ya doğru ya da yanlış hareketi yapacaktı ama hangisinin hangisi olduğunu önceden bilemeyecekti. Deneyleri ona, böyle bir durumda mantığa güvenilemeyeceğini öğretmişti. Her zaman bir başka öğe daha vardı; gizemli, pek ulaşılamayan, hesaba katılması olanaksız bir öğe. İnsan bilmek zorundaydı, akıl yürütmekle olmazdı. Oysa ken-

disi bilgiye sahip değildi. Başını kaldırıp yukarıya baktı. Nehir yatağı çok genişlemiş, bahçeler ve duvarlar geride kalmıştı. Buradaki tek ses, dünyanın bir ucundan diğerine yaptığı yolculuğuna devam eden rüzgârın, kulaklarındaki uğultusuydu. Bilincinin ipliği çözülüp dolaştığında, biraz yalnız kalmak onu yeniden yerine sarardı. Sinirlilik durumunun çaresi vardı, çünkü bu zaten yalnızca kendini ilgilendiriyordu: Kendi bilgisizliğinden korkmaktaydı. Eğer sinirliliğin geçmesini istiyorsa, kendine o bilgisizliğin önemli olmayacağı bir durum yaratmak zorundaydı. Kit'e sahip olması ona herhangi bir sorun çıkarmıyormuş gibi davranmalıydı, hem de hiçbir zaman. Belki o zaman, tam bir vurdumduymazlık sonucunda, otomatik olarak her şey yoluna girerdi, ama şu andaki esas kaygısı, sinirlilikten kurtulmak gibi bencil bir şey mi olmalıydı, yoksa buna karşın başlangıçtaki amacını yerine getirmek mi? "Acaba yine de korkağın biri miyim ben?" diye düşündü. Korku konuştu, o dinledi ve kendisini ikna etmesine izin verdi... Her zamanki klasik süreç. Bu fikir ona hüzün veriyordu.

Biraz ileride, nehir yatağının keskin kıvrımının bulunduğu hafif yükseltide, küçük, yıkık bir bina vardı. Damı yoktu. O kadar eski bir şeydi ki içinden eğri büğrü bir ağaç büyümüş, içerideki alanı gölgesiyle örtmüştü. Yakınından geçerken içeriye baktığında, aşağıdaki dallara bağlanmış yüzlerce paçavra çarptı gözüne. Kumaşlardan yırtılmış, bir zamanlar beyaz olan paçavralar. Rüzgâr hepsini aynı tarafa doğru uçuruyordu. Belli belirsiz bir merakla yamacı tırmanarak orayı kolaçan etmeye gitti ama yaklaşırken, o harabenin boş olmadığını anladı. Çok, çok ihtiyar bir adam ağacın altında oturmaktaydı. İncecik kahverengi kollarıyla bacakları, eski püskü kumaşlara sarılıydı. Ağacın gövdesinin dibinde kendine bir de sığınak kurmuştu. Burada yaşadığı besbelliydi. Port uzun süre durup ona baktı ama adam başını kaldırmadı.

Port biraz yavaşlayarak yürümesini sürdürdü. Yanına biraz incir almıştı, çıkarıp onları yedi. Nehir yatağının kıvrımını sona erene kadar izledikten sonra, batıya doğru, güneşi karşısına alarak yürümüş olduğunu fark etti. Yumuşak eğimli iki çıplak tepenin arasından vadiye bakmaktaydı. Dip tarafta da kızılımsı renkte daha dik bir tepe, öte yanında koyu renk bir çıkıntı vardı. Mağaraları severdi. Port, içinden oraya gitmek geldi ama buralarda

mesafeler aldatıcıydı; belki karanlık basmadan ulaşamazdı oraya. Zaten içinde bu iş için gerekli olan enerjiyi de bulamıyordu. "Yarın daha erken gelir, oraya çıkarım," dedi kendi kendine. Durup vadinin yukarılarına özlem dolu bakışlarla baktı, dili dişlerinin arasındaki incir çekirdeklerini aradı; bu arada o küçük, yapışkan sinekler de habire dönüp dönüp yüzüne konuyordu. Birden, kırlarda bir yürüyüş, ömrü yaşayıp bitirmenin bir çeşit özeti gibi geldi ona. İnsan hiçbir zaman ayrıntıların tadına varamaz, her seferinde, başka bir gün, derdi ama aslında her günün biricik olduğunu, son olduğunu, hiçbir zaman geriye dönüş olmadığını, bir başka sefer diye bir şey olmadığını gizlice bilirdi.

Giydiği kalın güneş şapkasının altında başı terliyordu. Deri şeridi ıslanan miğferi çıkardı, güneşin bir an için saçlarını kurutmasına izin verdi. Yakında güneş batacak, karanlık basacaktı. O leş kokan otele, Kit'in yanına dönecekti ama daha önce hangi yolu seçeceğine karar vermeliydi. Dönüp gerisin geri kente doğru yürümeye başladı. O yıkıntıya yaklaştığında içeriye bir göz attı. İhtiyar adam oradan kalkmış, bir zamanlar kapı olan yerin hemen iç tarafında oturuyordu şimdi. Birden aklına adamda bir hastalık olabileceği geldi. Adımlarını hızlandırdı, çok saçma olmasına rağmen, oradan iyice uzaklaşıncaya kadar soluğunu da tuttu. Serin rüzgârın yeniden ciğerlerine dolmasına izin verdiğinde, ne yapması gerektiğini biliyordu. Kit'le yeniden birlikte olma düşüncesini geçici olarak bir yana bırakmalıydı. Şu tedirgin durumunda, yanlış davranışları seçeceği kesindi. Belki de onu büsbütün yitirirdi o zaman. Daha sonra, beklenmedik biçimde, belki kendi kendine yoluna girerdi her şey. Yürüyüşünün son bölümünü hızlı adımlarla yaptı, Ain Krorfa'nın sokaklarına döndüğünde ıslık çalmaya başlamıştı.

Yemek yiyorlardı. İçerideki yemek salonunda yemek yiyen bir seyyar satıcı, yanında bir transistörlü radyo getirmiş, Radyo Oran istasyonunu açmıştı. Mutfakta sesi daha çok açılmış bir radyoda Mısır müziği çalıyordu.

Kit, "Bu tür bir şeye ancak bir süre dayanılır. Sonra çıldırır insan," dedi. Önündeki tavşan yahnisinin içinde hayvanın kürkünden parçalar bulmuş, üstelik verandanın o tarafında ışık yetersiz olduğundan, lokmayı ağzına koyana kadar durumu fark edememişti.

"Biliyorum," dedi Port dalgın bir sesle. "Ben de senin kadar nefret ediyorum."

"Hayır, etmiyorsun ama yanında ben olmasaydım ve acıları senin yerine ben çekmeseydim, ederdin sanıyorum."

"Bunu nasıl söylersin? Öyle olmadığını biliyorsun?" Karısının eliyle oynuyordu. Kararını verdikten sonra artık onun yanında kendini rahat hissetmeye başlamıştı ama Kit beklenmedik bir sinirlilik gösteriyordu.

"Bunun gibi bir başka kent daha... beni bitirmeye yeter," dedi Kit. "Cenova'ya ya da Marsilya'ya kalkan ilk gemiye atlarım. Bu otel bir kâbus, bir kâbus!" Tunner'ın gidişinden sonra, farkında olmaksızın, ilişkilerinde biraz değişiklik olmasını beklemişti. Ama Tunner'ın yokluğunun getirdiği tek değişiklik, şimdi Kit'in daha açık konuşabilmesi, taraf tutuyor gibi görünmekten korkmaması olmuştu. Sanki Kit, aralarında çıkabilecek gerilimleri azaltmak için çaba göstermek yerine, her konuda uzlaşmaz davranmaya karar vermiş gibiydi. Beklenen birleşme ister şimdi, ister daha sonra gelsin, baştan sona Port'un çabasıyla gelmeliydi. Çünkü ne o, ne de Port düzenli bir hayat yaşamışlardı. Her ikisi de, bilincinde olmaksızın, zamanı yok saymak gibi tehlikeli bir hata işlemişlerdi. Yıllar hep birbirine benziyordu. Sonunda her şey olabilirdi.

17 Ertesi gece Bou Noura'ya hareket edecekleri geceydi. Akşam yemeğini erkenden yediler. Kit odasına, bavul hazırlamaya çıktı. İçeride yemek yiyenler masalardan kalkıncaya kadar Port kemerin altındaki karanlık masada oturdu, sonra kalkıp yemek odasına girdi, amaçsızca dolaştı, o gururlu uygarlık kanıtlarına baktı. Cilalı masaların üzerine sofra örtüsü yerine kâğıt yayılmıştı. Tuzluklar ağır camdandı. Açılmış şarap şişelerinin boynuna aynı renkten peçeteler sarılmıştı. Pembe köpeklerden biri mutfaktan çıkıp sinsi sinsi yemek odasına geldi, Port'u görünce yoluna devam edip verandaya çıktı, orada uzanıp yattı, derin derin içini çekti. Port ağır adımlarla mutfağa açılan kapıya yöneldi.

Orta yerde, zayıf bir ışık veren tavan ampulünün altında Muhammed, elinde kocaman bir kasap bıçağıyla duruyordu. Bıçağın ucu masanın tahtasına saplanmıştı. Battığı yerde bir hamamböceği göze çarpıyordu. Bacakları hâlâ hafif hafif kıpırdamaktaydı böceğin. Muhammed böceği dikkatle inceliyor gibiydi. Başını kaldırıp baktı ve sırıttı.

"Bitti mi?" diye sordu.

"Ne bitti mi?" dedi Port.

"Yemek bitti mi?"

"Ha, evet."

"Öyleyse yemek odasını kilitleyeyim." Çıktı, Port'un masasını yemek odasına çekti, ışıkları söndürdü ve her iki kapıyı kilitledi. Sonra mutfaktaki ışığı da söndürdü. Port verandaya çıktı. "Yatmaya eve mi gidiyorsun?" diye sordu çıkarken.

Muhammed gülümsedi. "Neden bütün gün çalışıyorum sanıyorsun? Eve yatmaya gitmek için mi? Gel benimle. Sana Ain Krorfa'daki en güzel yeri göstereyim."

Port onunla birlikte sokağa çıktı, birkaç dakika konuştular ve birlikte sokak boyunca yürümeye başladılar.

Ev dediği aslında birkaç evden oluşan bir yerdi. Ortak bir giriş kapısıyla taş döşeli ortak bir avlu vardı. Her ev birkaç odalıydı ve hepsi de çok küçüktü. Yalnız giriş katındaki odalar genişti, onların da tabanları hep farklı hizalardan başlıyordu. Port avluda, fener ışığıyla yıldızlardan gelen ışığın karışımı olan loşlukta durup baktığında, çevresindeki o parlak kutuları andıran odalar birer fırın gibi görünüyordu. Çoğunun kapıları, pencereleri açıktı, içleri erkek ve kızlarla doluydu. Bunların hepsi birörnek giyinmişlerdi. Üstlerinde çiçekli entariler vardı. Neşeli bir hava egemendi buraya. Port bundan zevk aldı. Bu yerin kesinlikle kötü bir yer olmadığı duygusu vardı içinde, oysa ilkin burayı öyle değerlendirmemişti.

Giriş kapısının karşısındaki bir odaya yürüdüler. Muhammed içeriye baktı, duvarın önündeki sedirde oturmuş erkeklerden bazılarını selamladı. İçeri girdi, Port'a da kendisini izlemesini işaret etti. İçeridekiler onlara yer açtılar, onlar da ötekilerle birlikte yerleşip oturdular. Bir çocuk çabucak ikisinin çay siparişini aldı, koşarak odadan avluya çıktı. Muhammed az sonra yanında oturan

adamla sohbete daldı. Port arkasına yaslandı, çay içip erkeklerle çene çalan kızları seyretmeye başladı. Karşı tarafa, yere oturmuşlardı. Port çirkin bir hareket görmeye, pis bakışların bir imasını sezmeye çalıştı ama hiçbirini bulamadı.

Onun anlayamadığı bir nedenle, ortalıkta bir yığın küçük çocuk vardı. Sanki avlu bir genelevin değil de, bir okulun avlusuymuş gibi, loş avluda terbiyeli ve sessizce oynuyorlardı. Bazıları odalara giriyor, erkekler onları kucaklarına alıyor, sevgiyle davranıyor, yanaklarını okşuyor, ara sıra onlara kendi sigaralarından bir nefes çektiriyorlardı. Çocukların bu ortak iyilik havasına eğilimli olması, herhalde büyüklerin onlara rahat ve iyi davranmasından, diye düşündü. Küçüklerden biri ağlamaya başlarsa, erkekler gülüyor, ellerini sallayarak ona uzaklaşmasını söylüyor, o da hemen susuyordu.

Şişman, siyah bir polis köpeği salınarak bir odadan bir odaya dolaşmakta, ayakkabıları koklamaktaydı. Herkes ona hayranlık dolu sözler yöneltiyordu. Köpek onların oturduğu odanın kapısına geldiğinde, Muhammed, "Ain Krorfa'nın en güzel köpeği," dedi. "Albay Lefilleul'ün. Demek o da burada bu akşam."

Çocuk elinde çaylarla gelirken, yanında ikinci bir çocuk daha vardı. On yaşından fazla olamazdı ama yaşlanmış, yumuşak bir yüzü vardı. Port, Muhammed'e onu gösterdi, fısıldayarak çocuğun hasta gibi göründüğünü söyledi.

"Yo, hayır! O şarkıcı." Çocuğa işaret etti, çocuk senkoplu tempoyla ellerini çırpmaya, üç nota üzerine kurulu uzun, yinelemelerle dolu bir ağıt söylemeye başladı. Port'a insanlığa daha yeni katılmış bu üyenin bu kadar çocukluktan uzak, bu kadar bezgin bir müzik üretmesi tümüyle saçma, hatta skandal sayılacak bir şey gibi geldi. Çocuk şarkısını bitirmeden iki kız yaklaştı, Muhammed'i selamladı. Muhammed onları oturttu, çayı onlara doldurttu. Biri zayıf, iri burunlu, öteki biraz daha genç, elma yanaklı bir köylüydü. Her ikisinin de alınlarında, çenelerinde, mavi dövmeler vardı. Bütün kadınlar gibi onlar da ağır kumaştan, kaftan gibi elbiseler giymişlerdi. Giysiler, daha da ağır gümüş takılarla büsbütün aşağıya çekiliyor gibiydi. Nedeni bilinmez, ikisi de Port'a çekici gelmedi. Bu kızlarda biraz işçi kız havası vardı. Gizemlilikle en ufak bir alakaları yoktu. Oradaydılar işte. Marh-

nia'nın ne bulunmaz bir inci olduğunu şimdi daha iyi anlıyordu... İhaneti bir yana. Buralarda onun yarısı kadar güzel, zarif birine rastlamamıştı. Çocuk şarkıyı bitirip sustuğunda, Muhammed ona bozuk paralar verdi, çocuk beklenti dolu gözlerle Port'a baktı ama Muhammed ona bağırdı, o da koşarak dışarı kaçtı. Bitişik odada müzik çalınıyordu: Tiz bir zurna eşliğinde davulun o kuru sesi. İki kız canını sıktığı için Port özür dileyerek dinlemek üzere avluya çıktı.

Yandaki odanın orta yerinde, müzisyenlerin önünde, bir kız dans ediyordu... Yaptığı hareketlere dans denilebilirse tabii. İki eliyle bir sopayı başının arkasında tutuyor, hareketleri yalnızca boynuyla ve omuzlarıyla yapıyordu. Gülünç olmanın sınırlarını zorlayan, zarif ama bir o kadar da arsız ve edepsiz hareketler, ona eşlik eden müzik türünün tam bir karşılığı gibiydi ama Port'u etkileyen, dansın kendisi olmaktan çok, kızın uyurgezer haliydi. Yüzündeki gülümseme pek durağandı. Aklı sanki uzaklarda, varlığını yalnız kendisinin bildiği bir şeye takılmış, bir tek onu görüyor gibiydi. Görmeyen gözlerinde, dudaklarının kıvrımında, kendini belli bir uzaklıkta tutan, kişiliğini işin içine katmayan bir hava vardı. Port seyrettikçe, o yüz giderek daha hayranlık uyandırıcı olmaya başladı. Kusursuz çizgilerle oluşmuş bir yüzdü ama güzelliği çizgilerin bileşiminden çok, genel havasının içindeki gizli anlamdan kaynaklanıyordu. Anlam... Ya da anlamı gizlemekten. Çünkü geride yatan duyguları bu yüze bakarak anlamak olanaksızdı. Kız aslında, "Bir dans ediliyor," diyordu, "Eden ben değilim, çünkü ben burada değilim, ama bu benim dansım." Parça sona erip müzik durduğunda, kız bir an hareketsiz kaldı, sonra başının arkasında tuttuğu sopayı yavaşça indirdi, birkaç dakika süreyle yavaş yavaş yere vurup tıkırdattı, dönüp müzisyenlere bir şeyler söyledi. Yüzündeki o dikkate değer hava hiç değişmemişti. Müzisyen ayağa kalktı, onun da yere oturması için yanında yer açtı. Oturmasına yardım ediş biçimi Port'a biraz garip geldi ve ansızın kızın kör olduğunu anladı. Bunu anlamak onu elektrik şokuna tutulmuş gibi sarstı. Yüreğinin yerinden oynadığını, başında alevler tutuştuğunu hissetti.

Çabucak öteki odaya geçti, Muhammed'e, yalnız konuşmak istediğini söyledi. Kızlar Fransızca bilmeseler bile, onların önünde

uzun uzun açıklama yapmaktan kurtulmak için avluya çıkacaklarını umuyordu ama Muhammed yerinden kıpırdamaya niyetli değildi. "Oturun, aziz dostum," diyerek Port'un ceketinin kolunu çekiştirdi. Port ise avını kaçırmaktan çok korktuğu için uygar davranmaya falan metelik vermiyordu. *"Non, non, non!"** diye bağırdı. *"Viens vite!"*** Muhammed kızlara saygı göstermek niyetiyle omuzlarını kaldırdı, yerinden kalkıp onunla birlikte avluya çıktı, ışığın altında, duvarın dibinde durdular. Port dans eden kızların müsait olup olmadığını sordu. Muhammed o kızların çoğunun sevgilileri olduğunu söyleyince bozuldu. Böyle durumlarda kızlar bu binada yatıp kalkıyor, fahişe olarak kayıtlı bulunuyorlar ama mesleği hiç uygulamıyorlardı. Tabii sevgilisi olanlardan herkes uzak duruyordu. Muhammed, "Püf! Çare yok! Böyle nedenlerden insanın gırtlağı kesilir," diye güldü, parlak kırmızı diş etleri balmumundan yapılmış dişçi maketi gibi parıldadı. Port işin bu yönünü hiç düşünmemişti ama durum yine de kararlı bir çaba gerektiriyordu. Muhammed'i bitişik odanın kapısına doğru çekti, orada oturmakta olan kızı gösterdi.

"Şurada oturanı öğren," dedi, "Tanıyor musun onu?"

Muhammed baktı. Sonunda, "Hayır, tanımıyorum," dedi. "Öğrenirim. Ayarlanabiliyorsa, ben kendim ayarlarım, sen de bana bin frank verirsin. O para kız için. Ayrıca da bana kahve ve kahvaltı alacak kadar bir şey verirsin."

Bu fiyat Ain Krorfa için çok yüksekti, bunu Port da biliyordu ama ona sanki zaman pazarlık etmeye uygun değilmiş gibi geldi, öneriyi kabul etti, Muhammed'in talimatına uyup ilk odaya geri döndü, iki sıkıcı kızla birlikte oturdu. Kızlar o ara birbirleriyle konuşmaya dalmışlardı, onun gelişinin pek farkına varmadılar. Odada konuşmalar, gülüşmeler gırla gidiyordu. Port arkasına yaslanarak sesleri dinledi. Söylenenlerin tek sözcüğünü bile anlamadığı halde, bu dilin iniş çıkışlarını dinlemek hoşuna gidiyordu.

Muhammed epey uzun süre dışarıda kaldı. Vakit geç olmaya başlıyordu. Odadaki kalabalık azalmaya başladı. İnsanlar ya iç

* Fr. Hayır, hayır, hayır. (ç.n.)
** Fr. Çabuk gel. (ç.n.)

odalara çekiliyor ya da evlerine gidiyorlardı. İki kız hâlâ oturuyor, konuşuyor, ara sıra gülüşüyor, gülerken birbirlerine tutunup sanki destek alıyorlardı. Port içinden, acaba çıkıp Muhammed'i arasam mı, diye düşündü. Kıpırdamadan oturup bu yerin zamandışılığının bir parçası olmaya çalıştı ama durum bu tür hayal oyunlarına elverişli değildi. Sonunda onu aramak için avluya çıktığında, karşı odada olduğunu hemen gördü. Bir sedire oturmuş, arkadaşlarıyla esrar çubuğunu tüttürüyordu. Port karşıya yürüyüp ona seslendi. Esrar odasının kurallarını bilmediği için içeriye girmemiş, avluda durmayı yeğlemişti ama görünüşe göre kural falan yoktu.

Muhammed keskin kokulu dumanların arasından, "Gelsene," dedi, "Bir çubuk iç."

Port girdi, ötekileri selamladı, Muhammed'e alçak sesle, "Ya kız?" diye sordu.

Muhammed bir an ona hiçbir şey anlamamış gibi baktı, sonra güldü. "Ha o mu? Şansın kötü, dostum. Onun nesi var, biliyor musun? Kör zavallı."

"Biliyorum, biliyorum," dedi Port sabırsız bir sesle. Tedirginliği giderek artıyordu.

"Eh, istemezsin herhalde onu, değil mi? Kız kör!"

Port tedbiri unuttu. *"Mais bien sûr que je la veux!"** diye bağırdı. "Elbette! Nerede o?"

Muhammed tek dirseğinin üzerinde biraz doğruldu. "Of!" diye homurdandı. "Şu anda... bilemem! Otur da bir çubuk iç. Dostlar arasında yani."

Port öfkeyle topuklarının üzerinde dönerek avluya çıktı, bütün odaları birer birer dolaşıp sistemli bir biçimde aramaya başladı. Kız gitmişti. Öfkelenmiş ve düş kırıklığına uğramış durumda, ana kapıdan karanlık sokağa çıktı. Kapının hemen dışında bir Arap askeriyle bir kız durmuş, alçak sesle konuşuyorlardı. Yanlarından geçerken Port dikkatle kızın yüzüne baktı. Asker ateş saçan bakışlarını ona dikti ama o kadar. Kız o değildi. İyi aydınlatılmamış sokağın sağına soluna bakan Port, sol tarafta, uzakta, beyaz entarili iki ya da üç gölge seçebildi. Yürümeye başladı. Yoluna çıkan taşları öfkeyle tekmeliyordu. Kız artık gitmişti, o da kendini

* Fr. Elbette istiyorum onu! (ç.n.)

yalnızca birazcık eğlenceden yoksun kalmış gibi değil, aşkı yitirmiş gibi görüyordu. Tepeye tırmandı, kalenin dibine oturdu, sırtını eski duvara dayadı. Aşağıda şehrin ışıkları ve onun ötesinde çölün kaçınılmaz ufku uzanıyordu. O kız ellerini onun ceketinin yakalarına koyacak, tutuk hareketlerle yüzüne dokunacak, duyarlı parmaklarını yavaşça dudaklarının üzerinden geçirecekti. Saçlarındaki briyantini koklayacak, elbiselerini dikkatle inceleyecekti. Sonra yatakta, yataktan ötesini göremeyeceği için, tümüyle orada var edecekti kendini, bir tutsak olarak. Port onunla oynayabileceği küçük oyunları düşündü, kendisi de orada olduğu halde nasıl yokmuş gibi ortadan kaybolabileceğini geçirdi aklından. Onun kendisine minnet duymasını sağlayacak nice yol düşündü. Bu hayallerinin bir parçası olarak da vakur, belli belirsiz soru sorar gibi, maskeye benzer yüzünü aklından geçirdi. Birden kendine acıma duygusu kabardı içinde, neredeyse zevk veren bir duygu, içinde bulunduğu ruhsal durumun tam bir anlatımıydı bu. Fiziksel bir ürpertiydi. Yalnızdı, terk edilmiş, yokluğa savrulmuş, umutsuz... Üstelik de üşüyordu; içinden gelen derin bir soğuktu bu. Onu hiçbir şey değiştiremezdi. Bu buz gibi ölüm hali onun mutsuzluğunun temeliydi ama yine de o duyguya her zaman sarılacaktı, çünkü varlığının çekirdeği oydu; tüm benliğini onun çevresine kurmuştu.

Ne var ki o anda vücudu da üşüyordu; bu garipti, çünkü tepeyi hızlı adımlarla daha yeni tırmanmıştı ve hâlâ soluk soluğaydı. Karanlıkta bilmediği bir şeye değmiş çocuk gibi, ani bir korku sardı içini. Yerinden fırladı, tepenin doruğu üzerinden koştu, sonunda pazar yerine inen patikaya vardı. Koşmak korkusunu biraz yatıştırmıştı ama durup pazar yerindeki halka halka ışıklara baktığı zaman soğuğu hâlâ içinde duyuyordu. Sanki bir metal parçası varmış gibi. Tepeden aşağı bir koşu tutturdu. Otele girer, odasından bir şişe viskiyi alarak geneleve geri götürebilir, orada sıcak çayla karıştırıp kendisine bir tür iksir yapabilirdi. Verandaya girerken, eşikte yatmakta olan bekçinin üzerinden atlamak zorunda kaldı. Adam hafifçe doğrularak önce Arapça, sonra Fransızca "Kim o?" diye seslendi.

"*Numéro vingt!*"* diye bağırdı Port. Kötü kokular arasında ça-

* Fr. Yirmi numara! (ç.n.)

bucak ilerledi.

Kit'in kapısının altından ışık sızmıyordu. Kendi odasına girip bir şişe viski çıkardı, saate baktı. Tedbirli davranmak istemiş, kol saatini başucu masasının üzerinde bırakmıştı. Üç buçuktu saat. Hızlı yürürse çabucak gidip dönebileceğine, dört buçukta yine odasında olabileceğine karar verdi, tabii ateşleri söndürmemişlerse.

O sokağa çıkarken bekçi horluyordu. Port çok uzun adımlarla yürümeye çalıştı, bacak kasları isyan etti. Bu jimnastik, vücudunun her yanını saran soğuğu önleyemedi. Bütün kent uyuyor gibiydi. Evin kapısına yaklaştığında müzik sesi duyamadı. Avlu tümüyle karanlıktı, odaların çoğu da öyleydi ama birkaçının kapısı hâlâ açıktı, içeride de ışık yanıyordu. Muhammed oradaydı; uzanmış, arkadaşlarıyla konuşuyordu.

Port odaya girince Muhammed, "Ee, buldun mu onu?" diye sordu. "Ne taşıyorsun elinde öyle?" Port hafifçe gülümseyerek şişeyi kaldırıp gösterdi.

Muhammed'in kaşları çatıldı. "Onu istiyor olamazsın, dostum. Çok kötü bir şey o." Bir eliyle olumsuz anlama gelecek bir jest yaptı, ötekiyle Port'un elindeki şişeyi almaya çalıştı. "Benimle bir çubuk iç," diye üsteledi. "Daha iyidir. Otur şöyle."

"Biraz daha çay istiyorum," dedi Port.

"Çok geç oldu." Muhammed'in sesi kesindi.

"Neden?" diye sordu Port aptal gibi. "İçmem gerek."

"Çok geç. Ateş yok," diye açıkladı Muhammed. Sesinde biraz memnuniyet var gibiydi. "Bir çubuk içtin mi çayı unutursun. Hem zaten çay içmiştin sen."

Port fırlayıp avluya çıktı, ellerini olanca gücüyle çırptı. Hiçbir şey olmadı. Kadınların oturmakta olduğu bir odaya başını uzattı, Fransızca konuşarak çay istedi. Kadınlar ona bakmakla yetindiler. Port tutuk bir Arapça'yla sormayı denedi. Kadının biri, vaktin çok geç olduğunu söyledi. "Yüz frank," dedi Port. Erkekler aralarında mırıldandılar. Yüz frank oldukça ilginç bir öneri gibi gözüküyordu ama aynı kadın, orta yaşlı, tombulca olanı, "Hayır," dedi yine. Port önerisini iki katına çıkardı. Kadın ayağa kalkarak ona peşinden gelmesi için işaret etti. Port onun peşine takıldı, odanın arka tarafına asılmış bir perdenin arkasına yürüdüler, birkaç ufacık, karanlık hücreden geçtiler, sonunda yine yıldızların altına

çıktılar. Kadın durdu, eliyle ona, yere oturup beklemesini işaret etti, birkaç adım ilerideki ayrı bir kulübeye girip gözden kayboldu. Port onun orada bir şeyler yaptığını duyabiliyordu. Daha yakınında, karanlıkların içinde bir tür hayvan uyumaktaydı. Sesli sesli soluk alıp veriyor, ara sıra kıpırdanıyordu. Toprak soğuktu. Port titremeye başladı. Duvardaki çatlakların arasından bir ışık gördü. Kadın içeride mum yakmış, kuru dalları kırmaya koyulmuştu. Az sonra, yelpazeyi sallamaya başladığında, dalların çıtırdayarak alev aldığını duydu.

İlk horoz öterken kadın da elinde bir mangal ateşle kulübesinden çıktı. Öne düştü, mangaldan kıvılcımları uçura uçura, demin geçtikleri karanlık odalardan birine girdi, orada mangalı yere bırakıp üzerine kaynaması için suyu koydu. Kömürlerin alevinden başka ışık yoktu burada. Port ateşin önüne çömeldi, ellerini uzatıp ısıtmaya çalıştı. Derken çay hazır oldu. Kadın Port'u yavaşça arkaya doğru itti, Port kendini bir şiltenin üzerinde buldu. Oturduğunda, burasının yerden daha sıcak olduğunu gördü. Kadın ona bir bardak uzattı. *"Meziane, skhoun b'zef,"** dedi gıcırtılı sesiyle. Solmakta olan ışıkta Port'un yüzüne bakıyordu. Port bardağın yarısını içti, sonra üzerini viskiyle doldurdu. Bunu ikinci kez yaptığında, daha iyiydi artık. Biraz rahatladı, sonra bir tane daha içti. Terlemekten korkarak, *"Baraka,"*** dedi, birlikte erkeklerin çubuk içtiği odaya döndüler.

Onları görünce Muhammed gülmeye başladı. "Neler yapıyorsun sen?" dedi suçlarcasına. Gözlerini devirerek kadına baktı. Port'un biraz uykusu gelmişti ve tek istediği, oteldeki yatağına dönmekti. Başını iki yana salladı. "Evet, evet," diye direndi Muhammed. Esprisini sürdürmekte kararlıydı. "Bilirim ben! Geçen gün Messad'a giden genç İngiliz... O da senin gibiydi. Hep masum numarası yapıyordu. O kadın annesiymiş gibi, ona hiç yaklaşmazmış gibi... Ama ben onları birlikte yakaladım."

Port hemen karşılık vermedi. Sonra yerinden sıçradı, "Ne?" diye bağırdı.

"Elbette! Odanın kapısını saat on birde açtım, baktım ki yataktalar. Tabii. O kadının annesi olduğunu söylediğinde sen inan-

* Ar. Güzel, çok sıcak. (ç.n.)
** Ar. Yeter. (ç.n.)

mış mıydın?" Bunu Port'un yüzündeki o inanmaz ifadeyi görünce eklemişti. "Kapıyı açtığımda gördüğümü sen de görseydin keşke. O zaman anlardın o gencin ne yalancı olduğunu! Kadın yaşlı diye bu işlerden el etek çekecek değil ya. Yo, hayır! Erkek de çekmez. İşte ben de sana, *onunla* ne yaptın diye soruyorum, tamam mı?" Gülmesini sürdürdü.

Port gülümsedi, kadına parayı verdi, Muhammed'e döndü, "Bak, görüyorsun, ona iki yüz frank verdim işte. Çay için o kadar söz vermiştim. Gördün ya?"

Muhammed daha da yüksek bir sesle gülmeye başladı. "Çaya iki yüz frank ha? Böyle bayat bir çay için bir hayli fazla! Umarım iki bardak içmişsindir hiç değilse, dostum."

Port odadaki herkese toptan, "İyi geceler," dedi, dönüp sokağa çıktı.

İkinci Kitap

Dünyanın keskin kenarı

"Elveda," dedi ölmekte olan adam
önünde tuttukları aynaya.
"Bundan böyle görüşemeyeceğiz."

VALÉRY

18 Bou Noura'daki askeri birliğin komutanı Üsteğmen d'Armagnac, oradaki yaşamı, biraz tekdüze olsa bile, oldukça dolu buluyordu. Başlangıçta evinin yeni olması onu oyalıyordu; kitaplarıyla mobilyaları Bordeaux'daki ailesi tarafından buraya gönderilmiş, o da onları bu yepyeni ve inanılmaz çevrede görmenin zevkini yaşamıştı. Daha sonra, yerliler devreye girmişti. Üsteğmen yerli halk konusunda züppelik etme lüksüne kendini kaptırmak istemeyecek kadar zekiydi. Bou Noura halkına karşı tutumu, bunların çok eski ve gizemli bir soydan geldiği, Fransızların zahmeti göze aldıkları takdirde onlardan çok şey öğrenebileceği yolundaydı. Okumuş yazmış bir adam olduğu için de emrindeki askerler, her ne kadar bu yerlilerin *"...comme on a fait*

*en Tripdi taine"** dikenli teller içine hapsedilip güneşte çürümeye bırakılmasını seyretmeye hevesliyseler de, onu bu çılgıncasına iyi niyetli davranışından ötürü suçlamamışlar, aralarında fısıldaşırken, bir gün komutanın aklının başına geleceğini, bu heriflerin ne değersiz şeyler olduğunu anlayacağını söylemekle yetinmişlerdi. Üstelik teğmenin yerli halka karşı duyduğu o ilgi üç yıl sürmüştü. Yarım düzine kadar yerli metresinden bıkmaya başladığında, Araplara olan bağlılık dönemi de son buldu. Tabii bu onlara karşı daha az adil davrandığı anlamına gelmiyordu. Yalnızca artık onları düşünmekten vazgeçmiş, oldukları gibi kabul etmeye başlamış, üzerlerinde durmaz olmuştu.

Aynı yıl, altı haftalık bir tatil için Bordeaux'ya gitti. Oradayken, daha delikanlılık yıllarından beri tanıdığı bir genç kızla olan tanışıklığını bir kez daha güçlendirdi, kız da bu arada ona karşı yepyeni ve özel bir ilgi duymaya başladı, genç adam görevine dönmek üzereyken ona en çok istediği şeyin, ömrünün geri kalanını Sahra'da geçirmek olduğunu söyledi, oraya gittiği için ona çok imrendiğini, onu dünyanın en şanslı insanı saydığını belirtti. Aralarında bir yazışma başladı, Bordeaux ile Bou Noura arasında mektuplar gidip geldi. Bir yıla kalmadan Üsteğmen Cezayir'e gidip onu gemide karşıladı. Balayılarını Mustafa-Superieur'de, bahçesinde bugenviller olan bir villada geçirdiler (her gün yağmur yağdı), daha sonra da birlikte Bou Noura'nın güneşine döndüler.

Üsteğmen onun kafasındaki hayallerin buradaki gerçeğe yakın olup olmadığını tabii hiçbir zaman bilemezdi. Burayı beğenip beğenmediğini de bilemezdi. Şu sıra karısı Fransa'da, ilk çocuklarının doğumunu bekliyordu. Yakında dönecekti... O zaman daha iyi anlayacaklardı durumu.

Şimdilik yalnızca canı sıkılıyordu. Madam d'Armagnac gidince üsteğmen eski yaşamını kaldığı yerden sürdürmeye çalışmış ama Bou Noura kızlarını, son zamanlarda alıştığı daha karmaşık ilişkiler nedeniyle, son derece basit bulmuştu. Bu yüzden karısı döndüğünde, ona sürpriz yapmak için evine yeni bir oda eklemekle oyalanıyordu. Arap salonu olacaktı yeni oda. Kahve sehpalarıyla sedirleri ısmarlamıştı bile. Çok güzel, kremrengi bir de yün duvar halısı almıştı. Yerler için de iki koyun postu. Odanın

* Fr. Trablus'ta yapıldığı gibi. (ç.n.)

yapımına ayırdığı iki haftalık sürenin bir yerinde... sorun da başladı.

Sorun aslında ciddi bir şey değildi ama yine de işini engelliyordu, çünkü ihmal edilebilecek türden değildi. Ayrıca kendisi etkin bir insan olduğu için, yatağa tutsak olmak çok sıkıyordu onu. Oysa birkaç gündür yataktaydı işte. Aslında bir şanssızlıktı bu iş. Başkasının, yerlilerden birinin, hatta kendi buyruğu altındaki askerlerden birinin başına gelse, pek fazla dikkat etmek zorunda kalmazdı ama olay bir sabah, köylere haftada iki kere yaptığı teftişlerden biri sırasında başlamıştı. Bu nedenle de soruna bir resmilik, bir önemlilik katılmış oluyordu. Igherm surlarının hemen dışındaydılar. Tolfa'dan sonra her seferinde oraya giderdi. Mezarlıktan yaya olarak geçer, sonra tepeye tırmanırdı. Igherm'in büyük kapısından aşağıdaki vadi görünüyordu. Orada karargâhtan bir asker, kamyonuyla onu alıp Beni Isguen'e götürmek üzere beklerdi. İkinci köy yaya gidilemeyecek kadar uzaktı çünkü. Tam kapıdan geçip köye gireceği sırada, dikkati aslında normal sayılması gereken bir şeye takılmıştı. Köpeğin biri, ağzında bir şeyle koşuyordu oradan. İri, kuşku çekecek kadar pembe bir şeydi bu, bir ucu da sürükleniyordu. Üsteğmen bakakalmıştı o şeye.

Sonra surun dışında kısa bir tur atmış, iki başka köpeğin de ağzında benzer bir avla kendisine doğru koştuğunu görmüş ve sonunda aradığı şeyi karşısında bulmuştu: Bir bebek... Görünüşe göre o sabah öldürülmüş olmalıydı. *L'Echo h'Alger*'in eski nüshalarından birine sarılıp sarmalanmış, küçük bir hendeğe atılmıştı. O sabah sur dışında bulunmuş bazı kimseleri sorguya çektikten sonra, şafağın hemen ardından Yamina ben Rhaissa adlı bir kadının sur kapısından girerken görüldüğünü öğrenmişti. Bu öyle her günkü olaylardan değildi. Yamina'yı bulması zor olmadı. Annesiyle birlikte yakınlarda bir yerde oturuyordu. Başlangıçta bu suçla ilgili hiçbir bilgisi olmadığını söyleyip olayı isterik bir biçimde inkâr etmiş ama komutan onu evinden alıp köyün çıkışına çektikten ve "mantıklı" saydığı bir biçimde beş dakika kadar konuştuktan sonra, kız olan biteni sakin sakin anlatmıştı. Olayın en şaşılacak yanlarından biri de kızın gebeliğini annesinden saklayabilmiş olması ya da teğmene öyle söylemesiydi. Üsteğmen önce buna inanmak istememiş ama sonra, bu bölgede kadınların

üst üste kaç kat çamaşır ve elbise giydiklerini düşünerek, kızın doğru söylediğine karar vermişti. Sonunda kız bir bahaneyle annesini evden dışarı yollamış, çocuğu doğurmuş, onu boğmuş, gazeteye sarıp sur kapısının dışına bırakmıştı. Annesi eve döndüğünde, o yerleri siliyordu.

Görünüşe göre Yamina'nın o sıra en çok ilgilendiği konu, üsteğmenin kendisini bulmasına yardım eden kimselerin adlarını öğrenmekti. Üsteğmen bu ince noktayı hemen anlayınca kız etkilenmiş, bunu kendisine de söylemişti. Bu ilkel davranış üsteğmenin hoşuna gitmiş, on beş dakikasını, nasıl edip de bu kızla bir gece geçirebileceğini düşünmeye ayırmıştı. Ama kızın kendisiyle birlikte tepeden aşağıya, kamyonun beklemekte olduğu yere kadar yürümesini sağladığında, deminki hayallerine kendisi bile şaşmaya başlamıştı. Beni Isguen'e ziyaretini iptal edip kızı dosdoğru kendi karargâhına götürdü. Tam o sırada, ölen bebeği anımsadı. Yamina'yı bir yere sıkıca kapatıp kilitledikten sonra, yanına bir asker alıp çabucak yine köy surlarının dışına gitti, küçük gövdenin kalan kısımlarını kanıt olarak topladı. Yamina bu birkaç et parçası sayesinde bölge cezaevine kapatıldı, yargılanmak üzere Cezayir'e gönderilmeyi beklemeye başladı. Ama mahkeme hiçbir zaman yapılamadı. Kızın tutukluluğunun üçüncü gecesi, o hücrenin tabanını oluşturan toprağın üzerinde ilerlemekte olan gri bir akrep, bir köşede hiç beklemediği, kendisine çok hoş gelen bir sıcaklıkla karşılaştı ve oraya sığındı. Yamina uykusunda kıpırdayınca da kaçınılmaz şey oldu. Akrep kızın ensesini soktu. Kız bir daha uyanmadı. Ölümü kulaktan kulağa çabucak yayıldı, yalnız akrepten bir ayrıntı olarak, pek söz edilmiyordu. Sonunda öykünün yerli ve resmi biçimi, üsteğmen de aralarında olmak üzere bütün garnizonun kıza tecavüz ettiği, sonra da suçlarını örtbas etmek için onu öldürdükleri yolunda oldu. Tabii bu öyküye herkes inanmış değildi ama yine de kızın Fransızların elindeyken öldüğü gerçeğinden kaçmak olanaksızdı. Yerliler neye inanıyor olursa olsun, üsteğmenin saygınlığı kesin bir inişe geçmişti.

Popülerliğindeki bu düşüşün etkisi çabuk görüldü. Yeni salonun yapımında çalışan işçiler bir sabah işe gelmeyiverdiler. Taşçı ustası geldi gerçi... Ama bütün sabah boyunca evin uşağı Ahmet'le bahçede oturup çene çaldı, onu böyle bir canavarın hiz-

metinde bir gün daha kalmama konusunda kandırmaya uğraştı ve sonunda başardı da. Üsteğmen insanların sokakta bile kendisiyle karşılaşmamak için yol değiştirdiklerini seziyor ve yanılmıyordu. Özellikle kadınlar ondan korkar gibiydi. Onun yakınlarda bulunduğu haberi duyulur duyulmaz sokaklar kendiliğinden boşalıyor, yolda giderken kulağına gelen tek ses kapıların içeriden sürgülenme sesi oluyordu. Yanından geçen erkekler bakışlarını kaçırıyorlardı ondan. Bu olaylar, yönetici olarak saygınlığına bir darbe olmasına darbeydi, ama onu daha çok sarsan, aynı gün karnında olağanüstü sancılarla, başı dönerek ve midesi bulanarak yatağa serilmesi, her nedense onu terk etmemiş olan aşçısının da Yamina'nın birinci dereceden kuzeni olduğunu öğrenmesi oldu.

Cezayir'deki komutanından gelen bir mektup da ona mutluluk getirmedi. Mektupta, uyguladığı adaletten yana bir kuşku bulunmadığı belirtiliyor, yolladığı kanıtların hâlâ Bou Noura Tribünali'nde, bir kavanozda, formaldehit içinde durduğuna, kızın da itiraf etmiş olduğuna işaret ediliyordu ama mektupta yine de üsteğmenin ihmali eleştiriliyordu ki bu ona çok daha acı vermekteydi, çünkü bu durum onun "yerli psikolojisi"ni yönetme yeteneğini sorgulamak sayılırdı.

Yatağına yatıyor, tavana bakıyor, kendini çok mutsuz hissediyordu. Jacqueline'in gelip öğlende yiyeceği çorbayı hazırlamasına az kalmıştı (daha ilk sancıları hissettiğinde hemen aşçıyı kovmuştu çünkü. Yerli psikolojisi konusunda o kadarını biliyordu en azından). Jacqueline, Bou Noura'da, Arap bir babanın kızı olarak dünyaya gelmişti. En azından, belgelerinde öyle yazılıydı ve kızın teninin rengiyle yüzünün hatları da zaten bunu doğrular nitelikteydi. Annesi Fransız'dı ama onu doğurduktan kısa bir süre sonra ölmüştü. Bir Fransız kadınının tek başına Bou Noura'da ne işi olabileceğini kimsenin bildiği yoktu ama bunlar artık geçmişte kalmıştı. Jacqueline'i misyonerler yanlarına alıp kendi merkezlerinde büyütmüşlerdi. Papazların çocuklara öğretmeye o kadar uğraştığı dinsel şarkıların hepsini bilirdi... Aslında bu şarkıları bilen bir tek o vardı. Şarkı söyleyip dua etmeyi öğrenirken, yemek pişirmeyi de öğrenmişti. Onun bu son yeteneği misyonerler için büyük bir şans olmuştu, çünkü bahtsız papazlar yıllar boyunca yerli yemekleriyle yaşamak zorunda kaldıkları için

hepsinin karaciğeri berbat durumdaydı. Peder Lebrun üsteğmenin durumunu öğrenince, hemen Jacqueline'i ona, en azından iki basit yemek hazırlaması için günde iki kez yollamayı önermişti. İlk gün pederin kendisi gelmiş, üsteğmene bir baktıktan sonra, Jacqueline'i buraya yollamaktan bir tehlike gelmeyeceğine inanmıştı. Hiç değilse birkaç gün için. Hastanın iyileşme durumunu kendisine Jacqueline'in anlatacağına güveniyordu, çünkü komutan iyileşmeye başladığında, ne yapacağı belli olmazdı. Peder karmakarışık yatağında yatmakta olan hastaya bakarak, "Kızı size, sizi de Allah'a emanet ediyorum," demişti. Üsteğmen onun ne demek istediğini anlayıp gülümsemeye çalışmışsa da derman bulamamıştı ama hâlâ aklına geldikçe gülümsüyordu, çünkü Jacqueline onun gözünde hiç kimsenin iki kere bakmayacağı, sıska sefil bir şeydi.

O gün öğle yemeği için geç kalmıştı Jacqueline. Geldiğinde de soluk soluğaydı, çünkü onbaşı Dupeyrier onu Zaouia yakınlarında durdurmuş, üsteğmene çok önemli bir mesaj yollamıştı. Olay bir yabancıyla, pasaportunu kaybeden bir Amerikalıyla ilgiliydi.

"Amerikalı mı?" diye kadının sözünü yineledi üsteğmen. "Bou Noura'da mı?" Jacqueline, "Evet," dedi. Adam buraya karısıyla birlikte gelmişti. Abdülkadir'in pansiyonunda kalıyorlardı (zaten başka yerde kalamazlardı, çünkü bölgede başka han, otel ya da pansiyon yoktu) ve Bou Noura'ya geleli birkaç gün olmuştu. Hatta Jacqueline görmüştü bile adamı: Genç biriydi.

"Eh," dedi üsteğmen. "Benim karnım aç. Bugün biraz pilava ne dersin? Yapacak kadar vaktin var mı?"

"Ah, evet, efendim. Ama bana Amerikalıyı bugün görmenizin çok önemli olduğu da söylendi."

"Ne diyorsun sen? Ne diye görecekmişim onu? Pasaportunu ona ben bulamam ki! Sen misyona dönerken postanenin oradan geçiver, Onbaşı Dupeyrier'e söyle, Amerikalıya Cezayir'e gitmesi gerektiğini bildirsin. Kendi konsolosuna. Ama bunu zaten bilmiyorsa..."

*"Ah, ce n'est pas pour ça!"** Adam, Bay Abdülkadir'i pasaportunu çalmakla suçluyormuş."

---

* Fr. Bunun için değil! (ç.n.)

Üsteğmen, "Ne?" diye kükreyerek doğrulup oturdu.

"Evet. Dün gidip şikâyetini bildirmiş. Bay Abdülkadir de sizin onu şikâyeti geri almaya zorlamanızı istiyor. Bu yüzden bugün görmeniz gerek onu." Jacqueline besbelli üsteğmenin tepki derecesinden pek hoşlanmıştı. Mutfağa geçti, kapkacağı gürültüyle kullanmaya koyuldu. Kendi önemi başını döndürüyordu.

Üsteğmen kendini yeniden sırtüstü yatağa attı, kaygılanmaya başlamıştı. Amerikalının şikâyetini geri alması şarttı. Yalnız Abdülkadir onun eski dostu olduğu ve herhangi bir şey çalacak tipte biri olmadığı için değil, aynı zamanda Bou Noura'nın en tanınmış, en saygın kişilerinden biri olduğu için. Hancı olarak, bölgeden geçen tüm kamyon ve otobüslerin şoförleriyle yakın dostluğu vardı; Sahra'da bu insanlar önemli kişi sayılırdı. Tabii içlerinde zaman zaman yemek ya da yatak için Abdülkadir'e borç takmamış olanı yoktu, çoğu ondan borç para bile alırdı. Bir Arap olduğu düşünülürse, doğrusu şaşılacak kadar güvenli, para konusunda rahat bir adamdı. Avrupalılara karşı da, kendi vatandaşlarına karşı da. Herkes de onu severdi bu yüzden. Birinin pasaportunu çalması akla gelecek şey olmadığı gibi, bu yüzden hakkında resmi bir suçlama yapılması da olacak şey değildi. Bu açıdan onbaşı haklıydı. Şikâyetin hemen geri alınması şarttı. "Bir şanssızlık daha," diye düşündü. "Adam Amerikalı olmak zorunda mıydı?" Fransız olsa, tatsızlık çıkarmaksızın onu ikna etmenin yolunu bulurdu ama Amerikalı olunca! Gözünün önüne getirebiliyordu adamı. Goril gibi, irikıyım, kaşları öfkeyle çatık, dudağının köşesinde bir puro, belki arka cebinde de bir otomatik. Herhalde aralarındaki konuşmada hiç tam cümle kullanılmayacak, çünkü ikisi de birbirinin dilini o kadar iyi anlamıyor olacaktı. İngilizcesini anımsamaya uğraştı. "Bayım, sizden rica etmeliyim ki siz..." "Aziz bayım, işaret etmeme izin veriniz ki..." Sonra birden aklı başına geldi, Amerikalıların zaten İngilizce konuşmadığı söylenirdi, ancak kendi aralarında anlaşabilmelerini sağlayan bir lehçeleri vardı onların. Üsteğmenin gözünde işin en tatsız yanı, kendisinin yatakta, Amerikalının ise odada serbestçe dolaşabilecek durumda olmasıydı. Bütün avantajların zevkini o çıkaracaktı. Fiziksel olanların da, ahlaki olanların da.

Jacqueline'in getirdiği çorbayı içebilmek için homurdanarak

doğruldu. Dışarıda rüzgâr esiyor, göçebe kampının köpekleri havlıyordu. O sabah güneş bu kadar parlak olmasa, dışarıdaki palmiyenin dalları cam gibi parıldamasa, bir an için gece yarısı sanacaktı. Rüzgârın ve köpeklerin sesi gece de tıpkı böyle olurdu. Öğle yemeğini yedi, Jacqueline gitmeye hazırlandığında ona talimat verdi: "Postaneye git, Onbaşı Dupeyrier'ye söyle, Amerikalıyı saat üçte buraya getirsin. Unutma, kendisi getirsin."

*"Oui, oui,"** dedi kadın. Hâlâ büyük bir zevk içindeydi. Belki bebek cinayetini kaçırmış olabilirdi ama en azından bu yeni skandalın başından beri içindeydi.

19 Saat tam üçte Onbaşı Dupeyrier Amerikalıyı üsteğmenin salonuna sokuyordu. Evde salt bir sessizlik hâkimdi. Onbaşı, *"Un moment"*** deyip yatak odasının kapısına yürüdü. Kapıyı vurduktan sonra açarak içeri girdi. Üsteğmen eliyle bir işaret yaptı, onbaşı emri Amerikalıya iletti, o da yürüyüp yatak odasına girdi. Üsteğmen karşısında oldukça bitkin, yeniyetme diye tanımlayabileceği birini buldu ve bu gencin biraz garip olduğuna bir anda karar verdi, çünkü sıcağa rağmen balıkçı yaka kalın bir kazakla yün ceket giymişti.

Amerikalı yatağın yanına ilerledi, elini uzatarak Fransızca konuştu. Üsteğmenin onu ilk gördüğü zamanki şaşkınlığı bu sefer yerini bir sevince bıraktı. Onbaşıya konuk için bir sandalye çekmesini, konuğa da oturmasını söyledi. Sonra onbaşıya postaneye dönebileceğini belirtti. Bu Amerikalı konusunun üstesinden kendi başına gelebileceği kararına varmıştı. Yalnız kaldıklarında ona bir sigara ikram etti, sonra da: "Anladığıma göre pasaportunuzu kaybetmişsiniz."

Port, "Doğru," diye karşılık verdi.

"Ve pasaportun çalındığına inanıyormuşsunuz... Kaybolduğuna değil."

* Fr. Evet, evet. (ç.n.)
** Fr. Bir dakika. (ç.n.)

"Çalındığını *biliyorum.* Hep kilitli tuttuğum bir valizdeydi."

"O zaman o valizden nasıl çalınmış olabilir?" diye sordu üsteğmen, bir zafer edasıyla gülerek. *"Hep* sözcüğü belki sizin aradığınız sözcük değil."

Port sabırla anlattı. "Çalınabilir, çünkü dün odamdan banyoya giderken bir an için valizi açık bırakmıştım. Biliyorum, budalalık, ama yapmışım işte. Odama dönerken pansiyon sahibini kapımın dışında buldum. Öğle yemeğinin hazır olduğunu bildirmek için kapımı vurmakta olduğunu ileri sürdü... Oysa hiçbir zaman bu haberi kendisi getirmezdi. Hep çocuklardan biri gelirdi. Onun aldığından emin oluşumun nedeni, valizi açık bırakıp odadan çıktığım tek zamanın dün olması. Bir an için bile olsa. Bence durum apaçık ortada."

"Pardon. Bana pek açık gelmedi. Hem de hiç açık gelmedi. Şunu bir hafiye romanı haline dökelim mi? Siz pasaportunuzu en son ne zaman gördünüz?"

Port bir an düşündü, "Ain Krorfa'ya geldiğim zaman," dedi.

"Aha!" diye bağırdı üsteğmen. "Ain Krorfa'da! Ama buna rağmen Bay Abdülkadir'i suçluyorsunuz. Hem de hiç duraksamadan. Bunu nasıl açıklıyorsunuz peki?"

"Evet, onu suçluyorum," dedi Port inatla. Üsteğmenin sesi sinirine dokunmuştu. "Onu suçluyorum, çünkü mantık bana tek olası hırsızın o olabileceğini gösteriyor. Pasaporta ulaşabilecek tek yerli kesinlikle o. Fiziksel olarak onu alabilecek tek yerli o."

Üsteğmen d'Armagnac yatağında biraz daha yükseldi. "Peki, neden ille bir yerli olmasında direniyorsunuz?"

Port belli belirsiz gülümsedi. "Hırsızın yerli olduğunu varsaymak doğal değil mi? Başka hiç kimsenin o pasaportu alma fırsatını bulamadığını da hesaba katarsak, bu işi bir yerlinin yaptığı ortaya çıkmıyor mu? Yani... yerliler ne kadar sevimli olurlarsa olsunlar..."

"Hayır, bayım. Bana da bu iş tam da bir yerlinin *yapmayacağı* bir iş gibi görünüyor."

Port şaşırmıştı. "Ya, sahi mi?" dedi. "Neden peki? Neden öyle diyorsunuz?"

Üsteğmen anlattı. "Ben uzun yıllardan beri Araplarla bir aradayım. Elbette hırsızlık yaparlar ama Fransızlar da hırsızlık yapar.

Amerika'da sizin de gangsterleriniz var sanırım, değil mi?" Kibirli kibirli gülümsedi.

Port'un yüzü bir şey belli etmiyordu. "Gangsterlerin dönemi çok uzun zaman önceydi," dedi.

Ama üsteğmenin cesareti kırılmamıştı. "Evet, insanlar her yerde çalarlar. Burada da, ama buradaki yerli..." Daha yavaş, sözcükleri vurgulaya vurgulaya konuşuyordu. "...ancak ya para çalar, ya da kendine istediği bir malı çalar. Pasaport kadar karmaşık bir şeyi asla çalmaz."

Port, "Ben amaçlar peşinde değilim," dedi. "*Niye* aldığını Tanrı bilir."

Ev sahibi onun sözünü kesti. "Ama ben amacı bilmek isterim," diye bağırdı. "Herhangi bir yerlinin sizin pasaportunuzu alma zahmetine girdiğine inanmak için de bir neden göremiyorum. Hele Bou Noura'da kesinlikle olamaz. Ain Krorfa'da olabileceğinden de ciddi kuşkum var. Size bir tek konuda güvence verebilirim. Bay Abdülkadir onu almış olamaz. Buna inanabilirsiniz."

"Yaa!" dedi Port. Pek inanmış değildi.

"Asla. Onu yıllardır tanırım."

"Ama nasıl benim aldığına dair kanıtım yoksa, sizin de almadığına dair kanıtınız yok!" diye bağırdı Port. Canı sıkılmıştı. Ceketinin yakasını kaldırdı, sandalyesinde kıpırdandı.

Üsteğmen şaşkınlık içinde, "Umarım üşümüyorsunuzdur," dedi.

"Günlerdir üşüyorum," diye karşılık verdi Port. Avuçlarını birbirine sürtüyordu.

Üsteğmen bir an ona dikkatle baktı, sonra sözlerini sürdürdü. "Ben size bir iyilik yaparsam, siz de bana bir iyilik yapar mısınız?"

"Herhalde. Nedir?"

"Bay Abdülkadir hakkındaki şikâyetinizi hemen, bugün geri alırsanız, size büyük minnet duyarım. Ben de pasaportunuzu bulabilmek için bir şey yapacağım. *On ne sait jamais?** Başarılı olur belki. Eğer pasaportunuz iddia ettiğiniz gibi çalınmışsa, şu anda mantıksal olarak bulunabileceği tek yer Messad'dır. Messad'a

* Fr. Kim bilir? (ç.n.)

telgraf çekerim. Fransız lejyonunun kışlalarında sıkı bir arama yapsınlar."

Port hareketsiz oturuyor, dosdoğru önüne bakıyordu. "Messad mı?" dedi.

"Siz oraya gitmemiştiniz, değil mi?"

"Hayır, hayır!" Bir sessizlik oldu.

"Ee, bana bu iyiliği yapacak mısınız? Arama biter bitmez size bilgi verebilecek durumda olurum."

"Peki," dedi Port. "Bugün giderim. Söylesenize bana, Messad'da bu tür şeylerin bir piyasası mı var?"

"Kesinlikle. Pasaportlar lejyon kışlalarında çok para eder. Hele Amerikan pasaportu! *Oh, là là!*" Üsteğmenin keyfi yerine geliyordu. Amacına ulaşmıştı. Bu durum, Yamina'nın saygınlığına verdiği zararı en azından bir dereceye kadar giderebilirdi. *"Tenez,"** dedi, parmağıyla köşedeki dolabı gösterdi. "Siz üşüyorsunuz. Şuradaki konyak şişesini verir misiniz bana? İkimiz de birer yudum içelim." Bu Port'un pek de istediği bir şey değildi ama böyle bir konukseverliği reddedemeyeceğini anlıyordu.

Hem zaten, ne istiyordu ki o? Emin değildi ama galiba istediği sıcak, kapalı bir yerde sessizce, uzun süre oturmaktı. Güneş onu daha da çok üşütüyor, başını bir ateş sarıyor, kendini çok şişmiş gibi, başı ağır geliyormuş gibi hissediyordu. İştahı yine eskisi gibi olmasa, hasta olduğuna inanacaktı. Konyağı yudumladı, acaba bu beni ısıtabilir mi, diye düşündü. Yoksa pişman mı olacaktı içtiğine? Çünkü konyak zaman zaman kalbine bir yanma duygusu verirdi. Üsteğmen onun düşüncelerini anlamışa benziyordu. "Eski, iyi bir konyaktır," dedi. "Size bir zarar vermez."

"Çok güzel," diye karşılık verdi Port. Adamın sözünün ikinci yarısını duymamazlıktan gelmeyi seçmişti.

Üsteğmenin onunla ilgili düşüncesi, yani karşısındaki gencin tüm ilgisinin sağlıksız bir biçimde sırf kendi kendine dönük olduğu düşüncesi, Port'un bir sonraki cümlesiyle onaylanmış oldu. "Garip," diye mırıldandı genç adam, ödün veren bir gülümsemeyle. "Pasaportumun yok olduğunu anladığımdan beri kendimi ancak yarı yarıya yaşıyor gibi hissedişim garip ama böyle bir

* Fr. Bakın. (ç.n.)

yerde insanın kim olduğunun kanıtından yoksun kalması çok kötü, bilirsiniz."

Üsteğmen şişeyi ona uzattı, Port reddetti. "Belki Messad'daki küçük soruşturmamdan sonra kimliğinizi yeniden kazanırsınız," diye güldü Fransız. Eğer Amerikalı böyle itiraflarda bulunmak istiyorsa, şu an için o da dinlemeye hazırdı.

"Eşinizle birlikte mi geldiniz?" diye sordu. Port dalgın dalgın başını salladı. Üsteğmen içinden, "İşte sorun bu," dedi. "Karısıyla sorunları var. Zavallı!" Birden aklına, *quartier*'ye birlikte gidebilecekleri geldi. Orayı yabancılara göstermekten büyük gurur duyardı. Tam ağzını açıp "Bereket versin karım Fransa'da," diyeceği sırada, Port'un Fransız olmadığını anımsadı. Bunu söylemek doğru olmazdı.

O bunu düşünürken Port ayağa kalktı, nezaketle izin istedi. Gerçi biraz acele etmişti ama akşama kadar o yatağın başucunda oturması da beklenemezdi. Hem yolda uğrayıp Abdülkadir'le ilgili şikâyetini geri alacağına da söz vermişti.

Port sokağın sıcağında Bou Noura surlarına doğru yürürken başını eğmiş, tozlardan ve binlerce minik taştan başka hiçbir şey görmüyordu. Başını kaldırmayışı, manzaranın ne kadar saçma görüneceğini bildiği içindi. Hayata bir anlam yüklemek için enerji gerekirdi insana. Şu anda onun enerjisi yoktu. Gördüğü şeylerin nasıl ona çıplak, anlamı ufuklara doğru çekilmiş, kötü bir santfrüj gücüne kurban gitmiş gibi geleceğini biliyordu. Ne başının üzerindeki o yoğun, gerçek olamayacak kadar mavi gökyüzüyle, ne uzakta her tarafa yayılmış pembe kanyon duvarlarıyla, ne kayalar üzerine oturmuş piramide benzer kentle, ne de aşağıdaki kara beneklere benzeyen vahalarla karşılaşmak istiyordu. Hepsi oradaydı ve göze hoş gözüküyor olmalıydılar, ama Port içinde onlarla özdeşleşecek gücü bulamıyordu. Birbiriyle de, kendisiyle de bağdaştıramazdı şu anda onları. Görsel odağın dışında başka bir odağa oturtamazdı hiçbirini. O yüzden de bakmıyordu onlara.

Pansiyona döndüğünde, büro olarak kullanılan küçük odaya uğradı, Abdülkadir'i divanın karanlık köşesine oturmuş, başı türbanlı biriyle domino oynar buldu. "İyi günler efendim," dedi Port. "Yolda yetkililere uğradım ve şikâyetimi geri aldım."

Abdülkadir, "Ah, üsteğmenim ayarlamıştır bunu," diye mırıldandı.

"Evet," dedi Port, ama Üsteğmen d'Armagnac'ın isteğini yerine getirdiği için kendisine hiç minnet duyulmamasına sıkılmıştı.

*"Bon, merci."** Abdülkadir bir daha başını kaldırmadı, Port da yukarıya, Kit'in odasına çıktı.

Kit'in tüm bavullarını yukarıya taşıttırmış, şimdi de onları açmakla meşgul olduğunu gördü. Oda pazar yerine dönmüştü. Yatağın üzerinde sıra sıra pabuçlar, vitrine dizilmiş gibi gece giysileri, başucu masasında makyaj gereçleri ve parfümler.

"Ne yapıyorsun, Tanrı aşkına?" diye bağırdı.

"Eşyalarıma bakıyorum," dedi Kit masum masum. "Çoktan beri görmedim onları. Gemiden indiğimizden beri bir tek bavulun içinde yaşıyorum. Bıktım artık. Öğle yemeğinden sonra şu pencereden baktığımda..." Biraz daha canlanmış gibi, eliyle çölü gören pencereyi gösterdi. "...çok geçmeden uygar bir şey görmezsem ölecekmişim gibi geldi. Yalnız o kadar da değil. Viski ısmarladım, son sigara paketimi de açıyorum."

"Moralin çok bozulmuş *olmalı*," dedi Port.

"Hiç de değil," diye çıkıştı Kit, ama bunu biraz fazla çabuk ve fazla enerjik söylemişti. "Bütün bunlara çarçabuk alışabilsem, anormal sayılmam gerekirdi. Ne de olsa, hâlâ Amerikalıyım ben. Başka bir şey olayım diye çaba falan da göstermiyorum."

"Viski mi?" dedi Port. Yüksek sesle düşünüyordu. "Boussif'in bu tarafında buz diye bir şey yok. Soda da yoktur, bahse girerim."

"Ben sek istiyorum." Kit mavi satenden, sırtı açık elbisesini giydi, kapının arkasına asılmış aynaya yürüyüp makyaj yapmaya koyuldu. Port onun suyuna gitmek gerektiğine karar verdi. Zaten Kit'in çölün ortasında, kendine acıklı bir Batı kalesi kurma çabalarını seyretmek eğlendiriyordu onu. Odanın ortasına, yere oturdu, karısının uğraşmalarını keyifle seyretti, kendine bilezik seçip prova edişine baktı. Hizmetçi kapıyı vurduğunda Port kalkıp açtı, tepsiyi adamın elinden aldı, şişeyi ve geri kalanları.

O kapıyı kapattığında Kit, "Neden içeriye girmesine izin vermedin?" diye sordu.

"Çünkü aşağıya koşup bu haberi yetiştirmesini istemedim."

* Fr. İyi, teşekkürler. (ç.n.)

Tepsiyi yere koyup yanına oturdu.

"Hangi haberi?"

Port'un yanıtı belirginlikten uzaktı. "Bavulunda güzel giysiler, mücevherler olduğu haberini. Böyle bir haber, bizim önümüz sıra her yere ulaşır buralarda. Hem zaten." Gülümsedi. "Senin ne kadar güzel olabileceğini görmelerini de istemem."

"Daha neler, Port! Kararını ver artık. Senin korumak istediğin ben miyim? Yoksa hesabı çıkarırken on frank fazla yazacaklarından mı korkuyorsun?"

"Buraya gel de şu berbat Fransız viskini iç. Sana bir şey söylemek istiyorum."

"Olmaz. Sen kibar bir beyefendi gibi bana getir onu." Kit yatağın üzerindekileri itiştirip yer açtı, oturdu.

"Peki." Port bardağa bir hayli viski koydu, ona götürdü.

"Sen içmiyor musun?"

"Hayır, üsteğmenin evinde biraz konyak içtim, pek yaramadı. Yine her zamanki kadar üşüyorum. Ama sana bir haberim var, söylemek istediğim o asıl. Pasaportumu Eric Lyle'ın çaldığından hemen hiç kuşkum yok." Kit'e Messad'daki lejyonerlerin pasaport piyasasını anlattı. Ain Krorfa'dan gelirken otobüste, ona Muhammed'in anlattıklarını da söylemişti. Kit de hiç şaşkınlık belirtisi göstermeden, onların pasaportunu gördüğünü, ana oğul oldukları konusunda hiçbir kuşku bulunmadığını söylemişti. Bu sefer duyduklarına da şaşmıyordu. "Herhalde ben onların pasaportlarını gördüğüme göre, kendisinin de seninkini görmeye hakkı olduğunu düşündü," dedi. "Ama nasıl ele geçirdi onu? Ne zaman aldı?"

"Ne zaman olduğunu biliyorum. Ain Krorfa'da odama gelip ona borç verdiğim parayı ödemek istediği gece. Tunner'ı görmeye gittiğimde valizi açık bırakmıştım, çünkü cüzdanım yanımdaydı ve o sersemin pasaportumun peşinde olduğu da aklıma gelmedi. Ama onun aldığına hiç kuşku yok. Düşündükçe daha da emin oluyorum. Messad'da bir şey bulsalar da bulmasalar da, suçlunun Lyle olduğuna inanıyorum. Sanırım beni ilk gördüğünde niyetlendi onu çalmaya. Zaten neden olmasın? Beleş para. Annesi de ona hiç para vermiyor."

"Bence veriyor," dedi Kit. "Belli bazı koşullarla ve bence

çocuk da bütün bu olaydan nefret ediyor. Kaçıp kurtulma fırsatı arıyor. Bunu yapmaktansa, kiminle olsa ilişki kurmayı, herhangi bir şeyi yapmayı yeğler o. Bence kadın da bunun farkında. Onun gideceğinden korkuyor. Herhangi bir kimseyle yakın olmasını engellemek için elinden geleni yapıyor. Sana oğlunun 'mikrop kapmış' olduğunu söyleyişini hatırlasana."

Port sessizdi. Bir an sonra, "Tanrım! Tunner'ı nasıl bir çirkefe bulaştırdım ben!" dedi.

Kit güldü. "Ne demek istiyorsun? Ona bir şey olmaz. İyi bir ders olur hatta. Hem ben onun ikisiyle de pek dostluk edeceğini hiç sanmıyorum."

"Doğru." Port kendine biraz içki doldurdu. "Bunu yapmamam gerek aslında," dedi. "İçimi berbat edecek. Konyakla da karışması... Ama senin karşımda oturup tek başına uçuşunu görmeye dayanamam."

"Yalnız olmamaya bayılırım, bilirsin, ama sana dokunmaz mı?"

"Kendimi zaten berbat hissediyorum," diye haykırdı Port. "Her an üşüdüğüm için sonsuza kadar önlem alıp duramam ya! Her neyse, El Ga'a'ya vardığımız anda kendimi daha iyi hissedeceğimden eminim. Orası çok daha sıcak, biliyorsun."

"Yine mi? Daha *buraya* yeni geldik."

"Ama burada gecelerin hayli soğuk geçtiğini inkâr edemezsin."

"Elbette inkâr ederim. Ama ziyanı yok. El Ga'a'ya gitmemiz gerekiyorsa, gidelim tabii, ama hemen gidelim ve orada bir süre kalalım."

"Çöl'ün büyük kentlerinden biri orası." Port sanki kenti havaya kaldırıp karısına gösteriyormuş gibi konuşuyordu.

"Bana satışını yapmak zorunda değilsin. Hem yapsan bile, öyle satılmaz. Biliyorsun, bunlar bana fazla bir şey söylemiyor. El Ga'a'ymış, Timbuktu'ymuş, bana göre hepsi bir... Aşağı yukarı. Hepsi aynı derecede ilginç ama beni deli edecek bir şey yok oralarda. Yine de, eğer sen orada daha mutlu olacaksan... yani daha sağlıklı... Gitmemiz gerek kuşkusuz." Kit eliyle sinirli bir hareket yaptı, yapışkan bir sinekten kurtulmaya çalışıyordu.

"Hey! Sen benim şikâyetimi ruhsal sanıyorsun. 'Daha mutlu'

diye bir söz kullandın."

"Hiçbir şey sanmıyorum, çünkü bilmiyorum. Ama bir insanın eylül ayında, Çöl'de sürekli üşümesi bana çok garip geliyor."

Port sıkkın bir sesle, "Eh, garip görünmesi doğal," dedi, sonra birden bağırdı. "Bu sineklerin pençeleri var! İnsanın dengesini tümüyle bozmaya yeter bunlar. Ne istiyorlar, gırtlağımızdan içeri girmek mi?" Homurdandı, ayağa kalktı. Kit ona beklenti dolu bakışlarla baktı. "Bunlardan kurtulmamızı sağlayacağım. Kalk ayağa." Port valize eğildi, oradan katlanmış bir cibinlik çıkardı. Onun önerisi üzerine Kit yatağın üzerindeki giysileri kaldırdı. Port cibinliği yatağın baş ve ayak tahtaları üzerinden geçirdi, sivrisinek cibinliğinin neden sinek cibinliği olarak da kullanılamayacağını hiç anlamadığını söyledi. Her yanını iyice kapattıktan sonra, şişeyi alıp dikkatlice içine süzüldüler, gün akşama doğru kayarken orada sessizce yattılar. Alacakaranlık bastırdığında, iyice çakırkeyif olmuşlardı. Cibinliğin altından çıkmayı da canları istemiyordu. Sohbetlerine yön veren, belki de pencerenin kare çerçevesinden görünen yıldızlar oldu. Renk her an koyulaşıyor, demin boş olan kısımları yeni yıldızlar dolduruyordu. Kit elbisesini çekip kalçaları üzerine gelen yeri düzeltti, "Ben gençken..." diye söze başladı.

"Ne kadar gençken?"

"Yirmi yaşımdan küçükken, demek istiyorum. Hayatı sürekli hızlanan, hızını artıran bir şey sanırdım; her yılla birlikte daha zenginleşecek, daha derinleşecek bir şey. İnsan giderek daha çok şey öğrenir, daha olgunlaşır, daha derin görüşler kazanır, hakikatin içine daha çok girer..." Sesine bir kararsızlık geldi.

Port birdenbire güldü. "Ve şimdi anlıyorsun ki hiç de öyle değilmiş, ha? Daha çok, sigara içmeye benziyormuş. İlk birkaç nefesin tadı harika. Sonuna doğru eskiyeceği, kötüleşeceği insanın aklına bile gelmez. Sonra onu olağan kabul etmeye başlarsın. Birdenbire bakarsın ki, neredeyse filtresine kadar gelmişsin. İşte acılığını o zaman hissedersin."

"Ama ben sonun yaklaşmasındaki o kötü tadın her zaman farkındayımdır," dedi Kit.

"Öyleyse sigarayı bırakman gerek."

"Ne kadar adisin!" diye bağırdı Kit.

Port, "Adi değilim!" diye karşı çıktı. İçkisini içmek için dirseğinin üzerinde doğrulurken neredeyse bardağını düşürüyordu. "Mantıklı geliyor, öyle değil mi? Ya da... bence yaşamak da sigara içmek gibi bir alışkanlık. Hep vazgeçeceğim diyorsun ama sürdürüp gidiyorsun."

"*Sen* bırakmak niyetinde değilsin gördüğüm kadarıyla."

"Neden olayım? Ben sürdürmek istiyorum."

"Ama her zaman öyle çok yakınıyorsun ki!"

"Yo, hayattan değil; yalnızca insanlardan."

"İkisi birbirinden ayrılamaz."

"Ayrılır bal gibi. Biraz çaba yeterli. Çaba, çaba! Neden hiç kimse çaba göstermiyor? Ben bambaşka bir dünya hayal edebiliyorum. Yalnızca birkaç vurgunun yeri yanlış."

Kit, "Ben bunları yıllardır dinledim," dedi. İyice bastıran karanlığın içinde, doğruldu, oturup başını hafifçe yana eğdi, "Dinle!" dedi.

Dışarıda bir yerde, hem de oldukça yakında, belki pazar yerinde, davullardan kurulu bir orkestra çalıyor, yavaş yavaş ritmik gücün gevşek uçlarını topluyor, ağır seslerden oluşmuş, yetkinlikten uzak bir tekerlek gibi dönüp duran, gecenin içinde döne döne ilerleyen bir desene oturtuyordu. Port bir süre sessiz kaldı, sonra fısıltıyla, "Örneğin şu," dedi.

"Bilemiyorum," diye mırıldandı Kit. Sabırsızlanmıştı. "Oradaki o davulların bir parçası olmadığımı biliyorum... Çıkardıkları ses ne kadar hoşuma giderse gitsin. Zaten onların bir parçası olmayı *istemem* için de bir neden göremiyorum." Böylesine açık bir sözün tartışmayı çabucak sona erdireceğini düşünüyordu ama Port'un inatçılığı üstündeydi o gece.

"Ciddi konuşmayı hiçbir zaman sevmediğini biliyorum," dedi. "Ama bir kerecik... Sana bir zarar vermez."

Kit küçümsediğini belirtir biçimde gülümsedi. Onun bu bulanık genellemelerini uçarı gevezelik sayardı; duyguları için bir araç. Kit'e göre, böyle zamanlarda Port'un söylediği şeye gerçekten inanıyor olup olmaması değildi sorun. Çünkü aslında ne dediğini kendi de bilmezdi. Üstüne gitmeyi seçerdi. "Senin bu yeni dünyanda para birimi nedir?"

Port hiç kararsızlık göstermedi: "Gözyaşı."

"Haksızlık bu," diye karşı çıktı Kit. "Bazı insanların bir damla

gözyaşı için bir hayli uğraşması gerekir. Bazıları da biraz düşünse hemen ulaşır o düzeye."

"Hangi para sistemi adil ki?" diye bağırdı Port. Sesi gerçekten sarhoş gibi çıkmıştı. "Zaten bu adalet kavramını da kim icat etmiş? Adalet düşüncesinden kurtulunca her şey çok daha basit değil mi? *Sen* zevk ve acıların miktarının tüm insanlar için eşit olduğuna mı inanıyorsun? Sonunda her şeyin acısı çıkar diye mi düşünüyorsun? Sonunda her şey eşitleniyorsa, bunun tek nedeni, sonucun sıfır olmasıdır."

"Herhalde bu seni rahatlatıyor." Kit bunu söylerken, bu konuşma sürerse sonunda gerçekten kızacağını düşünüyordu.

"Hiç de değil. Deli misin? Son rakamın ne olacağını bilmek beni hiç ilgilendirmiyor ama başlangıçtaki miktar ne olursa olsun sonunda mutlaka o sonuca varmayı ayarlayan karmaşık süreç ilgilendiriyor beni."

"Şişenin sonu," diye mırıldandı Kit. "Belki de kusursuz bir sıfır, ulaşılmaya değer bir yerdir."

"Hepsi mi bitti. Allah kahretsin. Ama oraya ulaşılmaz ki! O bize ulaşır. Aynı şey değil."

"O gerçekten benden daha sarhoş," diye düşündü Kit. "Haklısın," diye Port'un görüşüne katıldı.

Port, "Tabii öyle," deyip yatakta yüzükoyun dönmeye çalışıyordu. Kit ise hâlâ bu konuşmaların boşuna güç yitirilmesi olduğunu düşünüyor, Port'un kendini kurup duygusal bir bunalıma girmesini nasıl engelleyebileceğini merak ediyordu.

Port ani bir öfke patlamasıyla, "Ah, iğreniyorum ve kendimi çok sefil hissediyorum!" diye bağırdı. "Ağzıma tek damlasını koymamalıydım, çünkü beni her zaman yere serer. Ama bunun nedeni, sende olduğu gibi zayıflık değil, hiç değilse. Senin içmemek için kullandığın kararlılıktan fazlasını ben içebilmek için kullanmak zorundayım. Sonuçlarından nefret ediyorum ve nasıl olacağını da hep hatırlıyorum."

"O halde neden yapıyorsun? Kimse senden öyle bir şey istemiyor ki!"

"Söyledim sana," dedi Port. "Seninle birlikte olmak istedim. Hem zaten her seferinde, bir yerlerin içine nüfuz edebilecekmişim gibi bir hayale kapılıyorum ama genellikle kenarlarda dolaşıyor,

sonra da oralarda kayboluyorum. Bence artık içine nüfuz edilebilecek bir yer yok. İçki içenler, hepiniz koskoca bir hayalin kurbanlarısınız."

Kit kibirli bir tavırla, "Bunu tartışmayı reddediyorum," dedi. Yataktan indi, yere kadar sarkan cibinliğin altından çıkmak için bir yol bulmaya uğraştı.

Port yerinde yuvarlandı, doğrulup oturdu.

"Neden tiksinti duyduğumu anladım," diye seslendi onun arkasından. "Yediğim bir şey yüzünden. On yıl önce."

"Neden söz ettiğini anlamıyorum. Yat da uyu." Kit odadan çıktı.

"Ben anlıyorum," diye mırıldandı Port. Yataktan kalktı, gidip pencerenin yanında durdu. Kuru çöl havası yine akşam serinliğine bürünüyor, davul sesleri de devam ediyordu. Dik vadinin yamaçları simsiyah olmuştu artık. Aralara serpilmiş palmiyeler hiç görünmüyordu. Işık yoktu. Odanın penceresi kentten uzağa bakıyordu. Onun demek istediği de buydu. Pervazı kavrayıp dışarı sarktığında, "Neden söz ettiğimi bilmiyor," diye düşündü. "On yıl önce yediğim bir şey. Yirmi yıl önce." Manzara karşısındaydı ama ona ulaşamayacağını her zamankinden bile daha çok duyumsuyordu. Her yer kayalar ve gökyüzüyle kaplıydı, onu alıp yutmaya hazırdı ama o kendi engelini yine her zamanki gibi yanında taşıyordu. Onlara baktıkça, kayalarla gökyüzünün kendileri olmaktan çıktığını, onun bilincine girerken saflıklarını yitirdiğini söyleyebilirdi. "Ben onlardan güçlüyüm," diyebilmek aslında züğürt tesellisiydi. Tekrar odaya döndüğünde, bir parlaklık dikkatini dolabın kapağındaki aynaya çekti. Öbür pencereden görünen hilalin yansımasıydı bu. Port yatağın kenarına oturup gülmeye başladı.

20

Port bundan sonraki iki günü hep El Ga'a hakkında bilgi toplamaya çalışmakla geçirdi. Bou Noura'da oturanların orası hakkında bu kadar az şey bilmesi şaşılacak şeydi. Bir kere, büyük bir kent olduğunda herkes görüş birliği içindeydi. Saygıyla söz ediyorlardı oradan. Çok uzakta olduğu, havanın orada daha sıcak,

fiyatların daha yüksek olduğu konusunda da herkesin görüşü aynıydı, ama bunun ötesinde, kimse o yeri tarif edemiyordu. Ne Port'un konuştuğu otobüs şoförü ne de mutfaktaki aşçı. O kentle ilgili birazcık dişe dokunur bilgi verecek biri varsa, o da Abdülkadir'di, ama onun da Port'la olan ilişkisi, yalnızca birbirlerini tanıdıklarını belirten homurtular düzeyine inmiş bulunuyordu. Port düşündükçe, üzerinde kimliğinin hiçbir kanıtı olmaksızın bu ücra, kimsenin hakkında bir şey söyleyemediği çöl kentine gitme fikri hoşuna gidiyordu. Bu nedenle, bir gün sokakta Onbaşı Dupeyrier'ye rastladığında, onbaşı ona, "Üsteğmen d'Armagnac orada aylarca kaldı, size her istediğinizi anlatabilir," dediğinde, pek o kadar heveslenmedi. Aslında El Ga'a hakkında, kuş uçmaz kervan geçmez bir yer olduğunun dışında pek bir şey bilmek istemediğini işte o zaman anladı. Onun asıl emin olmak istediği, bu kentin uzak, yalnız bir yer oluşu, kimsenin uğrak yeri olmayışıydı. Üsteğmene o kentten söz etmemeye karar verdi; ettiği takdirde, kentle ilgili önyargılarını kaybedeceğinden korkuyordu.

Aynı gün öğleden sonra, üsteğmenin hizmetine yeniden giren Ahmet, pansiyonun kapısında belirdi, Port'u sordu. Yatağında okumakta olan Kit, hizmetkâra çocuğu hamama yollamasını söyledi. Bu üşüme hissinden temelli kurtulmayı uman Port oraya, buhar banyosu yapmaya gitmişti. O sırada karanlık bir odada, sıcak, kaygan bir taşın üzerinde yatmış, hemen hemen uyur durumdaydı. Tellak çıkageldi, onu uyandırdı. Port ıslak bir havluya sarınıp kapıya çıktı. Ahmet orada kaşlarını çatmış duruyordu; iç kısımlardan gelme, açık renk bir Arap'tı ve yüzünde, yanaklarının ortalarında, alev gibi kırmızı lekeler vardı; insan çok gençken, sefahat onda sarkmalar, kırışıklıklar yerine bu tür izler bırakırdı.

"Üsteğmen hemen sizi istiyor," dedi Ahmet.

Port gün ışığına karşı gözlerini kırpıştırarak, "Bir saate kadar geleceğimi söyle," diye karşılık verdi.

Ahmet inatla, "Hemen," diye tekrarladı. "Burada bekliyorum."

"Ya, emir veriyor demek!" İçeri girdi, üzerine bir kova soğuk su döktürttü. Bir kova daha döktürmek hoşuna giderdi ama buralarda su pahalıydı. Giyinmeden önce bir de hızlı masaj yaptırdı. Sokağa çıktığında kendini biraz daha iyi hissediyormuş gibi geldi. Ahmet duvara dayanmış, bir arkadaşıyla konuşuyordu, ancak Port

görününce hazırola geçti, üsteğmenin evine kadar hep onun birkaç adım arkasından yürüdü.

Üsteğmen yapay ipekten, çirkin, şarap rengi bir sabahlık giymiş, salonda sigara içmekteydi.

"Ayağa kalkmayışımı lütfen bağışlayın," dedi. "Gerçi bir hayli daha iyiyim ama az hareket ettiğim zamanlar, kendimi en iyi hissettiğim zamanlar oluyor. Oturun. Bir şeri, konyak ya da kahve ister misiniz?"

Port, kahvenin daha hoşuna gideceği yolunda bir şey mırıldandı. Ahmet kahve pişirmeye gönderildi.

"Zamanınızı almak istemem Mösyö, ama size haberlerim var. Pasaportunuz bulundu. Yine pasaportunun kaybolduğunu fark eden bir başka Amerikalı sayesinde. Ben Messad'la temas etmeden önce arama zaten başlatılmıştı. İki pasaport da lejyonerlere satılmış. Bereket versin ki ikisi de bulundu." Cebini karıştırıp bir kâğıt parçası çıkardı. "Adı Tunner olan bu Amerikalı sizi tanıdığını, buraya, Bou Noura'ya geleceğini söylemiş. Pasaportunuzu yanında getirmeyi teklif etmiş ama yetkililere evet demeden önce sizin rızanızı almak zorundayım. Bay Tunner'ı tanıyor musunuz?"

Port dalgın bir sesle, "Evet, evet," dedi. Bu haber onu dehşete düşürmüştü. Tunner'ın geleceğini duymca, onunla bir daha karşılaşmayı hiç beklemediğini fark etmişti. "Ne zaman geliyor?"

"Sanırım hemen. Sizin Bou Noura'dan ayrılma konusunda bir aceleniz yok, değil mi?"

"Hayır," dedi Port. Zihni köşeye kıstırılmış bir hayvan gibi oraya buraya saldırıyor, güneye giden otobüsün hangi gün kalkacağını, bugünün günlerden ne olduğunu, Tunner'ın Messad'dan gelmesinin ne kadar süreceğini hesaplamaya çalışıyordu. "Hayır, hayır, acelem yok." Ağzından çıkan bu kelimeler kulağa gülünç geldi. Ahmet, üzerinde dumanı tüten iki küçük teneke cezve olan bir tepsiyle sessizce içeri girmişti. Üsteğmen her birinden birer fincana kahve doldurdu, birini Port'a uzattı. Port bir yudum alıp arkasına yaslandı.

Kendini tutamadan, "Ama eninde sonunda El Ga'a'ya gitmeyi umuyorum," deyiverdi.

"Ha, El Ga'a. Orayı çok etkileyici ve son derece pitoresk bu-

lacaksınız... Ve çok da sıcak. Benim ilk çöl görevim oradaydı. Her sokağını bilirim. Çok büyük bir kenttir, dümdüz bir arazi üzerindedir. Fazla pis değildir ama oldukça karanlıktır, çünkü sokakları evlerin arasında tünel gibidir. Güvenli yerdir. Karınızla birlikte, nerede isterseniz orada dolaşabilirsiniz. Sudan'a kadar son büyük kent odur. Sudan ise tabii çok uzakta. *Oh, la la!*"

"Herhalde El Ga'a'da otel vardır, değil mi?"

"Otel mi? Eh, bir tür otel," diye güldü üsteğmen. Yataklı odalar bulabilirsiniz orada. Temiz de olabilir. Çöl herkesin dediği kadar pis değildir. Güneş çok etkili bir mikrop kırıcıdır. Azıcık bir temizlik önlemiyle insanlar burada sağlıklı kalabiliyor ama tabii buralarda azıcık bile bir lüks. Bu da bizim şanssızlığımız, ayrıca."

"Evet, çok yazık," dedi Port. Kendini bu odaya, bu konuşmaya veremiyordu. Otobüsün hemen o akşam kalkacağını şimdi hatırlamıştı. Sonra da bir hafta otobüs yoktu. O zamana kadar Tunner gelirdi buraya. Bunu anlayınca, kararını otomatik olarak verdi. Tabii aslında karar vermiş olduğunun farkında değildi ama birdenbire rahatlamış, üsteğmene buradaki günlük yaşamıyla, Bou Noura'daki göreviyle ilgili sorular sormaya başlamıştı. Üsteğmen memnun gibiydi; yavaş yavaş sömürge görevlilerine özgü anılar, hikâyeler birer birer ağzından dökülmeye başladı. Hepsi de bir sorun, bir kriz olayından kurtulmakla ilgiliydi. Kimi acıklı ama çoğu komik. Komiklikler uzlaşmaz ve uyuşmaz iki kültürün karşı karşıya gelmesinden doğan şeylerdi. Sonunda Port ayağa kalktı. İçten bir tavırla, "Ne yazık ki fazla kalamayacağım," dedi.

"Ama birkaç gün daha buradasınız, değil mi? Yola çıkmadan önce sizi ve madamı mutlaka görmek isterim. İki üç güne kadar tümüyle iyileşmiş olurum herhalde. Ahmet size davetimi iletir. O halde Messad'a, pasaportunuzu Bay Tunner'a teslim etmelerini bildireceğim." Ayağa kalkıp, elini uzattıktan sonra, Port çıktı.

Bodur palmiyelerle dolu bahçeyi geçip kapıdan tozlu yola adımını attı. Güneş batmış, gökyüzü hızla soğuyordu. Bir süre yukarıya bakarak durdu, dışarının soğuğu vücudunu sararken, o hemen hemen gökyüzünün çatlama sesini duymayı bekliyor gibiydi. Arkada kalan göçebe kampından köpeklerin koro halinde havlaması duyuluyordu. Port hızlı hızlı yürümeye koyuldu. Bir an

önce köpeklerin havlamasını duymayacağı bir yere varmak istiyordu. Kahve nabız atışlarını aşırı yükseltmişti. Belki de El Ga'a'ya kalkan otobüsü kaçırmaktan korkuyordu. Kentin kapısından girince hemen sola döndü, boş sokaktan Ulaşım Genel Merkezi'ne doğru yürüdü.

Büro ışıksız, boğucu bir yerdi. Loşluğun içinde, kontuarın arkasında, Arap'ın biri bir yığın çuvalın üzerinde, yarı uyuklar durumdaydı. Port hemen, "El Ga'a otobüsü kaçta kalkıyor," diye sordu.

"Sekizde, mösyö."

"Hâlâ yer var mı?"

"Yok. Bütün yerler üç gün önceden satıldı."

*"Ah, mon dieu!"** diye bağırdı Port; bağırsakları ağırlaşır, aşağıya sarkar gibi oldu, tezgâhın kenarına tutundu.

Arap ona baktı, yüzünde bir dereceye kadar ilgiyle, "Hasta mısınız?" dedi.

"Hasta mı?" diye düşündü Port. Sonra konuştu. "Hayır ama karım çok hasta. Yarına kadar El Ga'a'ya varmak zorunda." Arap'ın yüzüne dikkatle bakıyor, bu kadar açık bir yalana inanacak mı diye merak ediyordu. Besbelli buralarda hasta bir insanın uygarlıktan uzağa doğru gitmesi de, uygarlığa doğru gitmesi kadar olağan bir şeydi, çünkü Arap'ın yüzünde yavaş yavaş bir anlayış belirmişti. Yine de iki elini havaya kaldırdı, yardım edebilecek durumda olmadığını belirtti.

Ama Port çoktan cebinden bin franklık bir kâğıt para çıkarmış, kararlı bir hareketle tezgâhın üzerine koymuştu.

"Bu akşam için bize iki yer bulmak zorundasın," dedi kesin bir sesle. "Bu para sana. Yolculardan bazılarını gelecek hafta gitmeleri için kandır." Nezaket göstermiş, "yerlilerden ikisini kandır" dememişti, ama durumun zaten öyle olacağını biliyordu. "El Ga'a'ya otobüs bileti kaç para?" Yeni paralar çıkarıyordu.

Arap ayağa kalktı, başındaki türbanı kaşımaya başladı. "Tanesi dört yüz elli frank," diye karşılık verdi "ama bilemiyorum..."

Port tezgâha bin iki yüz frank daha koyarak, "Şu dokuz yüz frank," dedi. "Biletleri bulunca sana da ayrıca iki yüz elli." Ada-

* Fr. Ah, Tanrım! (ç.n.)

mın yüzünden, onun da kararını vermiş olduğunu okudu. "Bayanı saat sekizde getiririm."

"Yedi buçukta," dedi Arap. "Bavullar var çünkü."

Pansiyona döndüğünde, heyecanından Kit'in odasına kapıyı vurmadan daldı. Kit giyiniyordu, öfkeyle bağırdı:

"Daha neler! Aklını mı kaybettin?"

"Etmedim," dedi Port. "Umarım üstündeki kılıkla yolculuk yapabilirsin."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bu akşam sekizde otobüste yerlerimiz hazır."

"Yo, olamaz! Ah, ulu Tanrım! Nereye? El Ga'a'ya mı?" Port başını salladı, bir sessizlik oldu. Sonunda Kit, "Eh, pekâlâ," dedi. "Bana göre hepsi bir. Sen ne istediğini biliyorsundur ama saat şimdi altı zaten. Bütün bu bavullar..."

"Ben sana yardım ederim." Port'un duyduğu hummalı hevesi Kit hemen fark etti. Onun dolaptaki elbiseleri askılarından çabuk çabuk çıkarışını seyretti; davranışını biraz garip buluyordu ama bir şey söylemedi. Port, Kit'in odasında yapabileceklerini yapıp bitirdikten sonra kendi odasına geçti, valizlerini on dakikada hazırladı, sürükleyip koridora kendisi çıkardı. Sonra koşarak aşağıya indi. Kit onun oradaki çocuklarla heyecan içinde bir şeyler konuştuğunu duydu. Yediye çeyrek kala akşam yemeğine oturdular. Port çorbasını göz açıp kapayana kadar bitiriverdi.

"Bu kadar çabuk yeme. Hazımsızlığa uğrayacaksın," diye uyardı onu Kit.

"Yedi buçukta otobüsün orada olmamız gerek." Port bir yandan ikinci yemek için ellerini çırpıyordu.

"Yetişiriz... Ya da beklerler bizi."

"Hayır, hayır. Yerler konusunda sorun çıkar."

Cornes de gazelle'lerini yerken, Port bir yandan otelin hesabını istedi ve ödedi.

Port paranın üstünü beklerken Kit, "Üsteğmen d'Armagnac'ı gördün mü?" diye sordu.

"Ha, evet."

"Pasaporttan haber yok mu?"

"Henüz yok." Sonra ekledi. "Bence onu bulamayacaklar zaten. Nasıl bulabilirler ki! Herhalde şimdiye kadar Cezayir'e, Tunus'a

falan kaçırılmıştır."

"Bence yine de konsolosa buradan telgraf çekmen gerekirdi."

"El Ga'a'dan mektup yazarım ona. Bizi götüren otobüsle yollarım. Dönüş yolunda getirir. İki üç gün gecikir, o kadar."

"Seni anlayamıyorum," dedi Kit.

"Neden?" Port'un sesi masumdu.

"Hiçbir şey anlamıyorum. Bu ani kayıtsızlığını. Daha bu sabah pasaportsuz kaldım diye çok bozuluyordun. Gören olsa, onsuz bir gün daha yaşayamayacağını sanırdı. Oysa şimdi, birkaç gün bile vız geliyor sana. Bu iki ters davranış arasında bir fark olduğunu kabul etmek zorundasın, değil mi?"

"Sen de bunun hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini kabul etmek zorundasın!"

"Etmem. Değiştirebilir. Hem de kolaylıkla. Zaten söylemek istediğim o değil. Hiç değil... Sen de biliyorsun."

"Şimdi önemli olan otobüse yetişmek." Port ayağa fırladı, Abdülkadir'in para üstünü hazırlamakta olduğu yere koştu. Az sonra Kit de onu izledi. Çocuklar, tavandan sarkan tellerin ucundaki karpit fenerlerinin ışığında bavulları indiriyordu. Merdivenlerde bir geçit töreni vardı sanki. Altı çocuk ve her birinin elinde bir bavul. Mahallenin daha küçük çocuklarından kurulu bir ordu da dışarıda, karanlığın içinde toplanmıştı. Bavullardan birini otobüs terminaline kadar taşıma fırsatını kolluyorlardı.

Abdülkadir, "Umarım El Ga'a'yı seversiniz," dedi.

"Evet, evet," diye cevap verdi Port. Paranın üstünü alıp ceplerine yerleştirdi. "Sorunlarımla sizi fazla rahatsız etmediğimi umarım."

Abdülkadir gözlerini kaçırdı. "Ah, şu mesele," dedi. "O konuyu açmasak daha iyi olur." Böyle üstünkörü dilenen bir özrü kabul edemezdi.

Rüzgâr şiddetlenmişti artık. Üst katta pencereler, panjurlar çarpıyordu. Fenerler ileri geri sallanmakta, ışıkları yükselip alçalmaktaydı.

Port, "Belki dönüşte yine görüşürüz," diye direndi.

Abdülkadir'in buna *"İnşallah,"* diye cevap vermesi gerekirdi. Bir an Port'a baktığında, bakışlarında hüzünle birlikte anlayış da vardı. Bir şey söyleyecekmiş gibi oldu ama sonra başını çevirdi.

"Belki," dedi sonunda. Yeniden yüzünü döndüğünde, dudaklarında sabit bir gülümseme ifadesi vardı. Port'un kendisine olmadığını hissettiği, kendisinin varlığını bile kabullenmeyen bir gülümseyişti bu.

El sıkıştılar, sonra Port aceleyle Kit'in yanına döndü. Kit kapı aralığında durmuş, tavandan sarkan ışığın altında dikkatle makyajını yapmaya çalışıyordu. Dışarıdaki meraklı küçük çehrelerin hepsi ona dönmüş, o dudaklarına rujunu sürerken her hareketini izliyorlardı.

"Çabuk," diye bağırdı Port. "Zaman yok."

"Ben hazırım." Kit hafif yan döndü, onun geçerken kendisine çarpıp rujunu bulaştırmaması için önlem aldı. Ruju çantasının içine attı, çantayı kapattı.

Çıktılar. Otobüs terminaline giden yol karanlıktı. Hilal fazla ışık vermiyordu. Arkalarında mahalle çocuklarından birkaçı hâlâ onları umutla izliyordu ama çoğu vazgeçmişti. Pansiyonda çalışan bütün çocukların konukları geçirmek üzere yollara düştüğünü görünce, umutlarını kesmiş, geri dönmüşlerdi.

"Rüzgâr olması kötü," dedi Port. "Toz olacak demektir."

Kit'in toza aldırdığı yoktu. Cevap vermedi ama Port'un sesindeki o alışılmadık heyecanı sezdi. Anlaşılmaz bir nedenle, çok sevinçliydi Port.

Kit içinden, "Umarım dağlar aşmayız," diye geçirdi. İtalya'ya ya da sınırları olan daha büyük bir ülkeye gitmiş olma isteği bu sefer daha kuvvetle içine saplandı. Köylerinde kilisesi bulunan, istasyonuna taksiyle ya da at arabasıyla gidilen, gün ışığında yolculuk yapılabilen bir yere. Otelden dışarı adımını attığı her an sahnedeymiş gibi seyredilmediği bir yere.

"Ah, Tanrım, unuttum!" diye bağırdı Port. "Sen çok hastasın." Sonra ona biletleri nasıl ayarlayabildiğini anlattı. "Neredeyse geldik sayılır. Dur, kolumu beline sarayım. Sen sancın varmış gibi yürü. Biraz sendele."

Kit öfkeyle, "Gülünç bir şey bu," dedi. "Arkamızdaki çocuklar ne düşünür?"

"Onlar çok meşgul. Sen şu anda ayağını burktun. Haydi, ayağını sürü biraz. Bundan kolay bir şey var mı?" İlerlerken onu çekip kendine yasladı.

"Ya yerini kaptığımız insanlar?"

"Onlar için bir hafta nedir ki? Zaman kavramı yok onlarda."

Otobüs oradaydı. Çevresi bağrışan erkekler ve erkek çocuklarla doluydu. Birlikte büroya girdiler. Kit gerçekten zorlukla yürüyordu, çünkü Port onu kendine doğru fazla sıkı bastırmaktaydı. "Canımı yakıyorsun, biraz gevşet," diye fısıldadı ama o sıkı tutmayı sürdürdü. Tezgâhın önüne vardılar. Biletleri ona satan Arap, "Yerleriniz yirmi iki ve yirmi üç," dedi. "Hemen binip oturun. Ötekiler yerlerinden vazgeçmek istemiyor."

Yerler otobüsün arkasına yakındı. Sıkkın gözlerle birbirlerine baktılar. Şoförün yanındaki yerleri ilk kez kaçırmışlardı.

Port, "Dayanabilir misin acaba?" diye sordu.

"Sen dayanırsan," diye karşılık verdi Kit.

Port o sırada kır sakallı, sarı türbanlı, yaşlıca bir adamın pencereden içeriye gücenik bir ifadeyle baktığını gördü, "Lütfen arkana yaslanıp uzan, halsizmiş gibi yap," dedi. "Bu numarayı sonuna kadar sürdürmek zorundasın."

Kit inançla, "Hilekârlıktan nefret ederim," dedi. Sonra birden gözlerini kapadı, çok hasta gözükmeye çalıştı. Tunner'ı düşünüyordu. Ain Krorfa'dayken onu bekleyeceğine, kararlaştırdıkları gibi onunla buluşacağına dair verdiği kesin karara rağmen, Port'un geride bir mesaj bile bırakmadan kendisini El Ga'a'ya sürüklemesine izin vermişti. Artık davranışını değiştirmek için geç kalmıştı ama kendisine böyle bir şey yapma izni vermiş olması ona inanılmaz gelmekteydi. Bir saniye sonra başka bir düşünce geldi aklına. Eğer bu yaptığı Tunner'a karşı bağışlanmaz bir aldatmaca sayılıyorsa, sadakâtsizliğini Port'a söylemeyişi daha ciddi bir aldatmacaydı. Birden, oradan ayrılma konusunda kendini çok haklı gördü. Şu anda Port'un kendisinden isteyeceği hiçbir şeyi reddedemezdi. Başının iyice öne sarkmasına izin verdi.

Port, "Çok iyi," diye onu teşvik etti ve kolunu çimdikledi. Ara yola yığılmış bagajların üzerinden aşıp otobüsten indi, kendi bavullarının hepsinin tepeye yüklenip yüklenmediğini kontrol etti. Döndüğünde, Kit hâlâ aynı pozisyondaydı.

Hiçbir zorluk olmadı. Motor çalıştığında Port pencereden dışarı baktı, yaşlı adamın daha genç bir adamla yan yana durmakta olduğunu gördü. İkisi de pencereye yakın duruyor, imrenen ba-

kışlarla içeriyi gözlüyorlardı. "İki çocuk gibi," diye düşündü Port. "Aile pikniğine götürülmeyen iki çocuk sanki."

Hareket ettiklerinde, Kit doğrulup dik oturdu, ıslık çalmaya başladı. Port tedirgin bir hareketle onu dürttü.

"Bitti artık," dedi Kit. "Bütün yol boyunca hasta numarası yapmamı beklemiyorsun herhalde. Hem sen delisin. Kimsenin bize zerre kadar dikkat ettiği yok." Bu doğruydu. Otobüsün içinde herkes çene çalıyordu. Onların varlığının farkında bile değillerdi.

Yol çabucak kötüleşti. Her tümseği aştıklarında, Port koltuğundan aşağıya doğru kayıyordu. Kit onun kaymamak için hiçbir çaba göstermediğini görünce sonunda, "Nereye gidiyorsun öyle?" diye sordu. "Yere mi?" Port buna karşılık olarak yalnızca, "Ne?" dedi. Sesi öyle garip çıktı ki Kit hemen dönüp onun yüzünü görmeye çalıştı. Işık çok loştu. Port'un yüz ifadesi belli olmuyordu.

"Uyuyor musun?" diye sordu Kit.

"Hayır."

"Bir şey mi oldu? Üşüyor musun? Neden ceketini üzerine örtmüyorsun?"

Bu sefer Port cevap vermedi.

"Donmayı sürdür öyleyse," dedi Kit. Dönüp gökyüzünden alçalmakta olan incecik aya doğru baktı.

Bir süre sonra otobüs hızını azalttı, binbir zorlukla tırmanışa geçti. Egzozdan çıkan dumanlar çoğaldı, kokusu kötüleşti. Buna bir de motorun artan uğultusu ve soğuğun keskinleşmesi eklenince, Kit içine gömüldüğü dalgınlıktan sıyrıldı. Tümüyle ayılarak otobüsün içindeki bulanık loşluğa baktı. Yolcuların hepsi uyuyor gibiydi. Olmayacak açılarda yaslanmış, harmanilerinin içine kıvrılmışlardı. Bir tek parmakları bile, hatta burunları bile gözükmüyordu. Yanındaki belli belirsiz bir hareket, dönüp Port'a bakmasına neden oldu. Koltuğunda öyle aşağıya kaymıştı ki, koltuğun kenarına omurgasıyla asılmış sayılırdı artık. Kit onu doğrultup oturtmaya karar verdi, omzunu sert sert dürttü. Port'un tek cevabı hafif bir inilti oldu.

"Doğrul," dedi Kit tekrar dürterek, "Sırtını mahvedeceksin."

Bu sefer Port, "Ah-h-h!" diye inledi.

"Port, Tanrı aşkına, doğrul da otur," dedi Kit sinirli bir sesle. Başını tutup çevirmeye uğraştı, onu uyandırıp biraz çaba gös-

termesini sağlamalıydı.

"Ah, Tanrım!" dedi Port. Yavaşça kayarak koltuğa doğru yükseldi. Sonunda dik oturuncaya kadar. "Ah Tanrım!" diye tekrarladı. Kit'in başı onun başına yaklaşınca, Kit onun dişlerinin takırdadığını duydu.

"Soğuk almışsın," dedi öfkeyle, ama aslında ona kızmaktan çok, kendine kızıyordu. "Üstünü ört demiştim sana. Sen ise budala gibi oturdun öylece!"

Port cevap vermedi. Sessizce oturmayı sürdürdü. Başı öne eğilmiş, otobüsün sarsılışlarıyla çenesi göğsüne vurup duruyordu. Kit uzanıp onun ceketini çekti, yavaş yavaş kalçasının altından sıyırıp almayı başardı. Oturmadan önce koltuğun üzerine atmıştı onu Port. Sonra ceketi onun üzerine örttü, yanlarını araya iyice tıkıştırdı. Zihninin yüzeyinde, kelimeler düzeyinde, "Tam ona göre, tipik bir davranış," diyordu. "Dünyanın farkında olmamak. Üstelik de ben uyanıkken ve sıkılıyorken." Ama bu kelimeler, altta yatan korkuyu maskelemek içindi. Port'un gerçekten hasta olabileceği korkusu. Rüzgârın süpürdüğü boşluklara doğru baktı. Hilal artık dünyanın keskin kenarının aşağısına kaymıştı. Kendini bir masanın üzerindeymiş gibi hissetme, ufku bir mekânın kıyısı gibi görme duygusu, çöldeyken denizde olduğundan bile daha güçlüydü. Dünyanın yukarılarında, ayla dünyanın arasına rastlayan bir yerde, küp biçiminde bir gezegen hayal etti. Her nasılsa o gezegene atlamışlardı. Öyle bir yerde de ışık tıpkı buradaki gibi katı ve gerçekdışı olur, hava tıpkı buradaki gibi gergin bir kuruluk taşır ve gözün gördüğü manzara, dünyanın o rahatlatıcı kıvrımlarından yoksun olurdu... Tıpkı bu uçsuz bucaksız bölgenin her yerinde olduğu gibi. Sessizlik mutlak bir düzeyde olur, yalnızca havanın hareketinin sesine pay tanırdı. Pencerenin pervazına dokundu, soğuktu. Otobüs yaylanın yüksek kısımlarına tırmanmayı sürdürürken hopluyor, sarsılıyordu.

21

Uzun bir geceydi. Sarp kayalıkların bir kenarına inşa edilmiş bir *bordj*'a geldiler. Tepedeki ışık yandı. Kit'in önündeki

genç Arap harmanisinin kukuletasını indirirken arkasını dönüp ona gülümsedi, dışarıya birkaç kez işaret etti, *"Hassi İnife!"* dedi.

"Merci," diye gülümsedi Kit. İnmek istiyordu. Port'a döndü. O ceketinin altında iki büklüm kıvrılmıştı. Yüzü kızarmıştı.

"Port," diye başlayacak oldu Kit. Onun hemen karşılık verdiğini duyunca da şaşırdı.

"Evet?" Sesi uyanık olduğunu gösteriyordu.

"Biraz inip sıcak bir şey içelim. Saatlerdir uyuyorsun."

Port yavaş yavaş doğruldu. "Hiç uyumadım... Eğer bilmek istiyorsan."

Kit ona inanmadı. "Anlıyorum," dedi. "Peki, içeriye girmek istiyor musun? Ben gidiyorum."

"Eğer gelebilirsem. Kendimi çok kötü hissediyorum. Grip falan oldum galiba."

"Saçma! Nasıl olabilirsin? Herhalde o kadar hızlı yemekten, sindiremedi miden."

"Sen in. Ben kıpırdamazsam kendimi daha iyi hissedeceğim."

Kit indi, bir an, esen rüzgârda, kayaların üzerinde durdu, derin soluklar aldı. Şafak henüz görünürlerde yoktu.

Giriş kapısına yakın bölmelerden birinde bir grup erkek, bir ağızdan şarkı söylüyor, ellerini karmaşık bir tempoyla çırpıyorlardı. Kit onun bitişiğindeki daha küçük odada kahve buldu, yere oturdu, bir yandan da kilden mangalın kömürlerinde ellerini ısıtıyordu. "Burada hastalanamaz," diye düşündü. "İkimiz de hastalanamayız." Bir kere dünyadan bu kadar uzaklaştıktan sonra, hastalanmayı reddetmekten başka yapılabilecek bir şey yoktu. Yine dışarı çıktı, pencereden otobüsün içine baktı. Yolcuların çoğu hiç uyanmamışlardı. Harmanilerine sarınmış durumdaydılar hâlâ. Port'u buldu, camı tıkırdattı. "Port!" diye seslendi. "Sıcak kahve!" Port hiç kıpırdamadı.

"Allah belasını versin!" diye düşündü Kit. "Dikkat çekmek istiyor. Hastalanmayı kendi *istiyor*." Otobüse bindi, onun hareketsiz yattığı arka tarafa doğru ilerledi.

"Port! Lütfen gel de biraz kahve iç. Benim hatırım için." Başını hafifçe yana eğip onun yüzüne baktı. Saçlarını düzelterek, "Miden mi bulanıyor?" diye sordu.

Port ceketinin içine söyler gibi, "Bir şey istemiyorum," dedi.

"Lütfen. Kıpırdamak istemiyorum."

Kit onu nazlandırmaktan hoşlanmıyordu. Belki ona böyle özen göstermekle eline koz vermiş olacaktı ama eğer soğuk aldıysa gerçekten sıcak bir şey içmeliydi. Ona biraz kahve yutturmakta kararlıydı Kit. "Getirsem içer misin?" diye sordu. Port çok geç konuştu, sonunda, "Evet," dedi.

Şoför Arap'tı ama başına türban sarmak yerine siperlikli bir kasket giymişti. Kit binaya dalarken o da çıkmış, otobüse doğru yürüyordu. "Durun!" diye seslendi Kit ona. Adam durup döndü, meraklı bakışlarla onu tepeden tırnağa süzdü. Yanında Kit hakkında bir söz söyleyebileceği kimse yoktu, çünkü zaten Avrupalı olmadığı gibi, öteki Araplar da kentli değildi. Bu yüzden, yapmayı tasarladığı açık saçık yorumları anlayamazlardı.

Port doğrulup oturdu, kahvesini içti, yudumlar arasında ikide bir içini çekti durdu.

"Bitti mi? Bardağı geri vermem gerek."

"Evet." Bardak elden ele geçirilerek otobüsün ön tarafına iletildi. Orada bir çocuk onu bekliyor, bardağı kazasız belasız alamadan otobüs kalkarsa diye tedirgin gözlerle arka tarafa bakıp duruyordu.

Yaylaya doğru ağır ağır ilerlediler. Şimdi bir yandan açık kapılardan soğuk geliyordu, bir yandan da otobüsün içi zaten soğumuştu.

"Galiba biraz yararı oldu," dedi Port. "Çok teşekkür ederim ama bende bir tuhaflık gerçekten *var*. Tanrı biliyor ya, daha önce hiç böyle bir şey hissetmemiştim. Yatakta sırtüstü yatıyor olsam, çabucak geçerdi sanıyorum."

"Ama nedir bu sence?" derken Kit bütün korkularının hep birden su yüzüne çıktığını hissetti; günlerdir baskı altında tuttuğu korkulardı bunlar.

"Sen söyle *bana*. Bilemiyorum. Öğlene kadar oraya varamıyoruz, değil mi? Ne terslik, ne terslik!"

"Uyumaya çalış, sevgilim." Ona geçen yıldan beri böyle dememişti. "Şöyle yaslan... Daha çok... Başını buraya koy. Üşümüyorsun ya?" Birkaç dakika boyunca, otobüsün onu sarsmasını engellemek için kendi vücuduyla siper yapmaya, koltuğun arkasıyla Port'un sırtı arasına girmeye çalıştı ama çok geçmeden

kasları yoruldu. Kit arkasına yaslanıp kendini gevşek bıraktı. Port'un başının kendi göğsünde sarsılmasına izin verdi. Port'un eli Kit'in kucağında onun elini aradı, önce sımsıkı, sonra daha gevşek tuttu. Kit onun uyuduğuna karar verdi, kendisi de içinden, "Tabii, artık kurtuluş yok. Buradayım," diyerek gözlerini kapadı.

Şafak sökerken bir mola yerine daha geldiler. Bu seferki dümdüz bir arazinin ortasındaydı. Otobüs bir kapıdan bir sürü çadırın olduğu bir avluya girdi. Kit'in suratının hemen yanındaki pencereden içeriye bir deve, kibirli kibirli baktı. Bu sefer otobüsteki yolcuların hepsi indi. Kit, Port'u uyandırdı, "Kahvaltı ister misin?" diye sordu.

"İster inan, ister inanma ama... karnım gerçekten biraz aç."

"Neden olmasın?" dedi Kit neşeyle. "Saat neredeyse altı oldu."

O tatlı, koyu kahveden biraz daha içtiler, katı yumurta ve hurma yediler. Onlar yerde oturmuş kahvaltılarını yaparken, daha önce Kit'e bir önceki mola yerinin adını söyleyen genç Arap yanlarından geçti. Kit onun ne kadar uzun boylu olduğuna dikkat etmekten kendini alamadı. Uçuşan entarisiyle dimdik ayakta durduğunda ne kadar güzel görünüyordu! Hakkında bir şey düşünmüş olmanın verdiği suçluluk duygusunu silmek için Port'un dikkatini Arap'a çekme gereğini duydu.

Adam odadan çıkarken Kit kendi sesinin, "Şu tipe bak, ne kadar göz alıcı, değil mi?" dediğini duydu. Bu cümle onun cümlesi değildi. Onun ağzından çıkınca kulağa çok gülünç geliyordu. Tedirginlik içinde Port'un tepkisini bekledi ama Port iki elini karnına bastırıyordu. Yüzü bembeyaz kesilmişti.

"Ne oldu?" diye bağırdı Kit.

"Otobüsün kalkmasına engel ol." Port sendeleyerek ayağa kalktı, odadan çabucak çıktı. Yanında ona eşlik eden küçük bir çocukla birlikte geniş avlunun karşı tarafına yürüdü, ateşlerin yandığı, bebeklerin ağladığı çadırların önünden geçti. İki büklüm yürüyor, bir eliyle başını, öbürüyle karnını tutuyordu.

Karşı köşede, ayrı duran küçük bir taş kulübe vardı. Çocuk orayı gösterdi, *"Daoua,"** dedi. Port basamakları çıkıp içeriye girdi, tahta kapıyı arkasından iterek kapattı. İçerisi kokuyordu, üstelik karanlıktı. Port duvara dayandı, dokunduğu örümcek ağ-

* Ar. Ev. (ç.n.)

larının yarılışını duydu. Çektiği acı tam bir bilmeceydi: Hem şiddetli bir sancı hem de giderek artan bir mide bulantısı, ikisi bir arada. Bir süre hareketsiz durdu, peş peşe yutkundu, derin soluklar aldı. İçerideki bütün ışık, yerdeki dört köşe bir delikten geliyordu. Ensesinde bir şeyin hızla koştuğunu hissetti. Duvardan uzaklaştı, deliğin üzerine eğildi, elleriyle karşısındaki öbür duvara yaslandı. Aşağıda kirli toprak ve taşlar vardı. Üzeri sinek doluydu. Gözlerini yumdu, o beklenti dolu halde birkaç dakika kaldı, ara sıra inledi. Otobüsün şoförü kornayı çalmaya başlamıştı. Her nedense bu ses Port'un duyduğu can acısını daha artırdı. "Ah, Tanrım, kes şunu!" diye bağırdı, ardından hemen yine inledi ama korna sesi devam etti, bir kısa bir uzun, bir kısa bir uzun, sürüp gitti. Sonunda bir an geldi, sancı azalır gibi oldu. Port gözlerini açtı, başıyla arkaya doğru istemdışı bir hareket yaptı, o anda karşısında alevler gördüğünü sanmıştı. Aslında gördüğü, yeni doğan güneşin, alttaki pisliğe ve kayalara düşen ışıklarıydı. Kapıyı açtığında, Kit'le genç Arap'ı orada bekler buldu. İkisi birden Port'a yardım edip onu bekleyen otobüse götürdüler.

Gün ilerlerken manzara Kit'in daha önce hiç görmediği türden bir neşe ve yumuşaklık kazandı. Birden bunun, kayaların yerini büyük ölçüde kumların almasından kaynaklandığının farkına vardı. Sağda solda dantel gibi ağaçlar vardı. Bunlar özellikle kulübelerin toplu halde bulunduğu yerlerdeydi. Giderek böyle yerler daha da arttı. Birkaç kez develere binmiş esmer erkek gruplarının yanından geçtiler. Hepsi yularları gururla tutuyordu. Sürme çekilmiş gözleri, yüzlerini saklayan çivit rengi peçelerin yukarısında alev alevdi.

Kit ilk kez bir heyecan dalgası hissetti. "Doğrusu bir bakıma... harikulade," diye düşündü. "Atom çağında böyle insanların yanından geçiyor olmak!"

Port arkasına yaslanmış, gözlerini kapamıştı. Mola yerinden ayrılırken, "Benim burada olduğumu unut," dedi. "O zaman ben de daha kolay unutabilirim. Birkaç saat daha kaldı... Sonra yatak, Tanrı'ya şükür."

Genç Arap'ın Fransızcası Kit'le gerçek bir sohbete girecek düzeyde değildi. Görünüşe göre bir ismin ya da fiilin tek başına, yeterince duyguyla söylenmesinin yeterli olduğuna inanmaktaydı.

Kit de aynı kanıda gibiydi. Adam Arapların sıradan şeyleri efsaneymiş gibi anlatma yeteneğini kullanarak, Kit'e El Ga'a'dan söz etti, kentin koca surlarını, sur kapılarının güneş batarken kapanışını, sakin, loş sokaklarını, Sudan'dan, hatta daha uzaklardan gelen türlü türlü malların satıldığı büyük pazarını anlattı. Neler yoktu ki o pazarda: Tuz çubukları, devekuşu tüyleri, altın tozu, leopar postları... Adam hepsini sonu gelmez bir liste halinde sıralıyor, Fransızcasını bulamadığı şeyleri de rahatlıkla Arapça olarak söylüyordu. Kit onu büyük bir dikkatle dinlerken yüzünün ve sesinin olağanüstü çekiciliği karşısında büyülenmiş gibiydi. Aynı zamanda anlattıklarının acayipliği de hayranlık uyandırıyordu genç kadının içinde. Hele adamın bunları söyleyiş biçimindeki o gariplik!

Arazi artık kumlu bir düzlüğe dönüşmüştü. Orada burada güdük, çalı gibi ağaçlar, güneşin altında eğri büğrü boy gösteriyordu. İleride gökyüzünün mavisi beyaza dönmüş, Kit'in olabileceğini aklına bile getiremeyeceği bir aydınlıkla parlamaktaydı; burası tam kentin üzerindeydi. Daha Kit farkına varamadan, otobüs gri kerpiç duvarların dibinden ilerlemeye başlamıştı. Çocuklar otobüse bağırırken sesleri parlak iğneler gibiydi. Port'un gözleri hâlâ kapalıydı. Kit gidecekleri yere ulaşıncaya kadar onu rahatsız etmemeye karar verdi. Birden sola doğru döndüler, bir toz bulutu çıkararak koca bir kapıdan büyük bir açıklığa girdiler. Burası kentin giriş sahanlığı gibi bir şeydi. Karşı tarafında ilkinden daha büyük bir kapı daha vardı. Onun öte tarafında, insanlar da, hayvanlar da, karanlığın içinde görünmez oluyordu. Otobüs zınk diye durdu, şoför hemen indi, artık o otobüsle bir ilişkisi olmasına dayanamıyormuş gibi çabucak uzaklaştı. Yolcular hâlâ uyuyor ya da esniyor, çevrelerine bakınıp eşyalarını arıyorlardı. Eşyaların çoğu dün gece bıraktıkları yerde değildi artık.

Kit, Port'la ikisinin otobüsteki herkes ininceye kadar yerlerinden kalkmayacaklarını sözle ve işaretle anlattı. Genç Arap bu durumda kendisinin de öyle yapacağını, çünkü Port'u otele götürmek için Kit'in yardıma gerek duyacağını söyledi. Yavaş hareket eden yolcuların inmesini bekleyip otururken, adam ona otelin buraya uzak, kentin öbür tarafında, kalenin yakınında olduğunu anlattı. Bu otel yalnızca evi olmayan birkaç subayla me-

mura hizmet vermekteydi. Otobüsle gelenlerden otele inen pek ender çıkardı.

Kit koltuğunda arkasına yaslanarak, "Çok naziksiniz," dedi.

"Evet, madam." Yüzünde dostça ilgiden başka hiçbir gizli anlam yoktu. Kit için için ona güvenmeye başlamıştı.

Sonunda otobüs boşalıp ortalıkta yalnızca nar kabuklarıyla hurma pislikleri kaldığı zaman Arap indi, oradaki bir grup adama bavulları taşımaları için seslendi.

Kit yüksek sesle, "Geldik," dedi. Port kımıldadı, gözlerini açtı, "Sonunda uyuyabildim," dedi. "Ne cehennemi bir yolculuk. Otel nerede?"

"Oralarda bir yerde." Kit sözü dolaştırmayı seçmişti. Ona otelin kentin öbür ucunda olduğunu söylemek içinden gelmiyordu.

Port yavaşça doğrulup oturdu. "Tanrım, inşallah yakındadır. Uzaksa gidebileceğimi sanmıyorum. Kendimi berbat hissediyorum. Gerçekten, tam anlamıyla berbat hissediyorum."

"Bize yardım eden bir Arap var şurada," dedi Kit. "Bizi oraya götürecek. Sanırım terminalin yakınında değilmiş otel." Gerçeği Arap'tan öğrense daha iyi olur, diye düşünüyordu. O zaman kendisi konuya bulaşmamış olur, Port'un bu yüzden duyabileceği öfke de Kit'e yönelmezdi.

Dışarıda, tozların arasında Afrika'nın karmaşası hüküm sürüyordu ama ilk kez bu karmaşaya, gözle görülür Avrupa etkileri karışmamış gibiydi, bu nedenle karşılarındaki görünümün, diğer kentlerde görmedikleri, kendine özgü bir saflığı vardı ve kaos duygusu, altta yatan beklenmedik bir tamamlanmışlığın etkisiyle hafiflemekteydi. Otobüsten yardımla indirilen Port bile buranın o uyumlu niteliğini sezmişti. "Harika burası," dedi. "En azından görebildiğim kadarıyla."

Kit, "Görebildiğim kadarıyla mı?" diye onun sözlerini yankıladı. "Gözlerinde bir şey mi var?"

"Başım dönüyor. Ateşten. Ancak o kadarını anlıyorum."

Kit onun alnına dokundu, bir şey söylemedi. Yalnızca, "Eh, güneşten çekilelim," demekle yetindi.

Genç Arap, Port'un solunda, Kit de sağında yürüyordu. İkisi de kollarını ona sarmış, destek olmaya çalışıyorlardı. Hamallar önden yürümekteydi.

Port acı bir sesle, "İlk doğru dürüst yer," dedi. "Aksi gibi ben de bu haldeyim."

"Tümüyle iyileşene kadar yataktan çıkmayacaksın. Sonra çevreyi gezecek dünya kadar vaktimiz var nasılsa."

O karşılık vermedi. İç kapıdan geçtiler, kendilerini uzun, eğri bir tünelde buldular. Gelip geçenler karanlıkta onlara değiyordu. İki yana insanlar oturmuş, boğuk seslerle konuşmakta, uzun yinelemelerle dolu sözleri şarkı gibi söylemekteydiler. Üç kişilik grup çok geçmeden kendini bir kez daha güneşin altında buldu. Onun ardından bir karanlık tünel daha geldi. Sokak birdenbire kalın duvarlı evlerin arasına dalıveriyordu bu kentte.

"Otelin nerede olduğunu söylemedi mi sana? Buna daha fazla dayanamayacağım." Port bir kere bile Arap'a doğrudan bakarak bir söz söylememişti.

"On, on beş dakika," dedi genç Arap.

Port yine aldırmadı ona. "Olacak şey değil," dedi Kit'e, soluk soluğaydı.

"Sevgili yavrum, yürümek zorundasın. Buraya, sokağa oturacak değilsin herhalde."

Onların yüz ifadelerine bakmakta olan Arap, "Ne oluyor?" diye sordu. Ne olduğu söylenince, yanından geçmekte olan birini çağırdı, onunla kısaca bir şeyler konuştu. Sonra Kit'e dönüp parmağıyla göstererek, "Şu tarafta bir *fonduk* var," dedi. "İsterse orada..." Elleriyle uyuma işareti yapmak için avuçlarını birleştirip yanağına dayadı ve Arapça sözcüklerle Fransızca sözcükleri birbirine karıştırarak sürdürdü konuşmasını: "Sonra biz otele giderek, adamları *très bien, rfed** ederiz!" Bu kez de Port'u kucağına alıp taşıma işareti yaptı.

"Yo, hayır!" diye bağırdı Kit. Onun Port'u hemen o anda kucaklayacağını sanmıştı.

Adam güldü, Port'a, "Oraya gitmek ister misiniz?" diye sordu.

"Evet."

Döndüler, labirentin içlerine doğru yola koyuldular. Genç Arap yine yoldan geçen biriyle konuştu, gülümseyerek onlara döndü. "Son. Bir sonraki karanlık yer."

* Ar. Savuştururuz (ç.n.)

Fonduk dediği, yolda mola verdikleri yerlere benzeyen, ama hepsinden daha küçük, daha kalabalık ve daha pis bir yerdi. Tek farkı, orta yerinin güneşten korunmak için dallardan örülmüş bir çardaktan oluşmasıydı. İçeride hep birlikte yerlere uzanmış köylüler ve develer vardı. Onlar da girdiler, Arap oranın bakıcılarından biriyle konuştu. Bakıcı bir kenarda oturanları yerlerinden kaldırdı, köşeye taze saman attı, Port'a yatacak yer hazırladı. Hamallar avluda, bavulların üstüne oturup onları beklemeye başladılar.

Kit çevresindeki pisliğe bakarak, "Buradan ayrılamam ben," dedi. "Elini çek!" Port'un eli bir deve pisliğinin üzerindeydi ama o çekmedi, "Gidin, lütfen. *Şimdi*," dedi Port. "Siz dönene kadar dayanırım ama çabuk olun. Haydi!"

Kit ona acılı bir bakışla son bir kez baktı ve peşinde Arap'la avluya çıktı. Sokakta hızlı yürüyebilmek onu rahatlatır gibi oldu.

*"Vite! Vite!"** diyordu Arap'a habire. Makine gibi yineliyordu bunu. Yürürken hızlı hızlı solumaya başladılar. Ağır hareket eden kalabalığın arasında kendilerine yol açarak kentin içerilerine doğru ilerlediler, sonunda kalenin bulunduğu tepeyi karşılarında gördüler. Kentin bu kesimi, diğerlerine göre daha açıklıktı. Burayı çoğunlukla sokaklardan yüksek duvarlarla ayrılmış bahçeler oluşturuyordu. Duvarların üzerinden ara sıra ulu, kara bir servinin tepesi görünmekteydi. Uzun bir ara yolun en sonunda, hemen hemen hiç göze görünmeyen tahta bir levhaya boyayla *Hotel du Ksar* diye yazılmış, yanına da sol tarafı gösteren bir ok resmi yapılmıştı. Kit, "Hah!" diye bağırdı. Kentin en dışı sayılan buraları bile hâlâ labirent gibiydi. Sokaklar öyle düzenlenmişti ki, her bir sokak, sonunda duvar olan bir çıkmaz gibiydi. Üç kez geri dönüp başka tarafa sapmak zorunda kaldılar. Ne kapı vardı, ne durabilecek bir yer... Gelip geçen bile yoktu, yalnızca güneşin altındaki o umursamaz pembe duvarlar.

Sonunda koca bir duvarın ortasında ufacık, ama sağlam sürgülü bir kapıya varabildiler. Üzerindeki levhada *Entrée de l'Hotel* diye yazılıydı. Arap kapıya sertçe vurdu.

Uzun bir zaman geçti ama kapıyı açan olmadı. Kit'in boğazı

* Fr. Çabuk! Gel! (ç.n.)

acı verecek kadar kurumuştu. Yüreği hâlâ gümbür gümbür atıyordu. Gözlerini yumup dinledi. Hiçbir şey duyamadı.

"Bir daha vurun," derken uzanıp kendisi de vurmaya çalıştı ama Arap'ın eli tokmağı bulmuştu bile. Eskisinden daha enerjik bir biçimde vurdu tokmağı. Bu sefer arka bahçenin bir yerinden bir köpek havlamaya başladı, ses yavaş yavaş yaklaştı, azar sözcükleri havlamalara karıştı. "Sus! Sus!" diye öfkeyle bağırıyordu bir kadın sesi ama hayvan havlamayı sürdürdü. Bir süre geçti, bu arada yere atılan birtakım taşların sesi duyuldu, sonra köpek sessizleşti. Kit sabırsızlıkla Arap'ın elini tokmağın üzerinden itti, durmaksızın vurmaya başladı. Kadının sesi kapının öbür yanından, *"Echkoun? Echkoun?"** diye sesleninceye kadar da kesmedi.

Genç Arap'la kadın uzun süren bir tartışmaya giriştiler. Genç Arap kadından kapıyı açmasını isterken elleriyle gösterişli hareketler yapıyor, kadın da kapıyı açmayı reddediyordu. Sonunda oradan çekilip gittiğini duydular. Terlik sesleri patikanın üzerinde giderek uzaklaşıyordu. Derken köpek yine havlamaya başladı, kadının onu azarlayışı, ardından köpeğin tokat yerken çıkardığı küçük çığlıklar duyuldu. Sonra da hiçbir şey duymaz oldular.

Kit çaresizlik içinde, "Ne oluyor?" diye sordu. *"Pourquoi on ne nous laisse pas entrer?"***

O gülümsedi, omuzlarını kaldırdı. "Madam geliyor," dedi.

"Ah, ulu Tanrım!" Kit bunu İngilizce söylemişti. Tokmağı yakalayıp olanca şiddetiyle vurmaya başladı, bir yandan da kapının alt tarafına tekmeler indiriyordu. Kapı yerinden kıpırdamadı bile. Arap hâlâ gülümseyerek başını ağır ağır iki yana sallayıp duruyordu. *"Peut pas,"**** dedi. Kit ise yine de vurmayı sürdürdü. Hiç hakkı olmadığını bildiği halde, bu adama kapıyı açtıramadığı için ateş püskürüyordu. Az sonra durdu. İçinde bir baygınlık hissediyor, yorgunluktan titriyordu. Ağzı kurumuş, boğazı teneke kaplı gibi olmuştu. Güneş çıplak toprağın üzerine boşalmaktaydı. Bir santimetrekarelik bir gölge bile yoktu... Kendi ayaklarının dibindeki küçük gölge dışında. Zihni yıllarca geriye gitti, çocukken

* Ar. Kim o? Kim o? (ç.n.)
** Fr. Neden içeri almıyorlar bizi? (ç.n.)
*** Fr. Yapamam. (ç.n.)

eline bir okuma gözlüğü alıp odağını çaresiz bir böceğin üzerine düşürmeye çalıştığı günlere. Böcek deliler gibi kaçar, kendisi gözlük camıyla onu izler, sonunda bir nokta halindeki ışığı onun üzerine düşürmeyi başarırdı. O anda böcek büyülenmiş gibi koşmayı keser, Kit de onun yavaş yavaş debelenmesini, dumanlar çıkarmaya başlamasını seyrederdi. Şu anda başını kaldırsa, güneşin tepede büyümüş, dev boyutlara ulaşmış olduğunu görecekti. Duvara dayanıp beklemeye başladı.

Sonunda bahçede ayak sesleri duyuldu. Kit o seslerin büyüyüp netleşmesini dinledi. Sesler sonunda kapının arkasına kadar geldi. Kit başını bir an bile çevirmeden kapının açılmasını bekledi ama öyle bir şey olmadı.

Bir kadın sesi, *"Qui est lá?"** dedi.

Kit yine genç Arap'ın konuşmasından, belki de yerli olduğundan dolayı kapıdan geri çevrilmesinden korktuğu için tüm gücünü toplayarak bağırdı: *"Vous êtes la propriétaire?"*** Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Fransızcayı Korsikalı ya da İtalyan aksanıyla konuşan kadın yüksek sesle yalvarmaya başladı. *"Ah, madame, allez vous en, je vous en supplie!... Vous ne pouvez pos entrer ici!**** Üzgünüm! Israr etmenin yararı yok. Sizi içeri alamam! Bir haftayı aşkın bir süredir otele ne kimse girdi, ne de kimse çıktı! Çok üzgünüm ama giremezsiniz!."

"Ama madam," diye bağırdı Kit. Neredeyse hıçkırıklara gömülecekti. "Kocam çok hasta!"

"Ay!" Kadının sesi öyle tizleşti ki Kit onun bahçeye doğru iki adım gerilemiş olması gerektiğini düşündü. Nitekim konuştuğunda sesi biraz daha uzaktan gelmeye başlayınca bu izleniminin doğru olduğunu anladı: *"Ah, mon dieu!***** Gidin buradan! Yapabileceğim bir şey yok!"

"Ama nereye?" diye bağırdı Kit. "Nereye gidebilirim?"

Kadın bahçenin içinde dönüş yoluna koyulmuştu bile. Durup seslendi. "El Ga'a'dan uzağa! Bu kentten çıkın! Sizi içeri almamı bekleyemezsiniz. Şu ana kadar salgın bize bulaşmadı. Otel henüz temiz."

---

* Fr. Kim var orada? (ç.n.)

** Fr. Otel sahibi misiniz? (ç.n.)

*** Fr. Ah, madam, gidin yalvarırım... Buraya giremezsiniz. (ç.n.)

**** Fr. Ah, Tanrım! (ç.n.)

Genç Arap Kit'i çekip uzaklaştırmaya çalışıyordu. Bu konuşmalardan tek anladığı, içeriye alınmayacaklarıydı. "Gelin. Fonduk'u bulalım," diyordu. Kit onun elinden kurtuldu, ellerini boru gibi ağzının önüne tutarak bağırdı. "Madam, ne salgını bu?"

Ses bu sefer daha uzaklardan geldi. "Menenjit. Bilmiyor muydunuz? *Mais oui, madame! Partez! Partez!*"* Ayak sesleri uzaklaştı, sonra duyulmaz oldu. Yolun ucundan kör bir adam çıkmıştı ortaya. Bir yandan eliyle duvarı yoklayarak yavaş yavaş onlara doğru ilerliyordu. Kit genç Arap'a baktı. Gözleri iri iri açılmıştı. Kendi kendine, "Bu bir kriz," demekteydi. "Hayatta bunlardan ancak birkaç tanesiyle karşılaşır insan. Sakin olmalıyım... düşünmeliyim." Arap onun dalgın gözlerini görüyor ama hiçbir şey anlamıyordu, yine de elini avuturcasına onun omzuna koydu, "Gelin," dedi. Kit işitmedi bile, ama kör adam onlara ulaşmadan Arap'ın kendisini duvardan uzaklaştırmasına izin verdi.

Genç adam onu bir kez daha kente doğru yöneltirken, o içinden hep, "Bu bir kriz," diyordu. İlk girdikleri tünelin karanlığı, kendi kendine yarattığı hipnoz etkisini kırdı. "Nereye gidiyoruz?" diye sordu Arap'a. Bu soru adamı çok sevindirdi. Belli ki bu sözlerden Kit'in kendisine olan güvenini okuyordu. "Fonduk," diye karşılık verdi ama kelimeyi söyleyişinde bir zafer edası olmalıydı, çünkü Kit birden durdu, ondan bir adım uzaklaştı. Yanı başından bir ses, *"Balak!"*** diye bağırdı, sırtında denk taşıyan bir adam ona çarptı. Genç Arap uzandı, onu yavaşça kendine çekti. "Fonduk mu?" diye sordu Kit dalgın bir sesle. "Ah, evet." Yine yürümeye koyuldular.

Port o gürültülü ahırda uyuyor gibi görünüyordu. Eli hâlâ aynı deve tersinin üzerindeydi. Hiç kıpırdatmamıştı onu. Ama yine de onların girdiğini duydu, geldiklerini anladığını gösterebilmek için yerinde biraz kıpırdadı. Kit onun yanına çömelip elini uzattı, saçlarını okşadı, düzeltti. Ona ne diyeceği konusunda en ufak bir fikri yoktu. Tabii ne yapacaklarını da bilmiyordu. Yine de, ona yakın olmaktan bir avuntu duymaktaydı. Uzun süre orada, çömelmiş durumda kaldı, sonunda bu duruş biçimi ona acı vermeye başladı.

* Fr. Evet, madam! Gidin! Gidin! (ç.n.)
** Ar. Dikkat et! (ç.n.)

Ayağa kalktı. Genç Arap kapının önünde yere oturmuştu. "Port tek söz söylemedi," diye düşündü Kit, "ama otelin adamlarının gelmesini, kendisini oraya taşımalarını bekliyor." Şu anda Kit'in en önemli görevi, ona El Ga'a'da kalabileceği bir yer bulunmadığını söyleme zorunluğuydu ama bunu ona söylememeye karar verdi. Aynı anda, nasıl davranacağını, ne yapacağını da kararlaştırmış oldu. Evet, şimdi artık biliyordu ne yapması gerektiğini.

Hemen işe koyuldu. Genç Arap'ı pazara yolladı. Herhangi bir otomobil, kamyon, otobüs olabilir, demişti ona. Fiyatının da hiç önemi yoktu. Kit'in bu son sözü, tam beklenebileceği gibi Arap'ı hiç etkilemedi. Pazarda bir saat boyunca, Sbâ diye bir yere gitmek üzere öğleden sonra yola çıkacak bir kamyonun kasasında üç kişilik yer fiyatı için pazarlık yaptı. Sonunda geri döndüğünde, işleri de ayarlamıştı. Kamyon yüklenince şoför Yeni Kapı'ya uğrayacaktı. Fonduk'a en yakın kapı orasıydı. Muavinini yollayıp onlara geldiğini haber verecekti. Muavin, Port'u kamyona kadar taşıyacak adamları da bulacaktı. "Şansımız varmış," dedi genç Arap. "Sbâ'ya ayda iki kere giderler." Kit ona teşekkür etti. Arap'ın yokluğu sırasında Port hiç kıpırdamamış, Kit de onu uyandırmaya cesaret edememişti. Ancak şimdi çömeldi, dudaklarını onun kulağına yaklaştırdı, düzenli aralıklarla, alçak sesle onun adını söylemeye başladı. "Evet, Kit," dedi Port sonunda, sesi çok bitkindi. Kit, "Nasılsın?" diye fısıldadı.

Port cevap vermeden önce uzun süre bekledi, sonunda, "Uykulu," dedi.

Adamlar güneş batana kadar gelmedi. Bu arada genç Arap, Kit'e bir kap yemek getirmeye gitmişti. Tüm iştahına rağmen Kit onun getirdiği şeyi yutmakta güçlük çekti. Et dediği şey içyağında kızartılmış birtakım tanımlanamaz organlardı. İkiye bölünmüş, oldukça sert ayvalar da zeytinyağında pişirilmişti. Adam ekmek de getirmişti. Kit'in asıl iştahla yediği o oldu. Gün ışığı solmaya başladığında, dış avludaki insanlar akşam yemeklerini hazırlamaya koyuldular. Tam o sırada kamyonun teknisyeni, yanında üç tane aksi görünüşlü zenciyle çıkageldi. Hiçbiri Fransızca bilmiyordu. Genç Arap onlardan birine Port'u gösterdi, üçü birlikte Port'u saman yataktan hop diye kaldırıp sokağa taşıdılar. Kit onun başına olabildiğince yakın yürümeye çalışıyor, adamların başını fazla

sarkıtmalarını engellemek için hazır bekliyordu. Giderek karanlıklaşan geçitlerden hızla ilerleyerek deve ve keçi pazarlarını geçtiler, oralarda bile hayvanların boynundaki zillerin sesinden başka ses yoktu. Çok geçmeden kendilerini kent surlarının dışında buldular. Bekleyen kamyonun farları onlara ileride yatan karanlık çölü gösterdi.

"Arkaya. Arkaya yatacak," diye bilgi verdi genç Arap. Üç adam ellerindeki yükü arkadaki patates çuvallarının üzerine bıraktılar. Kit, Arap'a biraz para vererek, ondan Sudanlıların hesabını görmesini istedi. Para yetmedi. Kit biraz daha vermek zorunda kaldı. Sonra yola koyuldular. Şoför motoru hızla çalıştırırken teknisyen ön kanepeye, onun yanına sıçradı, kapıyı kapadı. Genç Arap, Kit'in arkaya tırmanmasına yardım etti. Kit şarap kasalarının üzerinden eğilerek onun yüzüne baktı. Arap bir an onun yanına sıçrayacak gibi oldu, tam o sırada kamyon harekete geçti. Genç Arap kamyonun peşinden koştu. Belli ki Kit'in şoföre seslenip kamyonu durdurmasını bekliyordu. Niyetinin onlarla birlikte gitmek olduğu ortadaydı ama Kit dengesini bulunca bilinçli bir hareketle aşağıya çömeldi, Port'un yanına, yerdeki çuvallarla torbaların arasına uzandı. Çölün kilometrelerce içine girinceye kadar dışarıya bakmadı. Sonra başını uzatıp korkuyla baktı. Sanki adamın orada, soğuk kumların üzerinde, hâlâ kamyonun peşi sıra koştuğunu görmeyi bekliyormuş gibi çabucak bir göz atmıştı.

Kamyon Kit'in sandığından daha az sarsıntılıydı. Nedeni belki de yolun düzgün olması, pek viraj bulunmamasıydı. Sanki yol dümdüz bir vadinin ortasından gidiyordu, iki yandaki kumullar da epey uzaktaydı. Kit aya baktı, hâlâ küçüktü ama dün gecekinden bir hayli büyüktü. Biraz ürperdi, el çantasını göğsünün üzerine koydu. Deri ve makyaj malzemesi kokan o ufacık çantanın ayrı bir dünya gibi bu düşman çevreyle vücudunun arasına girmesi, ona anlık bir zevk verdi. Çantanın küçük dünyasında hiçbir şey değişmemişti. O sınırlı kaosun içinde hep aynı cisimler birbirine değiyordu. Mark Cross, Caron, Helena Rubinstein. Yüksek sesle, "Helena Rubinstein," dedi; bu onu güldürdü. "Biraz sonra isteriye kapılacağım," dedi kendi kendine. Port'un kıpırtısız elini yakaladı, parmaklarını elinden geldiği kadar sıktı. Sonra doğrulup

oturdu, tüm dikkatini o eli yoğurup masaj yapmaya verdi. Bu baskı altında, elin biraz ısınacağını ummaktaydı. Benliğini bir korku kaplamıştı. Elini Port'un göğsüne dayadı. Kalbi çarpıyordu tabii, ama üşüyormuş gibiydi. Kit tüm enerjisini kullanarak onun gövdesini yan çevirdi, arkasına uzandı, onu elinden geldiğince sarmaya çabaladı. Böylece onu ısıtmayı umuyordu. Az sonra gevşediğinde, demin kendisinin de üşümüş olduğunu ama şimdi rahatladığını gördü. Port'un yanında yatma isteğinin bilinçaltındaki nedeninin kendini ısıtmak istemesi olup olmadığını merak etti. "Herhalde. Yoksa hiç aklıma gelmezdi." Biraz uyudu.

Birden bir sarsıntıyla uyandı. Artık zihni boşalmış olduğuna göre içinde bir korkunun uyanması doğaldı. Bu korkunun ne olacağını düşünmemeye çalıştı. Port değil. Port'un durumuna alışmıştı artık. Yeni bir tehlike. Güneş ışığıyla, tozlarla ilgili bir şey... Zihninin bu düşünceyi yakalamak üzere ilerlediğini anlayınca, tüm gücünü kullanarak başka tarafa bakmaya çalıştı. Bir saniye sonra, artık ne olduğunu bilme olanağı kalmayacaktı... "Hah! Menenjit!"

El Ga'a'da salgın vardı ve kendisi de tehlikeye açık dakikalar geçirmişti. O kapalı, karanlık tünellerde, zehirli havayı solumuştu. Fonduk'un mikroplu samanlarına oturmuş, uzanmıştı. Virüs şimdiye kadar kesinlikle içine girmiş, çoğalmaya başlamış olmalıydı. Bu aklına gelince sırtının gerildiğini hissetti ama Port'un hastalığı menenjit olamazdı. Ain Krorfa'dan beri üşüyordu o. Ateşi de Bou Noura'daki ilk günlerde başlamış olmalıydı. O sırada kafalarını kullanmış olsalar, farkına varırlardı. Kendini zorladı, yalnız menenjitin değil, diğer belli başlı bulaşıcı hastalıkların belirtileri konusunda da neler bildiğini anımsamaya çalıştı. Difteri, anjinle başlardı; kolera da ishalle, ama tifüs, tifo, veba, sıtma, sarılık, kala azar... Bildiği kadarıyla bunların hepsi ateşle ve şu ya da bu tür rahatsızlıklarla başlıyordu. Hangisinin olabileceği şansa kalmıştı. "Belki emoebik dizanterinin nükseden sıtmayla bileşimidir," diye akıl yürüttü "ama ne olursa olsun, o hastalık artık Port'da var ve ben ne yaparsam yapayım sonucunu değiştiremem." Hiçbir yönden sorumluluk duymak istemiyordu. Yoksa şu anda dayanamayacağı kadar büyük olurdu sorumluluk duygusu. Şimdilik iyi dayanıyor sayılırdı. Savaşla ilgili dehşet öykülerini

anımsadı. Bu öykülerin hepsinin anafikri, "İnsan baskıyla yüz yüze gelinceye kadar esas yapısı belli olmaz, o zaman da en pısırık adam bile cesur kesilebilir," şeklindeydi. Kendisinin cesur davranıp davranmadığını merak etti. Yoksa kadere razı mı oluyordu? Acaba korkaklık mı ediyorum, diye sordu kendi kendine. O da mümkündü. Bilmeye de imkân yoktu. Port söyleyemezdi ona... Çünkü o, durumu Kit kadar bile bilmiyordu. Eğer Kit ona bakabilir, nesi varsa ondan kurtarabilirse, o zaman Port hiç kuşkusuz ona cesur olduğunu söyleyecekti, bir kahraman... daha da bir yığın başka şey, ama bunları minnet duyduğu için söyleyecekti. Sonra Kit, bunu neden bilmek istediğini merak etti. Şu anda pek gereksiz bir şeydi bu konu.

Kamyon gidiyor, gidiyordu. Bereket versin arka kısmı tümüyle açıktı, yoksa egzoz dumanları çok rahatsız edici olabilirdi. Ara sıra burnuna keskin bir koku gelse bile, bir an sonra soğuk gece havasının içinde dağılıp gidiyordu kokular. Ay battı, yıldızlar kaldı. Kit gecenin hangi vakti olduğunu bilemiyordu. Motorun sesi, ön tarafta şoförle teknisyen arasında geçebilecek konuşmaların duyulmasını engelliyor, Kit'in onlarla konuşmasına da olanak vermiyordu. Kollarını Port'un beline sardı, ısıtabilmek için onu daha da sıkı kucakladı. "Nesi varsa, bunu bana yansıtmıyor," diye düşündü. Uyukladığında, bacaklarını sıcak tutabilmek için oradaki çuvalların arasına sokmaya çalışıyordu. Çuvalların ağırlığı bazen onu uyandırıyordu ama Kit soğuktansa o basıncı yeğlemekteydi. Birkaç boş çuvalı da Port'un bacakları üzerine sermişti. Upuzun bir geceydi o gece.

22 Port kamyonun arkasında, Kit tarafından soğuktan bir dereceye kadar korunurken, ara sıra altındaki yolun düzlüğünü duyumsuyordu. Belleğinden silinmeye başlayan geçmiş haftalarda kat ettikleri o kıvrılarak giden yollar gibi değildi bu seferki, çölün ortasına doğru ilerleyen, dümdüz, kıvrımsız bir yoldu ve kendisi de hemen hemen bu yolun ortasına gelmişti.

Onun hayatına imrenen dostları pek çok kez, "Senin hayatın ne

kadar basit," demişlerdi ona. "Senin hayatın her zaman dümdüz bir çizgi gibi gidiyor sanki." Ne zaman bu sözleri duysa, içinde bir tür gizli sitemi de duyar gibi olurdu. Ağaçsız bir ovada dümdüz bir yol yapmak zor iş değil, diyorlarmış gibi gelirdi ona. Port'a göre onların asıl demek istediği başkaydı: "Sen en kolay araziyi seçmişsin." Ama onlar engebeli araziyi seçti diye, kendi yolları üzerine türlü türlü gereksiz engel dikmeyi seçti diye, Port'un basit hayatına karşı çıkmaya hakları yoktu ki! Bu yüzden Port, biraz da canı sıkılarak, "Herkes kendi istediği hayatı kurar," derdi. "Öyle değil mi?" Başka söylenecek bir şey kalmamış gibi davranırdı ondan sonra da.

Gemiden indiklerinde göçmen bürosu memurları, doldurulan formda Port'un meslek hanesini boş bırakmasına karşı çıkmışlardı. Oysa Port'un pasaportunda da boştu orası. (Varlığının kanıtı olan o pasaport şu anda çölün bir yerinde, Port'un peşinden koşup duruyor olmalıydı.) Görevliler ona, "Herhalde mösyö bir iş yapıyordur," demişlerdi. Kit onun tartışmaya başlayıp konuyu uzatacağını görünce hemen atılmış, "Ah, evet, mösyö yazardır," demişti. "Yazardır ama çok mütevazıdır!" Adamlar gülmüş, formun o hanesine *écrivain** diye yazmış, ona Sahra'da esin bulacağını umduklarını söylemişlerdi. Port onların böyle ille bir etiket, bir *état-civil*** istemelerine çok öfkelenmiş, daha sonra, gerçekten bir kitap yazma düşüncesi onu bir iki saat boyunca biraz eğlendirmişti. Bu her akşam, o günün düşüncelerini yerel renklerle süsleyerek dolduracağı bir tür günlük olabilirdi. O defterde, teoremin mutlak gerçeğini baştan ortaya koyacaktı... Yani, "bir şey"le "hiçbir şey" arasındaki farkın sıfır olduğunu. Bunu açık seçik ve sakin bir biçimde gösterecekti. Bu düşünceden Kit'e hiç söz etmemişti. Kit duyacağı hevesle hemen öldürürdü zaten düşünceyi. Babası öldüğünden beri Port artık hiçbir şey üzerinde çalışmıyordu, çünkü gereği yoktu ama Kit onun bir gün yazmaya başlayacağı umudunu hep taşımaktaydı. Ne olursa olsun, bir şey yazacağı, o şeyin üzerinde çalışacağı umudunu. Başkalarına, "Çalıştığı zaman bu huysuzluğu *biraz* azalıyor," diye açıklardı ve bu söz hiç de şaka sayılmazdı. Port arada sırada annesini görür, an-

* Fr. Yazar. (ç.n.)
** Fr. Medeni hal. (ç.n.)

nesi iri, hüzünlü gözlerini ona dikip, "Çalışıyor musun?" diye sorardı. Port, "Hayır," diye cevap verir, annesinin gözlerinin içine hiç sıkılmadan, inatla bakardı. Taksiyle otele gelirken, Tunner sefil sokaklara bakarak, "Tam çirkef çukuru!" dediğinde bile, Port içinden Kit'in yazma planına nasıl sevineceğini düşünmüştü. Tabii gizli gizli yazmak zorundaydı, başarabilmenin tek yolu buydu ama otele yerleştikten sonra, Eckmühl-Noiseaux'da o olaysız seyreden kafe hayatına başlayınca, yazacak bir şey olmadığını görmüştü. Günü dolduran saçmasapan ayrıntıları, sözcükleri kâğıda yazmak gibi ciddi bir işle bir türlü bağdaştıramıyordu. Tümüyle rahatlamasına belki de Tunner'ın engel olduğu geliyordu aklına. Tunner'ın varlığı onu az da olsa etkiliyor, gerekli saydığı o düşüncelerin derinliğine dalmaktan alıkoyuyordu. Yaşıyor olduğu sürece, hayatını yazamazdı. Bunların biri bitince öbürü başlardı ancak. Koşullar onun da yaşama birazcık katılmasını gerektirdiği sürece, yazmak olanak dahilinde olamazdı ama ziyanı yoktu. Zaten yazsa da iyi yazamaz, o zaman bu iş ona zevk de vermezdi. Yazdığı şey iyi olsa bile, kaç kişi bilecekti ki onu? Evet, arkasında hiçbir iz bırakmaksızın son hızla çöle doğru ilerlemenin ziyanı yoktu.

Birden, El Ga'a'daki otele gitmekte olduklarını anımsadı. Yine gece olmuştu ve hâlâ gidecekleri yere varmış değillerdi. Bir yerde bir çelişki vardı, onun farkındaydı ama ne olduğunu arayacak gücü yoktu. Ara sıra ateşinin yükselip kudurduğunu biliyordu. O ateş de ayrı bir varlık gibiydi. Port'un gözünün önüne, atışa hazırlanan beysbol oyuncusunun hayalini getiriyordu. Bu hayalde kendisi toptu. Döne döne uçuyor, bir süre boşlukta yol alıyor, uçarken de eriyip gidiyordu.

Tepesine dikilip duruyorlardı. Upuzun, zorlu bir mücadele olmuş, çok yorulmuştu. Biri Kit, öbürü de bir askerdi. Konuşuyorlardı ama söyledikleri bir anlam taşımıyordu. Port onları orada, tepesine dikilmiş durumda bıraktı, geldiği yere döndü.

Asker, "Ha burada olmuş, ha Sidibel-Abbès'in herhangi bir yerinde," diyordu. "Tifoda tek yapılabilecek şey, hastanede bile olsa, ateşi elden geldiğince düşük tutmak ve beklemektir. Gerçi Sbâ'da elimizde ilaç az ama bunlar..." Yatağın yanında başaşağı edilmiş kutudan dökülen hapları işaret etti, "...ateşi düşürmeye

yeter. O da az şey değil!"

Kit ona bakmadı. "Ya peritonit?" diye sordu alçak sesle.

Yüzbaşı Broussard kaşlarını çattı. "Komplikasyon aramayın, madam," dedi ciddi bir sesle. "Onsuz da yeterince kötüdür zaten. Evet, tabii, peritonit, zatürree, kalbin durması... Kim nereden bilebilir? Üstelik siz de belki El Ga'a'nın ünlü menenjitine yakalanmış olabilirsiniz. Madam Luccioni'nin sizi nezaketle uyardığı hastalığa. *Bien sûr!** Hatta belki şu anda burada, Sbâ'da, kolera mikrobu taşıyan elli hasta vardır. Varsa da size söylemezdim zaten."

"Neden ama?" Kit sonunda başını kaldırıp ona baktı.

"Hiç yararı olmaz da ondan. Hem zaten moralinizi bozar. Yo, hayır. Hastaları ayırıp karantinaya alırım, hastalığın yayılmaması için önlem alırım, başka da bir şey yapmam. Elimizdekiler bize her zaman yeter zaten. Burada tifolu bir adam var. Ateşini düşürmek zorundayız o kadar. Onun peritonit olasılığı, sizin menenjit olasılığınız, beni hiç ilgilendirmez. Gerçekçi olmanız gerek, madam. Gerçeğin dışına çıktınız mı, herkese zararınız olur. Yalnızca ona iki saatte bir bu ilaçları vermekle yetineceğiz, içebildiği kadar çok çorba içirmeye çalışacağız. Aşçının adı Zina. Ara sıra mutfağa, onun yanına gidip ateşin sönmediğinden, koca bir tencere dolusu çorbanın her an hazır olduğundan emin olsanız, fena olmaz. Zina harikadır. On iki yıldır bize yemek pişirir ama bütün yerlileri her zaman denetlemek de iyi bir akıldır. Unutur onlar. Evet... Şimdi madam, izninizle ben işimin başına dönmek zorundayım. Adamlardan biri öğleden sonra evime gidip size söz verdiğim şilteyi getirecek. Fazla rahat olmayacaktır ama elden ne gelir? Şu anda Sbâ'dasınız, Paris'te değil." Kapıya vardığında durup döndü. *"Enfin, madame, soyez courageuse!"*** diyerek yine kaşlarını çattı, sonra çıktı.

Kit hiç kıpırdamaksızın durmuş, küçük, çıplak odaya bakıyordu. Kapı bir yanda, pencere öbür yandaydı. Port titrek bir kamp yatağına yatırılmış, yüzünü duvara dönmüş, düzenli soluklar alıp veriyordu. Çarşaf başının tepesine kadar çekilmişti.

* Fr. Kuşkusuz! (ç.n.)
** Fr. Sonuç olarak, madam, cesaret! (ç.n.)

Burası tek odadan ibaret Sbâ hastanesiydi. Kentin tek doğru dürüst, çarşaflı, battaniyeli yatağı buradaydı. Port'un o yatakta olabilmesinin nedeni de askeri kuvvetlerden kimsenin şu sırada hastalanmamış olmasıydı. Dışarıdaki kerpiç bir duvarın üzerinden gökyüzünün acı veren ışığı içeriye doluyordu. Kit yüzbaşının kendisi için verdiği fazla çarşafı aldı, katlayıp pencerenin boyunda küçük bir dikdörtgen oluşturdu, Port'un valizinden bir kutu raptiye çıkardı, açık kısmı kapattı. Pencerenin yanında dururken bile kentin sessizliğinin farkındaydı. Binlerce kilometre boyunca hiç yaşayan canlı yok sanırdı insan. Sahra'nın ünlü sessizliği. Acaba günler geçerken de şimdiki gibi her aldığım soluğun sesini böyle şiddetli bir biçimde duyabilecek miyim diye merak etti. Yutkunurken tükürüğünün çıkardığı o gülünç sese alışabilecek miydi? Hep bu kadar sık yutkunmak zorunda mı kalacaktı?

Yumuşacık bir sesle, "Port," dedi. O kıpırdamadı. Kit odadan dışarı, kum zeminli avlunun kör edici ışığına çıktı. Görünürlerde kimsecikler yoktu. Alev saçıyormuş gibi görünen beyaz duvarlardan, ayaklarının altındaki kıpırdamayan kumlardan ve gökyüzünün mavi derinliklerinden başka hiçbir şey yoktu. Birkaç adım attı, kendini çok hasta hissetti, dönüp tekrar odaya girdi. Oturacak sandalye yoktu. Bir tek o kamp yatağı, yanında da küçük bir kutu. Kit valizlerden birinin üzerine oturdu. Valizin sapından bir etiket sallanıyordu. Üzerinde, "*yolculukta gerekli*" diye yazılıydı. Bu oda tıpkı bir depo odası gibi, alabildiğine kişiliksizdi. Bavullar orta yerde dururken, getirilecek şilteyi koymaya bile yer kalmıyordu. Bavulları köşeye çekip üst üste koymak, yüksek bir kule oluşturmak şarttı. Kit ellerine, sonra lezar botlar içindeki ayaklarına baktı. Odada ayna yoktu. Bir başka bavula uzanıp el çantasını kaptı, içinden pudriyerini ve rujunu çıkardı. Pudriyeri açtığında, yüzünü o küçük aynada görebilecek kadar ışık olmadığını anladı. Kapı aralığında durup yavaş yavaş, dikkatle makyajını yaptı.

"Port," dedi yine. Sesi deminki kadar hafifti. O solumayı sürdürdü. Kit el çantasını bavula koydu, kolundaki saate baktı, bir kere daha parlak ışıklı avluya çıktı. Bu kez gözünde koyu renk güneş gözlüğü vardı.

Kale, kente hâkim bir kum tepesinin üzerindeydi. Dış duvarın

koruduğu bir dizi binadan oluşuyordu. Ayrı bir kent gibiydi burası. Çevredeki manzaraya yabancı, sapına kadar da askerdi. Kit çıkarken, kapıdaki yerli nöbetçiler ona ilgiyle baktılar. Her yanı kum renginde olan kent, tek katlı, yassı damlı evleriyle aşağıya serilmiş, yatıyordu. Kit öbür yana döndü, duvar boyunca yürüdü, kısa bir süre tırmandı, kendini tepenin doruğunda buldu. Sıcakla ışık birleşince başını döndürüyor, kumlar pabuçlarına doluyordu. Çocuk sesleri, köpek havlamaları. Yerin gökle birleştiği yer her yönde belli belirsiz, kıpır kıpır bir sisle kaplıydı.

"Sbâ," dedi Kit yüksek sesle. Bu sözcük onun için hiçbir anlam ifade etmiyor, aşağıdaki rastgele dizilmiş kulübelerden oluşan biçimsiz kümeyi bile çağrıştırmıyordu. Odaya geri döndüğünde, birinin orta yere dev bir porselen oturak bırakmış olduğunu gördü. Port sırtüstü yatıyor, tavana bakıyordu. Üstündeki örtüleri de atmıştı.

Kit hızla yatağa yürüyüp onun üstünü örttü. Örtülerin kenarlarını sıkıştıracak bir yer yoktu. Sonra derece koyup onun ateşine baktı. Biraz düşmüştü.

Birdenbire Port, "Yatak sırtımı acıtıyor," dedi. Sesi biraz soluk soluğa çıkmıştı. Kit geri çekilip yatağı inceledi. Orta yeri iyice çöküktü.

"Az sonra onarırız," dedi. "Şimdi sen uslu dur ve üstün kapalı olsun."

Port ona sitem dolu gözlerle baktı. "Benimle çocukmuşum gibi konuşman gerekmez," dedi. "Ben hâlâ aynı insanım."

Kit rahatsız bir sesle gülerek, "İçgüdüsel herhalde," dedi. "Hasta bir insanla konuşurken farkında olmadan oluyor. Özür dilerim."

Şilte geldiğinde, Kit getiren Arap'ı yollayıp bir kişi daha çağırttı. Birlikte Port'u yataktan kaldırdılar, yere serdikleri şilteye yatırdılar. Sonra Kit onlara, bavullardan bazılarını kamp yatağının üzerine koymalarını söyledi. Bu iş bitince Araplar gitti.

"Sen nerede yatacaksın?" diye sordu Port.

"Yerde, senin yanı başında."

Port başka bir şey söylemedi. Kit ilaçlarını verdi, "Şimdi uyu," dedi. Sonra kale kapısına çıktı, nöbetçilerle konuşmaya çalıştı.

Adamlar Fransızca bilmiyor, Kit işaretlerle laf anlatmaya ça-

lışırken habire, *"Non, m'si"** deyip duruyorlardı. Oraya yakın bir kapıda Yüzbaşı Broussard belirdi, gözlerinde bir kuşkuyla Kit'e baktı. "İstediğiniz bir şey mi var, madam?"

"Birinin benimle pazara kadar gelmesini, birkaç battaniye satın almama yardım etmesini istiyorum."

*"Ah, je regrette, madame,"*** dedi adam. "Burada size öyle bir hizmet verebilecek kimse yok. Yalnız gitmenizi de öğütleyemem ama eğer isterseniz size evimden birkaç battaniye yollayabilirim."

Kit ona çok teşekkür etti, avluya döndü, odanın kapısından içeri baktı. Oraya girmekten nefret ediyordu. "Bir hücre burası," diye düşündü. "Ben burada bir tutukluyum. Ne kadar zaman için? Tanrı bilir." Odaya girdi, kapının yanındaki bir bavulun üstüne oturdu, gözlerini yere dikti. Sonra yerinden kalkarak bir çanta açtı, Boussif'den ayrılmadan önce satın aldığı kalın Fransız romanını çıkardı, birazcık okumaya çalıştı. Beşinci sayfaya geldiğinde, avludan birinin yaklaşmakta olduğunu duydu. Genç bir Fransız askeri üç devetüyü battaniye getiriyordu. Kit kalktı, o girebilsin diye yana çekildi: *"Ah, merci, comme vous êtes aimable!"**** Ama adam hâlâ kapının dışında duruyor, battaniyeleri o alsın diye öne doğru uzatıyordu. Kit aldı, hepsini yere, ayaklarının dibine koydu. Başını kaldırdığında asker uzaklaşmaya başlamıştı bile. Bir an onun arkasından bakakaldı. Sonra kendi eşyaları arasından birtakım giysileri toplamaya koyuldu. Bunlar, battaniyeler serildiğinde, dolgun dursun diye altına konabilecek şeylerdi. Sonunda kendi yatağını da yaptı, üzerine uzandı, rahat edince, buna hem şaşırdı, hem sevindi. Birden uyumak için dayanılmaz bir istek duydu. Port'a ilacını vermesine daha bir buçuk saat vardı. Gözlerini kapadı, bir an için El Ga'a'dan Sbâ'ya gelirken bindikleri kamyona geri döndü. Sallantı duygusu uyumasına yardımcı oldu, çabucak kendinden geçti.

Yüzüne bir şeyin değmesiyle uyandı. Doğruldu, ortalığın karanlık olduğunu gördü. Odada biri dolaşıyordu. "Port!" diye bağırdı. Bir kadın sesi duyuldu: *"Voici mangi, madame."***** Tam

* Fr. Hayır, bayan. (ç.n.)
** Fr. Ah, üzgünüm, madam. (ç.n.)
*** Fr. Ah, teşekkür ederim. Ne kadar iyisiniz! (ç.n.)
**** Fr. İşte yiyecek, madam. (ç.n.)

yanında duruyordu kadın. Avludan biri yaklaşmaktaydı. Elinde taşınabilir bir karpit lambası vardı. Kapıdan bir erkek çocuk girdi, lambayı yere bıraktı. Kit başını kaldırdı, iri kemikli kadını gördü. Gözleri hâlâ çok güzeldi. Bu Zina olmalı, diye düşündü, ona adıyla seslendi. Kadın gülümsedi, eğildi, tepsiyi yere, Kit'in yatağının yanına koydu, sonra da dönüp çıktı.

Port'a yedirmek kolay değildi. Çorbanın çoğu çenesinden boynuna akıyordu. Kit mendiliyle onun ağzını silerken, "Belki yarın yemek için doğrulup oturabilecek kadar iyi hissedersin kendini," dedi. "Belki," diye mırıldandı Port.

"Ah, Tanrım!" diye bağırdı Kit birden. Uyuyakalmıştı. İlaçların saati çoktan geçmişti. Onları Port'a verdi, yutabilmesi için biraz ılık su içirdi. Port yüzünü buruşturdu. "Su," dedi. Kit sürahiyi kokladı. Buram buram klor kokuyordu. İlaç tabletlerinden yanlışlıkla iki tane atmıştı sürahiye. "Sana bir zarar vermez," dedi.

Kendi yemeğini iştahla yedi. Zina fena bir aşçı değildi. Bir yandan yerken, bir yandan Port'a bakıyordu. Onun yine uyumaya başladığını gördü. Haplar her seferinde bu etkiyi yapıyordu . Yemekten sonra kısa bir yürüyüş yapmayı düşündü ama Yüzbaşı Broussard'ın nöbetçilere onu geçirmemeleri için emir vermiş olabileceğinden korktu. Avluya çıktı, yıldızları seyrederek birkaç tur attı. Kalenin öbür ucunda bir akordeon çalınıyordu. Sesi pek hafif gelmekteydi. Odaya döndü, kapıyı kapadıktan sonra kilitledi, soyunup Port'un yanındaki battaniyelerin üzerine uzandı ve lambayı yakınına çekti. Böylelikle okuyabilecekti ama ışığın yeterince güçlü olmadığını fark etti. Çok da hareketli, titreyen bir ışıktı zaten. Gözleri yanmaya başladı. Koku da tiksindiriyordu onu. İstemeye istemeye lambayı üfleyip söndürdü, oda koyu bir karanlığa gömüldü. Uzanıp yatmasıyla sıçrayarak kalkması bir oldu. Yerde emekleyip kibriti aramaya başladı. Lambayı yaktığında, deminkinden bile beter koktuğunu duydu. Kendi kendine, ama dudaklarını da kıpırdatarak, "Her iki saatte bir, her iki saatte bir," diye söylendi.

Gece hapşırarak uyandı. Önce bunu lambanın kokusuna yordu ama elini yüzüne götürdüğünde tozları hissetti. Parmaklarını yastığın üzerinde kaydırdı, oranın da tozla kaplı olduğunu anladı. Dı-

şarıdaki rüzgârın sesini ancak o zaman fark edebildi. Deniz kükremesi gibi bir sesti. Port'u uyandırmaktan korkarak, yaklaşan bir aksırığı bastırmaya çalıştı ama başaramadı. Ayağa kalktı. Oda soğuk gibiydi. Port'un robdöşambrını buldu, getirip onun üzerine serdi. Bavuldan iki mendil çıkardı, birini yüzünün alt kısmına haydutların yaptığı gibi bağladı. Ötekini Port için çıkarmıştı. Onunkini de ilaçlarını içirmek için uyandırdığı zaman bağlamaya karar verdi. Daha yirmi dakika vardı. Uzandı, battaniyeleri kıpırdatınca çıkan toz yüzünden bir kere daha hapşırdı. Hiç kıpırdamadan yattı, rüzgârın çıkardığı öfkeli sesleri dinlemeye koyuldu.

"İşte, dehşetin tam orta yerindeyim," diye düşündü. Durumu abartmaya çalışıyor, artık en kötüsünün olmuş olduğuna kendini inandırmaya uğraşıyordu ama beceremedi. Rüzgârın apansız çıkışı da yeni bir işaretti. O işaret gelecek zamana dönüktü. Kapının altından üfürürken çıkardığı ses, kendine özgü, hayvan sesini andırır bir sesti. Keşke aldırmayabilse, kendini rahat bıraksa, umut kalmadığı gerçeğini görerek ona göre yaşayabilseydi ama bilmeye, emin olmaya, hiçbir zaman olanak yoktu. Gelecek zamanın bir tek değil, birkaç olası boyutu vardı. İnsan umudundan bile vazgeçemiyordu. Rüzgâr esecek, tozlar çökecek ama zaman yine de bilinmez bir biçimde, bir değişiklik daha getirecekti. O da mutlaka korkunç bir değişiklik olacaktı. Çünkü gelecek zaman, şimdiki zamanın devamı olmayacaktı.

Gecenin geri kalanında hep uyanık kaldı, Port'a ilaçlarını düzenli olarak verdi, aralarda dinlenmeye çalıştı. Port'u her uyandırışında, o söz dinleyip kendinden istenen şeyleri yapıyor, hapları ve suyu hiç konuşmadan, hatta gözlerini bile açmadan yutuyordu. Şafağın solgun, hasta ışığında, Kit onun hıçkırarak ağlamaya başladığını duydu. Paniğe kapılarak doğruldu, onun başının bulunduğu köşeye baktı. Yüreği gümbür gümbür atıyor, tanımlayamadığı yabancı bir duygu, içinde kıpır kıpır ediyordu. Bir süre dinlendi, hissettiği şeyin acıma duygusu olduğuna karar verdi, eğilip ona yaklaştı. Hıçkırıklar mekanik olarak çıkıyordu. Diyaframdan gelen hıçkırma gibiydi. Yavaş yavaş heyecan duygusu öldü ama Kit oturur durumda, iki sesi dinlemeye devam etti... Odanın içindeki hıçkırıkları ve dışındaki rüzgârı. Kişiliksiz iki doğal ses. Kısa

bir sessizlikten sonra Port'un apansız, net bir sesle, "Kit, Kit," dediğini duydu. Gözleri iri iri açılarak, "Evet?" dedi ama Port karşılık vermedi. Neden sonra Kit tekrar battaniyenin altına süzüldü, bir süre uyukladı. Uyandığında sabahtı. Uzaklardaki güneşin alevli ışıkları havadaki taneciklerle birlikte elekten geçirilmiş gibi dökülüyordu; ısrarcı rüzgâr o zayıf ışığı da süpürüp götürecekmiş gibiydi.

Kit kalktı, soğuk odanın içinde kazık gibi dolaştı, tuvaletini yaparken elden geldiğince az toz kaldırmaya uğraştı ama her şeyin üzerini kalın bir toz tabakası kaplamıştı. Kit kendi işlerliğinde bir kusur bulunduğunu fark etti. Zihni tamamen uyuşmuştu sanki. Orada bir şeyin eksikliğini duyuyordu. İçinde koskocaman bir kör nokta vardı... Ama onun yerini saptayamıyordu. Elleri cisimlere, giysilere dokunurken, zihni o elleri çok uzaklardan seyrediyormuş gibiydi. "Buna bir son verilmeli," dedi kendi kendine. "Bunun bitmesi şart." Ama tam ne demek istediğini bildiği yoktu. Hiçbir şey bitemezdi; her şey her zaman sürüp giderdi.

Zina geldi. Tepeden tırnağa kocaman, beyaz bir battaniyeye sarınmıştı. Kapıyı arkasından çarparak kapayıp rüzgârın girmesini engelledikten sonra, o battaniyenin kıvrımları arasından, üzerinde bir çaydanlıkla bir bardak olan tepsiyi çıkardı. Eliyle gökyüzünü işaret ederek *"Bonjour, madame. R'mleh bzef"** dedi ve tepsiyi şiltenin yanına, yere bıraktı.

Sıcak çay ona biraz güç verdi. Kit hepsini içti, bir süre oturup rüzgârı dinledi. Birdenbire, Port için bir şey gelmediğini fark etti. Çay ona yetmezdi. Zina'yı bulmaya, Port'a süt vermek mümkün mü, diye sormaya karar verdi. Çıkıp avluda durdu, rüzgârın öfkesi karşısında çok zayıf kalan bir sesle, "Zina! Zina!" diye seslendi, soluk alırken dişlerinin arasına kumlar doldu.

Kimse görünmedi. Kit duvara oyulmuş kovuklara benzeyen birkaç boş odaya girip çıktıktan sonra mutfağa giden geçidi keşfetti. Zina oradaydı. Yere çömelmişti ama Kit ne istediğini ona anlatamadı. Yaşlı kadın birtakım el hareketleriyle ona, gidip Yüzbaşı Broussard'ı çağıracağını ve onu oraya yollayacağını anlattı. Loş odaya döndüğünde, Kit yine battaniyelerin üzerine uzandı.

* Fr. ve Ar. Günaydın madam. Çok güzel (ç.n.)

Öksürüyor, gözlerinden, yüzünden kumları silmeye çalışıyordu. Port hâlâ uyanmamıştı.

Yüzbaşı odaya geldiğinde Kit hemen hemen uyuyor gibiydi. Adam devetüyü gocuğunun kukuletasını başından indirdi, silkindi, sonra kapıyı arkasından kapayıp gözlerini kısarak odanın karanlığında çevresine bakındı. Kit ayağa kalktı. Hastanın durumu hakkında beklenen sorular ve açıklamalar sıralandı ama Kit süt isteyince, adam ona acıyan gözlerle baktı. Konserve kutularındaki sütler hep vesikayla veriliyordu, üstelik ondan yalnızca emzikli anneler yararlanabiliyordu. "Koyun sütü ise her zaman ekşi ve içilecek gibi değil," dedi adam. Kit'e sanki bu adamın kendisine bakışında bir kuşku varmış, Kit'in gizli amaçları olduğundan kuşku duyuyormuş gibi geliyordu. Bu suçlayan bakışlar karşısında duyduğu güceniklik, birdenbire kaybolan gerçeklik duygusunun bir kısmını yeniden kazanmasına yaradı. "Herkese böyle bakmadığından eminim," diye geçirdi içinden. "O halde bana neden böyle bakıyor? Allah belasını versin!" Ama adama her bakımdan öylesine bağımlıydı ki, bu tepkilerini ona belli etmeyi asla göze alamazdı. Ümitsiz gözükmeye çalışarak durdu öylece. Sağ eli şefkat duygusunu gösterircesine Port'un başına uzanmıştı. Böylelikle yüzbaşının yüreğini yumuşatabilmeyi umuyordu. Bu adam isterse, ona dünya kadar konserve süt bulabilirdi. Bu konuda hiç kuşkusu yoktu Kit'in.

"Süt zaten kocanız için tümüyle yararsız bir şey, madam," dedi adam kuru bir sesle. "Yaptırdığım çorba yeterlidir, ayrıca daha kolay sindirebileceği bir şeydir. Zina'yla hemen bir kâse yollatırım." Yüzbaşı dışarı çıktığında, toz yüklü rüzgâr hâlâ uğulduyordu.

Kit günü okuyarak geçirdi, düzenli olarak Port'un ilaçlarını verdi, yemeklerini yedirdi. Port pek konuşmak niyetinde değildi. Belki de konuşacak gücü yoktu. Kit okurken bazen içinde bulunduğu odayı, durumu birkaç dakika boyunca unutuyor, sonra başını kaldırınca yeniden anımsıyordu. Yüzüne tokat yemiş gibi oluyordu o zaman. Bir keresinde neredeyse gülecekti. Her şey o kadar olmayacak gibi, o kadar gülünçtü ki! "Sbâ," dedi kendi kendine. Tek ünlü harfi öylesine uzatmıştı ki sesi kuzu melemesine benzemişti.

Akşama doğru kitabından usandı, Port'u rahatsız etmemeye dikkat ederek yatağına uzandı. Ona doğru döndüğünde, gözlerinin açık olduğunu, birkaç santim uzaktan kendisine baktığını görünce tatsız bir şaşkınlığa uğradı. Hatta bu duygu o kadar tatsız oldu ki yerinden fırladı, gözlerini ona dikerek zorlama bir ilgiyle, "Nasıl hissediyorsun?" diye sordu. Port kaşlarını hafifçe çattı, karşılık vermedi. Kit tekleyerek devam etti. "Hapların yararı oluyor mu sence? En azından, ateşi biraz düşürüyor gibi." Bu sefer Port alçak ama net bir sesle cevap vererek onu şaşırttı. "Çok hastayım," dedi yavaşça. "Geri dönebilir miyim, bilmiyorum."

"Geri dönmek mi?" dedi Kit budala gibi. Sonra onun alnını okşadı, "İyileşeceksin," derken ağzından çıkan bu sözler kendisini bile tiksindirdi.

Birdenbire kararını verdi. Karanlık basmadan bu odadan çıkmalıydı, birkaç dakikalığına bile olsa. Bir hava değişimi. Port gözlerini kapayıncaya kadar bekledi. Sonra, o gözleri bir daha görmekten korktuğu için Port'a hiç bakmadan, çabucak yerinden kalktı ve rüzgâra çıktı. Yönü biraz değişmiş gibiydi rüzgârın. Havada daha az toz vardı. Yine de kumların yanaklarına çarptığını hissediyordu. Yüksek kerpiç duvardaki kapıdan hızla geçti, nöbetçilere hiç bakmadı, yola vardığında durmadı, dosdoğru yokuş aşağı yoluna devam etti, sonunda pazara inen yolu buldu. Aşağılarda rüzgâr daha az hissedilmekteydi. Sağda solda harmanisine sarınmış hareketsiz yatan birkaç kişi dışında, yol bomboştu. Kit sokağın yumuşak kum tabanı üzerinde ilerlerken, uzaklardaki güneş hızla karşıdaki yassı tepenin ardına kaydı, duvarlar ve kemerler alacakaranlığın o gülkurusu rengine büründü. Kit sinir bozukluğundan ileri gelen sabırsızlıkla o odadan kurtulmak istediği için kendinden biraz utanıyordu. Bu duyguyu yenmek için kendi kendine, hemşireler de tüm insanlar gibi ara sıra dinlenmek zorundadır, deyip durmaktaydı.

Pazar yerine vardı. Burası geniş, açık bir meydandı. Dört yanı beyaz badanalı, kemerli geçitlerle doluydu. İnsan başını hangi yana çevirse, sayısız kemerler tekdüze bir duygu yaratıyordu. Orta yerde birkaç deve homurdanarak yatmaktaydı. Sağda solda palmiye dallarıyla yakılmış ateşler vardı ama pazarcılar mallarını toplayıp gitmişti. O sırada kentin üç ayrı tarafından müezzinlerin

ezan okuyuşu duyuldu, Kit meydanda kalmış birkaç insanın namaz için hazırlanmaya başladığını gördü. Pazarı geçip öbür tarafa vardı, akşam ışığında duvarları kızarmış toprak evlerin bulunduğu yan yollardan birine girdi. Küçük dükkânların kapıları kapanmıştı artık. Bir teki açıktı. Kit o dükkânın önünde biraz durakladı, içeriye şöyle bir göz attı. Bere giymiş bir adam, dükkânın orta yerine yakılmış bir ateşin başına çömelmiş, parmaklarını açarak ellerini yelpaze gibi alevlere tutmaktaydı. Başını kaldırınca Kit'i gördü, yerinden kalkarak kapıya yürüdü ve "*Entrez, madame,*"* diyerek abartılı bir selam verdi. Kit yapacak başka bir şeyi olmadığı için bu söylenene uydu. Ufacık bir dükkândı. Loş ışıkta raflara konmuş birkaç top beyaz kumaş gördü. Adam lambayı hazırladı, fitiline bir kibrit tuttu, alevin yükselişine baktı. "Davud Jozef," diyerek elini uzattı. Kit biraz şaşalamıştı. Her nedense adamın Fransız olduğunu sanmıştı çünkü. Bir kere Sbâ'nın yerlisi olmadığı kesindi. Kit adamın uzattığı tabureye oturdu, birkaç dakika konuştular. Adamın Fransızcası bayağı iyiydi. Yumuşak bir sesle ve garip bir aksanla konuşuyordu. Kit birdenbire onun Yahudi olduğunu anladı. Bunu ona sorduğunda, adam şaşırmış gözüktü. Bir yandan da eğlenir gibi bir hali vardı. "Tabii," dedi, "namaz saatinde dükkânı açık tutarım. Çünkü namaz dönüşü mutlaka bir iki müşteri uğrar." Sbâ'da Yahudi olarak yaşamanın zorluklarından konuştular, sonra Kit ona kendi derdini anlatmaya koyulduğunu fark etti. Askeri garnizonda tek başına yatmakta olan Port'u anlattı. Adam tezgâha dayanmıştı. Kit'e kara gözleri sevecenlik ve anlayışla parlıyormuş gibi geldi. Emin olmasa da bu bir anlık sezgi bile, ona buralarda gördüğü insanların bu duygudan ne kadar acımasızca yoksun olduğunu ilk kez anımsattı, kendisinin de farkında olmadan bu duyguyu nasıl özlediğini gözlerinin önüne serdi. Bu yüzden konuşmayı sürdürdü, hatta belirtiler ve işaretlerle ilgili duygularından bile söz etti. Sonra birden susarak adama biraz korkuyla baktı ve güldü. Oysa, adam çok ciddiydi. Kit'i çok iyi anlıyormuş gibiydi. "Evet, evet," diyerek düşünceli bir tavırla sakalsız çenesini sıvazladı. "O konuların tümünde haklısınız."

Mantıksal olarak böyle bir söz Kit'e güven vermemeliydi ama adamın onunla aynı görüşte olması ona çok tatlı bir rahatlama

* Fr. Buyrun, hanımefendi. (ç.n.)

duygusu verdi. Adam devam ediyordu. "Yaptığınız tek hata, korkmak. O büyük bir hatadır. İşaretler bize kendi iyiliğimiz için gelir, zarara uğrayalım diye değil. Ama korktuğunuz zaman onları yanlış yorumlayabilirsiniz, iyi şeyler yapacağınız yerde kötü şeyler yapabilirsiniz."

"Ama korkuyorum *ben*," dedi Kit. "Bunu nasıl değiştirebilirim? Olanaksız."

Adam ona bakıp başını iki yana salladı. "Yaşamanın yolu bu değil," dedi.

"Biliyorum." Kit hüzünlenmişti.

Dükkâna bir Arap girdi, Kit'e iyi akşamlar diledi, bir paket sigara aldı. Çıkarken döndü, kapının hemen içine tükürdü ve sonra harmanisinin kukuletasını omzundan tiksintiyle savurarak yürüdü gitti. Kit, Davud Jozef'e baktı.

"Mahsus mu tükürdü?" diye sordu.

"Evet," diye güldü adam. "Belki de hayır. Kim nereden bilebilir? Buraya öyle çok tükürüldü ki artık görmüyorum bile. Anlıyor musunuz? Sbâ'da oturan bir Yahudi olsaydınız, korkmamayı öğrenirdiniz! En azından, Tanrı'dan korkmamayı öğrenirdiniz. Tanrı'nın, en kötü halinde bile, asla insanlar gibi zalim olmadığını anlardınız."

Adamın söylediği şey birden Kit'e çok saçma geldi. Ayağa kalktı, eteğini düzeltti, gitmesi gerektiğini söyledi.

"Bir dakika." Adam dipteki perdenin arka tarafına geçti, elinde küçük bir paketle döndü. Tezgâhın arkasına geçtiğinde, kişiliğinden uzaklaşarak o dükkâncılara özgü havaya bürünmüştü. Paketi Kit'e uzatırken alçak sesle, "Kocanıza süt vermek istediğinizi söylemiştiniz," dedi. "Burada iki kutu süt var. Bizim bebeğin vesikasıyla alınmıştı." Elini kaldırıp Kit'in bir şey söylemesini engelledi. "Ama bebek ölü doğdu. Geçen hafta. Vaktinden önce. Seneye bir bebeğimiz daha olursa yine süt alırız."

Kit'in acılı yüzünü görünce güldü. "Size söz veriyorum," dedi. "Karım haberi verir vermez kuponlar için başvuracağım. Sorun çıkmaz. *Allons!** Şimdi neden korkuyorsunuz?" Kit karşısında hareketsiz dururken paketi kaldırıp öyle kesin bir biçimde uzattı ki, Kit de otomatik olarak elini uzatıp aldı. İçinden, böyle du-

* Fr. Haydi! (ç.n.)

rumlarda insan duygularını sözle anlatmaya kalkışmamalı, diye düşündü. Adama teşekkür edip kocasının çok memnun olacağını söyledi, birkaç güne kadar yine görüşeceklerini umduğunu belirterek dükkândan çıktı. Gece inerken rüzgâr yine şiddetlenmişti. Kit kaleye giden yokuşu tırmanırken ürperiyordu.

Odaya girdiğinde, ilk iş olarak lambayı yaktı. Sonra Port'un ateşine baktı, daha da yükselmiş olduğunu görünce dehşete düştü. Haplar artık etkisiz kalmaya başlamıştı. Port parlak gözlerinde alışılmamış bakışlarla bakıyordu.

"Bugün benim doğum günüm," diye mırıldandı.

"Hayır, değil," dedi Kit kesin bir sesle. Sonra bir an düşündü, sahte bir merakla, "Gerçekten öyle mi?" diye sordu.

"Evet. Beklediğim doğum günüm buydu."

Kit ona ne demek istediğini sormadı. Port yine sordu: "Dışarısı güzel mi?"

"Hayır."

"Keşke evet diyebilseydin."

"Niçin?"

"Dışarısının güzel olmasını isterdim."

"Herhalde güzel de denebilir ama yürüyerek dolaşılmayacak kadar tatsız."

"Eh, biz dışarıda değiliz," dedi Port.

Konuşurken sesinin alçak çıkması, bir an sonra yükselen acı iniltilerini daha da yüksekmiş gibi gösterdi. "Ne oldu?" diye bağırdı Kit büyük bir telaşla. Ama Port onu duymuyordu. Kit şilteye diz çöküp ona baktı, ne yapacağını bilemedi. Port yavaş yavaş sessizleşti ama gözlerini açmadı. Kit bir süre örtülerin altında hareketsiz yatan vücuda baktı. Göğsü hızlı soluklarla inip inip kalkıyordu. "İnsan olmaktan çıktı," dedi kendi kendine. Hastalık insanı ilk haline döndürüyordu. İçinde kimyasal süreçlerin sürüp gittiği bir kabuk. İstemdışının anlamsız boyunduruğu. Kit'in yanı başında şu anda uzanmış olan şey, en sonuncu tabunun ta kendisiydi, aklın ötesinde, çaresiz ve korkunç. Yutkunarak ağzına gelen midesini bastırdı.

Kapı vuruluyordu. Zina, Port'un çorbasını getirmişti, yanında Kit için de bir tabak kuskus vardı. Kit işaretle, hastaya yemeği onun yedirmesini istediğini anlattı. Yaşlı kadın buna çok sevinmiş gibiydi. Port'u doğrulması için razı etmeye çalıştı. Soluğunun

biraz sıklaşması dışında Port'ta bir tepki görünmedi. Kadın sabırlı ve azimliydi ama bunlar da işe yaramıyordu. Kit çorbayı kenara kaldırmak zorunda kaldı, sonradan Port acıkırsa, ona süt verebileceğini hesapladı. İçine biraz sıcak su katabilirdi sütün.

Rüzgâr yine esiyordu ama dünkü kadar azgın değildi. Hem bugün başka bir yönden esmekteydi. Sürekli olarak pencerenin çevresindeki çatlaklarda iniltiler çıkarıyor, oraya raptiyelenmiş çarşafı kıpırdatıp duruyordu. Kit lambanın beyaz alevli fitiline baktı, odadan fırlayıp kaçma isteğini gemlemeye çalıştı. Bu artık o eski, tanıdık korku değildi; giderek artan bir iğrenmeydi.

Ama kımıldamaksızın yattı, kendini suçluyordu: "İçimde ona karşı bir görev duygusu olmasa bile en azından varmış gibi yapabilirim." Bu hareketsizliğinde bir de kendini cezalandırma unsuru vardı. "Ayağın uyuşsa bile kıpırdatmayacaksın onu. İnşallah canın acır." Zaman geçiyor, geçişi ancak rüzgârın odaya girmeye uğraşırken kopardığı çığlıklardan anlaşılıyordu. Çığlık yükseliyor, alçalıyor, ama hiçbir zaman tam anlamıyla dinmiyordu. Birden Port derin derin içini çekti, şiltenin üzerinde yatış biçimini değiştirdi. Sonra da... inanılmayacak şey... konuşmaya başladı.

"Kit." Sesi hafif çıkıyordu ama konuşması düzgündü. Kit soluğunu tuttu. En ufacık bir hareketi, Port'un mantıkla olan ince bağını koparacakmış gibi geliyordu ona.

"Kit."

"Evet."

"Dönmeye uğraşıyordum. İşte." Gözlerini açmıyordu.

"Evet..."

"Ve işte döndüm."

"Evet!"

"Seninle konuşmak istedim. Burada kimse yok mu?"

"Hayır, hayır!"

"Kapı kilitli mi?"

"Bilmiyorum." Kit kalktı, kapıyı kilitledi, sonra yatağına döndü. Bunların hepsini bir tek hareketin akışı içinde yapmıştı. "Evet, kilitli."

"Seninle konuşmak istedim."

Kit ne diyeceğini bilemiyordu. "Sevindim," dedi.

"Söylemek istediğim öyle çok şey vardı ki! Nelerdi bilmiyorum. Hepsini unuttum."

Kit onun elini hafifçe okşadı. "Hep öyledir."

Port bir an sessiz yattı.

Kit neşeli bir sesle, "Biraz sıcak süt istemez misin?" diye sordu.

Port kederli gibiydi. "Vakit yok bence. Bilmiyorum."

"Ben hazırlayayım sana," dedi Kit. Doğrulup oturdu, serbest kaldığına sevinmişti.

"Lütfen burada kal."

Kit yine uzandı, mırıldandı. "Kendini daha iyi hissettiğine sevindim. Konuştuğunu duyunca ne kadar farklı duygular doluyor içime, bilemezsin. Deli oluyordum burada. Etrafta kimseler yok..." Sustu, zihninin gerilerinde isterinin hız toplamaya başladığını hissetti ama Port onu duymamış gibiydi.

"Lütfen burada kal," diye yineledi, elini çarşafın üzerinden kararsız bir hareketle kaydırdı. Kit o elin kendi elini aradığını biliyordu. Kendini zorlayıp uzanmayı, o eli tutmayı başaramadı. O anda, bir şeyi reddetmekte olduğunun bilincine vardı, gözlerine yaşlar doldu... Port'a acımaktan doğan gözyaşları. Ama yine de kıpırdamadı.

Port bir kere daha içini çekti. "Çok hastayım. Korkunç durumdayım. Korkmak için bir neden yok ama ben korkuyorum. Bazen sanki burada değilim. Bundan hoşlanmıyorum. Çünkü çok uzaklarda ve yalnız oluyorum öyle zamanlarda. Kimse oraya asla ulaşamaz. Fazla uzak ve ben orada yalnızım."

Kit onu durdurmak istedi ama bu alçak mırıltılar ırmağının ardında deminki yakarışı da seziyordu: "Lütfen burada kal!" Ayağa kalkıp dolaşmazsa, onu susturma gücünü kendinde bulamayacağını anlıyordu. Oysa bu sözler kendini çok zavallı hissetmesine yol açıyordu. Sanki Port rüyalarından birini anlatıyordu. Hatta ondan daha beter.

"O kadar yalnızım ki, yalnız olmamak nasıl bir şeydi, onu bile unuttum," diyordu Port. Ateşi çıkacaktı. "Oradayken dünyada başka biri olmanın nasıl bir şey olabileceğini düşünemiyorum, çünkü orada olduğum zaman, burada olduğum zamanları anımsayamıyorum; yalnızca korkuyorum. Oysa buradayken, orada olduğum zamanı anımsayabiliyorum. Keşke anımsamasam. Aynı anda iki şey birden olmak çok kötü. Bunu biliyorsun, değil mi?"

Eli çaresizlik içinde onunkini aradı. "Biliyorsun bunu, değil mi? Ne kadar korkunç olduğunu anlıyor musun? Anlaman gerek." Kit o elin kendininkini tutmasına ve sonra ağzına götürmesine izin verdi. Port çatlamış dudaklarını Kit'i derinden sarsan bir içtenlikle o elin üzerinde gezdirdi. Kit o anda ensesindeki tüylerin dimdik ayaklandığını hissetti. Onun dudaklarının açılıp kendi eklemleri üzerine kapanışını seyretti, o sıcak soluğu parmaklarında duydu.

"Kit, Kit. Korkuyorum ama hepsi o kadar da değil. Kit! Bunca yıldır ben senin için yaşadım. Bilmiyordum ama şimdi biliyorum. Biliyorum! Ama sen uzaklaşıp gidiyorsun." Port dönüp onun kolunun üzerine yatmaya çalıştı, avucundaki eli daha da sıkı tuttu.

"Gitmiyorum!" diye bağırdı Kit.

Port'un bacakları kasıldı.

"Ben buradayım!" diye bağırdı Kit daha da yüksek bir sesle. Bu sesin onun kulağına nasıl geldiğini hayalinde canlandırmaya uğraştı. O karanlık koridorlardan kaosa doğru giderken bu ses nasıl çınlıyordu acaba? Port bir süre sessiz yattı, hırıltılı soluklar alıp verdi. Kit de düşünmeye başladı: "Yalnız korkmak değil, dahası da var diyor, ama yok. O benim için yaşamadı hiç. Asla. Asla." Bu düşünceye öyle sıkı sarıldı ki, sonunda onu zihninden uzaklaştırdı. Az sonra kendini, tüm kasları gerilmiş, kafasında hiçbir düşünce olmaksızın upuzun yatar buldu. Rüzgârın o anlamsız monoloğunu dinliyordu. Bu bir süre böyle devam etti. Kit gevşeyemedi. Sonra yavaş yavaş elini Port'un çaresizlik içindeki kıskacından kurtarmaya çalıştı. Yanı başında ani ve şiddetli bir hareket oldu, döndüğünde onu yarım yamalak oturur şekilde buldu.

"Port!" diye bağırıp elleriyle kendini şilteden yukarı itti, sonra ellerini onun omuzlarına koydu. "Yatman gerek!" Tüm gücünü kullandı ama Port kımıldamadı. Gözleri açık, Kit'e bakıyordu. "Port!" diye bağırdı yine Kit. Bu sefer sesi farklı çıkmıştı. Port bir elini kaldırdı, onun kolunu tuttu.

"Ama Kit," dedi Port yumuşacık bir sesle. Birbirlerine baktılar. Kit eliyle çok hafif bir hareket yaptı, elinin onun göğsüne düşmesine izin verdi. Daha Port ona bakarken Kit'in ilk hıçkırığı yükseldi ve diğer hıçkırıklara yolu açmış oldu. Port gözlerini yine yumdu, bir an için dünyayı kollarında tutuyormuş gibi oldu... Baş-

tan başa tropik, ama fırtınanın kasıp kavurduğu sıcak bir dünyayı. "Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır, hayır," dedi. Gücü ancak bunu söylemeye yetiyordu ama daha fazlasını söyleyebilse bile, yine de yalnızca "Hayır, hayır, hayır, hayır," derdi.

Kit'in onun kolları arasında yasını tuttuğu şey, bütün bir hayatın yitirilişi değildi ama... o hayatın büyük bölümünün yitirilişiydi. En önemlisi de, bu bölüm, sınırlarını çok iyi bildiği bölümdü. Bunu bilmek acısını daha da artırıyordu. Derken içinde, yitik yıllarına ağlamaktan daha derin, son derece belirgin ve giderek büyüyen, feci bir korku hissetti. Başını kaldırıp onun yüzüne sevecenlik ve dehşetle baktı. Port'un başı bir yana devrilmiş, gözleri kapanmıştı. Kit kollarını onun boynuna sardı, alnını defalarca öptü. Sonra, yarı itip yarı yalvararak onu yeniden yatağa yatırdı, üstünü örttü. İlacını verdi, sessizce soyundu, yanına, yüzü ona dönük olarak uzandı, uyuyana kadar onu görebilmek için de lambayı yanık bıraktı. Pencereden giren rüzgâr, Kit'in içindeki o karanlık duyguyu, yalnızlığın yeni bir derinliğine dokunmuş olmayı kutluyordu.

23

Üsteğmen, alevlerin sönmeye yüz tuttuğu şömineye bakarak "Odun getir!" diye bağırdı ama Ahmet odunu israf etmekten yana değildi. İnce, budaklı dallardan küçük bir kucak daha getirdi. Annesiyle kız kardeşinin şafaktan çok önce kalkıp Hacı Muhtar'a doğru kumullar arasından yola koyulduğu o buz gibi sabahları unutmuş değildi. Eve güneş batarken dönerler, yüzleri yorgunluktan çökmüş olur, sırtlarındaki ağır yüklerin altında iki büklüm girerlerdi avluya. Üsteğmenin bir seferde şömineye attığı odun, kız kardeşinin bütün bir gün boyunca topladığı kadardı ama *kendisi* öyle yapmazdı. Odunu her zaman azar azar getirirdi. Üsteğmen bunu Ahmet'in inadı olarak kabul ediyordu. Mantıksız buluyordu ama değiştiremeyeceğini anlamıştı.

"Çılgın bir çocuk bu," dedi Üsteğmen d'Armagnac, bir yandan da vermut şişesinin ağzındaki selofanı yırtıyordu. "Ama dürüst ve sadıktır. Hizmetkârlarda esas aranması gereken nitelikler de bun-

lardır. Aptallıkla inatçılık bile kabul edilebilir, yeter ki diğer nitelikler tamam olsun. Tabii Ahmet aptal da değil. Hem de hiç değil. Bazen sezgileri benimkilerden güçlü olur. Örneğin, arkadaşınız konusunda. Onu karısıyla birlikte evime, yemeğe davet ettim. Ahmet'i yollayıp gününü bildireceğimi de kendisine söyledim. O sıra ben hastaydım. Sanırım aşçım beni zehirlemeye çalışmıştı. Söylediklerimin hepsini anlıyor musunuz, mösyö?"

*"Oui, oui,"** dedi Tunner. Kulağı dilinden iyiydi çünkü. Üsteğmenin sözlerini biraz güçlükle de olsa, izleyebiliyordu.

"Arkadaşınız çıkıp gittikten sonra Ahmet bana, 'Hiç gelmeyecek,' dedi. Ben, 'Saçma,' dedim. 'Gelecek, karısını da getirecek.' Ama Ahmet, 'Hayır,' dedi. 'Yüzünden okudum. Gelmeye niyeti yok.' Sonunda da bakın, haklı çıktı. O akşam ikisi El Ga'a'ya doğru yola koyulmuş. Ben bunu ertesi gün duyabildim. Şaşırtıcı bir şey değil mi?"

"Oui," dedi Tunner yine. Sandalyesinde öne eğilmiş, ellerini dizlerine dayamıştı. Çok ciddi görünüyordu.

"Ya, evet," diye esnedi ev sahibi. Ateşe biraz daha odun atmak üzere ayağa kalktı. "Bu Araplar insanı habire şaşırtırlar. Burada, tabii araya pek çok da Sudanlı karışmış durumda, kölelik zamanından kalma..."

Tunner onun sözünü kesti. "Ama onların artık El Ga'a'da olmadıklarını söylüyorsunuz, öyle mi?"

"Dostlarınızın mı? Değiller. Sbâ'ya gitmişler, size söylemiştim. Orada garnizon komutanı Yüzbaşı Broussard'dır. Tifo konusunda bana telgraf çeken o oldu. Biraz sert görünür ama iyi insandır. Ne var ki, Çöl ona yaramıyor. Bazılarına yarar, bazılarına da yaramaz. Bana, örneğin. Ben burada tam formumdayım."

Tunner onun sözünü bir daha kesti. "Sbâ'ya en kısa zamanda nasıl varabilirim dersiniz?"

Üsteğmen hoşgörüyle güldü. *"Vous êtes bien pressé!"*** Ama tifo durumunda, acele etmeye gerek yok. Arkadaşınızın sizi gördüğüne sevinmesi için aradan birkaç hafta geçmesi gerekir. Bu arada da o pasaporta gereksinimi olmayacaktır! Bu yüzden, telaş

* Fr. Evet, evet. (ç.n.)
** Fr. Çok aceleniz var! (ç.n.)

etmeyin." Bu Amerikalıya karşı sıcak duygular besliyordu. İlkiyle karşılaştırıldığında, bu çok daha sevimliydi. İlk gelen sinsiydi, ona belli belirsiz bir tedirginlik duygusu vermişti (ama belki de bu kendisinin o sıradaki durumundan kaynaklanıyordu). Ne olursa olsun, Tunner'ın Bou Noura'dan ayrılma konusundaki gözle görülür acelesine karşın, üsteğmen onu sevimli bir arkadaş olarak görmekte, bir süre kalması için kandırabileceğini ummaktaydı.

"Yemeğe kalır mısınız?" diye sordu.

"Ah," dedi Tunner tedirgin bir sesle. "Çok teşekkür ederim."

Önce oda vardı. Onun varlığının küçük sert kabuğunu hiçbir şey değiştiremezdi; beyaz badanalı duvarlarını, hafif kavisli tavanını, beton tabanını, ışığı engellemek için çarşaf asılmış penceresini. Hiçbir şey değiştiremezdi, çünkü hepsi o kadardı odanın... Bir de üzerinde yattığı yerdeki şilte vardı. Zaman zaman bilinci durulaşıp da gözlerini açtığında, çevresindeki eşyaları gördüğünde, aslında nerede olduğunu biliyor, o duvarları, tavanı, yeri, belleğine yerleştiriyor, bir dahaki sefer dönüşünde bu sayede yolunu bulabilmeyi umuyordu. Çünkü dünyanın gidilebilecek daha başka öyle çok yeri, öyle çok zamanı vardı ki, dönüş yolunu yine bulabileceğinden asla emin olamıyordu. Saymak olanaksız bir şeydi. Kaç saattir bu durumdaydı acaba? Bu alev alev şiltenin üzerinde ne zamandır yatıyordu? Kit'in yanı başına, yere uzandığını kaç kere görmüştü? Kendisi kaç kere bir ses çıkarmış, Kit bunun üzerine kaç kere ona dönmüş, ayağa kalkıp ona doğru gelmiş, ona su vermişti? Bu gibi şeyleri bilemiyordu, kendine sorsa da yanıtını bulamıyordu. Onun zihni bambaşka sorunlarla doluydu. Bazen yüksek sesle konuşuyordu ama bu da onu memnun etmiyordu; tersine, düşüncelerin doğal gelişimini engelliyor gibiydi. Düşünceler dudaklarından dökülürken, doğru sözcükleri bulduğundan asla emin olamıyordu. Sözcükler çok daha canlı, yönetmesi çok daha zor şeylerdi artık. O kadar ki, söylediği zaman Kit anlamamış görünüyordu. Bu sözcükler odaya dolan rüzgâr gibi zihnine giriyor, orada, karanlıkta oluşmakta olan bir düşüncenin ilk zayıf alevini söndürüyordu. Düşüncelerinde sözcükleri giderek daha az kullanmaya başlamıştı. Süreç o zaman daha hareketli hale geldi. Kendisi düşünceler zincirini izliyordu,

çünkü onların ardına takılmış durumdaydı. Geçtiği yol çoğu zaman baş döndürücü oluyor ama o yine de zinciri koparamıyordu. Manzarada hiç tekrar yoktu; hep yeni alanlardı, tehlike de adım adım artıyordu. Yavaşça, acımasızca, boyutların sayısı azalmaktaydı. Hareket edebileceği daha az yön vardı artık. Açık ve net bir süreç değildi bu. Kesin hiçbir yanı yoktu. Bu nedenle, "Bitti gitti artık," diyemiyordu ama yine de ara sıra iki ayrı boyutun bilerek, inadına birleşiverdiklerine tanık olmuştu. Sanki ona, "Bil bakalım, hangisi hangisi?" dermişçesine. Onun tepkisi ise her zaman aynıydı: Varlığının dış bölümlerinin korunmak için iç bölüme koşması duygusu, tıpkı kaleydoskopu yavaş yavaş çevirirken görülen desenlerin bazı bölümlerinin merkeze başaşağı düşmesi hareketi gibi. Merkeze! O merkez bazen dev gibi, acılı, duyarlı ve sahte olabiliyor, yaratılışın bir ucundan bir ucuna dek uzanabiliyordu. Nerede olduğunu bilmeye olanak yoktu. Her yerdeydi. Bazen de yok oluyordu. O zaman öteki merkez, hakiki olanı, minicik kara bir nokta halinde onun yerini alıyordu. Hareketsiz, inanılmayacak kadar sert, katı ve uzak. Kendisi her iki merkeze de "O" diyordu. Birinin diğerinden farkını biliyordu. Hangisinin hakiki olduğunu da biliyordu. Çünkü bir iki dakikalığına geri döndüğünde, bu odaya dönüp burayı ve Kit'i gördüğünde, kendi kendine, "Ben Sbâ'dayım," dediğinde, iki merkezi anımsayabiliyor, ikisini birbirinden ayırt edebiliyordu... İkisinden de nefret ettiği halde. Yalnızca *oradakinin* hakiki merkez olduğunu, ötekinin yanlış, yanlış, yanlış olduğunu biliyordu.

Dünyadan sürgün edilmiş birinin varoluşuydu bu. Ne bir insan yüzü, ne de bir insan vücudu görmüştü orada. Hayvan bile yoktu. Yoluna hiç tanıdık cisimler çıkmıyordu. Altta toprak yoktu, yukarıda gök yoktu ama yine de çevresi bir yığın şeyle doluydu. Bazen görüyordu onları ama aynı zamanda, bunların yalnızca işitilebilecek şeyler olduğunu da biliyordu. Bazen tamamen hareketsizdiler, yazıların basılı olduğu bir sayfa gibi ama kendisi onların alttan alta o görünmez, korkunç hareketlerinin bilincindeydi. Bunun kendisini etkileyebileceğini de biliyordu, çünkü yapayalnızdı. Bazen onlara parmaklarıyla dokunabiliyor, aynı anda onlar ağzından içeri doluşuyordu. Bunların hepsi son derece tanıdık ve tümüyle korkunçtu... Değişmez varoluş... sorgulanmaz,

ona yalnızca katlanılır. Bağırmak aklına bile gelmiyordu.

Ertesi sabah lamba hâlâ yanıyordu ve rüzgâr kesilmişti. Kit ilacı vermek için onu uyandırmamış ama aralık duran ağzından ateşini ölçebilmişti. Ateş çok daha yüksekti. Hemen dışarı fırlamış, Yüzbaşı Broussard'ı aramaya gitmişti. Onu yatağın yanına getirdiğinde, adam kesin bir şey söylemek istememiş, umutlu olmak için hiçbir neden göstermeksizin ona güvence vermeye çalışmıştı. Kit o günü çaresizlik içinde kendi yatağının kenarında oturarak, ara sıra Port'a bakarak, onun zorlukla alıp verdiği solukları dinleyerek, içindeki bir acının pençesinde kıvranışını seyrederek geçirmişti. Zina, yemekle bile aklını çelememişti Kit'in.

Gece olduğunda Zina, Amerikalı kadının hâlâ yemek yemediğini bildirince, Yüzbaşı Broussard basit bir yol seçmeye karar verdi. Odaya giderek kapıyı vurdu. Kısa bir süre sonra Kit içeriden, *"Qui est là?"** diye seslendi, sonra da kapıyı açtı. Lambayı yakmamıştı, oda arkasında kapkaranlıktı.

"Siz misiniz, madam?" Sesini sevimli çıkarmaya çalışıyordu.

"Evet."

"Biraz benimle gelebilir misiniz? Sizinle konuşmak istiyorum."

Kit onu izleyerek birkaç avludan geçti, bir ucunda alev alev bir şömine bulunan, pırıl pırıl aydınlık bir odaya girdi. Duvarlarda, yerlerde ve divanların üzerinde yerliler tarafından dokunmuş çok sayıda halı vardı. En uçta küçük bir bar, barın başında da uzun boylu, siyah bir Sudanlı barmen gördü. Bembeyaz bir türban sarmış, bembeyaz bir ceket giymişti. Yüzbaşı, Kit'e kayıtsız bir tavırla işaret etti.

"Bir şey alır mısınız?"

"Yo, hayır. Teşekkür ederim."

"Küçük bir aperitif."

Kit bu parlak ışığa karşı hâlâ gözlerini kırpıştırmaktaydı. "İçemem," dedi.

"Benimle bir Cinzano için." Barmenine işaret etti. *"Deux Cinzano."** Gelin, gelin oturun lütfen. Sizi fazla tutmayacağım."

Kit söz dinledi, uzatılan tepsiden bardağı aldı. Şarabın tadı ona

* Fr. Kim var orada? (ç.n.)
** Fr. İki Cinzano. (ç.n.)

zevk verdi ama o zevk almak istemiyordu. İçinde bulunduğu ruhsal durumdan ayrılmak, koparılmak istemiyordu. Hem yüzbaşının kendisine her bakışında gözlerinde beliren o kuşku ışığını hâlâ görebiliyordu. Adam oturup içkisini yudumladı, bir yandan da onun yüzünü inceledi. Kit'in ilk başta sandığı gibi biri olmadığına karar vermeye çok yaklaşmıştı. Belki bu kadın gerçekten hasta bir adamın karısıydı yalnızca.

"Garnizon komutanı olarak, Sbâ'dan geçen insanların kimliğini denetlemek gibi bir sorumluluğumuz var," dedi. "Aslında kuşkusuz, buraya az kişi gelir. Sizi böyle bir zamanda rahatsız ettiğim için tabii çok üzgünüm. Konu yalnızca kimlik belgelerinizi görme konusu. Ali!" Barmen sessizce yaklaşıp bardakları yeniden doldurdu. Kit bir an konuşmadı. Aperitif karnını müthiş acıktırmıştı.

"Benim pasaportum var."

"Çok iyi. Yarın her iki pasaportu aldırırım, sonra bir saat içinde size geri yollatırım."

"Kocam pasaportunu kaybetti. Size ancak benimkini verebilirim."

*"Ah, ça!"** diye bağırdı yüzbaşı. Durum onun sandığı gibiydi demek. Çok öfkelenmişti. Aynı zamanda da ilk izleniminin doğru çıkması karşısında bir memnuniyet duygusu hissediyordu. Küçük rütbeli subaylarının bu kadınla ilgilenmesini yasaklamakla ne kadar iyi etmişti! Tam böyle bir şey bekliyordu çünkü. Tek fark, böyle durumlarda genellikle kaybolan, kadının belgeleri olurdu, erkeğinkiler değil.

"Madam," diyerek koltuğunda öne doğru eğildi. "Lütfen, şunu anlamanızı istiyorum ki özel durumlara burnumu sokmaya meraklı biri değilim. Bu yalnızca bir formalite, ama uygulanması şart. Her iki pasaportu da görmem gerek. İsimlerin ne olduğu beni asla ilgilendirmez, ama iki kişi... iki pasaport, anlaşıldı mı? Tabii eğer ortak bir pasaportunuz yoksa."

Kit, onun kendisini iyi işitmediğini düşündü. "Kocamın pasaportu Ain Krorfa'da çalındı," dedi.

Yüzbaşı bir kararsızlık geçirdi. "Bunu rapor etmem gerek el-

* Fr. Ah, evet! (ç.n.)

bette. Bölge komutanına." Ayağa kalktı. "Siz de olayı anında rapor etmeliydiniz zaten." Hizmetkâra sofrada Kit'e de yer açmasını söylemişti ama artık onunla birlikte yemek yemek istemiyordu.

"Ama rapor ettik. Bou Noura'daki Üsteğmen d'Armagnac her şeyi biliyor." Kit bunu söylerken bardağındaki içkiyi de bitirmişti. "Bir sigara verebilir misiniz lütfen?" Yüzbaşı ona bir Chesterfield uzatarak yaktı, içine çekişine baktı. "Sigaralarımın hepsi bitti." Kit gülümsedi. Gözleri adamın elinde tutmakta olduğu sigara paketindeydi. Kendini daha iyi hissediyordu ama içindeki açlık duygusu pençelerini her dakika daha derine batırmaya başlamıştı. Yüzbaşı hiçbir şey söylemedi. Kit devam etti. "Üsteğmen d'Armagnac kocamın pasaportunu Messad'dan geri getirtmek için her şeyi yaptı."

Yüzbaşı bu sözlerin bir tekine bile inanmadı, bunları güzel hazırlanmış yalanlar saydı. Bu kadının yalnızca bir serüvenci değil, aynı zamanda kuşkulu bir tip olduğuna da artık iyice inanmıştı. "Anlıyorum," derken bir yandan da ayaklarının dibindeki halıyı inceliyordu. "Pekâlâ, madam. Sizi artık tutmayayım."

Kit ayağa kalktı.

"Yarın pasaportunuzu bana verirsiniz, ben raporumu hazırlarım, ne olacağını görürüz." Onu odaya kadar geri götürdü, yemeğini tek başına yemek üzere döndü. Kendisini kandırmakta ısrar ettiği için ona çok kızmıştı. Kit bir an karanlık odada, ayakta durdu, kapıyı bir kere daha hafifçe araladı, adamın elindeki fenerin kumlara vuran ışığının gözden yitişini seyretti. Sonra Zina'yı aramaya gitti. Kadın ona mutfakta yemek verdi.

Yemeğini bitirince odaya dönüp lambayı yaktı. Port'un vücudu sarsıldı, gözleri bu ani ışığa itiraz etti. Kit lambayı köşeye, bavulların arkasına götürdü, bir süre odanın orta yerinde, hiçbir şey düşünmeden durdu. Birkaç dakika sonra ceketini aldı, avluya çıktı.

Kalenin damı kocaman, derme çatma, kerpiç bir terastı. Çeşitli yüksekliklerdeki kısımları, alttaki arazinin engebelerinin yansıması gibiydi. Her binanın damını diğerine bağlayan rampaları, merdivenleri karanlıkta görmek kolay değildi. Dış kenarların çevresinde alçak bir duvar olmasına rağmen aşağıdaki sayısız avlu

birer kuyu gibi görünüyordu. Kenarlardan dikkatli geçmek gerekiyordu. Yıldızlar Kit'i kazalardan korumaya yetecek kadar ışık vermekteydi. Derin soluklar aldı, kendini vapur güvertesindeymiş gibi hissetmişti. Aşağıdaki kent hiç gözükmüyordu. Bir tek ışık bile yoktu ama kuzeye doğru, çölün bembeyaz kumları parıldamaktaydı. Kocaman bir kum okyanusu, üzerinde de donmuş doruklar, hareketsiz bir sessizlik. Yavaşça olduğu yerde döndü, ufku gözden geçirdi. Rüzgâr kesildiğinden beri iki kat sakinleşen hava sanki felç olmuştu. Ne tarafa bakarsa baksın, manzara bir tek şeyi getiriyordu aklına: Hareketin reddi, sürekliliğin askıya alınması, ama Kit orada kendi yarattığı boşluğun bir anlık bir parçası olarak dururken, yavaş yavaş zihnine bir kuşku girmeye başladı. Bu duygu önce zayıf, sonra güçlü bir biçimde kendini belli etti. Manzaranın bir bölümü, kendisi bakarken bile kıpırdıyor, hareket ediyordu. Yukarıya bakıp yüzünü buruşturdu. Koskoca, yıldız dolu gökyüzü onun gözleri önünde yan dönüyordu. Ölüm kadar hareketsiz görünüyordu ama yine de hareket ediyordu. Her geçen saniyeyle birlikte görünmez bir yıldız, dünyanın o taraftaki çizgisinin yukarısına çıkmakta, öbür taraftan da bir tanesi aşağıya kaymaktaydı. Kit çekinerek öksürdü, yine yürümeye başladı, bir yandan da Yüzbaşı Broussard'ı nasıl hiç sevmediğini anımsamaya çalışıyordu. Kit açıkça söylediği halde, bir paket sigara bile vermemişti ona. "Ah, Tanrım," dedi yüksek sesle. "Keşke Bou Noura'da son Players paketini bitirmemiş olsaydım."

Port gözlerini açtı. Oda kötü niyetlerle doluydu. Boştu bir kere. "İşte şimdi... sonunda bu odayla savaşmak zorundayım." Ama sonra bir an için baş döndürücü bir duruluk geldi zihnine. Her düşüncenin, her hayalin keyfi bir anlam taşıdığı, her şeyin bir sonraki şeyle ilgisiz olduğu alanın kenarındaydı kendisi. O tür bilincin esasını kavramaya uğraştığı sırada, yeniden kendini o alana doğru kayar buldu, artık dışarıda, açıkta olmadığını, o düşünceyi belli bir mesafeden gözden geçirebilecek durumda olmadığını bile anlayamadı. Ona burada denenmemiş düşünce türleri var gibi geliyordu ve bunun için hayatla bağlantı kurmak da gerekmiyordu. "Tek başına düşünce," dedi... Asılsız bir gerçek, tıpkı yal-

nızca desenden oluşan bir tablo gibi. Yine geliyorlardı, yanından ışıl ışıl geçmeye başladılar. Bir tanesini tutmaya çalıştı, tuttuğunu sandı. "Ama neyin düşüncesi? Nedir bu?" O zaman bile, arkadan gelenler o yakaladığını itip uzaklaştırdı. Büyük çaba harcayıp zorla boyun eğdiğinde, yardım umarak gözlerini açtı. "Oda! Oda! Hâlâ burada!" Artık bütün o düşmanca güçleri bu odanın sessizliğinde buluyordu; odanın her yanına sinmiş o gözetleyen varlık yüzünden bu odaya güvenmiyordu. Kendisi dışında, tek var olan oydu. Duvarla yerin birleşimindeki çizgiye baktı, onu zihnine yerleştirmeye uğraştı, böylece gözlerini kapadığı zaman elinde güvenebileceği bir şey olacaktı. Kendisinin hareket edişindeki o korkunç hızla bu çizginin sessiz hareketsizliği arasında müthiş bir uyumsuzluk vardı ama o yine de direndi. Bırakmamaya çalıştı. Gitmemeye. Geride kalmaya. Taşmaya, burada kalanın içine kök salmaya. Bir solucan yapabilirdi bunu, parçalara bölünse bile. Her halkası tek başına yürür giderdi. Dahası da vardı. Her bacak kasılıp gevşerdi, yere tek başına uzanmışken bile.

İki kulağında da bir çığlık sesi vardı, iki sesin arasındaki ayrım öyle belirsizdi ki, titreşimler yeni bir madeni paranın kenarından tırnağını kaydırmaya benziyordu. Gözlerinin önünde bir yığın yuvarlak benek oluşmaktaydı. Küçük beneklerdi bunlar. Gazete fotoğrafları defalarca büyütüldüğü zaman ortaya çıkan beneklere benziyordu. Biraz daha açık renk kümeler, biraz daha koyu renk yığınlar, orada burada bomboş kalan yerler. Her benek yavaş yavaş üçüncü bir boyut kazandı. Kendisi büyüyen madde küreciklerinden uzaklaşmaya çabaladı. Bağırdı mı? Hareket edebildi mi?

İki tiz çığlığın arasındaki mesafe daha daraldı, ikisi neredeyse birleşti. Aradaki fark artık bıçak sırtı kadardı, her parmağın ucuna dayanmış bir bıçak. Parmaklar boylamasına kesilecekti.

Hizmetkârlardan biri çığlıkları Amerikalının yattığı odaya kadar izledi. Yüzbaşı Broussard çağrıldı, hızlı adımlarla kapının önüne geldi, kapıyı yumruklamaya başladı, içeriden hâlâ sürüp giden çığlıklardan başka bir şey duyamayınca açıp odaya girdi. Hizmetkârın yardımıyla Port'u tutup bir morfin iğnesi yapmayı başardı. Bu işi bitirince odanın içinde öfkeyle çevresine baktı. "Ya o kadın?" diye bağırdı. "Ne cehennemde o?"

"Bilmiyorum, yüzbaşım," dedi hizmetkâr. Sorunun kendisine sorulmakta olduğunu sanmıştı.

"Burada bekle. Kapının yanında dur," diye hırladı yüzbaşı. Kit'i bulmakta kararlıydı. Bulunca da hakkında ne düşündüğünü yüzüne söyleyecekti. Gerekirse kapıya bir nöbetçi dikecek, burada kalıp hastaya bakmaya zorlayacaktı o kadını. Önce ana kapıya gitti. Geceleri nöbetçiye gerek kalmasın diye o kapı kilitlenirdi. Oysa kapı şimdi açık duruyordu. *"Ah, ça, par example!"** diye bağırdı. Çileden çıkmıştı. Dışarıya baktı, karanlıktan başka hiçbir şey göremedi. Yine içeri girip koca kapıyı çarparak kapattı, vahşi bir hareketle sürgüledi. Sonra bir kere daha odaya döndü, hizmetkârın bir battaniye getirmesini bekledi, ona sabaha kadar orada kalması için talimat verdi. Kendi dairesine dönüp bir kadeh konyak içti, uyumadan önce sinirlerini yatıştırmaya çalıştı.

Kit damın üzerinde ileri geri gezinirken iki şey birden oldu. Bir yanda koskoca bir ay, düzlüğün ucundan yükselip ortaya çıktı, öbür yanda da uzaklarda bir yerde, belli belirsiz bir uğultu duyuldu, yok oldu ve yeniden duyuldu. Kit dinledi. İşte yok olmuştu. Şimdi biraz daha belirgindi. Bu böyle uzun süre devam etti, bir yok oldu, bir geri döndü; her seferinde biraz daha yaklaşmış gibi geldi. Şimdi artık... hâlâ çok uzakta olmasına rağmen motor sesi olduğu kesinlikle belli oluyordu. Kit onun bir yamacı tırmanırken vites değiştirişini bile duyabiliyor, sonra düzlüğe çıktığını fark edebiliyordu. Kamyonun geldiğini yirmi kilometre öteden duyabilirsin, demişlerdi ona. Bekledi. Sonunda, aracın kente girmiş olması gerektiğini hissettiği sırada, uzaklarda bir kayanın ufacık bir kısmında far ışığının oynaştığını gördü, kamyon virajı aldı, vahaya doğru inmeye başladı. Bir an sonra Kit iki ışık noktacığı gördü. Derken ışıklar bir süre için kayaların gerisinde kayboldu ama motor sesi daha yükseldi. Ay her dakika biraz daha fazla ışık vermeye başlıyor, kamyon da kente yeni insanlar getiriyordu. Hepsi beyaz entarili, isimsiz kimseler olsa bile, dünya yeni baştan olabilirliklerin boyutuna geri dönmüştü artık. Birdenbire, kamyon pazar yerine vardığı sırada kendi de orada olmak istedi. Telaşla aşağı indi, avludan geçti, ağır kapıyı açmayı başardı, tepenin yan

* Fr. Ah, evet, bir örneği de bul (ç.n.)

tarafından kente doğru koşmaya başladı. Kamyon vahanın yüksek duvarlı sokaklarından geçerken, bir hayli tangırtı çıkarıyordu. Kit caminin karşısına vardığında, kamyonun burnu da kente tırmanan son yokuşa dönmüştü. Pazar yerinin girişinde üstü başı dökülen birkaç adam duruyordu. Koca araç kükreyerek geldi, durdu. Bunu izleyen sessizlik yalnızca bir saniye sürdü, sonra bir anda heyecanlı sesler duyulmaya başladı.

Kit geride duruyor, yerlilerin kamyondan telaşla inmesini, sonra mallarını yavaşça indirmelerini seyrediyordu: Ay ışığında parıldayan deve eyerleri, çizgili battaniyelere sarılmış kocaman, biçimsiz bohçalar, sandık ve çuvallar, yürüyemeyecek kadar şişman iki kadın... Göğüsleri, kolları, bacakları, kilolar çekmesi gereken iri gümüş takılarla doluydu. Bütün bu mallar, sahipleriyle birlikte kısa zamanda meydanı çevreleyen kemerli yollarda görünmez oldu, sesleri söndü gitti. Kit bir iki adım attı, kamyonun ön kısmını görmeye çalıştı. Şoför, teknisyen ve başka birkaç adam duruyordu orada. Farların ışığı altında bir şeyler konuşmaktaydılar. Fransızca konuşulduğunu duydu Kit. Bir de Arapça. Şoför sürücü kabinine uzandı, ışıkları söndürdü. Adamlar ağır adımlarla pazar yerinin yukarısına doğru yürümeye başladılar. Hiçbiri ona dikkat etmiyor gibiydi. Kit bir an hareketsiz durarak dinledi.

"Tunner!" diye bağırdı birdenbire.

Harmanili adamlardan biri durdu, koşarak geri döndü. Yaklaşırken bir yandan, "Kit!" diye bağırıyordu. Kit de birkaç adım koştu, öbür adamın bakmak üzere durduğunu gördü. Tunner onu kucaklarken üzerindeki harmaninin soluğunu kestiğini hissetti. Hiç bırakmayacak gibiydi Tunner onu. "Gerçekten buradasın demek!" diyordu. Adamlardan ikisi yaklaşmışlardı. "Aradığınız bayan bu mu?" diye sordu biri. Tunner, *"Oui, oui!"** diye haykırdı, birbirlerine iyi geceler dilediler.

Pazar yerinde ikisi yalnız duruyorlardı. "Ama bu harika bir şey, Kit!" dedi Tunner. Kit konuşmak istiyordu ama konuşmaya çalışırsa sözcüklerin hıçkırıklara dönüşeceğinden korkuyordu. Bu yüzden başını sallamakla yetindi, içgüdüsel olarak Tunner'ı çe-

* Fr. Evet, evet! (ç.n.)

kiştirmeye koyuldu, caminin yanındaki küçük bahçeye doğru götürdü. Kendini zayıf ve güçsüz hissediyor, oturmak istiyordu.

"Eşyalarım kamyona kilitlendi, bu gece orada kalacak. Nerede yatabileceğimi bilemiyordum. Tanrım, Bou Noura'dan yaptığım yolculuk bir cehennemdi! Yolda üç kere lastik patladı, bu maymunlar da lastik değiştirmeyi en azından iki saatlik bir iş sanıyorlar." Sonra Tunner ayrıntılara girdi. Bahçenin girişine varmışlardı. Mehtap soğuk, beyaz bir güneş gibi parlıyor, palmiye dallarının mızrak gibi gölgesi kumların üzerine kapkara vuruyor, bahçe yolunda keskin, tekdüze desenler oluşturuyordu.

"Hele sana bir bakalım!" Tunner onu tutup çevirdi, ay ışığı Kit'in yüzüne vurdu. "Ah, zavallı Kit! Cehennem azabı çekmiş olmalısın!" diye mırıldandı. Kit gözlerini kısıp parlak ışıktan korunmaya çalışırken, yüz çizgileri de birdenbire taşan gözyaşları yüzünden çarpılmıştı.

Beton bir banka oturdular, Kit yüzünü onun kucağına gömüp uzun uzun ağladı, harmaninin kaba yünlü dokusuna yanaklarını sürüp duruyordu. Tunner ara sıra ona avutucu sözler söylüyordu. Titrediğini görünce koca harmaninin bir kanadını ona sardı. Kit gözyaşlarının o yakıcı tuzluluğundan nefret ediyordu. En nefret ettiği de burada, bu durumda bulunmak ve Tunner'dan avuntu beklemekti, ama kendini tutamıyor, tutamıyordu. Hıçkırmaya devam ettikçe, durumun denetimi dışında olduğunu da daha kesin anlıyordu. Doğrulup oturamıyor, gözyaşlarını kurulayamıyor, çevresinde örülmekte olduğunu sezdiği ilişkiden kendini sıyıramıyordu. Bir kere daha bulaşmak istemiyordu, çünkü suçluluk duygusu belleğinde hâlâ pek tazeydi. Ama ileriye baktığında tek görebildiği, Tunner'ın komutayı ele almak için işaret bekleyen iradesiydi. Eninde sonunda verecekti o işareti. Bunu fark ettiği anda, içini bir rahatlama duygusu kapladı. Bu duyguya karşı mücadele etmek mümkün değildi. Ne güzel şeydi sorumlu olmamak... Neler olacağına karar vermemek! Umut olmadığını, kendi yapacağı ya da yapmayacağı bir hareketin, sonucu azıcık bile değiştirmeyeceğini bilmek... Herhangi bir yanlış yapmanın olanaksızlığından, bu nedenle de pişman olmanın olanaksızlığından, hepsinden öte, suçluluk duyulamayacağından emin olmak. Sürekli

olarak böyle bir durumda olabilmeyi ummanın saçmalığını anlıyordu kuşkusuz, ama umut yine de yakasını bırakmıyordu işte.

Sokak dik bir tepeye varıyordu. Sımsıcak güneş parlıyor, kaldırımlar dükkân vitrinlerine bakan yayalarla dolup taşıyordu. Yan sokaklarda bir trafiğin aktığını hissetti ama oralarda gölgeler çok karanlıktı. Kalabalıkta bir beklenti duygusu giderek kabarmaktaydı. Bir şey bekliyordu bu insanlar. Neyi beklediklerini bilemiyordu. Tüm öğleden sonra gergin, tetikte ve çökmeye hazır bir havada geçmekteydi. Birden sokağın yukarısında koskoca bir otomobil belirdi, güneşin altında ışıldıyordu. Doruğu aşıp inmeye başladı, bir kaldırımdan öbürüne doğru vahşice savrula savrula yaklaştı. Kalabalıktan büyük bir bağırtı koptu. O döndü, telaşla sığınacak bir kapı aradı. Köşede bir pastacı dükkânı vardı. Vitrini pastalarla, bezelerle doluydu. Dükkânın duvarına sokularak ilerledi. Kapıya bir varabilse... Döndü, çakılmış gibi durdu. Güneşin parçalanan vitrin camından yansıyan muazzam ışığı altında, metalin kendisini taşa çaktığını gördü. Kendi gülünç çığlığını duydu, bağırsaklarının deşildiğini hissetti. Vücudu yere düşmeye çalışırken, zihni bilinçsizliğe ulaşmaya çabalarken, kendi suratını sıralanmış pastaların birkaç santim uzağında buldu. Pastalar kâğıt kaplı rafta hâlâ sapasağlam duruyordu.

Çölün ortasında bir dizi çamur kuyusu vardı ama... ne kadar yakındaydı kuyular? Bilemiyordu. Üstüne yığılmış çöpler onu yere çakmıştı. O anda varlığın tümünü o acı kaplıyordu. Toplayabildiği tüm enerji, çakıldığı noktadan kıpırdamasına yetmiyordu. Karnı yarılmış, bağırsakları kan içinde, gökyüzünün altına serilmişti. Bir düşmanın kendi açık karnına girmeye çalıştığını hayal etti. Kendisini, kalkıp duvarlar arasında kıvrılarak giden bir yolda koşarken hayal etti. Saatlerce koştu o her yöne giden yollarda. Ne bir kapı ne de bir geçit vardı. Ortalık kararacak, onlar daha da yaklaşacaklar ve soluğu yetmez olacaktı. Ancak kendisi olanca gücüyle dilediğin zaman kapı gözükecekti ama o daha soluk soluğa kapıya koşar, geçmeye çalışırken, yaptığı korkunç hatayı anlayacaktı.

Çok geç! Karşısında yalnızca o sonsuz kara duvar vardı ve tır-

manmak zorunda olduğu o titrek demir merdiven. Tepelerde o yaklaşırken yuvarlayacakları kayayla hazır beklediklerini bilerek oraya yaklaştığında, kaya hızla üzerine düşecek, tüm dünyanın ağırlığıyla çarpacaktı ona. Tam çarptığı anda yine bağırdı, ellerini karnına bastırıp açılan deliği korumaya çalıştı. Hayal kurmayı kesti ve molozların altında hareketsiz yattı. Acı böyle süremezdi. Gözlerini açtı, gözlerini kapadı, karşısında yalnızca onu korumak üzere serilmiş gökyüzünü gördü. Yavaş yavaş yarılma gerçekleşecek, gökyüzü çekilecek, arkasında var olduğundan hiçbir zaman kuşku duymadığı şey, bir milyon rüzgârın hızıyla onun üstüne doğru gelecekti. Çığlığı çölde, onun benliği dışında, apayrı bir varlıktı. Sürüp gitti.

Onlar kaleye gelip kapıyı kilitli bulduklarında ay da gökyüzünün ortasına varmıştı. Tunner'ın elini tutmakta olan Kit başını kaldırıp onun yüzüne baktı. "Ne yapacağız?"

Tunner bir kararsızlık geçirdi, kalenin yukarısındaki kum dağını gösterdi. Yavaşça kumullara tırmandılar. Soğuk kumlar pabuçlarına doluyordu. Pabuçlarını çıkarıp yola devam ettiler. Yukarıda parlaklık çok yoğundu. Her kum taneciği tepeden gelen ışığı yansıtıp kutup aydınlığı gibi bir aydınlık yayıyordu. Yan yana yürümeleri olanaksızdı. En yüksek kumulun tepesi fazla dikti. Tunner harmanisini Kit'in omuzlarına sardı, ilerledi. Doruk onların sandığından çok daha yüksek ve uzaktı. Sonunda oraya vardıklarında, çölü denizin o hareketsiz dalgalarıyla dört bir yanlarına serilmiş gördüler. Bakmak için durmadılar. Mutlak sessizlik öyle güçlüydü ki, insan bir anlığına kendini ona teslim etse etkisinden kurtulamazdı.

"Şu aşağıya!" dedi Tunner.

Mehtabın aydınlattığı kocaman kum çanağının içine yavaşça kaydılar. Kit yuvarlandı, harmani üzerinden kayıp düştü. Tunner kumlara batarak yeniden tırmanıp harmaniyi almak zorunda kaldı. Katladı, oyun oynar gibi Kit'e atmaya çalıştı ama yarı yolda tekrar yere düştü. Kit çanağın dibine doğru kaymak üzere kendini bıraktı, orada uzanıp bekledi. Tunner geldiğinde, geniş beyaz harmaniyi kumların üzerine serdi. Yan yana uzanarak harmaninin

kenarlarını üstlerine çektiler. Bahçedeyken, sonunda konuşabildikleri zaman sırf Port'tan söz etmişlerdi. Şimdi Tunner başını çevirip aya baktı, sonra Kit'in elini tuttu.

"Trendeki gecemizi anımsıyor musun?" diye sordu. Kit karşılık vermeyince bir taktik hatası yaptığından korktu, hemen devam etti: "Koca kıtaya o geceden beri bir tek yağmur damlası düştüğünü sanmıyorum."

Kit hâlâ karşılık vermiyordu. Boussif'e gece treniyle gelişlerinin sözü edilince, kafasında yanlış anılar uyanmıştı. O kısık ışık veren fenerlerin sallanışını görüyor, gazın kokusunu alıyor, pencerelere vuran yağmur sesini duyuyordu. Yerlilerin doldurduğu eşya vagonundaki dehşet verici kargaşayı anımsadı, zihni bu anıları sürdürmeyi reddetti.

"Kit. Ne oldu?"

"Hiçbir şey. Benim nasıl biri olduğumu bilirsin. Gerçekten, yanlış hiçbir şey olmadı." Kit onun elini sıktı.

Tunner'ın sesi biraz babacan bir tona büründü. "İyileşecek, Kit, ama biraz da sana bağlı, biliyorsun. Sen sağlam olmalısın ki ona bakabilesin. Bunu anlayamıyor musun? Kendin hastalanırsan, ona nasıl bakarsın?"

"Biliyorum, biliyorum," dedi Kit.

"O zaman iki hastayla kalakalırım..."

Kit doğrulup oturdu. "İkimiz de amma sahtekârız!" diye haykırdı. "Saatlerdir onun yanına uğramadığımı bal gibi biliyorsun. Şimdiden ölmüş olmadığını nereden biliyoruz? Orada tek başına ölebilir! Ruhumuz duymaz. Kim engel olur ona?"

Tunner onun kolunu yakaladı, sımsıkı tuttu. "Dur bir dakika lütfen. Önce sana bir soru sormak istiyorum. İkimiz de yanında olsak kim engel olabilir ki? Kim?" Sustu. "Her şeyi en kötü açıdan görmeye kalkacaksan, bari birazcık mantık kullan kızım. Ama o ölmeyecek. Bunu aklına bile getirme. Delice bir şey bu." Kit'i uykudan uyandırmaya çalışıyormuş gibi kolunu yavaşça sarstı. "Aklını başına topla. Sabah olmadan onun yanına ulaşamazsın. Biraz dinlenmeye çalış. Haydi."

O konuşurken Kit birdenbire yine gözyaşlarına gömüldü, iki kolunu çaresizlik içinde ona sardı. "Ah, Tunner! Onu o kadar çok

seviyorum ki!" diye hıçkırdı, sımsıkı sarıldı. "Onu seviyorum! Onu seviyorum!"

Tunner ay ışığında gülümsedi.

Çığlığı son hayalin içinden geçerek sürüp gitti. Yerdeki parlak kan lekeleri ve kazuratın üzerinden. En önemli an. Çölün yukarısında, göklerde, uzun zamandan beri ayrı tutulan iki şey, kanla kazurat birleşti. Kara bir yıldız göründü, gece gökyüzünün duruluğu içinde karanlık bir nokta. Karanlık nokta ve dinlenmek için açılan kapı. Uzan oraya, esirgeyen gökyüzünün ince dokusunu yırt ve dinlen.

24 Kit kapıyı açtı. Port garip bir biçimde yatıyordu. Yatak örtüleri bacaklarına sımsıkı dolanmıştı. Odanın o köşesi, hareketli görüntülerin akışı içinde birdenbire perdede patlayan hareketsiz bir fotoğraf gibiydi. Kit kapıyı yavaşça kapadı, kilitledi, yine köşeye döndü, şilteye doğru yürüdü. Soluğunu tutarak eğildi, anlamsız gözlerin içine baktı, ama biliyordu zaten; daha elini onun çıplak göğsüne doğru uzatırken, hemen peşinden o hareketsiz göğse basınç uygularken, biliyordu. Elleri kendi yüzüne doğru yükseldiğinde, "Hayır!" diye bağırdı; bir tek kere... Fazla değil. Upuzun bir süre hareketsiz durdu. Başını kaldırmış, duvara bakıyordu. İçinde hiçbir şey kıpırdamıyordu o anda, ne dışarıdaki ne de içerideki şeylerin farkındaydı. Zina kapıya gelmiş olsa, kapının tıkırdatıldığını duyacağı bile kuşkuluydu, ama kimse gelmedi. Aşağıda, kentin pazar yerinden Atar'a hareket eden bir kervan yola çıktı; vahanın içinden, develerin homurtuları arasında, önlerinde daha böyle yirmi gün ve gece olduğunu düşünerek sessizce yürüyordu sakallı adamlar. Ancak yirmi gün sonra Atar'ın kayalar üzerindeki surlarını karşılarında görebileceklerdi. Yüzbaşı Broussard birkaç yüz adım ilerideki yatak odasında, sabah postasıyla gelen dergideki bir öyküyü baştan sona okudu. Dün geceki kamyon getirmişti postayı. Ama odada... hiç-

bir şey olmadı o arada.

Sabahın çok daha geç saatlerinde Kit, belki de sırf yorgunluğundan ötürü, odanın orta yerinde küçük bir yörünge çizerek dolaşmaya başladı. Birkaç adım bir yana, birkaç adım öbür yana. Kapının sertçe vurulması bu yürüyüşü yarıda kesti. Kit hareketsiz durarak kapıya doğru baktı. Sonra kapı bir daha vuruldu. Fısıltıyla konuşmaya dikkat eden Tunner, "Kit?" diye seslendi. Kit'in elleri bir kere daha yükselerek yüzünü kapadı. Tunner dışarıda beklerken, Kit de içeride öylece kaldı. Tunner kapıyı önce hafifçe vurdu, sonra hızlı, sinirli; en sonunda da şiddetli darbeler indirmeye başladı. Sesler kesilince, Kit bir süre kendi yatağının kenarına oturdu, sonra sırtüstü yattı, başını uyuyacakmış gibi yastığa koydu ama gözleri açık kaldı, hemen hemen yanı başındaki gözler kadar sabit bakışlarla yukarıya bakmayı sürdürdü. Şu dakikalar onun yeni varlığının ilk dakikalarıydı. İçinde, kendisini kucaklayacak olan zamandışı bir şeyi daha şimdiden sezmeye başladığı garip bir varlıktı bu. Trene yetişmek için çılgın gibi dakikaları sayan, telaşla istasyona vardığında, trenin uzaklaşmakta olduğunu gören ve bir sonraki trenin de saatler sonra kalkacağını öğrenen insan da, zamanın tıpkı böyle askıya alındığını hissederdi. Bir an için, tüketilemeyecek denli zenginleşen ve bollaşan bir şeyin içinde boğuluyor gibi olmak, bu nedenle de artık o şeyin anlamını yitirmesi, hatta yok olması. Dakikalar geçerken Kit'in içinden hiç kıpırdamak gelmiyordu. Düşünceler yanına bile sokulamıyordu. İkisi arasında birçok kez geçmiş olan ölümle ilgili konuşmaların hiçbirini şu anda anımsamıyordu. Belki de ölümle ilgili düşüncelerin, ölümün mevcudiyetiyle hiçbir ortak yanı olmamasındandı bu. Kişinin her şey olabileceği, ama *ölü* olamayacağı konusunda nasıl görüş birliğine vardıklarını, bu iki sözcüğün bir arada tam bir karşıtlık içerdiğini nasıl ikisinin de kabul ettiğini anımsamıyordu. Bir zamanlar, Port kendisinden önce ölürse onun öldüğüne asla inanmayacağını, Port'un yalnızca temelli kalmak üzere kendi içine döneceğini, bir daha Kit'in varlığının asla farkında olmayacağını, bu yüzden de aslında varlığı son bulanın kendisi olacağını, en azından varlığının büyük ölçüde son bulacağını düşünmüş olduğunu da anımsamıyordu. Bir ölçüde. ölümün alanına giren kendisi olacaktı. Oysa Port, Kit'in içinde bir

acı, kapalı kalmış bir kapı, kaçmış bir fırsat olarak varlığını yine de sürdürecekti. Bir yılı biraz aşkın bir süre önceki o ağustos ikindisinde, meşe ağaçlarının gölgesinde oturup fırtınanın aşağıdaki vadiyi tarumar edişini seyretmişler, orada sadece ölümden bahsetmişlerdi. Ama Kit bunu da unutmuştu. Port o gün bir söz söylemişti: "Ölüm hep yolda, ama buraya ne zaman varacağını bilmeyişimiz, hayatın sonluluğundan bir şeyler eksiltiyor. O korkunç kesinlikten şiddetle nefret ediyoruz ama bilmediğimiz için, hayatı dipsiz bir kuyu gibi görüyoruz. Ne var ki her şey ancak birkaç defa oluyor, hatta çok seyrek. Çocukluğunun bir öğle sonrasını kaç kez anımsarsın? O öğle sonrası, benliğinde büyük iz bırakmış, benliğinin ayrılmaz bir parçası olmuş, onsuz olamayacağına inanmış olsan bile. Belki dört beş kez daha. Belki o kadar bile değil. Dolunayın doğuşunu daha kaç kez seyredeceksin? Belki yirmi. Buna karşın, hepsi insana sınırsız gibi gözüküyor." Kit o sıra pek dinlememişti, çünkü bu düşünce sıkmıştı onu. Keyfini kaçırmıştı. Şu anda anımsamış olsa, durumla ilgili bulurdu o düşünceyi. Kit şu anda ölümü düşünebilecek durumda değildi, çünkü ölüm yanı başındaydı. Bu nedenle de... hiçbir şey düşünmüyordu.

Yine de Kit'in bilinci olan o bomboş alanın daha derinlerinde, zihninin en girilmez ve karanlık kısımlarında, bir düşünce tomurcuklanıyor olmalıydı. Çünkü öğleden sonra geç saatlerde, Tunner bir kez daha gelip kapıyı yumrukladığında, Kit ayağa kalkarak elini kapının tokmağına atıp durdu, "Sen misin, Tunner?" diye sordu.

"Tanrı aşkına, bu sabah neredeydin?" diye haykırdı Tunner.

Kit elinden geldiğince alçak sesle, "Seninle bu akşam sekizde, bahçede görüşürüz," dedi.

"Port iyi mi?"

"Evet. Aynı durumda."

"İyi. Sekizde görüşürüz." Tunner uzaklaştı.

Kit kolundaki saate baktı. Beşe çeyrek vardı. Küçük yolculuk çantasının durduğu yere yürüdü, oturup içindekileri birer birer çıkarmaya koyuldu. Fırçalar, şişeler, manikür takımı, çantadan çıkıp yere sıralandı. Sonra büyük bir özenle öteki bavullarını da boşalttı. Arada sırada seçtiği bir giysiyi ya da eşyayı dikkatle küçük çantaya koyuyordu. Bazen hareket etmeyi kesip çevreyi

dinlediği de oluyordu ama tek duyabildiği, kendi ölçülü soluklarıydı. Her dinleyişinde, güven bulmuş gibi, çabucak yeniden işine koyuluyordu. Çantanın dışındaki yan ceplere pasaportunu, ekspres çeklerini ve bütün parasını koydu. Daha sonra Port'un bavullarına yöneldi, bir süre giysilerin arasında arandı, elinde bir yığın bin franklık kâğıt parayla kendi çantasının başına döndü, onları da tıkabildiği bir yere tıktı.

Çantanın hazırlanması hemen hemen bir saat sürmüştü. Bu işi bitirince kapağını kapadı, şifreli kilidi kilitledi, kapıya doğru yürüdü. Anahtarı çevirmeden önce bir an kararsız durdu. Kapıyı açtı, anahtar elinde, çantasıyla birlikte avluya adım attı, kapıyı ardından kilitledi. Mutfağa yürüdü. Orada lambalardan sorumlu olan çocuk bir köşede oturmuş sigara içiyordu.

"Benim için bir iş yapar mısın?" diye sordu ona.

Çocuk gülümseyerek ayağa fırladı. Kit çantayı ona verdi, Davud Jozef'in dükkânına götürüp bırakmasını, Amerikalı bayana ait olduğunu söylemesini istedi.

Odaya döndüğünde içeriye girip kapıyı yine kilitledi, küçük pencereye yürüdü. Oraya raptiyelediği çarşafı elinin bir tek hareketiyle koparıp aldı. Güneş gökte alçaldıkça, dışarıdaki duvarın rengi pembeleşiyordu. Çantayı hazırlarken bir kere bile odanın o köşesine bakmamıştı. Şimdi gidip çömeldi, Port'un yüzüne daha önce hiç görmemiş gibi baktı. Parmağını hemen hemen hiç değdirmeden, büyük bir duyarlıkla o alından kaydırdı. İyice eğilerek dudaklarını o düzgün alna bastırdı. Bir süre öylece kaldı. Oda giderek kırmızı renge bürünüyordu. Kit yanağını yavaşça yastığa dayadı, onun saçlarını okşadı. Gözünde hiç yaş yoktu, sessiz bir veda oluyordu bu. Tam önünde olduğunu hissettiği garip bir vızıltı gözlerini açmasına sebep oldu. İki sinek Port'un alt dudağı üzerinde kısa ve telaşlı aşklarını yaşarken, o hayret dolu bakışlarla seyretti.

Sonra ayağa kalkıp ceketini giydi. Tunner'ın ona bıraktığı harmaniyi eline aldı, arkasına bakmadan kapıdan çıktı. Kapıyı yine kilitledi, anahtarı el çantasına koydu. Büyük kapıya vardığında, nöbetçi onu durduracak oldu. Kit ona iyi akşamlar dileyerek hızla yanından geçti. Bir an sonra, nöbetçinin yakındaki odada bulunan birine seslendiğini duydu. Derin bir soluk aldı, yokuş aşağı, kente

doğru ilerledi. Güneş batmıştı. Dünya hızla sönen ve kararan bir ocağın ortasındaki yapayalnız bir ambere benziyordu. Vahadan davul sesi geliyordu. Herhalde daha geç saatlerde bu bahçelerde dans edilecekti. Şenlik mevsimi başlamıştı. Tepeden aşağı hızla indi, çevresine hiç bakınmadan dosdoğru Davud Jozef'in dükkânına yöneldi.

Dükkâna girdi. Davud Jozef solan ışığın altında, tezgâhın gerisinde durmaktaydı. Uzanıp onun elini sıktı.

"İyi akşamlar, madam."

"İyi akşamlar."

"Valiziniz burada. Taşımak için bir çocuk çağırayım mı?"

"Hayır, hayır," dedi Kit. "En azından şimdi değil. Sizinle konuşmaya geldim." Arkasında kalan kapıya göz attı, adam farkına varmadı.

"Çok sevindim," dedi. "Bir dakika. Size bir sandalye getireyim, madam." Küçük, katlanan sandalyeyi tezgâhın arkasından önüne geçirdi, Kit'in oturması için yere koydu.

Kit, "Teşekkür ederim," dedi, ama ayakta durmayı sürdürdü. "Sizinle Sbâ'dan ayrılan kamyonlar konusunu konuşmak istiyordum."

"Ha, El Ga'a'ya. Düzenli bir servisimiz yok. Bir tanesi dün gece geldi, bugün öğleden sonra yine dönüş yoluna koyuldu. Bir sonrakinin ne zaman geleceğini hiç bilemeyiz ama Yüzbaşı Broussard'a her seferinde en azından bir gün önce haber verilir. Size en iyi bilgiyi ancak o verebilir."

"Yüzbaşı Broussard. Ha, anlıyorum."

"Ya kocanız? Daha iyi mi? Süt hoşuna gitti mi?"

"Süt mü? Evet, çok iyi geldi," dedi Kit yavaşça. İçin için de sözcüklerin ağzından bu kadar doğal çıkışına şaştı.

"Umarım yakında iyileşir."

"Daha şimdiden iyi."

"Ah, *elhamdülillah!*"

"Evet." Sonra Kit yeni baştan söze başladı. "Bay Davud Josef, sizden bana bir iyilikte bulunmanızı rica edeceğim."

"Arzunuz emirdir, madam," dedi adam şövalyece bir tavırla. Kit onun karanlıkta eğilip selam verdiğini sezdi.

"Büyük bir iyilik," diye uyardı Kit bu kez.

Davud Josef onun belki de borç para isteyeceğini düşünerek tezgâhın üzerindeki eşyalarla oynamaya başlamıştı, "Ama neden karanlıkta konuşuyoruz?" dedi. "Durun, önce bir ışık yakayım."

"Hayır! Lütfen!" diye bağırdı Kit.

"Ama birbirimizi göremiyoruz."

Kit elini onun koluna dayadı. "Biliyorum ama lütfen lambayı yakmayın. Sizden bu iyiliği hemen isteyeceğim. Bu geceyi sizin ve eşinizin yanında geçirebilir miyim?"

Davud Jozef hepten afallamış, bir yandan da büyük ölçüde rahatlamıştı. "Bu geceyi mi?"

"Evet."

Kısa bir sessizlik oldu.

"Anlamanızı isterim, madam... Sizi evimizde ağırlamak bize şeref verir ama rahat edemezsiniz. Biliyorsunuz, yoksul insanların evi öyle oteller, askeri garnizonlar kadar rahat olmaz..."

Kit sesinde bir sitemle, "Ama sizden ben rica ettiğime göre, demek ki aldırmıyorum," dedi. "Rahatlık benim için önemli mi sanıyorsunuz? Ben Sbâ'da bugüne kadar hep yerde yattım."

Davud Jozef bu sefer canlı bir sesle, "Eh, benim evimde böyle bir şey yapmak zorunda kalmazsınız," dedi.

"Ama ben yerde yatmaya razıyım. Sevine sevine. Nerede olursa olsun. Önemi yok."

"Yo, olamaz! Hayır madam! Yerde olmaz! *Quand-même!*"* diye itiraz etti. Tam lambayı yakmak üzere kibriti çaktığında, Kit tekrar onun koluna dokundu.

*"Ecoutez, monsieur,"*** derken sesi sır verir gibi kısılmıştı, "Kocam beni arıyor, ben de onun beni bulmasını istemiyorum. Aramızda bir anlaşmazlık var. Bu gece onu görmek istemiyorum. Olay çok basit. Sanırım eşiniz anlayacaktır."

Davud Jozef güldü. "Elbette! Elbette!" Gülmeye devam ederek sokağa açılan kapıyı kapadı, sürgüledi, kibriti çakıp havada tuttu. Elindeki kutudan çıkardığı kibritleri birer birer çakıp sonuna kadar yakarak Kit'i karanlık bir arka odaya soktu, sonra küçük bir avludan geçirdi. Tepede yıldızlar vardı. Kapıya varınca durakladı.

* Fr. Ne olursa olsun! (ç.n.)
** Fr. Dinleyin, bayım. (ç.n.)

"Burada yatabilirsiniz." Kapıyı açtı, içeriye adımını attı. Bir kibrit daha çaktığında, Kit karşısında ufacık, dağınık bir oda gördü; ortası çökmüş demir karyolada içinden pamukları fırlamış eski bir şilte vardı.

Kit, tam kibrit sönmek üzereyken "Burası sizin odanız değildir umarım," dedi.

"Yo, hayır! Bizim odada bir yatak daha var. Karımla benim için," dedi adam. Sesinde gurur seziliyordu. "Erkek kardeşim Colomb-Béchar'dan geldiğinde burada yatar. Yılda bir kere, bana bir ay misafir gelir, bazen daha uzun kalır. Durun da bir lamba getireyim." Çıkıp yürüdü, Kit onun bir başka odada biriyle konuştuğunu duydu. Az sonra adam elinde bir yağ kandili ve içi su dolu bir teneke kovayla geri döndü.

Işık gelince, oda göze daha da zavallı görünmeye başlamıştı. Kit'e sanki duvarların sıva işi bittiğinden bu yana bu oda hiç süpürülmemiş gibi geldi. İnce sıvalar kurumuş, gece gündüz yerlere toz gibi yağmıştı. Başını kaldırıp adama gülümsedi.

"Karım şehriye sever misiniz diye soruyor," dedi Davud Jozef.

"Evet, elbette." Kit kenardaki musluğun üzerinde asılı duran sırları dökülmüş aynaya bakmaya çalışıyordu. Hiçbir şey göremedi.

"Bien." Biliyor musunuz, karım hiç Fransızca bilmez."

"Sahi mi? O halde siz benim çevirmenim olmak zorundasınız demektir."

Dükkânın kapısı tok bir sesle vuruldu. Davud Jozef özür dileyerek avluya geçti. Kit kapıyı kapadığında, anahtarı olmadığını gördü, oracıkta durup bekledi. Kaledeki nöbetçilerden biri kolayca onu izlemiş olabilirdi ama o sıra akıllarına geleceğini pek sanmıyordu. Rahatsız yatağın kenarına ilişti, karşısındaki duvara baktı. Kandilden acı kokulu dumanlar yükselmekteydi.

Davud Jozef'in evindeki akşam yemeği inanılmayacak kadar kötüydü. Kit yağda kızartılıp soğuk olarak sofraya konan o biçimsiz hamur topaklarını, sert ve kıkırdaklı et lokmalarını, rutubetlenmiş ekmeği zor yuttu, bu arada anlamsız iltifatlar mırıldandı. Bunlar sıcak duygularla kabul edildi ama bu sefer de ev

---

* Fr. İyi. (ç.n.)

sahipleri ona daha fazla yemesi için ısrar etmeye başladılar. Yemek sırasında Kit birkaç kez saatine göz attı. Tunner şu anda caminin yanındaki bahçede bekliyor olmalıydı. Oradan ayrılınca da yukarıya, kaleye dönecekti. İşte o zaman başlayacaktı sorunlar. Davud Jozef de olup bitenleri yarın müşterilerinden mutlaka duyacaktı.

Madam Davud Jozef, Kit'e biraz daha yemesi için ısrarlı işaretler yapıyordu. Parlak gözleri konuğunun tabağına dikilmişti. Kit ona baktı, gülümsedi.

"Lütfen eşinize söyleyin, şimdi biraz canım sıkkın, bu yüzden de pek aç değilim," dedi Davud Jozef'e. "Ama daha sonra yemek üzere odama bir şey götürmek isterdim. Bir parça ekmek yeter."

"Gayet tabii, gayet tabii," dedi adam.

Kit odasına dönünce, ev sahibesi arkasından içi ekmek parçalarıyla dolu kocaman bir tabak getirdi. Kit ona teşekkür ederek iyi geceler diledi ama ev sahibesinin gitmeye pek niyeti yoktu. Kit'in seyahat çantasının içini görmek istediğini işaretlerle açıkça anlattı. Kit çantayı onun önünde açmamakta kararlıydı; bin franklık kâğıt paralar çok geçmeden Sbâ'da bir efsane haline gelirdi. Anlamamazlıktan geldi, çantayı eliyle pat pat yaparak okşadı, başını salladı ve gülümsedi. Sonra yine ekmek tabağına baktı, teşekkürlerini bir daha seslendirdi. Madam Davud Jozef'in gözleri hâlâ valizden ayrılmıyordu. Avluda gıcırtıya benzer sesler ve kanat çırpmaları duyuldu. Davud Jozef elinde besili bir tavukla belirdi, tavuğu odanın ortasına, yere koydu.

Parmağıyla işaret ederek, "Böceklere karşı," dedi.

"Böcek mi?" diye yankıladı Kit.

"Yerin herhangi bir tarafında bir akrep belirecek olursa, tavuk hap diye yutar onu!"

"Ya!" Kit yalandan esniyormuş gibi yaptı.

"Madam korkuyor, biliyorum. Dostumuz tavuk buradayken her şey daha iyi olacaktır."

Kit, "Bu akşam öyle uykum var ki beni hiçbir şey korkutamaz," dedi.

Ciddiyetle el sıkıştılar. Davud Jozef karısını kendi önü sıra odadan dışarıya itip kapıyı ardından kapadı. Tavuk bir süre yerdeki tozların üzerinde eşelendi, sonra lavabonun kenarına çıktı,

orada hareketsiz kaldı. Kit yatağın kenarına oturmuş, lambanın bir parlayıp bir sönükleşen alevine bakıyordu. Odanın içi lambanın çıkardığı dumanla dolmuştu. O anda hiçbir kaygı duymuyordu, yalnızca bu saçma sapan dekoru bir an önce geride bırakmak, bilincinden silmek için yanıp tutuşuyordu. Kalktı, kulağını kapıya dayayıp bekledi. Konuşmalar, ara sıra da uzaktan iki şeyin birbirine çarpması gibi sesler geliyordu. Ceketini giydi, ceplerine ekmek parçalarından doldurdu, yine oturup beklemeye başladı.

Arada sırada derin derin içini çekiyordu. Bir keresinde kalkıp lambanın fitilini kıstı. Saat onu gösterdiğinde tekrar kapıya yürüyüp dışarıyı dinledi. Sonra kapıyı açtı. Avlu ay ışığının aydınlığı içindeydi. Yine içeri girip Tunner'ın harmanisini kaptı, yatağın altına fırlattı. Kalkan toz bulutu neredeyse onu aksırtacaktı. El çantasıyla valizi alıp odadan çıktı, dönüp kapıyı arkasından özenle kapattı. Dükkânın arka odasından geçerken bir şeye bastı, az kalsın dengesini yitiriyordu. Daha yavaş adımlarla dükkânda ilerledi. Bir yandan sol elinin parmak uçlarını tezgâhın üzerinde kaydırarak yolundan emin olmaya çalışıyordu. Kapının pek basit bir sürgüsü vardı ama yine de onu zorlukla çekebildi, sonunda sürgü ağır metalik bir ses çıkararak açıldı. Kit çabucak kapının kanadını açıp dışarı çıktı.

Ay ışığı çok parlaktı. Bembeyaz kesilmiş sokakta ilerlerken güneşteymiş gibiydi. "Kim olsa görebilir beni." Ama kimse yoktu. Dosdoğru kentin dışına yürüdü. Orada vahanın ağaçları evlerin bahçelerine kadar uzanmıştı. Aşağıda, palmiye tepelerinin oluşturduğu kara kitlenin orada hâlâ davullar çalınmaktaydı. Sesler Ksar yönünden geliyordu. Orası vahanın orta yerindeki zenci köyüydü.

Kit iki yanı yüksek duvarlı, dümdüz, upuzun bir sokağa saptı. Duvarların gerisinden palmiyelerin rüzgârda çıkardığı ses duyuluyor, akan suların çağıltısı işitiliyordu. Ara sıra duvarların dibinde kurumuş palmiye dallarından beyaz bir küme göze çarpıyordu. Kit bunları her seferinde, ay ışığında oturmuş bir adam sanıyordu. Yol o davul seslerine doğru kıvrılarak ilerlemekteydi, sonunda kendini bir meydanda buldu. Burası her yana dağılan bir yığın kanal ve sukemerlerinin ana istasyonu gibi bir şeydi. Oyuncak trenlerin karmaşık demiryolu ağlarını anımsatıyordu. Buradan

birçok yol vahanın çeşitli yönlerine dağılmaktaydı. Kit en dar olanını seçti. Bunun Ksar'a gitmeyip çevresinden dolaşacağını düşünmüştü. İki duvarın arasından ilerlemeye başladı. Yol bir sağa, bir sola kıvrılıp duruyordu.

Davul sesleri daha da artmıştı. İnsan seslerinin ritmik bir aranağmeyi yineleyip durduğunu da duyabiliyordu artık. Sözler hep aynıydı. Bunlar erkek sesleriydi. Oldukça kalabalık gibiydiler. Ara sıra, yoğun gölgelerin altına ulaştığında, dudaklarında anlaşılmaz bir gülümsemeyle durup dinliyordu.

Küçük çanta ağır gelmeye başlamıştı. Onu bir elinden diğerine artık daha sık geçiriyor ama durup dinlenmek istemiyordu. Her adımında geri dönmek, sonunda kendini Ksar'ın ortasında bulma korkusuyla bir başka yol aramak geliyordu içinden. Müzik oldukça yakınlardaydı ama kıvrılan duvarlar ve ağaçlardan tam olarak nerede olduğunu kestirmek zordu. Bazen de sanki kendisini o kalabalıktan yalnızca bir duvar ve bunun gerisindeki birkaç metrelik bahçeler ayırıyormuş gibi iyice yakınlaşıyordu. Sonra tekrar uzaklaşıyor, palmiyelerde hışırdayan rüzgârın o kuru sesi daha baskın çıkıyordu.

İki yandaki hendeklerde akıp duran suların sesi, Kit farkında olmasa bile, yine de etkisini göstermekteydi. Birdenbire su özlemi duydu. Gerçi serin ay ışığıyla içinden geçmekte olduğu o yumuşak, kıpırdayıp duran gölgeler, bu duygunun dağılmasına büyük bir katkı sağlıyordu ama yine de Kit'e sanki çevresi sularla çevrili olsa, mutluluğu tam olacakmış gibi gelmekteydi. Birden duvardaki genişçe bir yarıktan bir bahçeye bakar buldu kendini. Zarif palmiye gövdeleri, geniş bir havuzun iki yanından ta göklere yükseliyordu. Durdu, suyun o karanlık, kıpırtısız yüzeyine baktı. Suya girme özlemi, o havuzu gördükten sonra mı, yoksa görmeden önce mi başlamıştı? Bilemiyordu. Hangisi olursa olsun, havuz karşısındaydı. Duvarın yıkık yerine doğru uzandı, ayağının altındaki moloz yığınına tırmanmadan önce çantasını yere koydu. Bahçeye girdikten sonra, otomatik hareketlerle üstündekileri çıkarırken buldu kendini. Hareketlerinin, bilincinin bu kadar ilerisine geçmesi onu biraz şaşırtıyordu. Yaptığı her hareket, hafifliğin ve zarafetin kusursuz bir ifadesiydi. "Dikkatli ol," diyordu benliğinin bir parçası, "Ağır git." Ama bu seslenen, fazla içki iç-

tiği zamanlarda da seslenen bölümdü. Şu anda artık anlamsızdı onun sesi. "Alışkanlık," diye düşündü. "Ne zaman mutlu olacak gibi olsam, kendimi özgür bırakacak yerde, takılıp kalıyorum." Sandaletlerini birer tekmede ayağından savurdu, gölgeler arasında çırılçıplak durdu. İçinde garip ve yoğun bir duygunun doğduğunu hissediyordu. Sessiz bahçede çevresine bakınırken, çocukluğundan bu yana ilk kez her şeyi çok net görmekte olduğu duygusuna kapıldı. Yaşam birdenbire oradaydı, kendisi onun içindeydi, ona bir pencereden bakar durumda değildi. Hayatın gücünün ve görkeminin bir parçası olduğunu algılamaktan gelen gurur da gerçi tanıdık bir duyguydu ama yıllardan beri hissetmemişti o duyguyu. Adımını atıp ay ışığına çıktı, suların içinden havuzun orta yerine doğru yürüdü. Havuzun dibi, birikmiş kil yüzünden kaygandı. Orta yerde su beline kadar geliyordu. Vücudunu suların içine bıraktığında aklına bir düşünce geldi. "Bir daha asla isteriye kapılmayacağım." Onca gerilim, kendini onca önemseme... Artık ömrü boyunca bu duyguları bir daha o kadar yoğun hissetmeyeceğini seziyordu.

Uzun uzun yüzdü havuzda. Tenine değen serin sular, içinde şarkı söyleme isteği uyandırmıştı. Birleştirdiği avuçlarına su almak için her eğilişinde ağzından sözsüz bir şarkı dökülüyordu. Aniden durup çevreyi dinledi. Davul seslerini duymuyordu artık, yalnızca vücudundan havuza damlayan suların sesini duyuyordu. Banyosunu sessizlik içinde bitirdiğinde içindeki o coşkun sevinç duygusu sona erdi ama o hayat duygusu sönmedi. "O geçmeyecek artık," diye mırıldandı, havuzun kenarına doğru yürüdü. Ceketini havlu yerine kullandı. Kurulanırken üşüyor, zıplayıp duruyordu. Bir yandan giyinirken bir yandan da hafif hafif ıslık çalıyordu. İkide bir durup bir saniye kadar, ses var mı, davullar yine çalmaya başladı mı, diye etrafı dinliyordu. Rüzgâr başının yukarısından, ağaçların tepelerinden doğru esti. Yakında bir yerden hafif hafif akan bir su sesi duyuldu. Hepsi o kadar. Kit birdenbire arkasında bir şeyler döndüğü kuşkusuna kapıldı; sanki zaman ona bir oyun oynamıştı. O havuzda birkaç dakika yerine birkaç saat geçirmiş de farkına varmamıştı sanki. Ksar'daki şenlik sona ermiş, insanlar dağılmıştı. Oysa kendisi davul seslerinin kesildiğinin bile farkına varmamıştı. Böyle saçma sapan şeyler olurdu bazen. Kol saatini almak

üzere demin bıraktığı taşa doğru eğildi. Saat orada yoktu, demek artık zamanı da bilemeyecekti. Biraz arandı ama onu bir daha asla bulamayacağından şimdiden emin gibiydi. Saatin ortadan yok olması da kendisine oynanan oyunun bir parçasıydı işte. Hafif adımlarla duvarın yıkık yerine yürüdü, valizini eline aldı, ceketini kolunun üstüne attı, bahçeye doğru yüksek sesle, "Sanki umurumda mı sanıyorsun?" dedi. Sonra gülerek duvara tırmandı ve sokağa atladı.

Hızlı adımlarla ilerledi, zihnini yeniden ele geçirdiği o somut sevinç duygusuna odakladı. O duygunun orada var olduğunu hep biliyordu zaten. Bir şeylerin hemen gerisinde, ama ona hayatın doğal bir durumu olarak sahip olamamaya çok uzun zaman önce razı olmuştu. Var olmanın sevincini yeniden bulunca, kendi kendine onu bu kez asla elden kaçırmayacağını, ne kadar çok çaba gerekirse gereksin, feda etmeyeceğini söyledi. Ceketinin cebinden bir ekmek parçası çıkardı, onu iştahla yedi.

Yol genişliyor, duvarlar bitki örtüsü şeridini izleyecek biçimde geri çekiliyordu. İşte sonuna varmıştı yolun. Buradan sonra artık karşısında dümdüz uzanan vadi vardı. Her yanında küçük kumullar göze çarpıyordu. Birkaç yerde dalları yere sarkmış tamarisk ağaçları, kumların üzerinde gri bir duman kütlesi gibi yükselmekteydi. Hiç duraklamadan en yakın ağaca yöneldi, çantasını yere koydu. Tüy gibi dallar, gövdenin her yanındaki kumları süpürmüştü. Çadır gibiydi dalların içerisi. Ceketini giydi, emekleyerek dalların öte tarafına geçti, valizini yanına çekti. Göz açıp kapayana dek uykuya dalmıştı bile.

25 Üsteğmen d'Armagnac bahçesinde Ahmet'le birkaç yerli taş ustasının çalışmasını izlemekteydi. Adamlar bahçe duvarını cam kırıklarından bir katla çepeçevre yükseltmekteydiler. Karısı eve bu tür bir koruma uygulamasını ona yüzlerce kere önermiş, o da bütün iyi niyetli sömürge memurları gibi hep söz vermiş ama hiçbir zaman yapamamıştı. Şimdi artık karısı Fransa'dan dönmek üzere olduğuna göre, duvarı ona ek bir sürpriz olarak hazırlamak

niyetindeydi. İşler iyi gidiyordu. Bebek sağlıklıydı, Madam d'Armagnac da mutluydu. Kendisi ay sonunda Cezayir'e gidip karşılayacaktı onları. Hep birlikte birkaç gün oradaki şirin küçük otelde kalacaklardı. Bou Noura'ya dönmeden önce ikinci balayı gibi bir şey.

Ama işlerin yalnızca onun küçük evreninde iyi gittiği de bir gerçekti. Sbâ'daki Yüzbaşı Broussard'a pek acıyor, Tanrı yardım etmese, bütün belaların kendi başına patlayabileceğini düşünerek ürperiyordu. O insanlara Bou Noura'da kalmaları için ısrar da etmişti. En azından bu bakımdan vicdanı rahattı. Amerikalının hasta olduğunu bilmiyordu o zamanlar. Bu nedenle, adamın gidip Broussard'ın bölgesinde ölmesi onun suçu değildi ama tabii tifodan ölmek başka şeydi, beyaz bir kadının çölde kaybolması ise daha başka bir şeydi. Esas sorun yaratan da bu ikincisiydi. Sbâ çevresindeki arazi, ciplerle yapılan aramaları kolaylaştıracak türden değildi. Zaten bölgede o tür araç sayısı yalnızca ikiydi, üstelik aramaya da hemen başlanamamış, çünkü kaledeki ölü Amerikalının durumu daha önemli bir sorun olarak ortaya çıkmıştı. Ayrıca herkes kadının kentte bir yerlerde bulunabileceğinden emindi. Üsteğmen d'Armagnac bu kadınla tanışamadığına üzülüyordu doğrusu. Hoş biri olmalıydı anlatılanlara göre. Tipik, neşeli bir Amerikalı kız. Hasta kocasını odaya kilitleyip tek başına ölmeye bırakarak çöle kaçmak gibi duyulmamış bir şeyi ancak bir Amerikalı yapardı. Bağışlanacak bir şey değildi bu kuşkusuz. Ama kendisi bu düşünce karşısında pek öyle Broussard kadar sarsılmamıştı. Ne de olsa, Broussard püritendi. İçinde skandal duygusu hemen baş gösterirdi onun, kendi davranışları da tatsız sayılacak derecede özdenetim altındaydı. Herhalde hem güzel olduğu, hem de kendi dengesini sarstığı için kızdan nefret etmişti, Broussard'ın böyle bir şeyi bağışlaması kolay değildi tabii.

Kızı yeryüzünden bu kadar başarıyla kaybolmadan önce görememiş olduğuna bir kere daha üzüldü. Bu arada üçüncü Amerikalının Bou Noura'ya dönmesi çok karmaşık duygular uyandırmıştı içinde. Adamın kişiliğinden hoşlanmıştı ama olaya bulaşmayı da hiç istemiyordu. En çok da kadının kendi bölgesinde ortaya çıkmaması için dua etmekteydi. Çünkü artık ünlü sayılıyordu o kadın. Tabii onun da hastalanmış olma olasılığı oldukça yüksekti. Onu görme hevesi, böyle bir durumda yapılacak

işlerin, yazılacak raporların korkusu yanında ikinci planda kalıyordu. *"Pourvu qu'ils la trouvent là-bas!"** diye geçirdi içinden umutla.

Bahçe kapısı vuruluyordu. Ahmet gidip açtı, Amerikalı kapıda belirdi. Her gün haber sormaya geliyor, yeni bir şey öğrenemeyince de biraz daha çökmüş görünüyordu. Tunner'ın mutsuz yüzünü görünce, "Ötekinin karısıyla sorunları olduğunu tahmin etmiştim zaten. Sorun da *bu adamdı* besbelli," dedi üsteğmen kendi kendine.

Neşeli bir sesle, *"Bonjour, monsieur,"*** diye seslendi, konuğuna doğru yürüdü. "Haberlerde yine bir değişiklik yok ama bu durum hep böyle sürecek değil."

Tunner duymayı beklediği şeyleri duyduktan sonra, başını anladığını belirtircesine eğerek onu selamladı. Üsteğmen ise duruma uygun bir biçimde araya sessizliğin girmesine izin verdikten sonra, salona geçip her zamanki gibi konyak içmelerini önerdi. Bou Noura'da beklediği kısa süre boyunca Tunner, üsteğmenin evine yaptığı bu sabah ziyaretlerini gerekli bir moral desteği olarak kabul etmeye başlamıştı. Üsteğmen candan bir insandı, sohbeti hafif, seçtiği sözcükler de Tunner'ın kolayca anlayabileceği türdendi. Pırıl pırıl salonda oturmak hoştu, konyak da bütün bunları tatlı bir karışım haline getiriyor, bunun yinelenmesi Tunner'ı büsbütün umutsuzluğa düşmekten koruyordu.

Ev sahibi Ahmet'e seslendi, sonra öne düşüp eve girdi. Karşılıklı oturdular.

Üsteğmen, "İki hafta sonra yeniden evlilik hayatına dönüyorum," dedi neşeyle, bu Amerikalıya o kızları gösterme fırsatını bulacağını düşünüyordu.

"Çok iyi, çok iyi." Tunner pek neşeli değildi. "Zavallı Madam d'Armagnac," diye düşünüyordu. "Eğer ömrünün geri kalanını burada geçirmek zorundaysa..." Port'un ölümünden ve Kit'in kaybolmasından bu yana Tunner çölden nefret eder olmuştu. Belli belirsiz bir biçimde, Çöl'ün kendisini arkadaşlarından yoksun bıraktığını düşünüyordu. Çok güçlü bir varlıktı Çöl. İnsanın zih-

* Fr. Keşke orada bulsalar onu! (ç.n.)
** Fr. Günaydın bayım. (ç.n.)

ninde onu kişileştirmemesi olanaksızdı. Sessizliği, barındırdığı yarı bilinçli varlığın suskun bir itirafı gibiydi. (Yüzbaşı Broussard bir gece, konuşkanlığı üzerindeyken, Tunner'a, askeri birlikle Çöl'e çıkan Fransızların bile mutlaka serap gördüğünü, ama gururlarının buna inanmalarına engel olduğunu söylemişti.) Neydi bunun anlamı? Böyle şeyler hayal gücünün zaten var olanı yorumlamasının basit bir yolu değil miydi?

Ahmet şişeyi ve bardakları getirdi. Bir an sessizce içtiler, sonra üsteğmen, biraz da sessizliği bozmak için konuştu: "İşte böyle. Hayat şaşırtıcı bir şey. Hiçbir şey insanın hayal ettiği gibi olmuyor. Bu da en çok buralarda fark ediliyor. İnsanın tüm düşünce sistemi çöküyor. Her dönemeçte karşısına en beklemediği şey çıkıyor. Arkadaşınız pasaportunu kaybedip buraya geldiğinde, zavallı Abdülkadir'i suçladığında, kısacık bir süre sonra başına böyle bir şeyin geleceğini kim nereden bilebilirdi?" Sonra akıl yürütme biçiminin yanlış anlaşılabileceğini düşünüp ekledi: "Abdülkadir onun ölümünü duyunca çok üzüldü. Ona kin beslemiyordu, anlıyorsunuz, değil mi?"

Tunner dinlemiyor gibiydi. Üsteğmenin düşünceleri başka tarafa yöneldi. Sesi merakından renklenerek, "Söylesenize," dedi, "... Yüzbaşı Broussard'ı o bayanla ilgili kuşkularının yersiz olduğuna inandırabilmiş miydiniz sonunda? Yoksa hâlâ onların evli olmadığına mı inanıyor? Bana yazdığı mektupta bayanla ilgili çok kaba şeyler söylüyordu. Ona Bay Moresby'nin pasaportunu göstermiş miydiniz?"

"Efendim?" Tunner, Fransızca'daki yetersizliğinin kendisini zorlayacağını bilerek konuşmaya başladı: "Ha, evet. Pasaportu ona, raporuna ekleyip Cezayir'deki konsolosuna yollasın diye verdim ama evli olduklarına yine de inanmadı, çünkü Bayan Moresby ona pasaportunu vereceğine söz verdiği halde, kaçıp gitmişti. Bu nedenle, yüzbaşı onun gerçekte kim olduğundan emin değildi."

"Ama onlar karı kocaydı," diye üsteledi üsteğmen alçak sesle.

Tunner sabırsızlıkla, "Kuşkusuz, kuşkusuz," dedi, bir yandan da böyle bir konuşmaya girmiş olmanın bile sadakatsizlik olduğunu düşünüyordu.

"Zaten evli olmasalar da ne fark eder?" Üsteğmen her ikisine

birer içki daha doldurdu, konuğunun bu konuşmayı sürdürmek istemediğini görünce, daha az acı yaratabilecek bir başka konuya döndü. Tunner yeni konuyu da aynı hevessizlikle karşıladı. Hayalinde Sbâ'daki o cenaze gününü yeni baştan yaşıyordu. Port'un ölümü onun hayatının tek kabul edilmez gerçeği olmuştu. Çok büyük bir şeyler kaybettiğini, Port'un (eskiden anlayamamış olsa bile) aslında en yakın arkadaşı olduğunu, ancak zaman geçip de onun öldüğünü kabul ettikten sonra kaybının ayrıntılarını düşünebileceğini geçiriyordu aklından.

Tunner duygusal bir insandı. Bu özelliği yüzünden de, Yüzbaşı Broussard cenazede bir dereceye kadar dinsel tören yapılması konusunda ısrar ettiğinde, daha şiddetli bir biçimde karşı çıkmamış olduğu için, şimdi vicdanı sızlıyordu. Bu konuda korkaklık ettiği duygusu vardı içinde. Port'un cenazede böyle saçmalıklar yapılmasından nefret edeceğinden, bunların olmaması için arkadaşının mücadele etmesini bekleyeceğinden emindi. Port'un Katolik olmadığını en başta söylemişti yüzbaşıya tabii. Hatta gerçek anlamda Hıristiyan bile sayılamayacağını da söylemişti. Bu nedenle, onun bu tür törenlerden azat edilmesi gerektiğini ileri sürmüştü. Ama Yüzbaşı Broussard heyecanla cevabı yapıştırmıştı ona: "Bu konuda bir tek sizin sözünüz var ortada, mösyö. Siz de ölürken yanında değildiniz. O sıra neler düşünüyordu, son dileği neydi, bilemezsiniz. Siz bildiğinize inanarak böylesine büyük bir sorumluluğu üstlenmeye razı olsanız bile, ben bunu yapmanıza asla izin veremem. Ben Katoliğim, mösyö. Ayrıca buranın da komutanıyım." Tunner da yelkenleri suya indirmişti. Sonunda Port, kendi tercihine uygun olarak isimsiz bir ölü gibi sessiz bir biçimde vahaya ya da çöle gömüleceği yerde, resmi törenle kalenin arkasındaki küçücük Hıristiyan mezarlığına götürülmüş, Latince dualar eşliğinde toprağa verilmişti. Tunner'ın o duygusal kafasına göre bu büyük bir haksızlıktı ama kendisinin bunu engellemeye gücü yetmemişti. Şimdi kendini zayıf buluyor, sadakatsizlik ettiğini düşünüyordu. Geceleri uykusu kaçıp bu konuyu düşünürken, aklından Sbâ'ya dönmek, uygun bir zaman kollayıp o küçük mezarlığa giderek Port'un tepesine diktikleri o saçma haçı kırmak bile geçmişti. Böyle bir hareket kesinlikle memnun ederdi Port'u. Ama Tunner bunu asla başaramayacağını biliyordu.

Aslında bütün bunların yerine, pratik davranmalı, dedi kendi kendine. Şu anda önemli olan Kit'i bulmak ve onu New York'a götürmekti. Başlangıçta kaybolması olayını karabasan türünden bir şaka gibi almıştı. Hafta sonuna kadar Kit elbette ortaya çıkar, demişti kendi kendine, tıpkı ikisi trenle Boussif'e giderken olduğu gibi. Oturup onun geri dönmesini beklemekte kararlıydı, ama zaman geçip hâlâ Kit'den haber çıkmayınca, bu bekleyişin bitmeyeceğini, gerekirse sonsuza kadar uzayacağını anlamıştı.

Kadehini yanındaki sehpaya bıraktı, kafasından geçenleri seslendirerek konuştu: "Ben Bayan Moresby bulununcaya kadar burada kalacağım." Kendi kendine, neden bu konuda bu kadar inat ettiğini soruyordu. Kit'in bulunması niçin böylesine bir saplantı haline gelmişti onda? O zavallı kıza âşık olmadığı kesindi. Ona o kadar çok ilgi göstermesi, biraz ona acıdığı için (çünkü o bir kadındı), biraz da kendi gururu yüzündendi (çünkü kendi de bir erkekti). İki duygu birleşince, ödül avcılarında görülen o sahip olma arzusunu yaratmıştı Tunner'da, hepsi o kadar. Aslına bakılırsa, şu anda fazla derin düşünmediği sürece, Kit'i ilk tanıdığı zamanki gibi ele alıp aralarında geçenleri tümüyle unutma eğiliminde olduğunu görüyordu. Port'la ikisini ilk tanıdığında çok derinden etkilenmiş, dünyada en çok yakın olmak istediği iki kişi olarak görmüştü onları. Böyle düşünmek vicdanındaki yükü daha bir hafifletiyordu. Sbâ'da geçirdikleri o çılgın günde, Kit hasta odasının kapısını açmayı reddederken neler olup bittiğini defalarca sormuştu kendine. Acaba Port'a ihanetini söylemiş miydi Kit? Söylememiş olduğunu heyecanla umdu. Bunu düşünmek bile istemiyordu.

Üsteğmen d'Armagnac, "Evet," dedi. "Herhalde New York'a dönüp de bütün dostlarınızın size 'Bayan Moresby'yi ne yaptın?' diye sormasını göze alamazsınız. Çok utanç verici bir durum olur."

Tunner için için ürperdi. Yo, böyle bir şeyi göze alamazdı. Her iki aileyi tanıyan kimseler daha şimdiden birbirlerine bu soruyu soruyor olmalıydılar (çünkü kendisi Port'un annesine üç gün arayla iki telgraf çekmiş, kötü haberleri peş peşe bildirmişti. O sıralar henüz Kit'in döneceğini umuyordu) ama o dostlar oradaydı, kendisi ise hâlâ burada. "Demek Port da, Kit de gitti!" dedikleri zaman onlarla yüz yüze olmak zorunda değildi. Böyle bir şey hiç-

bir zaman olamazdı, asla! Kendisi burada, Bou Noura'da uzun süre kalırsa, Kit'in nasılsa sonunda ortaya çıkacağını biliyordu.

"Çok utanç verici," diye yüzbaşının görüşüne katıldı, tedirginlikle güldü. Bir tek Port'un ölümünün hesabını vermek bile kolay değildi. Herkes ona, "Tanrı aşkına, onu bir uçağa atıp hastanesi olan bir yere, en azından Cezayir'e götüremez miydin? Tifo o kadar da hızlı seyreden bir hastalık değildir, biliyorsun," derdi. O zaman Tunner da onlardan ayrıldığını, başını alıp gittiğini itiraf etmek zorunda kalırdı. Çöl'e dayanamadığını söylemek zorunda kalırdı. Port yola çıkmadan önce gerekli aşıları olmayı ihmal etmişti. Ancak bir de Kit'i kayıp durumda bırakıp giderse, bunun hiçbir açıklaması olmazdı.

Üsteğmen, Amerikalı kadının bulunduğunda sapasağlam olmayabileceğini, birtakım komplikasyonlara maruz kalabileceğini hatırına getirerek, Tunner Bou Noura'da beklediği için onu oraya getireceklerini düşündü. Cesaretini toplayarak, "Tabii ki sizin bekleyip beklememenizin onun bulunmasına hiçbir etkisi olamaz," dedi. Bu sözlerin kendi ağzından çıktığını duyar duymaz da utandı ama iş işten geçmişti! Söylenmişti artık bir kere.

Tunner heyecanla, "Biliyorum, biliyorum," dedi. "Ama ben yine de kalacağım." Bu konuda söylenebilecek başka bir şey yoktu. Üsteğmen d'Armagnac da bu konuyu bir daha açmayacaktı zaten.

Bir süre daha konuştular. Üsteğmen bir akşam birlikte "quartier réservé"yi ziyaret etme olanağından söz etti. Tunner isteksiz bir sesle, "Bugünlerde bir ara," dedi.

"Biraz dinlenmeniz gerek. Çok fazla yas iyi değildir. Benim tanıdığım tam size göre bir kız..." Birden sustu. Bu tür apaçık önerilerin genellikle yaratılmak istenen ilgiyi büsbütün öldürdüğünü hatırlamıştı. Hiçbir avcı, avının başkası tarafından yakalanıp hazır getirilmesini, önüne atılmasını istemezdi. Ancak o sayede vurabileceğini bilse bile, yine de istemezdi.

Tunner dalgın bir sesle, "İyi, iyi," dedi.

Çok geçmeden izin isteyip kalktı. Yarın sabah yine gelecekti. Ertesi sabah da. Daha sonraki sabahlarda da. Ta ki üsteğmen kendisini ışıl ışıl gözlerle kapıda karşılayana, *"Enfin mon ami;"** sonunda müjdeyi aldık!" diyene kadar.

* Fr. Gözünüz aydın, dostum. (ç.n.)

Bahçede başını eğip o çıplak, sıcaktan kavrulmuş toprağa baktı. İri kırmızı karıncalar hızla koşturuyor, ön bacaklarıyla duyargalarını havaya doğru öfkeyle sallıyordu. Ahmet bahçe kapısını onun arkasından kapattı, Tunner melankolik bir hava içinde pansiyona doğru yürüdü.

Mutfağın yanındaki o sıcak küçük odada öğle yemeğini yiyecek, o yemeği daha sindirilir kılmak için de bir şişe roze şarabın hepsini içecekti. Sonra şarabın ve sıcağın etkisiyle sersemlemiş bir halde yukarıya, odasına çıkacak, kendini yatağa atacak, güneşin ışıkları gücünü biraz kaybedinceye, öğle vakitleri taştan topraktan fışkıran o zehirli aydınlığın en azından birazı kaybolunca kadar uyuyacaktı. Kente inip dolaşmak hoştu. Tepelerde parlak renkli Igherm'ler vardı. Büyük bir kabile olan Beni Isguen'ler vadinin biraz daha ilerisindeydi. Balkonlu pembe ve mavi evleriyle Tacmut da oradaydı. Kentliler kendilerine kırmızı kerpiçten ve açık renk palmiye kerestesinden o oyuncak benzeri sayfiye saraylarını yaparken, her yana palmiyeler dikmiş, kuyular açmışlardı. Yakınlardaki sukemerlerinde guruldayan su, toprağın ve havanın o korkunç kuruluğunu biraz gideriyordu. Tunner bazen Bou Noura'nın içindeki büyük pazar yerine yürüyor, kemerlerin altında gölge bir yere oturup sonu gelmez alışverişi seyrediyordu. Bu alışverişte alıcı da, satıcı da, fiyatı yükseltmek ya da düşürmek için, gözyaşları dışında her türlü ikiyüzlü numarayı çekiyorlardı. Bazen Tunner bu saçma sapan insanlara bir merhamet duyar, onları gerçekdışı bulur, dünya sakinleri arasında sayılmamaları gerektiğini düşünürdü. Öyle günlerde kendisini kolundan bacağından çekiştiren, kalabalık sokaklarda itiştiren küçük çocukların yumuşak elleri deli ederdi onu. Başlangıçta o çocukları yankesici sanmıştı. Sonraları, kalabalıkta daha hızlı ilerleyebilmek için kendisini bilinçsizce destek olarak kullanmaya çalıştıklarını fark etti, sanki kendisi bir ağaç ya da duvarmış gibi. O zaman daha da canı sıkıldı, o da onları hırsla itmeye başladı. Çocukların hepsi bitliydi ve çoğu tümüyle keldi. Kafaları bir yığın kabuk bağlamış yara ve üzerlerinde de sineklerden oluşan bir tabakayla kaplıydı.

Ama Tunner'ın daha az sinirli olduğu günler de yok değildi. Öyle günlerde oturur, pazar yerinde yavaş adımlarla yürüyen sakin ihtiyarları seyreder, kendisi o yaşa gelip de bu kadar gurura

ve özsaygıya sahip olabildiği takdirde yaşamının boşa geçmemiş sayılabileceğini düşünürdü. Onlardaki genel hava, bir gönül rahatlığı ve doyum duygusu yansıtmaktaydı. Zamanla, fazla derin düşünmeksizin, hayatlarının yaşanmaya değer bir hayat olarak geçmiş olması gerektiği sonucuna vardı.

Akşamları salonda oturup Abdülkadir'le satranç oynuyordu. Abdülkadir ağırdı ama azımsanacak bir hasım da değildi. Bu gece sefaları, ikisinin sıkı fıkı dost olmasını sağlamıştı. Çocuklar bir tek onların satranç oynadığı köşedeki lamba dışında bütün lambaları söndürdüğünde, koca binada yalnız ikisi uyanık kaldığında, bazen karşılıklı birer Pernod içerler, Abdülkadir yüzünde komplocu gülümsemesiyle kalkıp bardakları kendi eliyle yıkar, kaldırırdı. Alkollü içki içtiğini kimsenin görmesi doğru olmazdı çünkü. Tunner yukarı, yatmaya çıkar, derin bir uykuya dalardı. Güneş doğarken uyandığında, "Belki bugün..." diye düşünürdü içinden. Saat sekizde şortunu giyip dama, güneşlenmeye çıkardı. Kahvaltısını oraya getirtir, Fransızca fiillere çalışırken, kahvesini yudumlardı. Nihayet bir haber olup olmadığı merakı dayanamayacağı kadar güçlenir, çıkıp sabah seferini yapması şart olurdu.

Beklenen şey oldu sonunda tabii. Messad'dan çevre yörelere sayısız küçük yolculuklarını yapıp bitiren Lyle'lar Bou Noura'ya çıkageldiler. Aynı günün daha erken saatlerinde ise bir grup Fransız, eskimiş bir askeri araçla gelmiş, pansiyonun odalarına yerleşmişlerdi. Tunner, Mercedes'in o tanıdık homurtusunu duyduğunda öğle yemeği yiyordu. Yüzünü buruşturdu. O ikisinin buraya gelişi can sıkıcı bir şeydi. Kendini terbiyeli davranmaya zorlayacak halde değildi Tunner. Lyle'larla hiçbir zaman samimi olmamıştı. Bunun bir nedeni, Lyle'ların onu Messad'a götürdükten iki gün sonra oradan ayrılmaları, ikinci nedeni de Tunner'ın bu ilişkiyi bundan ileri götürmeyi istemeyişiydi. Bayan Lyle huysuz, şişko, geveze bir kadındı; Eric de onun, yaşı büyüdüğü halde hâlâ şımarık ve arsız kalmış oğlu. Tunner'ın onlara ilişkin duyguları böyleydi ve bu duygularını değiştireceğini de pek sanmıyordu. Eric'le pasaport olayı arasında bir ilgi kurmuş değildi. İki pasaportun birlikte, Ain Krorfa'da, yerlilerden biri tarafından çalınıp lejyonerlere satıldığını sanıyordu.

Holden Eric'in alçaltmaya çalıştığı sesini duydu. "Aa, daha

neler! Anne! O Tunner denilen adam hâlâ buralarda." Besbelli resepsiyon masasının üzerindeki müşteri kayıt defterine bakıyordu. Annesi de tıslayarak ona çıkıştı: "Eric! Seni budala! Kes sesini!" Tunner kahvesini bitirdi, yan kapıdan yakıcı güneş ışığına çıktı, onlarla karşılaşmadan kaçmayı, onlar öğle yemeği yerken odasına çıkabilmeyi umdu. Nitekim bunu başardı. Öğle uykusuna daldığı sırada odasının kapısı vuruldu. Tunner'ın uyanması biraz zaman aldı. Kapıyı açtığında Abdülkadir'i gördü. Yüzünde özür diler gibi bir gülümseme vardı.

"Odanızı değiştirsek çok rahatsız olur musunuz acaba?" diye sordu.

Tunner bunun nedenini bilmek istedi.

"Şu anda yalnız sizin iki yanınızdaki odalar boş. Bir İngiliz hanım, oğluyla geldi. Oğlunu kendi odasının yanında bir odaya istiyor. Yalnız kalmaktan korkuyormuş."

Abdülkadir'in çizdiği bu Bayan Lyle tipi, Tunner'ın kafasındaki görüntüye hiç uymuyordu. "Pekâlâ," diye homurdandı. "Odalar birbirinin aynı. Çocukları yolla da eşyalarımı taşısınlar." Abdülkadir onun omzunu sevgiyle okşadı. Çocuklar geldi, bitişik iki odanın kapısını açtılar, sonra taşıma işine başladılar. Tam taşınma işinin ortasında, Eric boşaltılmakta olan odaya girdi, Tunner'ı görünce olduğu yerde çakıldı kaldı.

"Aha!" diye bağırdı. "Burada sana rastlayacağımı hiç sanmazdım, dostum! Şimdiye kadar Timbuktu'ya varmışsındır diye düşünüyordum."

"Merhaba, Lyle," dedi Tunner. Eric'i birden karşısında bulmuştu. Ona bakmak ve tokalaşmak için elini uzatmak Tunner'a külfet geliyordu. Bu delikanlının kendisini bu kadar tiksindirdiğini daha önce fark etmemişti.

"Annemin aptalca kaprisini bağışla lütfen. Yolculuk yordu onu, o kadar. Messad'dan buraya yol çok berbat, onun da sinirleri çok bozuk."

"Vah, vah."

"Seni neden odadan çıkardığımızı anlıyorsun."

"Evet, evet." Tunner bu sözün bu biçimde söylenmesine sinirlenmişti. "Siz gidince ben yine buraya taşınırım."

"A, tabii. Moresby'lerden haber aldın mı son zamanlarda?"

Eric konuşmakta olduğu kişinin yüzüne baktığı ender zamanlarda, tam gözlerinin içine bakmak gibi bir huya sahipti. Sanki söylenen sözlerle pek ilgilenmiyormuş da, altta yatan anlamı keşfetmeye çalışıyormuş gibi. Şu anda Tunner'a, sanki delikanlı onu her zamankinden daha büyük bir dikkatle inceliyormuş gibi geldi.

"Evet," dedi sert bir sesle. "İyiler. Özür dilerim. Şu öğle uykumu tamamlamam gerek." Ara kapıdan bitişik odaya geçti. Çocuklar eşyaları taşımayı bitirince kapıyı kilitledi, yatağa uzandı, ama uyuyamadı.

"Tanrım, ne sersem şey," dedi yüksek sesle. Sonra demin odayı değiştirmeye razı olduğuna kızdı birden. "Kendilerini kim sanıyor bunlar?" Lyle'ların, Port ve Kit'le ilgili haberler konusunda kendisini sıkıştırmayacaklarını umuyordu. Böyle bir şey yaparlarsa, onlara söylemek zorunda kalırdı, oysa canı söylemeyi hiç istemiyordu. Bu ikisi söz konusu olduğunda, trajediyi kendine saklamak geliyordu içinden. Onların yorumlarına dayanmak hiç de kolay olmazdı.

Öğleden sonra salondan geçerken, Lyle'lar loş ışıkta oturmuş, çay fincanlarını çıngırdatmaktaydılar. Bayan Lyle eski fotoğraflarını divanın arkasına dayalı sert yastıkların üzerine yaymıştı. Bir tanesini, duvardaki silahın yanına assın diye Abdülkadir'e vermek niyetindeydi. Tunner'ın kararsız bir biçimde kapı eşiğinde duraladığını görünce, hemen onu selamlamak üzere kalktı.

"Bay Tunner! Ne güzel bir sürpriz! Messad'dan öyle erken ayrılmanız sizin için büyük bir şansmış meğer. Ya da akıllılık göstermiş olabilirsiniz. Hangisidir, bilemiyorum. Biz çevre turumuzdan döndüğümüzde, hava tam anlamıyla dayanılmaz olmuştu. Korkunçtu! Tabii benim sıtmam nüksetti, yatağa serildim. Oradan hiç kurtulamayacağız sandım. Eric de her zamanki gibi budalaca davranışlarıyla işleri büsbütün zorlaştırdı."

Tunner, "Sizi tekrar gördüğüme sevindim," dedi. Messad'da onlarla kesin bir biçimde vedalaştığını sanmıştı. Şimdi artık incelik gösterecek halinin kalmadığını görüyordu.

"Yarın sabah arabayla çok eski Garamantik kalıntıları görmeye gidiyoruz. Bizimle gelmelisiniz. Çok ilginç olacak."

"Çok naziksiniz, Bayan Lyle..."

Kadın, "Gelin de çay için!" diye haykırdı, onu ceketinin kolundan yakaladı.

Ama Tunner özür dileyerek dışarıya, palmiyelerin altına çıktı, iki duvar arasındaki gölgelikte kilometrelerce yürüdü. Bou Noura'dan hiç kurtulamayacağı hissine kapılmıştı. Ortada belli hiçbir neden olmamakla birlikte, Kit'in dönüşü şu anda ona her zamankinden de uzak bir ihtimal gibi geliyordu. Lyle'lar burada olduğu için besbelli. Gün batarken dönüş yoluna koyuldu. Pansiyona vardığında ortalık kararmıştı bile. Kapısının altında bir telgraf buldu. Mesajın mor mürekkeple, hemen hemen okunmaz bir yazıyla yazılmış olduğunu gördü. Dakar'daki Amerikan konsolosundan geliyordu. Tunner'ın çektiği sayısız telgrafa yanıttı: "KATHERINE MORESBY KONUSUNDA BİLGİ YOK, GELİRSE İLETECEĞİZ." Telgrafı çöpe attı, Kit'in bavullarının üzerine oturdu. Bu bavullardan bazıları da Port'undu. Şimdi Kit'e kalmışlardı ama şu anda hepsi Tunner'ın odasında, bekliyordu.

Kendi kendine, "Bu daha ne kadar sürebilir?" diye sordu. Burada kendini her zamanki Tunner gibi hissetmiyor, genel hareketsizlik sinirlerini bozuyordu. Doğru davranışta bulunmak, Kit'in Sahra'dan çıkagelmesini beklemek iyi, hoştu ama, ya hiç gelmezse? Ya şimdiden... evet bu olasılığı da düşünmek gerekirdi... ya zaten ölmüşse? Bu beklemenin bir sınırı olmak zorundaydı. Bir gün belirlemeli, ondan sonra burada kalmamalıydı artık. Birden kendini Beşinci Caddede, Hubert David'in oturduğu daireye girerken canlandırdı gözünde. Port ve Kit'le orada tanışmıştı. Bütün dostları yine orada olacaktı; bazıları gerçekten anlayış gösterecek, daha çokbilmiş olanları bir şey söylemeksizin bol bol düşünecek, bir kısmı tüm olayı çok romantik bulacak, acıklı yanını hafife alacaktı ama o insanların hiçbirini görmek istemiyordu. Burada ne kadar uzun kalırsa, olay o kadar soğuyacak, kendi üzerine yönelecek suçlamalar o kadar hafifleyecekti. Evet, bu kesindi.

O gece satrançtan pek o kadar zevk almadı. Abdülkadir onun kafasının meşgul olduğunu sezdi, birdenbire oyunu kesmeyi önerdi. Tunner erken yatma fırsatı bulduğuna sevindi, yeni odadaki yatağın rahatsız olmayacağını umuyordu. Abdülkadir'e, "Sabah

görüşürüz," deyip merdivenleri yavaş yavaş çıktı, için için bütün gün, kışı Bou Noura'da geçirme olasılığına kendini hazırlamaya çalıştı. Hayat ucuzdu burada, üzerindeki para nasılsa yeterdi.

Odasına adım attığında ilk dikkatini çeken şey, ara kapının açık olduğuydu. Her iki odanın da lambaları yanıktı. Yatağın yanında hareket etmekte olan daha küçük, ama oldukça şiddetli bir ışık daha vardı. Eric Lyle, yatağın öbür yanında, elinde bir fenerle duruyordu. Bir an ikisi de kıpırdamadı. Sonra Eric, kendinden eminmiş gibi çıkarmaya çalıştığı bir sesle, "Evet? Kim o?" dedi.

Tunner girip kapıyı arkasından kapadı, yavaşça yatağa yürüdü. Eric duvara doğru geriledi, fenerini Tunner'ın suratına tuttu.

"Kim... Yoksa ben yanlış odada mıyım!" Ağzından zayıf bir gülme sesi çıktı, bu ses Eric'e cesaret vermiş gibi göründü. "Yüzündeki anlatıma bakılırsa, yanlış odadayım! Ne korkunç! Daha şimdi dışarıdan geldim. Oda bir tuhaf gelmişti zaten." Tunner bir şey söylemedi. "Öğlende benim kendi eşyalarım bu odadaydı ya... herhalde otomatik olarak bu kapıyı açıp girdim. Ulu Tanrım! Öyle yorgunum ki aklım başımda değil."

Tunner için insanların söylediklerine inanmak doğal bir şeydi. Kuşku duygusu fazla gelişmemişti onda. Gerçi az önce biraz kuşkulanmamış değildi ama bu zavallı sözlerin kendisini yatıştırmasına izin vermişti. Tam, "Ziyanı yok," diyeceği sırada gözü yatağın üzerine ilişti. Port'un küçük çantalarından biri açık duruyordu. İçindeki eşyaların da yarısı çıkarılmış, battaniyenin üstüne konmuştu.

Tunner yavaşça başını kaldırıp baktı, aynı anda boynunu ileri uzattı, bu hareketiyle Eric'in içine bir korku ürpertisi salmıştı. Eric ürkek bir sesle, "Şey!" dedi, yatağın ayakucuna doğru dört büyük adım attı, orada çakılmış gibi durdu.

"*Seni* Allah'ın belası itoğlu it!" Tunner onu gömleğinin göğsünden yakalayarak öne arkaya salladı. Sonra gömleği bırakmadan hafifçe gerileyip yumruğunu savurdu. Fazla sert vurmamıştı. Eric duvara tosladı, felç olmuş gibi öylece kalakaldı. Parlak gözlerini Tunner'ın yüzüne dikmişti. Herhangi bir tepki göstermeyeceği belli olunca, Tunner onu doğrultmak üzere yaklaştı. Belki bir yumruk daha atardı. O anda içinden ne geleceğine bağlıydı artık. Tam gömleğini yeniden kavrarken, Eric'in göğsünün

derinliklerinden bir hıçkırık yükseldi, genç adam delice bakışlarını Tunner'dan ayırmaksızın, zayıf ama düzgün bir sesle, "Vur bana," dedi.

Bu söz Tunner'ı deli etti. "Büyük bir zevkle!" deyip deminkinden daha sert bir yumruk attı. Galiba bu sefer fena vurmuştu, çünkü Eric yere yığıldı ve hareketsiz kaldı. Tunner eğilip o tombul, bembeyaz surata nefretle baktı, sonra eşyaları çantaya doldurdu, kapattı. Bir an ayakta durup aklını başına toplamaya çalıştı. Derken Eric kımıldadı, inledi. Tunner onu yakalayıp kaldırdı, kapıya doğru savurdu, sonra da arkasından öteki odaya itti. Kapıyı çarparak kapattı ve kilitledi. İçi bulanıyordu biraz. Şiddet onu hep böyle etkilerdi, özellikle de kendi uyguladığı şiddet.

Ertesi sabah Lyle'lar gitmişti. Kadının hediye ettiği fotoğraf bütün kış boyunca salonda, divanın arkasındaki duvarda asılı kalacaktı: Bir Peulh su kazanı, geri planda da Djenne'nin ünlü Kızıl Camii.

Üçüncü Kitap

Gökyüzü

Bir noktadan sonra artık
geriye dönüş yoktur. İşte
varılması gereken yer o noktadır.

KAFKA

26 Kit gözlerini açtığında nerede olduğunu hemen anladı. Ay gökte alçalmıştı. Ceketini bacaklarına sardı, hiçbir şey düşünmüyor, yalnız biraz ürperiyordu. Zihninin sızlayan, dinlenmek isteyen bir yanı vardı. Burada böylece yatmak, yalnızca var olmak, hiç soru sormamak iyi geliyordu. İstediği anda, olup biten her şeyi anımsamaya başlayacağından kuşkusu yoktu. Ufacık bir çaba yeterdi ama burada, bu durumda rahattı o. Dünyayla arasına inmiş olan o kalın perde rahatlatıyordu onu. O perdeyi kaldıran kendisi olmayacak, dünün o dipsiz çukuruna kendisi bakmayacak, o üzüntüleri, pişmanlıkları yeni baştan yaşamayacaktı. Geçmişte yer almış şeyler şu an için bulanık, belirginlikten çok uzaktı. Zihnini kararlı bir çabayla daha uzaklara çevirdi, onları incelemeyi

reddederek tüm gücüyle, onlarla arasına güvenli bir engel dikmeye uğraştı. Kozasını daha kalın ve daha dayanıklı yapmaya çalışan bir böcek gibi, zihni giderek bu ince perdeyi güçlendirecek, varlığının tehlikeli noktasını ondan uzak tutacaktı.

Sessizce yattı. Ayaklarını altına almıştı. Kumlar yumuşaktı ama soğuğu giysilerinin içine işliyordu. Bu kadar titremeye artık dayanamayacağına karar verdiğinde, kendisini koruyan ağacın altından emekleyerek çıktı, ısınmak için bir ileri bir geri dolaşmaya başladı. Havada ölüm durgunluğu vardı; en ufak bir kıpırtı bile yoktu. Soğuk da her geçen dakika biraz daha artmaktaydı. Gidip gelmelerinin uzaklığını biraz daha artırdı, bir yandan da cebindeki ekmekleri gevelemeye koyuldu. Ağacın yanına her dönüşünde, yine dalların altına girip uyumak geliyordu içinden ama şafağın ilk ışıkları belirdiğinde, Kit artık iyice uyanmış ve ısınmıştı.

Çöl manzarası en çok şafağın ya da gurubun o yarım ışığı altında güzeldir. Mesafe duygusu yok olur o zaman. Yakındaki bir dizi kaya, çok uzaklardaki sıradağlara dönüşür, her küçük ayrıntı, bu engin diyarın yinelenen temasında çok önemli bir ezgisel öğeyi oluşturur. Günün yaklaşması bir değişim vaadi taşır, ancak gün varlığını tamamen belli ettikten sonra, insan bunun yine hep geri dönen aynı gün olduğunu anlamaya başlar. Uzun süreden beri tekrar tekrar hep aynı gündür yaşanan. Zamanın lekeleyemediği, gözleri kör edecek kadar parlak... aynı gün. Kit derin soluklar aldı, çevresindeki küçük kumulların oluşturduğu yumuşak çizgileri gözden geçirdi, tepelerin ardından yükselen engin saf ışığa döndü, palmiye ormanının hâlâ karanlıklar içinde kalmış rengine baktı ve bunun aynı gün olmadığını hemen anladı. Ortalık tümüyle aydınlandığı, koca güneş kendini gösterdiği, kumlar, ağaçlar ve gökyüzü yavaş yavaş alışılmış gündelik görünümüne kavuştuğu zaman bile, bunun yeni ve çok farklı bir gün olduğundan zerrece kuşku duymadı.

Sırtlarına yün çuvallar yüklenmiş iki düzineyi aşkın deveden oluşmuş bir kervan belirdi, vahadan Kit'e doğru ilerliyordu. Hayvanların yanında birkaç da adam yürümekteydi. En arkadan, develerine binmiş iki kişi geliyordu. Bu iki devenin burunlarındaki halkalar, süslü koşumları, onları öndeki sıradan develerden daha da kibirli gösteriyordu. Kit bu iki adamı gördüğü anda, kendisinin

de onlara katılacağını hemen anladı ve bunu bilmek ona beklenmedik bir güçlülük duygusu verdi. Gönderilen işaretleri okumaya çalışacağı yerde, bu kez kendisi yaratacaktı o işaretleri. Kendisi işaret olacaktı ama var olmanın bu yeni biçimini keşfettiğinde, bunu sadece hafif bir şaşkınlıkla karşıladı. Yaklaşan kervanın yoluna çıktı, seslendi, kollarını havada salladı. Hayvanlar yürümeyi kesmeden önce o dönüp ağacın altına dalmış, valizini ortaya çıkarmıştı bile. Develere binmiş iki adam şaşırarak önce ona, sonra birbirlerine baktılar. Develerinin dizginlerini çekip öne doğru eğdiler, hayranlık dolu bir merakla Kit'i süzdüler.

Kit'in davranışları çok buyurgan olduğu, inancını gösterdiği, en ufak bir kararsızlık içermediği için, çantasını yaya yürüyen adamlardan birine verişine, bir devenin sırtına bağlanmasını işaret edişine engel olmak kervan sahiplerinin aklına bile gelmedi. Çantayı alan adam dönüp patronlara baktı, yüzlerinde herhangi bir karşı çıkış okunmadığına göre, hayvandan çıkan hoşnutsuzluk seslerine aldırış etmeden onu zorla çöktürdü, bu ek yükü de sırtına bağladı. Develeri güden öteki adamlar Kit'in sessizce patronların yanına yürüyüşünü, iki kolunu daha genç olanına uzatıp İngilizce olarak, "Bana da yer var mı?" deyişine sessizce baktılar.

Deveye binmiş olan adam gülümsedi. Ağzından güçlü bir homurtu çıktı, kendi bindiği deveyi çökertti. Kit hayvanın üzerine yan oturdu. Adamın birkaç santim önündeydi. Hayvan ayağa kalktığında adam Kit'i tutabilmek için bir kolunu onun beline dolamak zorunda kaldı. Yoksa düşecekti Kit. İki binici biraz güldüler, yeniden yola koyulmadan önce birbirlerine kısa bir şeyler söylediler.

Uzun bir süre sonra vadiden çıkmış, bitkisiz, taşlarla dolu bir araziye girmişlerdi. Sarı kumullar da ilerdeydi. Güneş iyice kızmıştı artık. Tepelere ağır ağır tırmanırken, sonra yine ağır ağır inerken, birbiri arkasına çanak gibi çukurlara girip çıkarken, Kit adamın kolunun basıncını hep duymaktaydı ama bu konuda sorun yaratmadı. Yumuşacık yayılmış tekdüze manzaranın önünde açılışına bakarken kendini rahatlamış hissediyordu. Hiç ilerlemiyorlarmış gibi bir duyguya da birkaç kez kapıldığı oldu, o anda tırmanmakta oldukları kumulu bir önceki kumul sandı, aslında hiçbir yere gitmiyorlardı, çünkü zaten bulundukları yer hiç-

bir yerdi. Bu duygular içinde kabardığı zaman, zihninde de belli belirsiz şu düşünce uyanıyordu: *"Ben öldüm mü?"* Bunu kendine hiçbir acı duymadan sorabilmekteydi, çünkü ölmüş olmadığını biliyordu. Kendine, "Herhangi bir şey var mı?" diye sorup da "Evet," yanıtını verebildiği sürece ölmüş olamazdı. İşte gökyüzü vardı, güneş vardı, kum vardı, devenin o ağır tempolu adımları vardı. Sonunda yanıt veremeyeceği zaman gelse bile, yanıtsız soru hâlâ orada, karşısında olacaktı. Sağ olduğunu yine bilecekti. Bu düşünce onu rahatlatıyordu. Bir sevinç vardı içinde. Adama yaslandı ama çok rahatsız bir durumda olduğunu gördü. Bacakları çoktan uyuşmuş olmalıydı. O acının yükselmesiyle birlikte, sık sık kıpırdanmaya başlamıştı. Kıvranıyor, pozisyonunu değiştirmeye çalışıyordu. Adam kolunun basıncını artırdı, dönüp arkadaşına bir iki söz söyledi, ikisi birlikte kıkır kıkır güldüler.

Günün en sıcak saatlerinde, karşılarında bir vaha gördüler. Kumullar yassılaşmış, arazi düzleşmişti buralarda. Fazla ışıktan grileşmiş manzaranın orta yerindeki birkaç yüz palmiye, başlangıçta gözlerine ufukta daha koyu gri bir çizgi gibi göründü. Gözle bakıldığı sürece kalınlığı habire değişen bir çizgi, tıpkı kıpırdayan bir su gibi. Geniş bir şeritken uzun bir kayaya benziyor, sonra hiçbir şey kalmıyordu ortada. Ardından bir anda, kurşunkalemle çizilmiş bir çizgiyle yer ve gök birbirinden ayrılmış gibi gözüküyordu. Kit bu garip olguyu heyecansız bakışlarla izledi, devenin omuzlarına serdiği ceketin cebinden bir lokma ekmek daha çıkarıp gevelemeye koyuldu. Ekmekler kupkuru olmuştu artık.

Adam, *"Stenna, stenna. Chauia, chauia,"** dedi.

Çok geçmeden tek başına bir şey, kendini ufkun belirsiz çizgisinden ayırdı, göğe yükselir gibi oldu, bir an sonra indi, kısaldı. Bunun vahanın kenarında tek başına duran bir palmiye olduğu ortaya çıktı. Sessizce bir saat kadar daha ilerlemeyi sürdürdüler ve kendilerini ağaçların arasında buldular. Kuyunun çevresi alçak bir duvarla çevrilmişti. Ne insan vardı, ne de insandan bir iz. Palmiyeler seyrek büyümüşlerdi. Dalları hâlâ yeşilden çok gri gibiydi. Metalik bir pırıltı yansıtıyor, hemen hemen hiç gölge ver-

* Ar. Bekle, bekle. (ç.n.)

miyorlardı. Develer dinlenmekten dolayı mutlu, sırtlarındaki yükler indirildikten sonra da yatmayı sürdürdüler. Uşaklar denklerin içinden kocaman halı parçaları, nikel bir çay servisi, kâğıt torbalarda ekmek, hurma ve et çıkardılar. Tahta musluklu, siyah, keçi derisinden bir tulum çıkarıldı; kervan sahipleriyle Kit ondan su içtiler. Kuyu suyu develer ve uşaklar için yeterli görülüyordu. Kit bir halının kenarına oturup sırtını palmiyenin gövdesine dayadı, yemek hazırlıklarını izlemeye başladı. Sonra hazırlanan yemeği iştahla yedi, her lokmasını çok lezzetli buldu ama yine de ev sahipliğini üstlenmiş iki adamın istediği kadar yiyemedi. Adamlar o doyduktan çok sonra, hâlâ biraz daha yemesi için ısrar edip durdular.

*"Smitsek? Kuli!"** diyorlardı ona. Lokmaları suratına doğru uzatıyorlardı. Hatta daha genç olanı, bir hurmayı Kit'in dişlerinin arasından ağzına sokmaya bile uğraştı ama Kit gülerek başını iki yana salladı, hurmanın halıya düşmesine yol açmıştı. Bunun üzerine öbür adam uzanıp hemen onu kaptı ve yedi. Çuvallardan odun çıkarıldı, ateş yakıldı, çay yapıldı. Çaylar içilip, yenisi demlenip, o da içildikten sonra, saat ikindinin ortalarını bulmuştu. Güneş tepede hâlâ alev alevdi.

Bir halı daha çıkarıldı, iki süslü devenin yanına serildi; adamlar Kit'e o halıya uzanması, hayvanların gölgesine yatması için işaret ettiler. Kit denileni yaptı, onların gösterdiği yere uzandı. İki adamın arasındaydı o yer. Genç olanı hemen Kit'i yakaladı. Kit bunun üzerine bir çığlık atıp doğrulmaya çalıştı ama adam onu bırakmıyordu. Öteki adam arkadaşına sertçe bir şeyler söyleyerek deve güdenleri işaret etti. Adamların hepsi kuyunun çevresindeki duvara oturmuş, gülmelerini tutmaya çalışıyorlardı.

*"Luh, Belkassim! Esbar!"** diye fısıldadı adam. Başını ayıplar gibi iki yana salladı, kara sakalını sıvazladı. Belkassim pek hoşnut değildi ama henüz kendi sakalı olmadığı için ötekinin sözüne uymak zorunda kaldı. Kit doğrulup oturdu, üstünü başını düzeltti, adamların yaşlıcasına bakıp, "Teşekkür ederim," dedi. Sonra adamın öbür yanına geçmeye çalıştı. Böylelikle daha yaşlı olan adam Belkassim'le ikisinin arasında yatıyor olacaktı ama adam sert bir

* Ar. Ye! Ye. (ç.n.)
** Ar. Git, Belkassim! Sabret. (ç.n.)

hareketle onu eski yerine itti, başını salladı. *"Nassi,"** diyerek uyumasını işaret etti. Kit gözlerini kapadı. Sıcak çay uykusunu getirmişti. Belkassim de onu bir daha rahatsız edecekmiş gibi görünmediğine göre, Kit kendini serbest bırakarak derin bir uykuya daldı.

Üşüyordu. Ortalık kararmıştı. Sırt ve bacak kaslarına ağrılar girmişti. Doğrulup çevresine baktı, halının üzerinde yalnız olduğunu gördü. Ay henüz doğmamıştı. Deve çobanları yakında bir yerde ateş yakmaya çalışıyor, yükselen alevlerin üzerine palmiye dallarını bütün bütün atıyorlardı. Kit yine yattı, yüzünü gökyüzüne çevirdi, ateşe her yeni dal atılışında yüksek ağaçların kızıla boyanışını seyretti.

Bir ara, daha yaşlı olan adam halının yanına gelip durdu, ona ayağa kalkması için işaret etti. Kit kalktı, onun peşinden, daha genç palmiyelerin ardında kalan hafif çukur yere doğru yürüdü. Belkassim orada oturuyordu. Yere serilmiş beyaz bir halının ortasında kara bir leke gibiydi, yüzünü ayın az sonra doğacağı yere dönmüştü. Uzanıp Kit'in eteğini yakaladı, hızla çekip onu kendi yanına oturttu. Kit yeniden kalkma çabasına girişemeden, kendini yine sımsıkı kucaklanmış buldu. Başını arkaya atmış durumda, yukarıdaki kara boşlukta yıldızlar hızla hareket ederken, "Hayır, hayır, hayır!" diye bağırdı ama adam çok sıkı kavramıştı onu. Ondan çok daha güçlü olduğu da ortadaydı. Kit onun istemediği hiçbir hareketi yapamaz durumda kalmıştı. Başlangıçta kaskatı kesildi, kızgın kızgın soluyarak olanca gücüyle ona karşı koymaya uğraştı... ama aslında savaş daha çok Kit'in kendi içinde olup bitiyordu. Sonra durumunun çaresizliğini anladı ve vazgeçti. Adamın dudaklarını ve o dudakların arasından çıkan soluğu hissetti. Tatlı ve temiz bir kokusu vardı soluğunun. Kit'in çocukluğundaki ilkbahar sabahları gibi. Kit'i tutuşunda hayvansı bir nitelik vardı. Sert ama sevecen, duygulu ama tümüyle mantıksız... Hem yumuşak, hem de ölmeden ayrılmamaya kararlı gibi. Kit bu kocaman, tanınmaz dünyada yalnızdı ama sadece bir an için. Hemen ardından, bu dostça cinsel varlığın da kendisiyle birlikte olduğunu hissetti. Yavaş yavaş bu adamın her yaptığını, kendisine kumanda eden her davranışını, biraz sevecen bir bakış açısından

* Ar. Uyu. (ç.n.)

görmeye başladı. Adamın hareketlerinde anlayışla şiddetin kusursuz bir dengesi vardı. Bu Kit'in hoşuna gitmişti. Ay doğdu ama Kit görmedi.

Bir ses sabırsızlıkla, *"Ya Belkassim?"* diye seslendi. Kit gözlerini açtı. Öteki adam tepelerine dikilmiş, onlara bakıyordu. Ayın ışığı adamın kartala benzeyen suratına düşmüştü. Mutsuz bir sezgi, Kit'e bundan sonra olacakları fısıldadı. Umutsuzca Belkassim'e sarıldı, onun yüzünü kendi öpücüklerine gömdü ama az sonra kendini bir başka hayvanla birlikte buldu. Tüyleri batan, yabancı bir hayvan. Ağlamalarına kimse metelik vermedi. Kit'in gözleri açıktı, yakındaki bir ağaca dayanmış duran Belkassim'e bakıyordu. Belkassim'in çıkık elmacık kemikleri ay ışığında pırıl pırıldı. Kit onun yüz çizgisini, alnından o biçimli boynuna kadar defalarca gözleriyle izledi, kara gölgeleri araştırıp gözlerini görmeye çalıştı. Bir an yüksek bir sesle bağırdı, sonra o kadar yakında olduğu halde ona dokunamamanın verdiği duyguyla bir süre hıçkırarak ağladı.

Daha yaşlı adamın okşamaları sert, davranışları kabaydı. Sonunda ayağa kalktı, *"Ya Allah! Ya Allah!"* diye mırıldandı, yavaşça uzaklaştı. Belkassim kıkırdadı, yaklaşarak kendini Kit'in yanına attı. Kit ona sitemli bakışlarla bakmak istedi ama bu işin umutsuz olduğunu daha önceden anlamıştı. Ortak bir dilleri bile yoktu. Anlayamazdı ki bu adam onu! Başını iki elinin arasında tutuyordu. "Niye izin verdin bunu yapmasına?" demeden edemedi.

Belkassim onun yanağını şefkatle okşayıp, *"Habibi,"** diye mırıldandı.

Kit bir süre yine mutlu oldu, zamanın yüzeyinde uçuyor, ancak yaptıktan sonra farkına vardığı aşkla dolu dokunuşların tadını çıkarıyordu. Her şeyin başlangıcından bu yana her devinim, zaten doğmayı beklemişti, işte sonunda var oluyordu. Az sonra, dolunay yükselip gökyüzünde küçülürken, Kit ateşin oradan kaval sesleri duydu. Daha yaşlı tacir yine göründü, Belkassim'e seslendi, o da tatsız bir sesle karşılık verdi.

*"Baraka!"*** dedi öteki. Dönüp gitti. Birkaç saniye geçince Belkassim hüzünle içini çekerek oturdu. Kit onu tutmak için bir

* Ar. Sevgilim. (ç.n.)
** Ar. Yeter. (ç.n.)

hareket yapmadı. Kendi de kalktı, ateşin yanına yürüdü. Ateşin koru geçmişti artık. Şimdi orada etten geri kalan artıkları kızartıyorlardı. Hiç konuşmadan sessizce yediler, ardından da yükler bir kere daha develere yüklendi. Yola koyulduklarında hemen hemen gece yarısıydı. Gerisin geri yüksek kumulların oraya kadar gittiler, sonra dünkü doğrultuda yollarına devam ettiler. Kit'in üzerinde, yola çıkarken Belkassim'in kendisine fırlattığı bir harmani vardı artık. Gece hayli soğuk ve mucize sayılabilecek kadar da duruydu.

Sabahın ortalarına kadar hiç durmadılar, ancak o sıra, üzerinde hiçbir bitki izi olmayan yüksek kumulların orada mola verdiler. Öğleden sonrayı yine uyuyarak geçirdiler, karanlık indikten sonra kampın uzağında bir yerde çifte sevişme ayini yine sahnelendi.

Böylece günler birbirini izledi, her gün bir öncekinden biraz daha sıcak oldu, onlar çölün içinde güneye doğru yolculuklarını sürdürdüler. Sabahlar, dayanılmaz güneşin altında acılı bir yolculukla, öğleden sonralar da Belkassim'in yanında, yumuşak saatler olarak geçiyordu (ötekiyle olan kısa olay artık Kit'i rahatsız etmemeye başlamıştı, çünkü Belkassim hep yakınlarda durup bekliyordu), geceleri ise artık küçülmeye başlayan ayın ışığı altında yola çıkılıp başka kumullara, başka düzlüklere gidiliyordu. Her bir mola yerinin birbirinden uzaklığı giderek artmaktaydı ama hepsi de birbirinin aynısı gibiydi.

Çevre hiç değişmiyor gibi görünse de, üçü arasındaki durumda bazı değişiklikler vardı. O eski, rahat, gerilimsiz ilişki, daha yaşlı adamın düşmanca tavırları nedeniyle gerginleşmeye başlamıştı. Sıcak öğle sonralarında, deve çobanları uyurken, Belkassim'le ikisi sonu gelmez tartışmalara giriyorlardı. Kit bu saatlerden yararlanıp uyumak istiyordu ama tartışmalar uykusunu kaçırıyordu. Söylenenlerden tek söz anlamasa da, ona sanki yaşlı olan Belkassim'i bir konuda uyarıyor, Belkassim ise kendi bildiğinde direniyor gibi geliyordu. Yaşlı adam büyük bir heyecan içinde mimikleriyle, insanların şaşıracağını, kızacağını, hiddete kapılacağını anlatıyor, Belkassim ise anlayışlı anlayışlı gülümsüyor, sabırla başını iki yana sallayıp ona katılmadığını belirtiyordu. Ötekini kızdıran mesele karşısında, Belkassim'in tutumu rahat ve kendine güvenliydi. Yaşlı adam her seferinde, daha fazla konuşmaktan

yarar gelmeyeceğini anlayıp kalkıyor, birkaç adım ileri gidiyor, sonra birden durup geri dönüyor, yeniden onu ikna etmeye uğraşıyordu. Her şeye karşın Belkassim'in kararını vermiş olduğu belliydi. Arkadaşının korkutma çabalarının ve öngörülerinin hiçbiri onu kararından caydıramayacak gibiydi. Bu arada Belkassim, Kit'e karşı da giderek bir sahiplenme havasına girmekteydi. Öteki adamın geceleri Kit'le o kısa sefayı sürmesinden acı duyduğu, buna izin verme nedeninin kendi aşırı cömertliği olduğu anlaşılıyordu. Kit her akşam, onun bu sefer bu işe izin vermeyeceğini, öteki yaklaşırken kalkıp yakındaki ağaçlara doğru yürümeyeceğini umuyordu. Gerçekten de Belkassim giderken homurdanmalara, hafif itirazlara başlamıştı artık ama yine de izin veriyordu arkadaşının Kit'le birlikte olmasına. Kit bunu karşılıklı bir nezaket anlaşması olarak yorumlamaktaydı. Herhalde yolculuk boyunca sürecekti anlaşma.

Artık gündüzleri onlara tepeden eziyet eden tek şey güneş değildi. Gökkubbe sıcaktan ağarmış madeni bir kapak gibiydi, amansız ışık üstlerine her yönden birden saldırmaktaydı. Koskoca gökyüzünün tümü güneş kesilmişti. Yalnızca geceleri yol almaya başladılar. Ortalık kararırken yola koyuluyor, günün ilk ışıkları kendini gösterdiğinde hemen mola veriyorlardı. Kumlar artık gerilerde kalmıştı. Kocaman, taşlı ovalar da. Artık her yer gri, böcek gibi bir bitki örtüsüyle kaplıydı. İşkence altında yaşayan sert kabuklar, tüylü dikenler, toprağın yüzünü bir nefret dışkısı gibi kaplamaktaydı. İçinden geçmekte oldukları bu külrengi manzaranın zemini, bir ev zemini gibi dümdüzdü. Günden güne bitkilerin boyu biraz yükselmeye, dikenleri daha uzun, daha sert, daha zalim olmaya başladı. Boyları yavaş yavaş ağaç boyuna yaklaşmıştı. Tepeleri düz, gövdeleri tıkız, görünüşleri her zaman meydan okur gibiydi ama azıcık bir duman bile güneşin saldırılarına karşı bunlardan daha çok koruma sağlardı. Artık ay yoktu ve geceler eskisinden çok daha sıcaktı. Bazen karanlık manzaranın içinde ilerlerken, yollarından şaşkınlıkla kaçışan hayvanların seslerini duyuyorlardı. Kit içinden, acaba gündüz olsaydı neler görürdük, diye düşünüyor ama aslında gerçek bir tehlike hissetmiyordu. Şu aralar her an Belkassim'e yakın olma isteğinin dışında, ne hissettiğinin farkında değildi pek. Konuşma yoluyla dü-

şüncelerini yönlendirdiği günlerden bu yana çok uzun zaman geçmişti. Davranış bilincini taşımadan davranma alışkanlığı edinmişti. Yaptığı şeylerin hepsi, ancak yaparken yapmakta olduğunu gözlemlediği şeylerdi.

Bir gece, ihtiyaç nedeniyle çalıların arasına girmek için kervanı durdurduklarında, Kit yanı başında, karanlıklar içinde iri bir hayvanın siluetini görüp bağırdı. Belkassim bir anda geldi yanına, onu avuttu, sonra vahşice yere itti ve kervan beklerken onunla orada, beklenmedik bir anda sevişti. Kit'in vücuduna batan dikenlerin verdiği acı bir yana, o anda birdenbire bu tür olayların sıradan olaylar sayıldığını sezdi, gecenin geri kalanı boyunca sessiz acılar çekti durdu. Daha sonra Belkassim onu soyduğunda, dikenlerin battığı yerlerdeki yaraları görünce çok kızdı. Kit'in beyaz teninin böyle bozuluşuna kızıyordu. Bu yüzden, sevişmelerden aldığı zevk de çok azalmıştı. Zaten daha Kit'e elini sürmeden önce, onu vücudundaki bütün dikenleri çıkarıp temizlemeye zorladı, sonra genç kadının sırtını ve bacaklarını yağla ovaladı.

Artık sevişme fasılları gündüz olduğu için Belkassim her faslın sonunda battaniyeyi Kit'in yattığı yerde bırakıyor, bir güğüm su alıp birkaç metre uzağa gidiyor, şafağın zayıf ışıkları altında o suyla özene bezene yıkanıyordu. Daha sonra Kit de bir güğüm su alıp onu taşıyabildiği kadar uzağa taşıyor ama yine de genellikle kendini bütün kamp halkının gözü önünde yıkanır buluyordu, çünkü ortalıkta arkasına saklanabileceği bir şey yoktu. Ama deve çobanlarının o sıra ona yönelttiği dikkat, develerinkinden fazla olmuyordu. Yine de Kit onların arasında yoğun bir ilgi ve tartışma konusuydu. Gerçi patronlara ait bir maldı, özel mülkiyetti. Onların omuzlarına çapraz asarak taşıdıkları yumuşak deriden, içi gümüş para dolu keseler gibi, dokunulmazdı.

Sonunda kervan bir gece, bayağı çiğnenmiş olduğu hemen belli olan bir yola girdi. Karşıda, uzaklarda, alev alev bir ateş yanıyordu. Oraya yaklaştıklarında bir grup erkekle develerin uyumakta olduğunu gördüler. Şafak sökmeden bir köyün dışında durup yemeklerini yediler. Sabah olduğunda, Belkassim yaya olarak kasabaya indi, bir süre sonra elinde bir bohça dolusu giyecekle döndü. Kit uyuyordu. Belkassim onu uyandırdı, giysileri dikenli

çalının belli belirsiz gölgesinde battaniyenin üzerine yaydı, işaretle ona soyunup bunları giymesini istediğini anlattı. Kit kendi giysilerinden kurtulduğuna sevinmişti. Artık hepsi tanınmaz duruma gelmişti çünkü. Keyifle, bol yumuşak şalvarı bacaklarına geçirdi, bol bluz ve yelekleri, üzerine de etekleri uçuşan entariyi giydi. Giyinmeyi bitirip dolaşmaya başladığında, Belkassim onu dikkatle süzdü, yanına gelmesi için işaret etti, uzun beyaz bir türban bulup Kit'in başına sardı, böylece saçlarını tümüyle saklamış oluyordu. Sonra arkasına yaslandı, Kit'i biraz daha seyretti. Kaşlarını çattı, onu yine yanına çağırdı, yün bir bezle bedeninin üst kısmını sımsıkı sardı, uçlarını koltukaltlarından geçirip arkasından bağladı. Kit soluk almakta biraz zorluk çekiyordu. Bezi çıkarmasını istediğinde, Belkassim kesin bir biçimde başını iki yana salladı. Kit birdenbire bunların erkek giysileri olduğunu, kendisini erkek kılığına sokmaya çalıştıklarını anladı. Gülmeye başladı. Belkassim de onun bu neşesine katıldı, onu birkaç kere karşısında ileri geri yürüttü. Yanından her geçişinde kalçalarını okşuyor, memnun olduğunu belirtiyordu. Kit'in eski giysilerini çalılar arasında bıraktılar. Bir saat kadar sonra Belkassim, deve çobanlarından birinin onları herhalde kasabada satmak amacıyla almış olduğunu öğrenince çok kızdı, hepsini adamın elinden çekip aldı, bir çukur kazdırıp giysileri kendi gözü önünde oraya gömdürdü.

Kit develerin oraya yürüdü, çantasını ilk kez açtı, kapağının içindeki aynaya baktı, son haftalar boyunca edindiği güneş yanığı da hesaba katılınca, genç Arap delikanlılarına şaşılacak kadar benzediğini gördü. Bu düşünce ona eğlenceli geldi. Küçük aynada kendini bütünüyle görebilmeye uğraşırken, Belkassim yaklaştı, onu kaptığı gibi battaniyenin üzerine taşıdı, uzun süre yüzünü gözünü öptü, kahkahalarla gülerken onu "Ali" diye çağırdı durdu.

Köy, yer yer çatlamış damlı yuvarlak kerpiç kulübelerden ibaretti. Terk edilmiş bir hali vardı. Develerle çobanları köyün girişinde bırakıp üçü yaya olarak küçük bir pazar yerine gittiler, yaşlı adam oradan birkaç paket baharat aldı. Hava inanılmayacak kadar sıcaktı. Kit, giydiği kaba yün yelekle göğsüne sımsıkı bağlanmış bağ yüzünden, her an bayılıp tozların içine düşecek gibi hissediyordu kendini. Pazar yerinde çömelmiş oturan insanların hepsi çok esmer, hatta kapkaraydı. Çoğunun yüzü yaşlı ve can-

sızdı. Adamlardan biri Kit'e seslenip elindeki bir çift kullanılmış sandaleti gösterince (Kit yalınayaktı), Belkassim onu yana itip hemen öne geçerek Kit'in yerine yanıt verdi, el işaretlerinin eşliğinde, yanındaki delikanlının aklının yerinde olmadığını, onunla konuşmanın faydasız olduğunu anlattı. Köyü dolaştıkları süre içinde bu açıklama birkaç kere yapıldı, duyanlar da hiç yorum yapmadan hemen kabul ettiler. Bir ara yüzünün ve ellerinin bir bölümü cüzamdan yok olmuş yaşlı bir kadın, Kit'i giysilerinden çekerek sadaka istedi. Kit kadına baktı, bir çığlık attı, kendisini koruması için Belkassim'e sarıldı. Belkassim onu öfkeyle kendinden uzağa itti. Kit de dilencinin üzerine yıkıldı. Belkassim aynı anda onu öfkeyle azarladı, sözleri bitince de yere, onun yattığı toprağın üzerine tükürdü. Seyredenler eğleniyor gibiydi ama yaşlı dostu başını iki yana salladı, daha sonra kasaba dışına, develeri bıraktıkları yere döndüklerinde Belkassim'e çatmaya başladı, Kit'in giysilerini birer birer parmağıyla işaret ederek genç arkadaşına sıkı bir zılgıt çekti. Belkassim hâlâ gülümsüyor, tek heceli sözcüklerle cevap veriyordu ama bu kez ötekinin öfkesi dinmek bilmedi. Kit'in içinde, adamın dikkate alınmayacağını bildiği son uyarıyı yapmakta olduğu duygusu uyandı. Belli ki bundan böyle bu konuyla ilgilenmeyecekti yaşlı adam. Gerçekten de sakallı yol arkadaşları ne o gün, ne de ertesi gün Kit'in yanına sokuldu.

Karanlık basarken yola koyuldular. Gece boyunca birkaç kez öküz güden erkeklerden oluşan gruplara rastladılar, iki kez de sokaklarında ateşler yakılmış köylerden geçtiler. Ertesi gün dinlenmek ve uyumak üzere durduklarında, yol üzerinde sonu gelmez bir gidiş geliş vardı. Akşam güneş batmadan yola koyuldular. Ay gökte yükseldiği sırada, bir tepenin üzerinden, aşağıya serilmiş, ateşler ve ışıklarla dolu kocaman bir kent gördüler. Kit adamların konuşmalarını dinliyor, konuyu kavramaya çalışıyordu ama hiçbir şey anlayamadı.

Bir saat kadar sonra büyük bir kapıdan geçtiler. Kent ay ışığı altında çok sessizdi. Geniş caddelerinde kimsecikler yoktu. Kit yukarıdan gördüğü ateşlerin kent dışında, sur boyunca gezginlerin konakladığı yerlerde yakılmış olduğunu anladı. Kentin içinde her taraf sessizdi, herkes yüksek evlerin kale duvarlı ön cephelerinin

gerisine çekilmiş, uyuyordu. Sonra dar bir yola sapıp bir ağızdan bağıran develerinden indiklerinde, çok da uzaktan gelmeyen davul seslerini duydu.

Bir kapı açıldı. Belkassim içerinin karanlığına adımını atarak gözden kayboldu. Çok geçmeden evin içinde hayat belirtileri başladı. Hizmetkârlar ellerinde birer karpit lambasıyla çıkageldiler. Belkassim lambaları develerin arasına koydu, yükler indirilirken ortalığın aydınlık olmasını sağladı. Az sonra sokağın tümü, çöl ortasında konakladıkları yerlere benzemişti. Kit evin ön duvarına dayandı, çalışmaları seyretmeye koyuldu. Birdenbire bohçalarla halıların arasında kendi valizini gördü. Oraya yürüyüp valizi eline aldı. Adamlardan biri ona güvensiz bakışlarla baktı, bir şeyler söyledi. Kit, çantası elinde, yine duvar dibindeki yerine döndü. Belkassim evden uzun süre çıkmadı. Çıktığındaysa doğruca Kit'e geldi ve onu kolundan tutarak evin içine soktu.

Daha sonra, karanlıkta yalnız kaldığında, geçtiği o karmaşık koridorları, merdivenleri, Belkassim'in elindeki fenerle aniden aydınlanan karanlık boşlukları, mehtapta üzerinde keçilerin dolaştığı dümdüz damları, minik avluları anımsayacaktı. Kimi yerlerde de geçebilmek için eğilmek zorunda kalmıştı, hatta kemerli kapıların palmiye kirişlerinden sarkan liflerin, geçerken türbanının tepesini süpürdüğünü hissetmişti. Yukarı çıkmış, aşağı inmiş, sola, sağa dönmüşlerdi habire. Kit'e sanki bir sürü evin içinden geçmişler gibi geliyordu. Bir ara beyazlar giymiş iki kadını, bir odanın köşesine çömelmiş durumda görmüştü. Biraz ötelerinde çırılçıplak bir çocuk ateşi körükleyip duruyordu. Belkassim'in eli onun kolunu sımsıkı kavramış, bir an bile gevşemiyor, onu aceleyle, hatta Kit'e kalırsa bir ölçüde korku ve telaşla, bu labirentin içinde giderek daha derinlere sürüklüyordu. Sonunda bir damdan daha geçtiler, birkaç toprak basamağı çıktılar, Belkassim bir anahtar çıkarıp kapıyı açınca da, eğilerek küçük bir odaya girdiler. Belkassim fenerini yerine koydu, tek söz söylemeden dönüp odadan çıktı, kapıyı da arkasından kilitledi. Kit onun geri giden adımlarından altı tanesinin sesini duyabildi, sonra da bir kibrit çakılmıştı, hepsi o kadar. Tavan ayakta durabileceği kadar yüksek olmadığı için uzun süre iki büklüm durup çevresini saran sessizliği dinledi. Nedenini tanımlayamamakla

birlikte, çok sıkıldığını, belli belirsiz korktuğunu biliyordu. Daha çok kendini dinliyor gibiydi. Her nasılsa çoktan unuttuğu bir yerde bir şeyin olmasını bekliyor, o yerin kendi içinde olduğunu belli belirsiz sezinliyordu ama hiçbir şey olmadı. Kendi kalp atışlarını bile duyamıyordu. Bir tek, kulaklarındaki o çok iyi tanıdığı hafif tıslama sesi vardı. Bu rahatsız durumda boynu iyice yorulunca, ayaklarının dibindeki şiltenin üzerine oturdu, yorganın içinden bir avuç yün çekip çıkardı. Taş ustasının avuçlarının içiyle düzelttiği duvarlarda bakışlarını oraya çeken bir yumuşaklık vardı. Lambanın ışığı zayıflayıp titremeye başlayana kadar o duvarlara bakarak öylece oturdu. Minik alev son nefesini verirken Kit yorganı üzerine çekip yattı, bu işte bir terslik olduğunu hissediyordu. Çok geçmeden karanlığın içinde, uzaktan ve yakından gelen horoz sesleri duyuldu, bu ses Kit'in ürpermesine yol açtı.

27 Sabahları yattığı yerde başını çevirip de küçük pencereden o alev alev yanan gökyüzüne baktığında, oralarda hiçbir şeyin değişmediğini, her şeyin gün be gün tekrarlandığını görüyordu. Bu sanki kendisiyle ilgisi olmayan bir mekanizmanın parçası, kendi yoluna devam ederek onu çok gerilerde bırakmış bir güçtü. Bir tek bulutlu gün olsa, kendisinin de zamana yetişeceğini, arayı kapayacağını düşünmekteydi, ama her gün aynı duru, parlak, değişmeyen gökyüzünün kentin üzerinde acımasızca varlığını sürdürdüğünü görüyordu.

Şiltesinin yanında demir parmaklıklarla korunan ufacık, kare bir pencere vardı. Uzaklarda kalan kentin büyük bir kısmını oradaki kuru çamurdan duvar kapatıyor, Kit ancak ufacık bir yeri görebiliyordu. Düz damlı, dört köşe binaların kaotik düzeni sanki sonsuza uzanıyordu ve bunca tozla birlikte sıcaktan oluşan sisin ardından, gökyüzünün tam nerede başladığını ayırt edebilmek kolay değildi. Bu kadar ışığa karşın, görünüm yine de griydi, parlaklığı gözleri kör edecek gibiydi ama bu gri bir parlaklıktı. Sabahları çok kısa bir süre için bakır rengi bir güneş gökyüzünde doğrudan gözüküyor, Kit doğrulup sırtını yastığa dayayarak bu

inanılmaz dikdörtgene gözlerini diktiğinde, ona tıpkı bir yılan gözü gibi bakıyordu. Sonra Kit kendi ellerine, Belkassim'in verdiği yüzüklerle, ağır bileziklerle dolu bileklerine baktığında, gözlerinin kamaşmasından o elleri hiç göremiyor, odanın içindeki ışığa alışması uzun zaman alıyordu. Bazen uzaklardaki bir damın üzerinde minicik insan siluetlerinin gökyüzüne karşı kıpırdadığını görebiliyor, o insanların kentin sonsuz damlarına baktıklarında gördüklerini hayal etmeye çalışırken beynini çatlatacak gibi oluyordu. Sonra yakından gelen bir ses ayıltıyordu onu. Gümüş bileziklerini hemen kolundan çıkarıp valizine atıyor, ayak seslerinin basamaklara yaklaşmasını bekliyordu. Anahtar kilitte döndükten sonra günde dört kez ona yemeğini getiren çok yaşlı bir zenci köle kadın, fil derisi gibi teniyle kapıda beliriyordu. Her öğünü getirirken, Kit onun ayak seslerini çatıda duyuyor, bileklerindeki gümüş halhalların şıngırtısını işitiyordu. Kadın içeriye girdiğinde ciddi bir sesle, *"Sbalkheir,"** ya da *"Msalkheir,"* diyor, kapıyı arkasından kapayıp Kit'e tepsiyi uzatıyor, çömelip gözlerini yere dikerek onun yemeğini bitirmesini bekliyordu. Kit hiç konuşmuyordu onunla. Çünkü bu yaşlı kadın da Belkassim dışındaki tüm ev halkı gibi, konuğu genç bir delikanlı sanmaktaydı. Belkassim, durum anlaşılırsa ev halkının nasıl tepki göstereceğini Kit'e bir pantomimle sergilemişti.

Kit henüz Belkassim'in dilini öğrenmiş değildi. Zaten böyle bir çaba göstermeyi de aklından geçirmemişti ama o konuşurken sesinin iniş çıkışlarına, birtakım sözcükleri yineleyişini duymaya alışmıştı. Artık Belkassim biraz sabırla, fazla karışık olmayan her düşünceyi anlatabiliyordu ona. Örneğin Kit, bu evin Belkassim'in babasına ait olduğunu, ailenin buraya kuzeyden, Mecheria'dan geldiğini, orada da bir evleri olduğunu biliyordu. Belkassim'le kardeşinin, kervanları Cezayir'le Sudan arasında sırayla götürüp getirdiklerini biliyordu. Ayrıca Belkassim'in gençliğine karşın Mecheria'da bir karısı, bu evde de üç karısı olduğunu biliyordu. Bu evde, onun karıları, babasının karıları, erkek kardeşlerinin karıları hep birlikte, toplam yirmi iki kadın yaşıyordu. Hizmetkârlar bunun dışındaydı. Bu insanların Kit'i talihsiz genç bir gezgin olarak bilmeleri, Belkassim'in onu susuzluktan ölmek üzereyken kur-

* Ar. Hayırlı sabahlar. Hayırlı akşamlar. (ç.n.)

tardığına, hastanın hâlâ çektiklerinin etkisinden tam kurtulamadığına inanmaları çok önemliydi.

Belkassim her öğleden sonra onu ziyarete geliyor, ortalık kararıncaya kadar kalıyordu. Geceleri Kit o şiltenin üzerinde tek başına yatar, onun iştahının yoğunluğunu ve ısrarcılığını anımsarken, üç karısının kendilerini ihmal ediliyormuş gibi hissediyor olmaları gerektiğini düşünürdü. Öyleyse, besbelli bu kadar uzun süreden beri yukarıdaki odada kalan, evin ve kocalarının konukseverliğinden yararlanan delikanlıdan kuşkulanıyor, onu kıskanıyor olmalıydılar. Ne var ki kendisi artık yalnızca Belkassim'le geçireceği o şehvet dolu birkaç saat için yaşadığı için, genç adama kendisine karşı daha tok davranmasını, böylelikle karılarının kuşkularını gidermesini öneremiyordu. Aslında Kit'in aklına gelmeyen gerçek, adamın üç karısının hiç de ihmal edilmediği, zaten böyle bir şey olsa, nedenini delikanlıya yorsalar bile, onu kıskanmayı akıllarından bile geçirmeyecekleriydi. Sonunda genellikle evin çevresinde anadan doğma koşturup duran küçük zenci çocuk Osman'ı yollayıp ondan casusluk etmesini, genç yabancıyı gözetleyip kendilerine haber vermesini istemeleri de yalnızca meraktan kaynaklanmaktaydı. Çocuğun kendilerine delikanlıyı anlatmasını, nasıl biri olduğunu söylemesini bekliyorlardı.

Kurbağa suratlı Osman, gelip çatıdan yukarı odaya giden küçük merdivenin altındaki kovuğa yerleşti. Köle kadının tepsilerle gelip gittiğini, öğleden sonra Belkassim'in ziyarete geldiğini, saatler sonra, üzerindeki giysileri düzelterek odadan çıktığını gördü, kadınlara kocanın o odada delikanlıyla tam olarak ne kadar zaman geçirdiğini ve kendi kanısına göre içerde ne yaptığını anlattı. Ama kadınların bilmek istediği bu değildi. Onlar yabancının kendisini merak ediyorlardı. Boyu uzun muydu? Teni açık renk miydi? Evlerinde yabancı bir gencin bulunması, hele kocaları onunla yatıyorsa, onlara dayanılmaz bir heyecan vermekteydi. Delikanlının yakışıklı ve çekici olduğundan bir an bile kuşku duymuyorlardı. Öyle olmasa, Belkassim onu orada tutmazdı zaten.

Ertesi sabah yaşlı köle tepsiyi aşağıya indirdikten sonra Osman girdiği kovuktan dışarı süzüldü, kapıyı yavaşça tıkırdattı. Sonra

anahtarı kilitte çevirerek ufacık suratında özenle hazırladığı yılışık bir sırıtmayla açık kapıda durup içeriye baktı. Kit gülmeye başladı. Ufacık, çıplak yaratığın şiş karnı ve vücuduna uymayan kafasıyla orada belirmesi ona çok gülünç gelmişti. Kit içinden, acaba böyle bir çocuğun odaya girmesi Belkassim'i kızdırır mı diye düşünüyordu ama daha bunu düşünürken, eliyle çocuğa girmesi için işaret etmekteydi bile. Çocuk yavaşça ilerledi. Başını eğmiş, parmağını ağzına sokmuş, kocaman patlak gözlerini yukarı devirip Kit'in gözlerine dikmişti. Kit kapıya yürüyüp kanadı ittirerek kapattı. Osman çok geçmeden kıkır kıkır gülmeye, taklalar, perendeler atmaya, saçma sapan şarkılar söylemeye, pantomimler yapmaya, onu eğlendiren bir soytarı gibi davranmaya başlamıştı. Kit konuşmamaya özen gösterdi ama zaman zaman gülmesini tutamıyor, bu yüzden kendine kızıyordu. Çünkü sezgileri ona bu neşenin ardında bir komplo olduğunu fısıldıyordu. Çocuğun bakışlarındaki giderek artan samimiyet yapmacıktı. Yaptığı numaralar Kit'i eğlendiriyor ama bakışları telaşlandırıyordu. İşte, şimdi de elleri üzerinde yürümeye başlamıştı. Sonra doğruldu, kol kaslarını vücut geliştiriciler gibi şişirdi. Birdenbire şiltenin üzerine, Kit'in oturmakta olduğu yerin yanına sıçradı, onun giysiler altında kalan kollarını çimdikledi, masum bir sesle, "*Deba, enta,*"* dedi, genç konuğun da kuvvetini göstermesini istediğini işaret etti. Kit birdenbire baştan aşağı kuşku kesildi. Kolundaki eli itti, ittiği anda da o küçük kolun isteyerek göğsüne değdiğini hissetti. Öfke ve korku içinde çocuğun gözlerine bakıp düşüncelerini okumaya çalıştı. Çocuk hâlâ gülüyor, ondan ayağa kalkıp gücünü göstermesini istediğini belirtiyordu ama Kit'in içindeki korku artık, çalışmaya başlamış çılgın bir motor gibiydi. Türlü mimikler yapan o küçük sürüngen surata artan bir dehşetle baktı. Bu zaten içinde var olmasına alışkın olduğu bir duyguydu. Bu duyguyla olan yakınlığının hatırası, Kit'i gerçeklerden tümüyle kopardı. Orada öylece, derisinin içinde donmuş gibi oturdu. Birdenbire, hiçbir şey bilmediğini düşündü. Nerede olduğunu da, kendisinin ne olduğunu da. Zihnini toparlayabilmesi için bir yana ya da öbür yana küçük ama olanaksız bir adım atması gerekiyordu.

* Ar. Kaplan gibi kuvvetli. (ç.n.)

Belki de duvara bakarak oturması Osman'ın hoşuna gitmeyecek kadar uzun sürmüştü ya da belki çocuk öğreneceğini öğrenmiş olduğu için onu daha uzun süre eğlendirmeye gerek görmüyordu. Birkaç zorlama dans figüründen sonra kapıya doğru gerilemeye başladı. Gözleri hâlâ Kit'in gözlerine çakılmış durumdaydı, sanki ona hiç güvenmiyormuş, ondan her türlü hilekârlığı bekliyormuş gibi. Kapıya vardığında, elini arkasına uzatıp yavaşça tokmağı buldu, hızla dışarı çıkıp kapıyı çarparak kapattı.

Köle öğle yemeğini getirdiğinde o hâlâ kıpırdamadan, gözleri hiçbir şey görmeden oturuyordu. Yaşlı kadın yemekten eliyle lokmalar alıp onun gözlerinin hizasına kaldırdı, ağzına sokmaya uğraştı, sonra odadan çıktı, Belkassim'i aramaya gitti. Konuk delikanlının hasta, belki de büyülenmiş olduğunu, yemek yemediğini söyleyecekti ona ama Belkassim o gün öğle yemeğini kentin öbür ucundaki bir deri tacirinin evinde yiyordu, bu yüzden köle ona ulaşamadı. İşi kendisi halletmeye karar vererek ahırların yakınındaki avluda bulunan odasına gitti, küçük bir kâsenin içinde, keçi sütünden tereyağıyla toz haline getirilmiş deve dışkısını bir değnekle dikkatlice karıştırdı. Hazır olunca yarısını top haline getirdi, ağzına atıp hiç çiğnemeden yuttu. Geri kalanını, yatağının yanında tuttuğu upuzun deri kırbaca sürdü. Kırbaç elinde, Kit'in hâlâ şiltenin üzerinde hareketsiz oturduğu odaya döndü. Girip kapıyı arkasından kapadıktan sonra bir süre durup gücünü topladı, sonra tekdüze, ağıtımsı bir şarkıya başladı, bir yandan da kırbacı havada yılan gibi çevirmeye koyuldu. Kit'in felç inmişe benzeyen haline bakıyor, durumun farkında olduğuna ilişkin bir işaret bekliyordu. Birkaç dakika geçip de hiçbir hareket göremeyince, şilteye biraz daha yaklaştı, kırbacı Kit'in başının üzerinde şaklattı, bir yandan da ayaklarını kıpırdatmaya başladı. Yavaş yavaş, bir ileri bir geri adımlar atıyor, ayak bileklerindeki gümüş halhallar şarkısına tempo tutarcasına şakırdıyordu. Az sonra siyah suratının çizgilerinden aşağı terler süzülmeye başladı, giysilerinden akıp kuru toprak zemine düştü. Orada her damla yavaşça yayıldı, iri, koyu renk bir lekeye dönüştü. Kit hâlâ oturuyordu. Kadının varlığının ve kokusunun farkındaydı, odanın içindeki şarkıyı da duyuyordu ama bunların hiçbirinin onunla ilgisi yoktu. Hepsi çok uzaklarda, ta dışarılarda kalmış bir anı gibiydi. Yaşlı kadın bir-

denbire kırbacı hızlı ama hafif bir hareketle onun yüzünde şaklattı. Yağlanmış kayış bir an için Kit'in başının çevresine sarıldı, yanağının derisini yaktı. Kit'den bir hareket gelmedi. Birkaç saniye sonra elini yavaşça yüzüne doğru kaldırdı, aynı anda bir de hafif çığlık attı. Yüksek sesle bağırmamıştı ama sesi kesinlikle bir kadından çıkacak sesti. Yaşlı köle korku içinde bakıyordu. Şaşırmıştı. Delikanlı besbelli çok ciddi bir büyünün etkisinde olmalıydı. Kit kendini yatağa sırtüstü atıp uzun bir ağlama krizine girdiğinde, o durup seyretti.

O sırada merdivenden ayak sesleri duydu. Belkassim'in döneceğinden, bu işlere burnunu soktuğu için onu cezalandıracağından korkarak kırbacı elinden attı, kapıya döndü. O sırada kapı açıldı, Belkassim'in üç karısı peş peşe, başlarını eğerek odaya girdiler, tavana çarpmamak için yine öyle eğik durumda kaldılar. Yaşlı kadına hiç önem vermeden üçü birlikte şilteye, Kit'in üzerine atıldılar, başından türbanı çektiler, giysilerini zorla çıkardılar. Belden yukarısı bir anda çırılçıplak kaldı. Saldırı öyle ani ve öyle şiddetli olmuştu ki, her şey birkaç saniyede olup bitmişti bile. Kit neye uğradığını anlayamamıştı. Derken kırbacın göğüslerinde şakladığını duydu. Bir yandan bağırırken bir yandan da uzanıp karşısına gelen bir başa sarıldı. Ellerinde saçlar hissetti, sonra kasılmış parmaklarının altında yumuşak bir yüz buldu. Olanca gücüyle onu aşağıya çekip parçalamaya uğraştı ama parçalayamadı. Yüz yalnızca ıslandı. Kırbaç omuzlarında, sırtında, ateşten çizgiler çizip duruyordu. Bir başkası daha bağırmaya başlamıştı şimdi. Tiz sesler çıkarıp duruyordu. Kit'in yüzüne bir vücudun ağırlığı yüklendi. Kit yumuşak eti ısırdı. "Çok şükür ki dişlerim var," diye düşündü, çenesini kapatırken o sözcükleri karşısında yazılı olarak gördü, dişlerinin ete geçtiğini hissetti. Bu duygu çok lezzetli geldi. Ilık tuzlu kanı diliyle tattı, yediği darbelerin acısı hafifledi. Odada pek çok insan vardı; hava hıçkırıklarla, çığlıklarla doluydu. Bütün bu gürültünün arasında Belkassim'in öfkeyle bağırdığını duydu. Onun geldiğini anlayınca çenesini gevşetti ama suratına korkunç bir yumruk yedi. Sesler uzaklaştı, Kit bir süre karanlıkta tek başına kaldı. Belkassim'in sık sık kendisine söylediği bir şarkıyı mırıldandığını düşünüyordu.

Belki de Belkassim'in sesiydi bu ses. Yoksa Kit başını onun

kucağına mı koymuştu yatarken? Kollarını yukarı mı uzatıyor, onun yüzünü çekip kendininkine yaklaştırmaya mı çalışıyordu? Kendini birçok mumun aydınlattığı bir odada, altından bir elbise giymiş durumda, bağdaş kurup oturmuş bulmadan önce aradan huzurlu tek bir gece mi geçmişti, yoksa birkaç gece mi? Üç asık suratlı kadın da çevresindeydi. Onlarla yalnız başına otururken daha kaç kez fincanına çay dolduracaklardı? Ama Belkassim de oradaydı. Bakışları çok ciddiydi. Kit ona bakıyordu. Rüyalardaki karakterler gibi durgun hareketlerle her üç karısının gerdanındaki mücevherleri çıkarıyor, ikide bir dönüp hepsini Kit'in kucağına koyuyordu. Altın brokar kumaş, ağır metalin ağırlığıyla sarkıyordu. Kit bu parlak nesnelere, sonra kadınlara baktı ama onlar gözlerini yerden kaldırmıyor, yukarıya bakmayı reddediyorlardı. Aşağıda avludaki balkonun ötesinden erkek sesleri yükseliyordu. Müzik başladı, çevredeki kadınların hepsi Kit'in şerefine bir ağızdan bağırdılar. Belkassim karşısına çömelip mücevherleri onun boynuna, gerdanına takarken, Kit bütün kadınların kendisinden nefret ettiğini, Belkassim'in onu bu nefretten asla koruyamayacağını biliyordu. Bugün onları cezalandırmak için bir kadın daha almış, onları bu yeni kadının karşısında küçük düşürmüştü. Bu asık suratlı kadınlar da, hatta balkondan içeriye bakmakta olan hizmetkârlar da, şu andan itibaren hep onun gözden düşüşünün zevkini çıkarabilecekleri anı bekleyeceklerdi.

Belkassim ona pasta yedirirken Kit hıçkırdı, boğulur gibi oldu, ağzındaki kırıntılar adamın yüzüne püskürdü. Aşağıdaki müzisyenler, *"G igherdh ish'ed aur illi,"* diye şarkı söylüyor, aynı sözleri habire yineliyor, bu arada dümbeleğin ritmi değişiyor ama sonra dönüp yine aynı ritme geliyor, çemberi kapatıyor, Kit'in içinden kurtulamayacağı bir halka oluşturuyordu. Belkassim ona gözlerinde kaygıyla tiksinti karışımı bir ifadeyle bakmaktaydı. Kit hıçkırıklarının arasında uzun uzun öksürdü. Gözlerindeki sürmeler aşağıya akıyor, gelinliğini lekeliyordu. Aşağıdaki avluda gülüşen erkekler kurtaramazdı onu. Belkassim de kurtaramazdı. Daha şimdiden kızmıştı işte ona. Kit ellerini yüzüne kapadı, onun bileklerini yakaladığını hissetti. Fısıldayarak bir şeyler söylüyordu ona. Kit'in anlayamadığı kelimeler tıslama gibi çıkmaktaydı ağzından. Belkassim onun ellerini zorla yüzünden ayırdı. Kit'in başı

öne sarktı. Belkassim onu bir saat için yalnız bırakacaktı, öteki üçü de bekleyecekti. Üçü bir arada düşünmeye başlamışlardı; karşısında gözlerini yerden kaldırmadan otururlarken, Kit onların intikam dolu düşüncelerini şimdiden izleyebiliyordu. Birden bağırdı, ayağa kalkmaya çalıştı. Belkassim onu hırsla geri itti. İriyarı, zenci bir kadın odanın karşı tarafından yaklaştı, Kit'in tam karşısına oturdu, koca kolunu ona sararak, onu arkasındaki yastıklara sıkıca dayadı. Kit, Belkassim'in odadan çıktığını gördü; üzerine takılmış olan gerdanlıklarla broşları hemen çıkardı. Zenci kadın onun ellerinin bu hareketini görememişti. Mücevherlerin büyük kısmı kucağında birikince, Kit onları karşıda oturan üç kadına fırlattı. Odadaki kadınlardan bir bağırtı yükseldi. Bir köle koşarak Belkassim'i çağırmaya gitti. Belkassim çabucak geldi, yüzü öfkeden kararmıştı. Atılan mücevherlere kimse el sürmemişti. Hepsi üç kadının önünde, halının üzerinde duruyordu. (Şarkı bu arada hüzünle, *"G igherdh ish'ed·aur illi,"* diye yinelenmekteydi.) Kit, Belkassim'in eğilip mücevherlerini aldığını gördü, sonra hepsinin kendi yüzüne çarptığını, kucağına düştüğünü duydu.

Dudağı yarılmıştı, parmağında kan görmek onu bir an cezbetti, uzun süre öyle sessiz oturdu. Yalnızca müziğin farkındaydı. Yeni acılardan kaçınmanın en iyi yolu sessizce oturmaktı görünüşe göre. Eğer acı her halükârda gelecekse, o zaman da yaşamanın tek yolu, onu olabildiğince geciktirmenin çarelerini bulmaktı. Böyle hareketsiz oturduğu zaman kimse onun canını yakmıyordu. Zenci kadının şişman, kara elleri, mücevherleri bir kere daha Kit'e taktı. Birisi ona çok sıcak bir bardak çay uzattı, bir başkası da bir tabak keki önüne tuttu. Müzik sürüyor, kadınlar ezgiyi sürekli olarak "lalalala" çığlıklarıyla süslüyorlardı. Mumlar küçüldü, birçoğu bitti, oda yavaş yavaş kararmaya başladı. Kit zenci kadına yaslanarak uyukladı.

Çok sonra, karanlıkta dört basamak merdiveni çıkarak kocaman, perdeli bir yatağa girdi, perdelere asılmış güzel kokulu otları kokladı, arkasından Belkassim'in ağır soluklarını duydu. Belkassim kolunu uzatmış, yatağa girmesi için ona yol gösteriyordu. Artık Kit'in gerçek anlamda sahibi olduğu için davranışlarında yeni bir vahşilik, bir tür öfkeli vazgeçmişlik vardı. Yatak vahşi bir denizdi. Kit onun şiddetine, tepeden üzerine boşalan ağır dal-

gaların insafına teslim etti kendini. Fırtınanın doruğunda, onu dibe iten iki el boğazına niçin giderek daha sıkı bastırıyordu? Daha sıkı... Ta ki, denizin o muazzam gri müziği, daha büyük, daha karanlık bir gürültüyle bastırılıncaya kadar... Ruhun uçurumun kenarına yaklaşıp aşağı eğildiğinde duyduğu hiçliğin kükremesi.

Daha sonra, gecenin tatlı sessizliği içinde, o uyurken, kendisi usul usul soluk alarak uyanık yattı. Ertesi günü perdeleri çekilmiş yatağında yalnız başına geçirdi. Kendini kocaman bir kutunun içindeymiş gibi hissediyordu. Sabah Belkassim giyinip dışarıya çıkmıştı. Akşamki şişman zenci kadın o çıktıktan sonra kapıyı sürgülemiş, önüne oturup sırtını kanada yaslamıştı. Hizmetkârların her yiyecek içecek getirişlerinde, kadın inanılmaz bir yavaşlıkla ayağa kalkıyor, soluk soluğa, homurdanarak koca kapıyı açıyordu.

Yemekler tiksindiriyordu Kit'i. Macun gibi, vıcık vıcık, yumuşak şeylerdi. Çatıdaki odadayken yediklerine hiç benzemiyordu. Hele bazıları, sırf yarı pişmiş kuzu yağı topakları gibiydi. Kit çok az yiyor, hizmetkârlar tepsiyi almaya geldiklerinde ona ayıplayarak bakıyorlardı. Şimdilik güvende olduğunu bildiği için hemen hemen yatışmıştı. Küçük valizini getirtmişti buraya. Yatağın içinde yalnızken onu dizlerinin üzerine koydu, açıp içindekileri inceledi. Otomatik olarak, önce pudriyerini kullandı, rujunu, parfümünü sürdü. Kıvrılmış bin franklıklar çantadan yatağın üzerine düştü. Kit öteki eşyalara, küçük beyaz mendillere, parlak tırnak makasına, bej rengi ipek pijamalarına, küçük kavanozlardaki yüz kremlerine uzun süre baktı. Sonra onları dalgın dalgın elledi. Yok olmuş bir uygarlıktan kalma hayranlık uyandıran, gizemli nesneler gibiydi bunlar. Her birinin unutulmuş bir şeyin simgesi olduğunu seziyordu. Anlamlarını hatırlamayışı onu hiç kederlendirmedi. Bin franklıkları bir araya toplayarak çantanın dibine soktu, diğer her şeyi üzerine yerleştirdi, valizi kapattı.

O akşam Belkassim onunla birlikte yemek yedi, işaretle ona çekiciliğini yitirecek kadar zayıf olduğunu anlattıktan sonra, yağ topaklarından zorla yutturmaya kalktı. Kit isyan etti. Midesini bulandırıyordu bu yiyecekler onun. Ama tabii her zaman olduğu gibi, bu kez de Belkassim'in dediğini yapmak zorunda kaldı. O gün yedi, ertesi gün de yedi, onu izleyen günlerde de yedi. Derken

alıştı, artık yemeklerden kuşkulanmaz oldu. Kafasında gecelerle gündüzler birbirine karışıyordu, çünkü Belkassim bazen öğlenden hemen sonra ona geliyor, gece bastırırken gidiyor, sonra geceyarısı, peşinde tepsi içinde yiyecekler taşıyan bir hizmetkârla yine geliyordu. Kit hep o penceresiz odada, genellikle de yatağın içindeydi. Zihni ve belleği bomboştu, sadece Belkassim'in anısını canlandıracak ve onun gelmesini bekleyecek kadar çalışıyordu. O yatağın merdivenlerini çıkıp perdeyi açarak yatağa girince, Kit'in giysilerini çıkarma ayinine başlamak üzere yanına oturunca, hiçbir şey yapmadan boş boş oturduğu saatler de bir anlam kazanıyordu. Sonra o gidince, tatlı yorgunluk duygusu uzun süre devam ediyor, Kit düşünmeksizin gelen bir hoşnutluk içinde yarı uyanık yatıyordu. Çok geçmeden bu durumu normal kabul etmeye başladı, sonra da tıpkı ilaç bağımlılığı gibi, onsuz olamaz oldu.

Bir gece Belkassim hiç gelmedi. Kit yatağında o kadar uzun süre ve o kadar şiddetle içini çekti, döndü durdu ki, zenci kadın odadan çıktı, ona içinde sıcak, acayip, ekşi bir şey olan bir bardak getirdi. Kit uyudu ama sabah olduğunda başı ağırlaşmış, ağrımaya başlamıştı. O gün çok az yemek yedi. Bu sefer hizmetkârlar ona anlayışlı anlayışlı baktılar.

Akşamüstü Belkassim göründü. Kapıdan girip zenci kadına çıkmasını işaret ettiğinde, Kit yerinden fırladı, koşup kendini isterik bir biçimde onun üzerine attı. Belkassim gülümseyerek onu yatağa taşıdı, düzenli hareketlerle üzerindeki giysileri ve mücevherlerini çıkarmaya koyuldu. Kit bembeyaz teni, bulutlu gözleriyle karşısında yatarken o eğildi, kendi dişlerinin arasından onun ağzına şekerler vermeye başladı. Kit ara sıra şekeri alırken onun dudaklarını da yakalamaya çalışıyor ama Belkassim hep daha atik davranıyor, başını çekiveriyordu. Uzun süre böyle oynadı Kit'le. Sonunda Kit upuzun, boğuk bir çığlık attı ve hareketsiz yattı. Belkassim gözleri parlayarak şekerleri yana fırlattı, onun vücudunu öpücük yağmuruna tuttu. Kit kendine geldiğinde oda kapkaranlıktı, Belkassim yanında derin derin uyuyordu. Bu olaydan sonra Belkassim bazen iki gün boyunca uğramamaya başladı. Dönüşünde onunla uzun uzun oynuyor, sonunda Kit bağırıyor, yumruklarıyla ona vuruyordu. Aralarda geçen zamanlarda Kit içini kemiren bir heyecanla beklemekteydi. Bu heyecan, bi-

lincinden gelebilecek başka her türlü uyarıyı kovup uzaklaştırmaktaydı.

Sonunda bir akşam zenci kadın hiçbir nedeni olmadan ona ekşi içeceği getirdi, başında durup o içene kadar sert bakışlarla baktı. Kit bardağı geri uzatırken yüreği eziliyordu. Belkassim gelmeyecekti demek. Ertesi gece de gelmedi. Art arda beş gece Kit'e o iksirden verildi, ekşi tat her seferinde biraz daha güçlü gibiydi. Gündüzlerini ateşli bir fırtına içinde geçiriyor, yalnızca yemek geldiğinde doğruluyordu.

Ara sıra kapının dışında kadınların sert seslerini duyar gibi oluyor, bu sesler ona korkunun varlığını anımsatıyordu. Birkaç dakikalığına ürperiyor, mutsuz oluyor ama sesler kesilince, onları duymaz olunca, hemen unutuveriyordu hepsini. Altıncı gece birdenbire Belkassim'in artık hiç gelmeyeceğine karar verdi. Kupkuru gözlerle sırtüstü yatıyor, kadının oturduğu köşede yanan karpit lambasının loş ışığında, başının üzerindeki sayvana, perdelerin kıvrımlarına bakıyordu. Kafasında kurduğu hayale göre, Belkassim kapıdan giriyor, yürüyor, yatağın merdivenlerini çıkıyor, perdeyi açıyordu ama gelenin Belkassim olmadığını, tanımadık, yabancı bir genç olduğunu görünce Kit pek şaşıyordu. İşte o zaman, Belkassim'e birazcık benzeyen herhangi bir yaratığın kendisini bir o kadar mutlu edebileceğini düşündü. İlk kez, o odanın duvarlarının dışında, yakınlarda bir yerde, evin içinde değilse bile sokaklarda, bu tür pek çok yaratığın var olduğunu düşündü. O erkeklerden bazıları Belkassim kadar harikulade olmalıydı, Kit'e haz verecek yeteneklere ve isteklere sahip olmalıydılar. Belkassim'in erkek kardeşlerinden birinin şu duvarın ardındaki odada yatıyor olabileceğini düşünmek, içini burkucu bir acıyla doldurdu ama içgüdüleri ona hareketsiz yatmasını söylüyordu. Yavaşça olduğu yerde döndü, uyuyormuş gibi yaptı.

Az sonra hizmetkârlardan biri kapıyı vurdu. Kit her gece içtiği şurubun zenci kadına uzatıldığını anladı. Nitekim, işte zenci kadın yatağın perdesini açıyordu. Hanımının uyumakta olduğunu görünce bardağı en üst basamağa bıraktı, yine kapının yanındaki yerine döndü. Kit hiç kıpırdamamıştı ama kalbi alışılmadık bir biçimde çarpıyordu. "Zehir bu," dedi kendi kendine. Onu yavaş yavaş zehirliyorlardı. Zaten onu cezalandırmaya bu yüzden gel-

memişlerdi. Epey sonra, yavaşça dirseği üzerinde doğrulduğunda, perdenin arasından bardağı gördü, ne kadar yakında olduğuna bakıp ürperdi. Kadın horluyordu.

"Çıkmalıyım buradan," diye düşündü. Kendini tuhaf sayılacak derecede zinde buluyordu ama yataktan indiği zaman pek güçsüz olduğunu anladı. Odanın o kuru toprak kokusunu ilk defa duyuyordu. Yakında duran inek derisi sandıktan Belkassim'in kendisine verdiği mücevherlerle öbür üç karısından gelenleri alarak yatağın üzerine dizdi. Sonra kendi valizini sandıktan çıkardı, sessizce kapıya doğru ilerledi. Kadın hâlâ uyuyordu. Kit anahtarı kilitte çevirirken öfkeyle, "Zehir," diye fısıldadı. Kapıyı arkasından yavaşça kapatmayı başardı. Bu kez kendini salt bir karanlığın içinde bulmuştu. Zayıflıktan titreyerek, bir elinde çantası, öbür eliyle duvarı yoklaya yoklaya ilerledi.

"Bir telgraf çekmem gerek," diye düşündü. "Onlara ulaşmanın en hızlı yolu bu. Buralarda bir telgraf ofisi olmak zorunda." Ama önce sokağa çıkması gerekiyordu. Sokak çok uzakta olabilirdi. Karanlıkta sokağa doğru ilerlerken belki de Belkassim'le karşılaşırdı. Şu anda hiç istemiyordu onu görmeyi. "O senin kocan," diye fısıldadı kendi kendine. Bir an dehşet içinde, olduğu yerde durdu. Sonra kıkır kıkır gülmekten kendini alamadı. Bu kendi oynadığı gülünç oyunun bir parçasıydı yalnızca. Dişleri takırdamaya başladı. "Sokağa varana kadar kendini tutar mısın lütfen?"

Solundaki duvar birdenbire sona erdi. Kit iki tedbirli adım daha attı, terliğinin burnunda zeminin yumuşak kenarını hissetti. "Yine o lanet olası parmaklıksız merdivenlerden biri," diye düşündü. Bilinçli bir hareketle valizini yere koydu, döndü, yine duvarı buldu, onu yoklaya yoklaya geldiği yoldan geriye gitti, eli kapıya değince durdu. Kapıyı sessizce açtı, küçük teneke lambayı aldı. Kadın hiç kıpırdamamıştı. Kit kapıyı kazasız belasız kapatmayı başardı. Elinde ışık olunca, valizinin ne kadar yakında olduğunu görmek şaşırttı onu. İnişin başında, merdivene çok yakın yerdeydi. Oradan aşağıya düşse bile, fazla derine gitmeyeceği ortadaydı. Merdivenlerden yavaşça inerken, o yumuşak, eğri büğrü basamaklarda bileğini burkmamaya dikkat etti. Aşağıda kendini dar bir koridorda buldu. İki yanda kapalı kapılar vardı. İleride ko-

ridor sağa dönüyor, zeminine saman serilmiş bir avluya çıkıyordu. Tepede incecik bir ay, beyaz ışık vermekteydi. İleride büyük kapıyı gördü, hemen yanındaki duvarın dibinde uyuyan insanlar olduğunu anlayınca lambasını söndürüp yere bıraktı. Kapıya vardığında, o dev sürgüyü yerinden kıpırdatamayacağı belli oldu.

"Kıpırdatmak *zorundasın*," dedi kendine. Ama kendini zayıf ve hasta hissediyordu. Parmakları o soğuk madeni boşuna itmeye çabaladı. Valizini kaldırdı, onun dibiyle sürgüye bir darbe indirdi, biraz kıpırdatabildiğini sandı. Aynı anda yakındaki gölgelerden biri kıpırdandı.

*"Echkoun?"** diye seslendi bir erkek sesi.

Kit hemen çömeldi, orada duran çuval yığınının ardına gizlendi.

Ses daha sıkkın bir tonda, *"Echkoun?"* diye bir daha sordu. Bir süre yanıt bekledikten sonra da adam yeniden uykuya daldı. Kit bir daha denemeyi düşünüyordu ama şiddetle titremeye başlamıştı. Yüreği de deliler gibi çarpıyordu. Çuvallara dayandı, gözlerini yumdu. Tam o sırada evin içlerinde bir yerde birisi davul çalmaya başladı.

Kit birden sıçradı. "İşaret!" dedi. "Hiç kuşku yok. Ben geldiğimde de çalıyordu." Buradan kurtulacağı kesindi. Bir an dinledi, sonra kalktı, avluyu tekrar geçip sesin geldiği yöne doğru yürüdü. Davullar birken iki olmuştu bu arada. Kit bir kapıdan geçtiğinde, kendini karanlıkta buldu. Upuzun bir koridorun sonunda, yine ay ışığıyla aydınlanan bir avlu vardı. Oraya yaklaşırken kapılardan birinin altından sarı bir ışık gördü. Avluda bir süre durup, iç odadan gelen o sinirli ritmi dinledi. Davul sesi yakınlardaki horozları uyandırmış, hepsi bir ağızdan ötmeye başlamıştı. Sonunda Kit kapıyı tıkırdattı. Davullar hâlâ çalıyor, bir kadın sesi kavgacı bir tonda şarkı söyleyerek onlara eşlik ediyordu. Kit yeniden vuracak cesareti bulabilmek için uzun süre bekledi, sonunda kapıya hızlı hızlı ve kararlılıkla vurdu. Davullar sustu, kapı ardına kadar açıldı. Kit gözlerini kırpıştırarak odaya adımını attı. Yerdeki yastıklar arasında Belkassim'in üç karısı oturuyordu. Gözleri fincan gibi açılmış durumda, şaşkınlıkla Kit'e

* Ar. Kim o? (ç.n.)

baktılar. Kit kazık gibi duruyordu. Sanki zehirli bir yılanla yüz yüze gelmişti. Hizmetçi kız kapıyı itip kapadı, sırtını kanada dayayarak öylece kaldı. Kadınların üçü davullarını bıraktılar, elleriyle hareketler yaparak, yukarıyı işaret ederek, bir ağızdan konuşmaya başladılar. İçlerinden biri fırlayıp kalktı, Kit'e yaklaşarak beyaz cüppesinin kıvrımlarının arasını yoklamaya çalıştı. Besbelli mücevher arıyordu. Cüppenin uzun kollarını yukarı çekti, bileklerde bilezik var mı diye baktı. Öbür ikisi heyecanla valizi işaret ettiler. Kit hâlâ kıpırdamadan duruyor, kâbusun sona ermesini bekliyordu. İte kaka, eğilip kilidin şifresini açmasını sağladılar. Koşullar başka türlü olsa, o kilidin mekanizması bile onların aklını başından almaya yeterdi. Ama şu anda kuşkulu ve sabırsızdılar. Valiz açılınca üzerine atıldılar, her şeyi çıkarıp yere yığdılar. Kit bakıp duruyordu. Şansının bu kadar iyi olmasına inanamamıştı. Kit'den çok valizle ilgileniyorlardı. Onlar çantadan çıkanları incelerken, Kit de biraz kendini topladı, cesaretlendi, yaklaşıp bir tanesinin omzuna dokundu ve ona işaretle, mücevherlerin yukarıda olduğunu anlattı. Hepsi inanmaz bakışlarla baktılar, sonra hizmetçi kızı yukarıya yollayıp bunun doğruluk derecesini anlamaya karar verdiler. Hizmetçi kız odadan çıkacağı sırada Kit korkuya kapıldı, ona engel olmaya kalktı. Yukarıdaki zenci kadını uyandıracaktı. Ötekiler öfkeyle yerlerinde tepindiler, bir kargaşa çıktı. Ortalık yeniden yatışıp da hepsi soluk soluğa durunca, Kit bir çaresizlik işareti yaptı, parmağını dudaklarına götürdü, parmak uçlarına basa basa birkaç adım yürüdü, hizmetçi kızı gösterdi, sonra yanaklarını şişirip yukarıda uyuyan kadının taklidini yapmaya çalıştı. Hepsi hemen anladılar, başlarını onaylama anlamında ciddi ciddi salladılar. Komplo duygusu artık onlara da bulaşmıştı. Hizmetçi odadan çıkınca, Kit'e sorular sormaya çalıştılar. *"Wen timshi?"** dediler ona. Seslerinde öfkeden çok merak vardı. Kit karşılık veremedi, umutsuz bakışlarla başını iki yana salladı. Kız çok geçmeden döndü, bir şeyler söyledi. Besbelli mücevherlerin yatağın üstünde olduğunu, hem yalnız onlarınkilerin değil, daha başka nicelerinin de orada olduğunu söy-

* Ar. Nereye gidiyorsun? (ç.n.)

lüyordu. Kadınların yüzleri şaşkın ama sevinçliydi. Kit eşyalarını yeniden valize yerleştirmek üzere çömeldiğinde, içlerinden biri de onun yanına çömeldi, ona hiç de düşmanca olmayan bir sesle bir şeyler söyledi. Kit onun ne dediğini anlamıyordu. Kafası kocaman sürgülü kapıya takılmış durumdaydı. Kendi kendine, "Buradan çıkmam gerek, buradan çıkmam gerek," diye yineleyip duruyordu. Rulo yapılmış paralar, pijamalarıyla birlikte yerde yatıyordu. Onlara kimse dikkat etmemişti.

Bütün eşyalar yeniden valize konduğunda, Kit bir rujla küçük bir el aynası çıkardı, ışığa dönerek özenle makyajını yaptı. Çevreden hayranlık çığlıkları yükseldi. Kit elindekileri onlardan birine uzattı, aynı şeyi yapmasını işaretle anlattı. Üçünün de dudakları kıpkırmızı olunca, aynada kendilerine baktılar, sonra da birbirlerini seyrettiler. Kit ruju hediye olarak bırakacağını işaret etti ama buna karşılık kendisini sokağa çıkarmalarını istedi. Kadınların yüzünde heves ve kaygı okunuyordu. Kit'in evden gitmesini çok istiyorlardı ama Belkassim'den de bir o kadar korkuyorlardı. Onlar aralarında tartışırlarken, Kit yere, valizinin yanına oturup bekledi. Onları seyrediyor ama bu konuşmaların kendisiyle bir ilgisi olmadığını düşünüyordu. Aslında karar bu kadınların çok dışında, onların tartışıp durduğu bu küçük odanın da dışında verilmekteydi. Onlara bakmaktan vazgeçip gözlerini önüne dikti. Davullar çalındığına göre, buradan çıkabileceğine emindi. Artık yalnızca o anı bekliyordu. Neden sonra kadınlar hizmetçi kızı dışarı yolladılar, kız az sonra yanında çok ihtiyar bir zenciyle geri döndü. Adam iki büklüm yürüyordu. Titrek elinde kocaman bir anahtar tutmaktaydı. Art arda itirazlar mırıldanıp duruyordu ama aklının çoktan yatmış olduğu da belliydi. Kit ayağa fırlayıp çantasını kaptı. O ayakta dururken kadınların üçü de ona yaklaştılar, alnının ortasına ciddi birer öpücük kondurdular. Kit ihtiyarın durmakta olduğu kapıya doğru birkaç adım attı. İkisi birlikte avluyu geçtiler. Yolda giderken ihtiyar, Kit'e birkaç söz söyledi ama Kit yanıt veremedi. Adam onu evin başka bir bölümüne götürdü, küçük bir kapıyı açtı. Kit kendini sokağın sessizliği içinde tek başına buldu.

28 Kör edici deniz orada, aşağıdaydı. Gümüş rengi sabah ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Kit kayanın dar bir yerinde yüzükoyun yatmış, başını aşağıya sarkıtarak ta uzaklardan, kıvrılan ufuk çizgisinin gökle birleştiği yerden kendisine doğru gelen dalgaları seyrediyordu. Tırnaklarını kayaya gömmeye çalışıyordu, çünkü kaslarının tüm gücüyle tutunmazsa, düşeceğini kesinlikle biliyordu ama... burada, denizle göğün arasında asılı durumda, böyle daha ne kadar kalabilirdi? Üzerine yattığı kaya sürekli daralıyordu. İşte şimdi de göğsüne dayanmış, soluk almasını zorlaştırmaya başlamıştı. Yoksa kendisi mi yavaş yavaş öne kayıyordu? Dirsekleri üzerinde doğrulduğu zamanlar, bedeni farkında olmadan kenara birazcık daha mı yaklaşıyordu? Şu anda kayadan o kadar sarkmıştı ki, aşağıda iki yanda yükselen kayaları görebiliyordu. Üstünde gri kaktüslerin boy attığı prizma şeklinde kulelere benziyorlardı. Tam altında dalgalar bir kaya duvarına sessizce çarpıyordu. Gece bu nemli havanın içindeydi ama şimdi artık su yüzeyinin altına çekilmişti. Şu anda dengesi kusursuzdu Kit'in. Kenarda tahta gibi dümdüz yatıyordu. Uzaklardan yaklaşan bir dalgaya gözlerini dikti. O dalga kayalara vardığında, başı düşmeye başlayacak, dengesi bozulacaktı. Ama dalga hareket etmiyordu.

"Uyan! Uyan!" diye bağırdı.

Bıraktı kendini.

Gözleri daha şimdiden açıktı. Şafak söküyordu. Yaslandığı kaya sırtını acıtmıştı. İçini çekti, pozunu biraz değiştirdi. Kentin dışındaki bu kayalarda, günün bu saatinde her taraf çok sessizdi. Gökyüzüne baktı, boşluğun renginin giderek açıldığını gördü. Bulunduğu yerde ilk duyulan sesler, sanki onları oluşturan sessizliğin çeşitlemeleriydi. Yakındaki kayalar ve daha ilerideki kent surları yavaş yavaş görünmezlik âleminden çıktılar ama altta yatan gölgeli derinliklerin yansıması olmaktan öteye gidemediler. Duru gökyüzü, Kit'in yanındaki çalılar, ayaklarının dibindeki çakıllar... Bunların hepsi salt gecenin kuyusundan çıkmış şeylerdi. Tıpkı bunun gibi, bilincinin orta yerindeki o garip durgunluk, isteği dışında ikide bir ortaya çıkan o uçucu düşünceler de kendi varlığının kesin olmayan parçalarıydı. Henüz pek soğumamış olan bir uykunun hiçliğinde, korkunç birer hayal gibi beliriyorlardı. Bu

uyku, dönüp onu kollarına alabilecek güçte bir uykuydu. Ama o uyanık kaldı, gözlerinde rahatsız edici ışıklar oynaşırken, içinde yine de hiçbir canlılık uyanmadı. Nerede olduğuna, kim olduğuna ilişkin hiçbir duygusu yoktu.

Acıktığında ayağa kalktı, çantasını eline aldı, kayalar arasındaki bir patikadan yürümeye başladı. Keçiler gide gele açmış olmalıydı kent surlarına paralel giden bu patikayı. Güneş doğmuştu. Kit onun sıcaklığını daha şimdiden ensesinde duyuyordu, harmanisinin kukuletasını başına geçirdi. Uzaktan kente ait sesler gelmeye başlamıştı. İnsanlar bağırıyor, köpekler havlıyordu. Derken alçak kemerli kapıların birinden geçti, kendini bir kez daha kentte buldu. Kimse ona dikkat etmiyordu. Pazar yeri beyaz harmaniler giymiş zenci kadınlarla doluydu. Kit kadınlardan birine doğru yürüdü, elindeki bir kavanoz ayranı aldı. İçip bitirdiğinde kadının para beklediğini gördü. Kaşlarını çattı, çantasını açmak üzere eğildi. Birkaç kadın daha onu seyretmek amacıyla durdular. İçlerinden bazıları bebeklerini sırtlarına bağlamış, öyle taşıyorlardı. Kit desteden bir bin franklık çekti, uzattı ama kadın paraya bakarak ret işareti yaptı. Kit parayı hâlâ uzatıyordu. Karşısındaki kadın kendisine başka türlü bir para verilmeyeceğini anlayınca korkunç bir çığlık attı, polis çağırmaya koyuldu. Çevredeki kadınlar gülüşerek yaklaştılar, birkaçı kâğıt parayı Kit'in elinden alıp inceledi, sonra tekrar Kit'e verdi. Konuştukları dil yumuşak, hiç bildik gelmeyen bir dildi. Yakınlarından beyaz bir at geçiyordu. Üzerinde haki üniformalı bir zenci vardı. Yüzünde öyle çok yara izi vardı ki, tahta oyma bir maskeye benziyordu. Kit kadınların arasından sıyrılarak iki elini o adama doğru kaldırdı. Onun kendisini alıp ata bindirmesini bekliyordu. Ama adam ona şöyle bir baktıktan sonra atını sürüp geçti gitti. Seyredenler grubuna şimdi birtakım erkekler de katılmıştı. Kadınlardan ayrı duruyor, sırıtıyorlardı. İçlerinden bir tanesi Kit'in elindeki parayı gördü, yaklaştı, Kit'i ve valizini giderek artan bir dikkatle inceledi. O da ötekiler gibi uzun boylu, ince ve simsiyahtı. Üzerine eskimiş bir harmani atıvermişti ama altına yerli şalvarı yerine, eski, Avrupai kesimli bir pantolon giymişti. Kit'in yanına geldi, koluna dokundu, ona Arapça bir şeyler söyledi. Kit anlamadı.

Bu kez adam çok bozuk bir Fransızca'yla, *"Toi parles français?"** diye sordu. Kit hiç kıpırdamıyor, ne yapacağını bilemiyordu. Sonunda, *"Oui,"*** diye cevap verdi.

*"Toi pay Arabe,"**** diye kararını bildirdi adam. Kit'e dikkatle bakıyordu. Sonra bir zafer edasıyla kalabalığa döndü, bu bayanın Fransız olduğunu açıkladı. Herkes birkaç adım geriledi, adamla Kit orta yerde yalnız kaldılar. O sırada kadın parayla ilgili isteğini yeniden seslendirdi. Kit hâlâ hareketsiz, bin frangı öne uzatmış durumdaydı.

Adam cebinden bozuk para çıkardı, sızlanan kadına fırlattı, kadın paraları saydı, sonra ağır ağır uzaklaştı. Fakat kalabalığın dağılmaya niyeti yok gibiydi. Arap kılığında bir Fransız kadını görmek çok hoşlarına gitmişti. Adam ise durumdan pek hoşnut değildi. Kızarak onlara çekip gitmelerini, kendi işlerine bakmalarını söyledi. Kit'in kolunu tutup yavaşça çekti.

"Burası iyi değil," dedi. "Gelin." Yerde duran valizi aldı. Kit onun kendisini pazarın içinden geçirmesine izin verdi. Yığınla sebzenin, tuzların, bağırıp çağıran satıcıların arasından ilerlediler.

Kadınların su doldurduğu kuyu başına vardıklarında, Kit adamdan kurtulmaya çalıştı. Biraz daha zaman geçerse, yaşam acılı olmaya başlayacaktı. Sözcükler geri geliyordu. O sözcüklerin içine sarılıp sarmalanmış düşünceler de olmak zorundaydı. Sıcak güneş, soyardı o sargıları. Düşüncelerin orada, karanlıkta saklı kalması daha iyiydi.

*"Non!"***** diye bağırıp kolunu kurtarmaya çalıştı.

*"Madame,"****** dedi adam ayıplayan bir sesle. "Gelin de oturun."

Kit bir kere daha onun kendisini yürütmesine izin verdi. Pazarın öbür ucuna varınca kemerlerin altına girdiler. Gölgeler arasında bir kapı vardı. Koridorun içi serindi. Kareli elbise giymiş şişman bir kadın, kollarını kavuşturmuş, dip tarafta duruyordu. Daha yanına varmadan, kadın tiz bir çığlık attı. "Amar! Buraya

---

* Fr. Fransızca biliyor musun? (ç.n.)
** Fr. Evet. (ç.n.)
*** Fr. Arap değilsin. (ç.n.)
**** Fr. Hayır! (ç.n.)
***** Fr. Madam. (ç.n.)

getirdiğin o *saloperie** kim? Otelime yerli kadın sokmadığımı bilmez misin? Sarhoş musun sen? *Allez! Fous-moile camp!*"** Kaşlarını çatmış, onların üstüne üstüne geliyordu.

Adam bir an boş bulunup Kit'in kolunu bıraktı. Kit otomatik bir hareketle, döndüğü gibi gerisin geri kapıya yürümeye başladı. Ama adam yetişip onun kolunu bir daha yakaladı. Kit kolunu ondan kurtarmaya çalıştı.

Şişman kadın şaşırarak, "Fransızca mı biliyor?" diye bağırdı. "Eh, isabet." O sırada valizi gördü. "O nedir?" diye sordu.

"Bu onun. Bu hanım Fransız," diye anlattı Amar. Sesinde gücenik bir ton vardı.

*"Pas possible,"*** diye mırıldandı kadın. Yaklaşıp Kit'in yüzüne baktı. Sonunda, *"Ah, pardon, madame,"**** dedi. "Ama bu giysilerle...." Sözü yarıda kaldı, sesine yine kuşku girdi. "Biliyorsunuz, burası nezih bir otel." Kararsızdı ama omuz silkip isteksiz isteksiz devam etti. *"Enfin, entrez si vous voulez."***** Kit'in geçmesi için yana çekildi.

Ama Kit kendini adamın pençesinden kurtarmak için büyük bir savaş vermekteydi.

İsteriye kapılmış gibi bir sesle, *"Non, non, non! Je ne veux pas!"****** diye haykırdı. Sonra boşta kalan kolunu adamın boynuna attı, başını onun omzuna yaslayıp hıçkırmaya başladı.

Kadın ona baktı, sonra bakışları Amar'a döndü. Yüzündeki anlam katılaşmıştı. "Götür şu yaratığı buradan!" dedi öfkeyle. "Hangi genelevde buldunsa, oraya geri götür! *Et ne viens plus m' emmerder avectes sales putains! Va! Salaud!"*******

Dışarıda güneş sanki deminkinden bile daha göz kamaştırıcıydı. Kerpiç duvarlar, parıldayan kara suratlar, yanlarından geçip gidiyordu. Dünyanın bu yoğun tekdüzeliğinin sonu yok gibiydi.

"Yoruldum," dedi Amar'a.

İç sıkıcı, loş bir odaya girdiler, uzun bir minderin üzerine yan

---

* Fr. Orospu. (ç.n.)
** Fr. Haydi! Çek arabanı! (ç.n.)
*** Fr. Olamaz. (ç.n.)
**** Fr. Ah, özür dilerim, madam. (ç.n.)
***** Fr. Neyse, istiyorsanız girin. (ç.n.)
****** Fr. Hayır, hayır, hayır! İstemiyorum! (ç.n.)
******* Fr. Bir daha pis orospularınla gelip de canımı sıkma! Defol! Hergele! (ç.n.)

yana oturdular. Fes giymiş bir zenci karşılarında durdu, her ikisine birer fincan kahve verdi.

Kit çok ciddi bir sesle, "Artık hepsinin sona ermesini istiyorum," dedi ikisine birden.

Amar onun omzunu okşayıp, *"Oui, madame,"** diye karşılık verdi.

Kit kahvesini içerken duvara yaslandı, yarı kapalı gözleriyle onları süzdü. Karşılıklı konuşuyorlardı. Sonu gelmiyordu konuşmalarının. Kit konunun ne olduğunu merak etmedi. Ama Amar ayağa kalkıp öteki adamla birlikte dışarı çıkınca, Kit bir an bekledi, onların sesi artık duyulmaz olduğu anda o da ayağa fırladı, odanın öbür tarafındaki bir kapıdan çıktı. Ufacık bir merdiven vardı orada. Dam öyle sıcaktı ki soluğu boğazına tıkanacak gibi oldu. Çevresinde uçuşan sineklerin vızıltısı hemen hemen pazar yerinin seslerini bile bastırıyordu. Oturdu. Az sonra erimeye başlayacaktı. Gözlerini kapadı, sinekler hemen suratında yürümeye koyuldular. Bir uçuyor, bir konuyorlardı. Gözlerini açtı, kenti her yanında gördü. Teraslı damlara ışık çağlayanları boşalmaktaydı.

Yavaş yavaş gözleri bu korkunç parlaklığa alıştı, çevresindeki pislikleri görmeye başladı: Paçavralar, acayip gri bir kertenkelenin kurumuş cesedi, solmuş, kırılmış kibrit kutuları, koyu kanlarla birbirine yapışmış beyaz tavuk tüyleri. Gitmesi gereken bir yer vardı. Birisi onu bekliyordu. İnsanlara geç kaldığını nasıl haber verebilirdi? Çünkü hiç kuşku yoktu... oraya belirlenen günden çok daha geç varacağı kesindi. Birden, telgrafı çekmemiş olduğunu anımsadı. O sırada Amar küçük kapıdan çıkageldi, ona doğru yürüdü. Kit debelenip ayağa kalktı. "Burada bekle," diyerek onu itip yanından geçti, içeriye girdi. Güneş onu hasta ediyordu çünkü. Adam bir kâğıda, bir ona baktı. "Bunu nereye göndermek istiyorsunuz?" diye tekrarladı. Kit başını aptal gibi iki yana salladı. Adam kâğıdı geri uzattı. Kit kendi el yazısıyla yazılmış sözcükleri okudu: "GERİ DÖNEMİYORUM." Adam ona bakıp duruyordu. Kit Fransızca olarak, "Tamam değil bu!" diye bağırdı. "Bir şey daha eklemek istiyorum." Ama adam ona bakmayı sürdürüyordu. Öfkeli değil, beklenti dolu bakışlarla bakmaktaydı. Küçük bir bıyığı, mavi gözleri vardı. *"Le destinataire,*

* Fr. Evet, madam. (ç.n.)

*s'il vous plaît,"** dedi yine. Kit kâğıdı bir kez daha ona uzattı, çünkü eklemek istediği sözcükler aklına gelmiyor, mesajın da hemen gitmesini istiyordu. Oysa adamın onu yollamayacağını çoktan anlamıştı. Uzanıp adamın yüzüne dokundu, yanağını kısaca okşadı. *"Je vous en prie, monsieur,"*** dedi yalvararak. Aralarında tezgâh vardı. Adam bir adım geriledi, Kit ona yetişemez oldu. Dönüp koşarak sokağa fırladı, Amar adlı zenciyi orada kendisini bekler buldu. Hiç durmadan "Çabuk!" diye bağırdı, Amar onun peşinden koşarak yetişti. Yanında koşuyor, onu durdurmaya çalışıyordu. *"Madame!"**** diyordu durmadan ama tehlikeyi anlamıyordu o. Kit de bir şeyler açıklamak için duramazdı. Böyle şeylere vakti yoktu. Artık kendini ele verdiğine göre, öteki tarafla ilişki kurduğuna göre, her dakikanın önemi vardı. Onu bulmak için hiçbir çabadan geri kalmazlardı. Kit'in kendi elleriyle ördüğü duvarı açar, oraya gömdüğü şeye bakmaya zorlarlardı onu. Mavi gözlü adamın yüzünden, kendisini mahvedecek mekanizmayı kendi eliyle harekete geçirmiş olduğunu anlamıştı. Şimdi artık onu durdurmak mümkün değildi. İş işten geçmişti. *"Vite! Vite!"***** diye seslendi Amar'a. Adam onun yanı başında koşarken terliyor, itiraz edip duruyordu. Yolun kenarında, nehre inen açıklık bir yerdeydiler. Yarı çıplak birkaç dilenci sağda solda çömelmiş, her biri kendi kutsal formülünü mırıldanıyordu. Yıldırım gibi geçtiler. Görünürlerde başka hiç kimse yoktu.

Sonunda adam bir kere daha Kit'e yetişti, omzunu yakaladı, Kit de çabalarını iki katına çıkardı. Yine de, çok geçmeden yavaşlamak zorunda kaldı. Adam bu sefer onu sıkı sıkı tutarak durdurdu. Kit dizüstü çöktü, ıslak yüzünü elinin tersiyle sildi. Gözlerindeki korku hâlâ çok güçlüydü. Amar onun yanına, tozların içine çömeldi, kolunu beceriksiz hareketlerle okşayarak onu avutmaya çalıştı.

"Nereye gidiyorsunuz böyle?" diye sordu az sonra. "Ne oldu?"

Kit cevap vermedi. Sıcak bir rüzgâr esip geçti. Uzakta, nehre

---

* Fr. Gideceği yer lütfen. (ç.n.)
** Fr. Rica ederim bayım. (ç.n.)
*** Fr. Madam! (ç.n.)
**** Fr. Çabuk! Çabuk! (ç.n.)

giden dümdüz yolun ilerisinde, bir adam iki öküzü güderek yavaş yavaş geçiyordu. Amar hâlâ konuşmaktaydı: "O adam Mösyö Geoffrey'di. İyi adamdır. Ondan korkmanız gerekmez. Beş yıldır Posta Telgraf'ta çalışıyor."

Bu son sözler Kit'in etine batan birer iğne etkisi yaptı, onu yerinden sıçrattı. "Hayır, yapamam! Hayır, hayır, hayır!" diye ağlamaya başladı.

Amar, "Hem, biliyor musunuz?" diye sürdürdü sözlerini, "Ona vermek istediğiniz para buralarda geçmez. Cezayir parası o. Tessalit'de bile A.O.F. Frankları gerekiyor. Cezayir parası geçersizdir."

"Geçersiz," diye yankıladı Kit. Bu sözcük ona hiçbir şey anlatmıyordu.

*"Défendu!"** diye güldü Amar. Sonra onu ayağa kaldırmaya çalıştı. Güneş acı veriyordu, adam da terlemeye başlamıştı. Kit şu anda hareket edemezdi... Çok yorgundu. Amar biraz bekledi. Kit'in başını örtmesine, sonra harmanisine sarınıp yatmasına yardım etti. Rüzgâr şiddetleniyordu. Düz kara toprağın üzerinde kumlar, yanlardan akan beyaz sular gibi aceleyle yol açıyordu kendine.

Birdenbire Kit, "Beni evine götür," dedi. "Orada bulamazlar beni."

Ancak o bunu kabul etmedi, evinde yer olmadığını, ailesinin çok kalabalık olduğunu söyledi. Onu az önce kahve içtikleri yere götürebileceğini anlattı.

"Orası bir kahve," diye itiraz etti Kit.

"Ama Atallah'ın odaları boldur. Ona para verirsiniz. Cezayir parası bile olsa olur. O bozdurur paraları. Sizde daha var mı o paradan?"

"Evet, evet. Çantamda." Çevresine bakındı. "Nerede çantam?" diye sordu cansız bir sesle.

"Atallah'da bıraktınız. Size geri verecektir." Sırıttı, tükürdü. "Şimdi biraz yürüyelim mi?"

Atallah dükkânındaydı. Köşede kuzeyden gelme bir grup türbanlı tacir oturmuş, konuşuyorlardı. Amar'la Atallah bir süre kapı

* Fr. Yasak! (ç.n.)

dibinde ayakta konuştular, sonra onu kahvenin arkasındaki ev kısmına götürdüler. Odaların içi çok karanlık ve serindi. Özellikle de sonuncusu. Atallah valizi oraya, yere koydu, köşeye serilmiş battaniyeyi işaret edip Kit'e oraya yatabileceğini anlattı. Daha o kapıdan çıkar, perde onun arkasından kayıp kapanırken Kit, Amar'ın yüzünü kendine doğru çekmiş, öpücükler arasında ona, "Beni kurtarman gerek," demeye başlamıştı.

Amar ciddi ciddi, "Evet," diye karşılık verdi.

Belkassim ne kadar rahatsız ediciyse, Amar da bir o kadar rahatlatıcıydı.

Atallah perdeyi akşam oluncaya kadar kaldırmadı, ancak o zaman, elindeki lambanın ışığında ikisini battaniyenin üzerinde gördü. Lambayı kapı dibinde yere koyup çıktı.

Bir süre sonra Kit uyandı. Oda sessiz ve sıcaktı. Doğrulup oturdu, yanındaki uzun siyah vücuda baktı. Hareketsizdi o vücut. Heykel gibi pırıl pırıl parlıyordu. Kit ellerini o göğsün üzerine koydu. Kalbi güçlü ama sessiz çarpmaktaydı. Bacaklar kıpırdadı. Gözler açıldı, dudaklara bir gülümseme geldi.

Elini Kit'inkinin üzerine koyarak, "Kocaman bir yüreğim var," dedi. Sonra o eli göğsünün üzerine götürdü.

"Evet," dedi Kit dalgın bir sesle.

"Kendimi iyi hissettiğim zaman dünyanın en yaman erkeğiyimdir. Hasta oldum mu kendimden nefret ederim. Bir işe yaramıyorsun Amar, derim. Çamurdansın sen." Güldü.

Evin bir başka tarafında bir ses oldu. Amar, Kit'in büzüldüğünü hissetti. "Neden bu kadar korkuyorsun?" dedi. "Biliyorum. Zenginsin de ondan. Bir çanta dolusu paran var. Zengin insanlar hep korkar."

Kit, "Ben zengin değilim," dedi, sonra sustu. "Sorun başımda. Ağrıyor." Elini kurtardı, Amar'ın göğsünden kendi alnına doğru kaldırdı.

Amar ona bakıp yine güldü. "Düşünmemen gerek. *Ça c'est mauvais.*"* İnsanın başı gökyüzü gibidir. İçin için hep döner, döner, ama çok yavaş. Düşündüğün zaman hızlı döner. O zaman da ağrımaya başlar."

* Fr. Kötü bir şey bu. (ç.n.)

"Seni seviyorum." Kit bunu söylerken parmaklarını onun dudakları üzerinden kaydırdı ama aslında ona ulaşamayacağını anlıyordu.

Amar, *"Moi aussi,"** diye karşılık verdi, Kit'in parmağını hafifçe ısırdı.

Kit ağladı, birkaç damla gözyaşının onun göğsüne düşmesine izin verdi. Amar ona merakla baktı, ara sıra başını iki yana salladı durdu.

"Yo, hayır," dedi sonra. "Biraz ağla ama uzun sürmesin. Az ağlamak iyidir. Uzunu kötüdür. Bitmiş bir şeyi asla düşünmemek gerekir." Bu sözler Kit'i avuttu. Oysa neyin bittiğini anımsayamıyordu. "Kadınlar başlayan şeyi düşünmek yerine hep biten şeyi düşünürler. Bizim buralarda, yaşam bir dağdır, denir. İnsan tırmanırken asla arkasına dönüp bakmamalı. İçi bulanır sonra." Yumuşak ses konuşmayı sürdürüyordu. Sonunda Kit yine yattı. Sonunun geldiğine, onu bulmalarının uzun sürmeyeceğine hâlâ inanıyordu. Onu koskoca bir aynanın önüne götürecekler, "Bak!" diyeceklerdi. O da bakmak zorunda kalacaktı ve o zaman her şey bitecekti. Karanlık rüya paramparça olacaktı; korkunun ışığı sürekli olacaktı. Kit'in üzerine çevrilecekti o amansız ışık. Acı dayanılmayacak gibi ve sonsuz olacaktı. Amar'a sokulup yattı. O da vücudunu ona doğru kaydırdı, dönüp onu sımsıkı kucakladı. Kit bir daha gözlerini açtığında, oda karanlıktı.

"Bir insana ışık satın alacak parayı vermeyi asla reddedemezsin," dedi Amar. Bir kibrit çakıp havaya kaldırdı, tuttu.

Atallah, Kit'in bin franklıklarını birer birer sayarken, "Üstelik sen zenginsin," diye söylendi.

* Fr. Ben de. (ç.n.)

29 *"Votre nom, mademe."** Herhalde adınızı anımsıyorsunuzdur?" Kit aldırış etmedi; onlardan kurtulmanın tek yolu buydu.

*"C'est inutile."*** Ondan bir şey öğrenemezsiniz."

"Giysilerinin arasında kimlik gibi bir şey olmadığından emin misiniz?"

"Yok, *mon capitaine."****

"Atallah'ın yerine geri dön, biraz daha ara. Parası ve valizi olduğunu biliyoruz."

Zaman zaman çatlak bir kilise çanının sesi duyuluyordu. Rahibe odada dolaştıkça giysileri hışır hışır ses çıkarmaktaydı.

"Katherine Moresby," dedi rahibe. Bu adı yavaş yavaş, ama yanlış telaffuz ediyordu. *"C'est bien vous, n'est-ce pas?"*****

"Pasaporttan başka her şeyi almışlar, onu da bulabildiğimiz için şanslıyız."

"Gözlerinizi açın, madam."

"İçin bunu. Soğuktur. Limonata. Size bir zarar vermez." Bir el alnını okşadı.

"Hayır!" diye bağırdı Kit. "Hayır!"

"Sakin yatmaya çalışın."

"Dakar'daki konsolos onu Otan'a geri yollamamızı öneriyor. Cezayir'den yanıt bekliyorum."

"Sabah oldu."

"Hayır, hayır, hayır," diye inledi Kit. Bir yandan yastığın yüzünü ısırıyordu. Bunların hiçbirinin olmasına izin vermeyecekti.

"Ona bir şey yedirip içirmenin bu kadar uzun sürmesi, gözlerini açmak istememesinden."

Sürekli olarak gözlerinin kapalı olduğunu söylemelerindeki amacı biliyordu. Onu tuzağa düşürmek, "Benim gözlerim açık," dedirtmek istiyorlardı. O zaman onlar da, "Ya, demek gözlerin açık, öyle mi? O halde... bak!" diyeceklerdi ve Kit kendini, korkunç görüntü karşısında savunmasız bulacaktı. Acı da başlayacaktı o zaman. Oysa böyleyken, kapının yanına bırakılmış lambanın hafif ışığında Amar'ın ışıklı siyah vücudunu, geri kalan

* Fr. Adınız, madam. (ç.n.)
** Fr. Yararsız. (ç.n.)
*** Fr. Yüzbaşım. (ç.n.)
**** Fr. Sizsiniz, değil mi? (ç.n.)

zamanda da yalnızca odanın yumuşak karanlığını görüyordu. Ne var ki, kıpırdamayan bir Amar'la durağan bir oda vardı karşısında. Zaman dışarıdan oraya giremiyor, o vücudun duruşunu değiştiremiyor, Kit'i saran sessizliği parçalayamıyordu.

"Ayarlandı. Konsolos onu Transafricaine'le yollamak için bilet parasını vermeye razı oldu. Demouveau yarın sabah Estienne ve Fouchet ile gidiyor."

"Ama bu kadına bir koruyucu gerek."

Anlamlı bir sessizlik oldu.

"Sakin oturacaktır, size güvence verebilirim."

Kit kendi sesinin Fransızca konuştuğunu duydu. "Bereket versin, Fransızca biliyorum. Bu kadar açık konuştuğunuz için teşekkür ederim." Böyle bir cümlenin kendi dudaklarından çıkışı ona çok gülünç geldi, gülmeye başladı. Gülmeyi kesmek için hiçbir neden göremedi. İyi geliyordu gülmek ona. Vücudunun orta yerinde karşı konulmaz bir gıdıklanma duygusu onu iki büklüm ediyor, kahkahaları birbirini izliyordu. Onu sakinleştirmeleri uzun zaman aldı, çünkü bu kadar doğal bir şeyi engellemeye kalkmaları Kit'e deminki kendi sözlerinden bile daha gülünç geldi.

Hepsi sona erip de Kit kendini rahat ve uykulu hissettiği zaman rahibe, "Yarın bir yolculuğa çıkacaksınız," dedi. "Umarım sizi benim giydirmem gerekmez... Bana böyle bir zorluk yaratmazsınız. Kendi kendinize giyinebileceğinizi biliyorum."

Kit karşılık vermedi, çünkü bu yolculuğa inanmıyordu. Odada, Amar'ın yanında uzanmış durumda kalmak niyetindeydi.

Rahibe onu doğrultup oturttu, kafasından sert bir giysi geçirdi. Belli belirsiz bir çamaşır sabunu kokusu vardı giyside. Kadın ikide bir konuşuyor, "Şu ayakkabılara bir bakın," diyordu. "Size olur mu dersiniz?" Ya da, "Yeni giysinizin rengi hoşunuza gitti mi?" Kit karşılık vermiyordu. Bir erkek onu omuzlarından tutmuş, sarsmaktaydı.

Sert bir sesle, "Bana bir iyilik yapıp gözlerinizi açar mısınız madam?" dedi.

Rahibe, *"Vous lui faites mal,"** diye uyardı adamı.

Kit başka insanlarla birlikte, yankı yapan bir koridorda ağır ağır ilerlemekteydi. Çatlak çan yine çaldı, yakınlarda bir horoz

* Fr. Canını acıtıyorsunuz. (ç.n.)

öttü. Kit soğuk rüzgârı yanağında duydu, sonra benzin kokusu aldı. Engin sabah havası içinde erkek sesleri küçük mırıltılar halinde duyuluyordu. Arabaya bindirildiğinde yüreği çarpmaya başladı. Biri kolunu sımsıkı tutmuş, bir an bile bırakmıyordu. Açık pencereden içeriye rüzgâr doluyor, arabaya odun dumanının keskin kokusunu getiriyordu. Sarsılarak giderlerken adam aralıksız konuşmaktaydı ama Kit dinlemiyordu. Araba durunca çok kısa bir sessizlik oldu, Kit bir köpeğin havladığını duydu. Sonra indirildi, kapılar çarptı, onu taş bir zemin üzerinde yürüttüler. Ayakları acıdı. Pabuçlar çok küçüktü. Ara sıra kendi kendine söylüyormuş gibi alçak sesle, "Hayır," diyordu ama o güçlü el hiç bırakmıyordu kolunu. Benzin kokusu burada pek fazlaydı. "Oturun." Kit oturdu, o el onu tutmayı sürdürdü.

Her dakika acıyı biraz daha yaklaştırıyordu. Acının buraya varması için daha pek çok dakika geçmesi gerekirdi ama bu onu avutmaya yetmiyordu. Yaklaşma süresi ister kısa, ister uzun olsun, sonuç yine aynıydı. Bir an kendini kurtarmak için savaştı.

*"Raoul! Ici!"** diye bağırdı yanındaki adam. Birisi öbür kolunu da kaptı. Kit hâlâ kurtulmaya uğraşırken, ikisinin arasında aşağıya, neredeyse yere kaymıştı. Üstüne oturdukları ambalaj sandığının teneke kenarı sırtını sıyırdı.

*"Elle est costaude, cette garce!"***

Kit vazgeçti. Onu kaldırıp yine oturttular. Artık orada, kafasını arkaya atmış durumda kaldı. Uçak motorunun arka taraftan gelen ani kükremesi Kit'in yatmakta olduğu bölmenin duvarlarını sarstı. Gözlerinin önünde hırçın mavi bir gökyüzü vardı... Başka hiçbir şey yoktu. Sonu gelmeyen bir an boyunca o gökyüzüne baktı. Kocaman, ezici bir ses gibi, zihninde var olan başka bir şeyi yok ediyor, onu felç ediyordu bu gökyüzü. Bir zamanlar birisi, gökyüzü, arkasındaki geceyi saklar, aşağıdaki insanı yukarıda yatan dehşetten korur, demişti. Gözlerini hiç kırpmadan baktı o katı boşluğa... Ve acısı içinde kıpırdanmaya başladı. Yırtılma her an olabilir, kenarlar geriye uçabilir, dev ağız ortaya çıkabilirdi.

*"Allez! En marche!"****

* Fr. Raoul! Buraya! (ç.n.)
** Fr. Kuvvetli bu orospu. (ç.n.)
*** Fr. Haydi! Yürü! (ç.n.)

Ayaktaydı Kit. Onu döndürmüş, külüstür Junkers'e doğru yürütmekteydiler. Kokpitteki ikinci pilot koltuğuna oturduğunda, göğsüne ve kollarına sımsıkı bantlar sardılar. Uzun sürdü bu iş. Kit heyecansız seyretti.

Uçak yavaştı. Tessalit'e akşam indiler, geceyi havaalanının bir lojmanında geçirdiler. Kit yemek yemeyi reddetti.

Adrar'a ancak ertesi gün öğleden sonra varabildiler. Rüzgâra karşı uçmuşlardı. İndiler. Kit çok uysallaşmıştı. Ne yedirirlerse yedi ama adamların işi şansa bırakmaya niyeti yoktu. Kollarındaki bağları çözmediler. Otel sahibinin karısı ona bakmak zorunda kaldığı için sıkılmıştı. Kit üstünü başını da pisletmişti.

Üçüncü gün şafak sökerken yola çıktılar, güneş batmadan Akdeniz kıyısına ulaştılar.

30

Bayan Ferry kendisine verilen bu görevden hoşnut değildi. Havaalanı kente çok uzaktı, taksi yolculuğu da sıcak ve sarsıntılı geçiyordu. Bay Clarke ona, "Yarın öğleden sonra bir iş var size," demişti. "Sudan'da ortaya çıkan o kaçık. Transafricaine getiriyor onu. Pazartesiye *American Trader*'e bindirmeye çalışacağım. Hasta mıymış, bir bunalım mı geçiriyormuş, neymiş. Onu Majestic'e götürseniz iyi olur." Cezayir'deki Bay Evans sonunda o sabah Baltimore'daki aileye ulaşabilmişti; işler yolundaydı artık. Taksi kentten ayrılırken, güneş de dağın tepesindeki Santa Cruz kalesine doğru alçalmaktaydı ama batması daha bir saat sürerdi.

"Lanet olası bunak budala!" diye söylendi kendi kendine. Hasta veya sakat bir vatandaşına nezaket göstermek üzere resmi görevle ilk yollanışı değildi. Yılda bir kere başına geliyordu böyle şeyler. Hiç de hoşlanmıyordu. Bay Clarke'a, "Cebinde parası olmayan bir Amerikalı nedense insanı tiksindiriyor," demişti. Sonra da kendine, uygar bir insan, Afrika'nın o toprağı çatlamış iç kısımlarında acaba ne gibi bir ilginçlik görüyor, diye sormuştu. O da bir keresinde Bou Saâda'da bir hafta sonu geçirmiş, sıcaktan neredeyse bayılacak gibi olmuştu.

Havaalanına yaklaşırken günbatımı dağları kırmızıya boyamaktaydı. Çantasında Bay Clarke'ın vermiş olduğu kâğıt parçasını aradı, buldu. *Bayan Katherine Moresby*. Kâğıdı yine çantasına attı. Uçak çoktan gelmişti; alanın ortasında, tek başına duruyordu. Taksiden indi, şoföre beklemesini söyledi. Hızlı adımlarla kapısında *Salle d'Attente* yazılı salona yürüdü. Kadını hemen gördü. Bir bankta dalgın dalgın oturuyordu. Transafricaine teknisyenlerinden biri onu kolundan tutmaktaydı. Kadının üzerinde biçimsiz, mavi beyaz kareli bir elbise vardı, yarı Avrupalılaşmış hizmetçilerin giyeceği türden bir şey. Kendi temizlikçisi Azize bile, Yahudi mahallesine gidip bundan daha güzel şeyler alabiliyordu.

Miss Ferry içinden, "Gerçekten mahvolmuş bu kadın," diye düşündü. Aynı anda da kadının sandığından çok daha genç olduğunu gördü.

Kendi giysilerinin son derece bilincinde olarak küçük salonun karşı tarafına yürüdü. Geçen tatilinde Paris'ten almıştı bu üstündekileri. O ikisinin karşısında durdu, kadına gülümsedi.

"Bayan Moresby?" dedi. Teknisyenle kadın birlikte ayağa kalktılar. Adam hâlâ onu kolundan tutuyordu. "Ben buradaki Amerikan konsolosluğundanım." Elini uzattı. Kadın boş boş gülümseyerek uzatılan eli tuttu. "Herhalde çok yorgun olmalısınız. Kaç gün olmuştu. Üç mü?"

"Evet." Kadın ona mutsuz bakışlarla baktı.

"Korkunç bir şey," dedi Bayan Ferry. Teknisyene döndü, elini uzattı, anlaşılmaz Fransızca'sıyla ona da teşekkür etti. Adam kadının kolunu bıraktı, el sıkıştı, sonra hemen tekrar kadının koluna yapıştı. Miss Ferry'nin kaşları sabırsızlıkla çatıldı. Bu Fransızlar bazen inanılmayacak kadar garip oluyorlardı. Çevik bir hareketle o da kadının öbür koluna girdi, üçü birlikte kapıya doğru yürümeye başladılar.

Anlamlı olmasına çalıştığı bir sesle, *"Merci,"* dedi adama yine. Sonra kadına döndü: "Eşyalarınız nerede? Gümrükten geçtiniz mi?"

"Eşyalarım yok," derken Bayan Moresby ona baktı.

"*Yok* mu?" Başka ne diyeceğini bilememişti.

Bayan Moresby alçak sesle, "Her şey kayboldu," dedi. Kapıya

varmışlardı. Teknisyen açtı, kadının kolunu bıraktı, onların geçmesi için yana çekildi.

Bayan Ferry memnun memnun, "Çok şükür," diye geçirdi içinden. Bayan Moresby'yi hızlı hızlı taksiye doğru götürdü. "Ah ne yazık!" dedi yüksek sesle. "Korkunç bir şey ama nasılsa bulunurlar." Şoför kapıyı açtı, bindiler. Kaldırımda duran teknisyen kaygılı bakışlarla arkadaşlarına bakıyordu. "Garip şey," diye sürdürdü sözünü Bayan Ferry. "Çöl çok büyük ama hiçbir şey gerçek anlamda kaybolmaz orada." Kapı çarptı. "Bazen kaybolan şeyler aylar sonra gelir. Hoş o zaman pek yararı olmaz tabii, orası doğru. Siyah pamuklu çoraplara, şekli bozulmuş, eski kahverengi pabuçlara baktı. *"Au revoir et merci,"** diye seslendi teknisyene. Arabanın motoru çalıştı.

Otoyola çıktıklarında, şoför hızı artırmaya başladı. Bayan Moresby başını yavaş yavaş öne arkaya sallıyor, Miss Ferry'ye yalvaran bakışlarla bakıyordu. Bayan Ferry şoföre, *"Pas si vite!"*** diye bağırdı. Neredeyse kadına, "Vah zavallı," diyecekti ama nedense bunun doğru olmayacağını sezdi. "Doğrusu başınızdan geçenler için size imrendiğimi söyleyemem," dedi. "Korkunç bir yolculuk."

"Evet." Sesi zorlukla duyulabiliyordu.

"Tabii bazı kimseler bu pislikten ve sıcaktan hiç de rahatsız olmuyor gibi görünüyorlar. Vatana döndüklerinde, hemen özleyiveriyorlar buraları. Ben bir yıldır Kopenhag'a tayinimi çıkarmaya çalışıyorum."

Bayan Ferry sustu, sollamakta oldukları, içi yerlilerle dolu otobüse baktı. Yanındaki kadından belli belirsiz, tatsız bir koku gelmekte olduğunu duyuyordu. "Bilinen her türlü hastalık olmalı bunda," diye geçirdi içinden. Bir an yan gözle kadını inceledi, sonunda, "Ne kadardır buralardasınız?" diye sordu.

"Uzun süredir."

"Uzun süredir hasta mıydınız?" Kadın ona bakıyordu. Bayan Ferry, "Telgrafta sizin için hasta demişlerdi," diye ekledi.

Kadın yanıtlamaksızın, giderek kararan manzaraya baktı. İle-

* Fr. Allahaısmarladık ve teşekkürler. (ç.n.)
** Fr. O kadar hızlı değil! (ç.n.)

ride, uzakta, kentin ışıkları pek boldu. Kit, sorun bu olmalı, diye düşündü. Buydu işin aslı. Hastaydı işte... Belki yıllardır. "Ama bunu bilmeden nasıl burada oturuyor olabilirim?" diye düşündü.

Kentin caddelerine girdiklerinde, pencerelerin dışından binalar, insanlar ve trafik akmaya başladığında, hepsi son derece doğal gözüktü Kit'e. Hatta bu kenti tanıyormuş gibi bir duyguya kapıldı ama hâlâ bir terslik vardı. Büyük bir terslik. Yoksa daha önce buraya gelmiş olup olmadığını kesinlikle bilirdi.

"Sizi Majestic'e yerleştiriyoruz. Orada daha rahat edersiniz. Pek ahım şahım bir yer değil tabii, ama sizin o yerlerde karşılaştıklarınızdan çok daha rahat olduğu kesin." Bayan Ferry kendi esprisine güldü. İçinden, "Ona bu kadar önem verildiği için çok şanslı," diye geçiriyordu. "Hepsini Majestic'e yerleştirmiyorlar bunların."

Taksi otelin önüne yanaşıp da görevlilerden biri kapıyı açarken Miss Ferry, "Ha, yeri gelmişken, bir dostunuz, Bay Tunner adında biri bizi aylardır mektup ve telgraf bombardımanına tuttu," dedi. "Çölden tam bir posta yağmuru. Sizin için çok kaygılanıyordu." Arabanın kapısı açılırken yanı başındaki yüze baktı. Şu anda o yüz öyle acayip ve beyazdı, öyle umutsuz duygular içindeydi ki, herhalde yanlış bir şey söylemiş olmalıyım, diye karar verdi. "Umarım sizce bir sakıncası yoktur," diye sözlerini sürdürürken, artık kendine o kadar da güvenmiyordu. "Ama o beye, sizden bir haber alır almaz kendisine bildireceğimize söz vermiştik. Haber alırsak tabii. Alacağımızdan emindim, hiçbir kuşkum yoktu aslında. Çöl her şeye karşın küçük yerdir. İnsanlar orada kaybolmaz. Burada, kentte olduğu gibi, Kazbah'da olduğu gibi değildir..." Kendini giderek daha rahatsız hissediyordu. Bayan Moresby dışarıda duran otel görevlisini de, başka hiçbir şeyi de görmüyor gibiydi. Bayan Ferry sabırsız bir sesle, "Her neyse," diye sürdürdü sözünü. "Kesinlikle geliyor olduğunuzu anladığımız zaman ben bu Bay Tunner'a bir tel çektim. Şu anda belki de kente gelmiştir. Hiç şaşmam. Hatta bu otele. Bir sorabilirsiniz." Elini uzattı. "Sizce bir sakıncası yoksa, ben bu taksiyle eve kadar gideceğim," dedi. "Ofisimiz otelle temas edecek... Yani her şey yolunda. Sabah konsolosluğa kadar gelirseniz..." Eli hâlâ uzanmış durumdaydı ama hiçbir şey olmadı. Bayan Moresby

taştan bir heykel gibi oturuyordu. Yüzü kâh sokaktan geçenlerin gölgeleri arasında kalıyor, kâh otel girişindeki ışıklı panonun aydınlığında parlıyor, her seferinde öyle değişiyordu ki, Bayan Ferry tam anlamıyla afallamış durumdaydı. O ayrık gözlere bir an baktı, "Ulu Tanrım, kadın zırdeli!" dedi kendi kendine. Kapıyı açtı, arabadan indi, otelin resepsiyonuna koştu. Ne dediğini anlatabilmesi epey uzun zaman aldı.

Birkaç dakika sonra iki adam bekleyen taksiye doğru yürüdüler. Eğilip arabanın içine, sonra kaldırımın sağına, soluna baktılar, şoföre birkaç soru sordular, adam omuzlarını kaldırarak karşılık verdi. O sırada oradan kalabalık bir tramvay geçmekteydi. İçi mavi iş tulumu giymiş yerli rıhtım işçileriyle doluydu. İçerideki titrek loş ışıklar altında, ayaktaki yolcuların sallanıp durduğu görülüyordu. Köşeyi dönüp çanını çalan tramvay, akşam rüzgârında tenteleri uçuşan Cafè d'Eckmühl-Noiseaux'nun önünden geçip tepeye tırmanmaya koyuldu, radyosu avaz avaz çalan Bar Metropole'ün, aynalarla, pirinçlerle pırıl pırıl parlayan Cafè de France'ın önünden geçti. Gürültüyle ilerliyor, sokağı silme doldurmuş kalabalığı yarıp kendine yol açıyordu. Bir köşeyi daha döndü, Galliéni Bulvarı'ndan ağır ağır tırmanmaya koyuldu. Aşağıda limanın ışıkları tatlı tatlı kıpırdayan suya yansıyor, kırılıyordu. Derken iyice yıkık dökük binalar arasından geçmeye başladı, sokaklar daha bir karanlık oldu. Arap mahallesinin ucunda içi hâlâ yolcularla dolu durumda, bir U dönüşü yaptı ve durdu. Burası hattın sonuydu.

Bab el Hadid, Fas

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemin en önemli yazarlarından olarak gösterilen Paul Bowles, Fas'a yerleştikten sonra yazdığı ilk roman olan *Esirgeyen Gökyüzü*'nde, öyküsüne fon olarak seçtiği Doğu'yu ve Büyük Çöl'ü bir karşıtlığın simgesi olarak ele alır ve modern Batılı insanın uğradığı ruhsal çölleşmeyi bu karşıtlığın şiddeti bağlamında anlatır. Modern dünyadan kendilerini tecrit eden Port ile Kit, bir sığınak olarak Doğu'yu tercih ederler ve yanlarına dostları Tunner'ı da alarak Fas'tan Afrika'nın içlerine doğru sonu belirsiz bir yolculuğa çıkarlar. Ancak bu yolculuk onlar için bir kurtuluş olmaktan çok bir yitiş ve yitirilişi beraberinde getirir. Büyük Sahra boyunca kat ettikleri yolda ruhsal yalnızlıklarıyla giderek daha fazla yüz yüze gelir, anlam yitiminin içlerinde yarattığı boşluğun yansımasını Çöl'de bulurlar. Bu boşluk, onların birbirlerinin benliklerini daha şiddetle talep etmelerine ve birbirleri için iyice ezici birer yük haline gelmelerine neden olur. Böyle bir ıssızlıkta ve çoraklıkta, Port ve Kit için aşk bile saçmalaşmaya ve anlamsızlaşmaya başlar. Sanki *Çorak Ülke*'de gezinen iki zavallı ruhtur onlar. Çöl, içine düştükleri bunalımı zalimce yüzlerine çarpmakta, ruhlarındaki çölleşmenin bir metaforu haline gelmektedir. Batılı insanın kendi medeniyetinden uzakta içine düştüğü acıklı durum, yabancılaşmanın, hayatla kurulan zayıf bağların onarılmayacak biçimde kopmasının ve bundan kaynaklanan sürekli bir rahatsızlık ve huzursuzluğun bir göstergesidir. Bu noktada Doğu, Batı için bir kaçış ya da bir alternatif olarak değil, bir yüzleşme ve hesaplaşma yeri olarak vardır artık. Çöl, kaçmaya çalışan modern insanı korumak yerine yutmakta, ona başka bir yaşam olanağı sunmamaktadır, çünkü kendi benliğine ve hayatın özüne yabancılaşan bu insan her yere ve her şeye de yabancılaşmıştır...

Esirgeyen Gökyüzü boşluğa düşenlerin, tutunamayanların romanıdır...

SKB 767483 USH

AYRINTI•EDEBİYAT
ISBN 975-539-178-9
9 789755 391786